GELECEK SAYI

Tarihsel İşbirlikçilik ve İhaneti Aşmak

- İşbirlikçilik ve İhanetin Tarihsel Kökleri
- İhanetin Felsefik-Teorik Düzlemi ve Yaşam Zemini
- İşbirlikçilik ve İhanetin Dünya Örnekleri
- Ortadoğu'da İki Uygarlık Savaşı ve Sonuçları
- Medler; İlk İhanetten Günümüze Tarihsel Sürek
- İşbirlikçiliğin Kurdistan'da Tarihsel Koşulları
- İşbirlikçiliğin ve İhanetin Kürt Toplumuna Etkisi
- Tasfiyeciliğe Karşı Mücadele Başarısı

ISSN 2147-1703
9 772147 170304

JIN JIYAN AZADÎ DEVRİMİ

DEMOKRATİK MODERNİTE

dm DEMOKRATİK MODERNİTE

46

dm DEMOKRATİK MODERNİTE

DÜŞÜNCE VE KURAM DERGİSİ OCAK-ŞUBAT-MART 2024 SAYI 46 100 TL

Jin Jiyan Azadî Devrimi

Demokratik Modernite

Üç Aylık Düşünce ve Kuram Dergisi

Yerel Süreli Yayın

Sayı: 46

Ocak-Şubat-Mart-2024

ISSN: 2147-1703

Gülistan Yayınları Adına Sahibi

Şükrü Çatalbaş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ramazan Yurttapan

Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmaması yayın kurulunun kararına bağlıdır.

Gülistan Yayınevi

İletişim
Kuloğlu Mah. Gazeteci Erol Dernek Sk.
No: 5 Daire:14 Beyoğlu/İstanbul
Posta Kutusu: 308, Beyoğlu/İstanbul

Tel: 0212 293 95 98
Whatsapp: 0535 348 37 99
Telegram: 0535 348 37 99
Signal: 0535 348 37 99

www.demokratikmodernite.org
facebook.com/demokratikmodernite1
twitter.com/dmodernite
instagram.com/demokratikmodernite
demokratikmodernite@gmail.com

Kapak Tasarımı

Nesimi Aday

İç Mizanpaj

Sema Korkmaz

Abonelik Koşulları

Yıllık Abonelik Bedeli: 500 TL (Kargo Dahil)
Yıllık Cezaevi Abonelik Bedeli: 200 TL (Kargo Dahil)
Yurtdışı Abonelik Bedeli: 100 Euro (Kargo Dahil)
Banka: Türkiye Ziraat Bankası
Şube: Altınoluk-Edremit/BALIKESİR
Hesap Sahibi (Alıcı):Şükrü Çatalbaş
Hesap No: 1427-58320759-5002
IBAN: TR 12 0001 0014 2758 3207 5950 02

Basım Yeri
Ceylan Matbaacılık Reklam Film
Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. 318 Güven San. Sit.
B Blok Zeytinburnu, İstanbul
Tel: 0 212 613 10 79

İçindekiler

4 **Editör**

6 **Kadın Sadece Kendi Kendisinin Olmalıdır: Xwebûn**
Ali Fırat

14 **Ahlaki-Politik Toplumun Oluşumunda Kadın**
Zerban Arî

19 **Jineoloji Bakış Açısında Dokuz Katman**
Süheyla Taş

24 **Jin Jiyan Azadî Devriminin Tarihi Dayanakları**
Rojdan Erez

29 **Yaradılışın Devrim Sloganı: Jin Jiyan Azadî**
Veysi Biçen

39 **Kadın Kurtuluş İdeolojisi: Neden-Nasıl?**
Zeynep Korkmaz

46 **Yüzyılın Çığlığı: Jin Jiyan Azadî**
Gülnaz Karakoç

51 **Sosyalizm Odağında Jin Jiyan Azadî Felsefesi**
Ferhat Akıncı

58 **Jin Jiyan Azadî Diyalektiği Kurulduğunda Dünya Değişir**
Emine Ilgaz

64 **“En Eski Sömürgenin Başkaldırısı”**
Metin Yamalak

68 **Jîna Emînî’nin Saçlarından Dünyaya Yayılan Özgürlük Coşkusu**
Merge Polat

76 **Tarihsel Toplumun Demokratik Uygarlık Irmağı, Kadının Özgür Dünyasına Akıyor**
Hayati Deniz Kaytan

84 **İnşa Sürecindeki Devrim: Jin Jiyan Azadî**
Ruşen Seydaoğlu

92 **Demokratik Modernite Özünde, Kadın Uygarlık Paradigmasıdır**
Gülizar İpek Bilek

98 **“Jin Jiyan Azadî” Diyalektiği, Kutsal Aşkın Tohumlarını Yeşertiyor**
Çiğdem Doğa

105 **Nasıl Yaşanacağına Dair: Jin Jiyan Azadî Felsefesi**
Bihar Ewrîn

111 **Devletli Uygarlık ile Demokratik Uygarlık Mücadelesinde Kadın ve Mücadele Akışı**
Tayip Temel

119 **Kadın Zamanı: 21.Yüzyıl**
Yüksel Mutlu

123 **Kadın Özgürlükçü Strateji, Toplumsal Özgürlük Stratejisidir!**
Leyla Zeynep Kuran

128 **Kadının Yitirilen Değerleriyle Buluşması ve Özgür Toplum**
Ekin Cemre Gergersoy

135 **Sorunların Ana’sına Çözümlerin Ana’sı Gerek!**
Cüneyt Mercan

Tarih Günümüzde Biz de Başlangıcında Gizliyiz

Editör

Dergimizin bu sayısını Jin Jiyan Azadî Devrimi'ne ayırdık. Konu başlığını belirlememizin temel motivasyonu Rojava'daki kadın devrimi ile İran'da Jîna Emînî ismiyle özdeşleşen direniş oldu. Rojhilat (Doğu) Kurdistan'da başlayıp dünyayı etkileyen "Jin Jiyan Azadî" serhildanını dosya konusu yaparak, etraflıca tartışmak, anlamak, yeni anlam olanaklarını yaratmayı hedefledik. Saçı gözüküyor diye gözaltına alınan Jîna Emînî'nin işkenceyle katledilmesi sonucu dünyayı saran kadın direnişinin toplumsal etkileri, yeni bir yaşamın örülmesine sağladığı politik olanakları, Rojava Devrimiyle birlikte okumayı önceledik.

Jîna Emînî'nin 14 Eylül 2022 günü Tahran'da katledilmesi, baskıcı Molla rejimine karşı öfkesi biriken İran halklarının toplumsal tepkisine neden oldu ve kadınların öncülük yaptığı direniş dünya kadın hareketlerinin gündemine oturdu. Kürtler, Farslar, Azeriler, Beluciler, Araplar ve diğer halkların çoğu bu başkaldırıda yer aldı. Direnişler Molla rejimine karşı, bugüne kadar yapılmış en ciddi başkaldırılardan biri olarak okundu. Daha önce Rojhilat Kürtleri çeşitli vesilelerle başkaldırmış, protestolar geliştirmişti, ancak bunlar Rojhilat sınırlarını aşıp diğer İranî halklarla buluşamamıştı. Ama Jîna'nın katledilmesinden sonrası gelişen serhildan, kısa sürede bütün İranî halkları etkiledi. "Jin Jiyan Azadî" sloganları ve Jîna'nın saçları halkların elinde özgürlük bayrağı olarak dalgalandı. Kuşkusuz bu gelişmeler bütün dünya halklarının ilgisini de yüksek derecede çekti. Hatta ilgi çekmeyle kalınmadı "Jin Jiyan Azadî" sloganı başta Ortadoğu olmak üzere dünya genelinde kadın mücadelesinin ve ezilen halkların, kimliklerin kendi özgürlük arayışı simgesine de dönüştü. Böylece 'kadın, yaşam, özgürlük' sloganı hemen her dilde ifade buldu.

Peki Rojhilat Kurdistan'da başlayan İran üzerinden yerküreye yayılan Jin Jiyan Azadî Devrimi'ni nasıl değerlendirmek gerekir? Demokratik Modernite kolektifi olarak 'Tarih günümüzde biz tarihin başlangıcında gizliyiz' perspektifinden bakarak yorumlamaya çalıştık.

Molla rejimi kırk yılı aşkın süredir başta Kürtler olmak üzere İranî halklara teokratik ve despotik bir rejim dayatıyordu. Kadınlara yaşamı zehir haline getirmişlerdi ve bu bir yönüyle sürüyor da. Ama baskıcı Molla rejimine karşı bir toplumsal örgütlenme yapılamıyordu. En küçük tepki ve direniş dahi idamla sonuçlanıyordu ki idamlar, özellikle Kürdistan bölgesinde uygulanıyor hala. Dolayısıyla bu düzeyde, böylesi bir başkaldırı yaşanmamıştı daha önce. Çünkü Kürtler diğer halklardan tecrit edilmişti. Birlikte örgütlenmenin olanakları ya kısıtlı ya da rejim tarafından olanaksız kılınıyordu. Ancak Jîna'nın rejime karşı koyması ve katledilmesi, tecritin duvarlarını yıktı.

Peki bu tecrit nasıl yıkıldı? Tarihi ve güncel bir perspektifi var mıdır?

İran'daki Jin Jiyan Azadî devrimi kendiliğinden, birden ortaya çıkıp biten bir gelişme değildir elbette. Kürtlerin dört parçada ve ülke dışında başlattıkları siyasi-politik direnişler Rojhilat'ı harekete geçirmiş, Kürt halkının tüm toplumsal fay hatlarını aktifleştirmiştir. En genel anlamda beş bin yıllık demokratik uygarlık güçlerin, devletçi uygarlığa karşı

yürütülen direniş mücadelesinin birikimi vardır. Onun deney ve dersleri bulunmaktadır. Ki, Yukarı Mezopotamya, kadın eksenli toplumsal varlığın hayat bulduğu bir mekandır. Kürtler adeta bu mekânın günümüze ulaşan çekirdeği konumundadır. Bu çekirdek son elli yıldır Özgürlük Hareketi biçiminde kendi düşüncesini, felsefesini, yaşam mücadelesini ve onların temposunu; demokratik uygarlık birikimlerinin akışı üzerinde kurup geliştirmektedir. Çokça maddi-manevi değer üretildi. Yaşam kuruldu. Kürdün inkâr ve imhasına karşı bu akış çok boyutlu yürüdü ve yürüyor. Dörde parçalanan Kürdün ülkesi elli yıl önce Kürt imhasına yarar sağlayan bir dezavantajken günümüzde büyük oranda birleşmiş, birleşik kuvvete dönüşmüş ve kudret kazanmış, büyük avantaja dönüşmüştür. Bu kudret 3.Dünya Savaşı koşullarında bölge denklemlerini değiştirebilecek güce sahiptir. Rojava'da, Kuzeydoğu Suriye halklarının temel kurtuluş paradigmasına da dönüşen özyönetim pratiği iç ve dış saldırılara karşı çok boyutlu inşasını sürdürmektedir.

Direnişin bütün İran'da hızla yankılanmasını, İran toplumlarının Aryenik karakterine bağlayabiliriz. Bir kavram olarak "İran" ya da "İranî" kelimesini 'Aryen' ifadesiyle özdeş tutabiliriz. Dolayısıyla bu coğrafya Aryenlerin vatanı olarak ifade bulur. Yaşanan direnişi Aryen toplulukların iktidarcı-devletçi yapılara karşı bir itirazı olarak görebiliriz. Ayrıca hızla yayılmasının ve Kürt tecridinin kırılmasının, bu tarihsel-güncel perspektifle ilişkili düşünülebilir. Yani dünyadaki sonuçları, bir yanıyla İranî halklarla dayanışmayı içerirken, öte yanıyla, yerel halkların tarihsel hafızasını güncellemiş oldu.

Bilindiği gibi "Jin" Kürtçe Kurmancî'de "kadın" demektir. "Jiyan" ise aynı kökten gelen yaşam anlamına gelmemektedir. Başta Kürtler olmak üzere Aryen topluluklarına baktığımızda toplumsal yaşamın kurucu öznesi kadındır. Aslında devlet öncesi toplumsal varlık esas anlamda kadın eksenli inşa edilmiş ve kimlik kazanılmıştır. Kadın ve ondan üretilen yaşam toplumsal kimliği oluşturur. Özcesi toplumsal kimlik yok edilmeyle, imha ile karşı karşıya gelmişse diğer talepler ikinci derece önem kazanır. Zira toplumsal kimlik yoksa varlığın kendisi yoktur, dolaysıyla onların istemi de anlamsızlaşır. Toplumsal kimliğe dönük saldırı ve bastırma varsa orada özgürlük sorunu da başlar. İşte o yüzden 'Jin' kadın, 'Jiyan' o eksende üretilen toplumsal yaşam, onu yok sayan imhaya yönelen iktidarcı tahakküm politikalarına karşı 'Azadî', özgürlük ihtiyaç olarak ortaya çıkar. Bu perspektiften bakıldığında "Jin Jiyan Azadî" sloganı kadınların gasp edilen kimi haklarını aşan toplumsal varlığın gaspına karşı 'Azadî' olarak kendini açığa vurdu.

Ama kırk yılı aşkın süredir İran molla rejimini tasfiye etmeye çalışan egemen emperyalist ve kapitalistler, bu serhildana temkinli yaklaşmaktadır. Jîna Emînî katledilmesi sonrası gelişen serhildan karşısında, "dikkatle izliyoruz, not ediyoruz…" gibi. İran rejiminin gösterilere saldırılarını, işkencelerini, idamlarına seyirci kalmalarının nedeni üstte bahsettiğimiz tarihsel ve güncel durumla ilgilidir. Çünkü, bu serhildan iktidar ve devleti aşma çıkışıdır. Yeni bir toplumsal hayatın özgürlük ve yaşamın kadın ekseninde yeniden kurulma sürecine girişini hissettiklerinden tavırsız kaldılar. Aksi halde bu gelişmeyi Molla rejimini sonlandırma fırsatına çevirebilirlerdi. Ama verili dünya sisteminin dışına çıkan bu gelişme kapitalist modernite güçlerini korkuttu. Rojava'da IŞİD barbarlığına ve onun temsil ettiği erkek egemen sistemine karşı başlayan, zaferle sonuçlanınca da yeni yaşamı inşa eden Jin Jiyan Azadî hareketi İran'da yeni bir toplumsal, ideolojik dinamiği harekete geçirmesi, dünya için demokratik bir olanağa dönüşebilirdi. Başta ABD olmak üzere kapitalist, emperyalist küresel güçler bu olanak ve olasılığı, şimdilik Molla rejimine tercih etmiş görünüyorlar.

Özetle; Kürt kadınlarının öncülük ettiği Jin Jiyan Azadî Devrimi dünya ölçeğinde mücadele dinamiklerini harekete geçirmiş, enternasyonal bir muhteva kazanmıştır. Jin Jiyan Azadî Devrimi olgusu; yeni yaşam paradigması perspektifiyle okundu, yazıldı ve kadın, yaşam, özgürlük kavramlaşması tartışıldı. Böylece bütün insanlığın ilgisini çeken "Jin Jiyan Azadî Devrimi"ni bütünlüklü bir dosyaya dönüştü;

İyi okumalar diliyoruz.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kadın Sadece Kendi Kendisinin Olmalıdır: Xwebûn

Ali Fırat

Yaklaşık M.Ö. 10000-4000 yılları arası dönem, anaerkil kültürün iyice kurumlaştığı 'uzun dönemi' ifade eder. Bu dönemde her tür çömlekçilik, tarım için saban ve hayvan koşumu, tekerlek, dokuma ve el değirmeni bulunmuş, sanat ve din kurumlaşmıştır. Çok verimli bitkisel ve hayvansal ürünlerin varlığı, nüfusun büyük artış göstermesinde kendini kanıtlamıştır. Sadece yeni ve gelişkin yontma taşlardan balta, bıçak, değirmen, tekerlek, mimari ve diğer sanatsal ve dinsel eserler yapılmıyor; Kalkolitik Dönem dediğimiz dönemde, madenlerden de daha kullanışlı aletler yapılıyor. Günümüzde bunların örneklerine bolca rastlıyoruz. Zagros eteklerindeki Bradostiyan kazı merkezlerinde, Çayönü ve en son Urfa yakınındaki Göbeklitepe'de yapılan kazılarda on bir bin yıl öncesine dayandığı kanıtlanan yontulmuş taştan, muazzam ev ve dinî mimari örneklerine, maden taşından yapılmış birçok araç gerece rastlanmıştır. Bugün bile yerel halkın kullandığı bu kültürel araçlar ve onları ifade eden kelime grupları, Çekirdek Alan kimliğine ışık tutmaktadır. Ceo (geo-yer), erd (yer, toprak, tarla), jin=jîn (kadın, yaşam), roj (güneş), bra (kardeş), mur (ölüm), sol (ayakkabı), neo (yeni), ga (öküz), gran (büyük, ağır), meş (yürüme), guda (tanrı) ve daha onlarcasını sayabileceğimiz kelimelerin bugün bile birçok Avrupa dilinde kullanılması, Kaynak meselesine ışık tutmaktadır. Otantik halk grupları (en eski yerleşik halklar) olan Kürt, Fars, Afgan, Beluci gibi tanınmış toplulukların dillerinde de halen kök olarak yaşayan bu kelimeler, Aryen Dil-Kültür Grubunun Avrupa ve Hint kaynaklı olmadığını, bunun tersinin doğru olduğunu kanıtlamaktadır. Tarihsel köklerini yazılı olarak Sümer metinlerinde bulabileceğimiz ve birçok bölge merkezinde yapılan arkeolojik kazıların da kanıtladığı üzere, en azından on iki bin yıl öncesine götürebileceğimiz bu kültür zamanında Avrupa, 'Eski Taş Devri'ni yaşarken Hindistan, benzer bir dönemden geçiyordu. Aryen Dil ve Kültürün, bu 'uzun süre' tarihinde, insanlığın bugün kullandığı temel yaşam araçlarının yaklaşık yarısından az olmayanlarını üretip kurumlaştırdığını, rahatlıkla gösterebilecek durumdayız. Bazı merkezlerde bulunan sunduğumuz örnekler dışında, daha binlercesi yer altında beklemektedir. Ayrıca bugün bile mevcudiyetini koruyan otantik dönemden kalma halk grupları, birer canlı arkeolojik merkez durumundadır. En azından altı bin yıl öncesinde bu halkların, kimlik olarak varlıklarına (etnik farklılaşma) rastlamaktayız. Bir kez daha belirtmeliyim ki, bu Çekirdek Kültür Merkezinde (Verimli Hilal) olup bitenler, anlam olarak bütün yönleriyle ifade edilmedikçe, Tarih Bilimi büyük eksiklikler taşıyacaktır.

Temel Kültür Sosyolojisinin konusu olarak Verimli Hilal'de temeli atılan dil ve kültürün yeri, Orijinal Kaynak değerindedir. Alanda kurulan toplum, 'En Uzun Süreli' olma konumundadır. Daha önce belirttiğimiz gibi, doğal veya toplumsal bir afetle insan yaşamı ciddi oranlarda ortadan kalkmadıkça (sözgelimi yeniden klan çağına dönülmedikçe), Verimli Hilal'e dayalı olarak ortaya çıkan Toplumsal Kültür ve Uygarlık Kuşağı, başatlığını sürdürebilecek

kapsamdadır. Verimli Hilal'de yükselen Toplumun İkinci Büyük Aşaması olan ve 'Sümer Rahip Devleti'yle başlayan aşaması, 'Uygar Toplum Aşaması' olacaktır. 'Uygar Toplum', esas olarak Verimli Hilal Kültürüne dayanan hiyerarşi-hanedan kökenli bir çıkıştır. Üretim tarzının gelişmesi temelinde artan besin bolluğu ve çeşitliliğinin sınıfsallık ve kentleşmeyle birleşmesine bağlı olarak, herhangi bir hiyerarşik hanedan grubunun eskiden kalma 'güçlü adam'ın olanaklarını harekete geçirip 'devlet' örgütlenmesine geçmesi, Uygar Toplumun özünü oluşturur. Devlet, Kutsal Kitapta Leviathan (denizden çıkan canavar) olarak yorumlanır. Bu canavarın toplumsal gelişme üzerindeki kanlı, istismarcı ve zaman zaman soykırımcı yürüyüşünü, önce kadını ardından insanı ve toplumu köleleştirerek sömürme biçimleri ve bunu meşrulaştırma avadanlıklarını biliyoruz. Kent, sınıf, devletle tanımlanan ataerkil uygarlığın ilk kaybedeni kadındır. Bunu, Sümer mitolojisinden, İnanna'nın kurnaz ve güçlü adam Enki'ye karşı mücadelesinden ve sonrasında Tiamat'la paramparça edilmesinden izlemek mümkündür.

Dile kavuşan toplum, yaşamın güçlü gerekçesine sahip olmuş demektir. Dilin gelişkinlik düzeyi, yaşamın gelişkinlik düzeyidir

Tarihe damgasını vuran ana tanrıça eksenli anaerkil neolitik toplum kültürü, orijinalini bu bölgede bulmaktadır. Doğu Akdeniz'den Zağros sıradağlarına; Kuzey Arabistan çöllerinden Anadolu Toroslarına kadar, özellikle Dicle, Fırat ve Zap sularının çıkış yaptığı dağ etekleri ve aralarındaki ovalık kısım, bu toplum tipinin şekillendiği ana merkezler olmaktadır. Tarihte bu bölgeye Verimli Hilal denmesi de bu özelliğinden ötürüdür. İnsanlık, yaklaşık on bin yıllık bir sürede, bölgenin yaratıcı rolüyle beslenmiş olmaktadır. Tüm bu zamanlarda, bir anlamda dünya insan toplumuna da önderlik edilmektedir. Kürdistan'dan yayılmayı fiziki değil kültürel olarak düşünmek gerekir. Tahminen 6000 yıl önce aşiret oluşumu tam belirginlik kazanmıştır. Kürt aşiretlerin dağ kökenli olanlarında kullanılan bazı kelimelere Hurrilerde rastlanmaktadır. Hatta tüm Hint-Avrupa Dil Gruplarında kullanılan murd = ölüm, jin = kadın, yaşam, ra = güneş, star = yıldız gibi çok eskiden kalma kelimeler de bu gerçekliği yansıtmaktadır. Tanrılar ve mitolojik düzen arasındaki benzerlik de dikkat çekicidir.

Uygarlığı doğuran ANA, sınıf, devlet eksenli ataerkil uygarlık evladının kadrine uğramış, tutsak, en marjinal, tehlikede olan bir konumda; adeta insanlığı doğuran en eski bir ebe olarak, köşede dilinden bir şey anlaşılamayan ninenin durumuna düşürülmüştür. Kadının egemenlik altına alınarak nesneleştirilmesiyle bağlantılı çok zalim ve anlayışsız bir yaşam tükenişi söz konusudur. Anaerkil toplum, kurumsal olarak dağıtıldıktan sonra artık onun anlamından, dar kültüründen bahsedilemez. Bu durumda kurum, su dolu bir tas gibidir. Tas kırıldıktan sonra, açık ki suyun varlığından bahsedilemez. Bahsedilse bile o artık tasın sahibi için su değil başka topraklar veya kapların sahiplerine akmış bir yaşam unsurudur. Hem kurumsal hem de anlamsal olarak derin bir parçalanmayı ve zihniyet yitimini yaşadığı için, Kürt toplumu ancak bir 'kültürel soykırım altındaki toplum' olarak tanımlanabilir. Dilin kendisi, bir toplumun kazandığı zihniyet, ahlâk ve estetik duygu ve düşüncenin toplumsal birikimidir; anlam ve duygunun bilince çıkmış, ifadeye kavuşmuş kimliksel ve ansal varoluşudur. Dile kavuşan toplum, yaşamın güçlü gerekçesine sahip olmuş demektir. Dilin gelişkinlik düzeyi, yaşamın gelişkinlik düzeyidir. Bir toplum, anadilini ne kadar geliştirmişse, yaşam düzeyini o kadar geliştiriyor demektir. Yine dilini ne denli yitirmiş ve başka dillerin hegemonyası altına girmeyle karşılaşmışsa o denli sömürgeleşmiş, asimilasyona ve soykırıma uğramış demektir. Bu gerçekliği yaşayan toplumların zihniyet, ahlâk ve estetikçe anlamlı bir yaşamlarının olamayacağı, hasta bir toplum olarak silininceye dek trajik bir yaşama mahkûm kalacakları açıktır. Anlam, estetik ve ahlâk yitimini yaşayan toplumların kurumsal değerlerinin, sömürgenlerin değerlerinin hammaddesi olarak işlenmesi de kaçınılmazdır. Sonuç olarak dil, örneğin Kürtlerdeki haliyle yaşandığında, bu durumdaki bir toplumun maddi olarak son derece yoksullaşacağı

ve paramparça duruma düşeceği dolayısıyla anlam, ahlâk ve estetikçe de yanlış, hain ve çirkin olarak yaşamaktan kurtulamayacağı gayet açıktır.

Şimdiye Kadar Namus Adına Yapılanların Tersi Yapılmalıdır

Kürt Toplumunda yaşamın tükenişini, en çok kadın olgusu etrafında gözlemlemek mümkündür. Yaşam ve kadın adlarını gerçekçi olarak birleştiren bir toplumsal kültürde (Jin, jiyan, can, şen, cihan sözcükleri hep aynı kökten çıkar ki, hepsi yaşam ve kadın gerçekliğini ifade eder) kadında yaşamın tüketilişi, toplumsal tüketilişin de temel göstergesidir. Tanrıça Kültürüne yol açmış, kadın etrafında uygarlığın temelini atmış bir kültürden geriye kalan, kadınla yaşam konusunda kocaman bir körlük ve güdülere düşkünce teslim olmaktır. Geleneklerin, imha ve inkâr peşinde koşan kapitalist modernitenin kıskacındaki toplumsal yaşam, tümüyle kadın çaresizliğine mahkûm edilen yaşamdır. Elde kalan son savunma mevzisiymiş gibi savunulan kadına dayalı namus anlayışı, aslında nomos'un (nomos = kural veya kanun) anlamından uzaklaşmış bir hali ifade eder. Çok keskin kadın namusçuluğu, çok keskin bir toplumsal namussuzluğu ifade eder. Toplumun namusundan yani onu ayakta tutan temel değerlerden ne kadar uzaklaşılmış veya uzaklaştırılmış bir konumda yaşanıyorsa o kadar kadın namusçusu kesilmek, tam bir paradokstur.

Kürtlerin, toplum namusunu yitirdikten sonra kadının namusunu da koruyamayacaklarını kavrayamamaları, sadece cehalet değil ahlâk adına ahlâksızlıktır. Kadın namusu adı altında yaşatılmak istenen namus anlayışı, ahlâki ve politik olarak tükenmiş Kürt erkeğinin, kendi gücünü kadın köleliğinde kanıtlama çabasından veya güçsüzlüğünden ileri gelmektedir. Yabancı hâkimiyetin ona ve toplumuna yaptıklarının acısını, o da kendi hâkimiyetini dayattığı kadından çıkarmak istiyor. Kendini bir nevi terapi ediyor. Açık ki, dünya genelinde de ağır olmakla birlikte, belki de hiçbir yerde Kürt kadınının statüsünde görüldüğü kadar ağırlaştırılmış bir kölelik söz konusu değildir. Kürt Toplumunda yaşanan çok çocukluluk, bu gerçeğin diğer bir yüzüdür. Cehalet ve özgürlüksüzlük, benzer toplumlarda da varlığını sürdürmenin tek çaresi veya çaresizliği olarak çok sayıda çocuk doğurmaya götürür. Öz bilincin gelişmediği her toplumda yaşanan bir olgudur bu. Paradoks şuradadır ki, yaşamın diğer vazgeçilmezleri olan güvenlik ve beslenme olmadığı için çok çocukluluk, büyük sorunlara yol açar. İşsizlik, çığ gibi büyür. Zaten kapitalist kâr sisteminin istediği düşük ücretli köleliği besleyen de bu aşırı nüfustur. Uygarlık Geleneği ve Modernite el ele vererek, bütün yıkımını kadın üzerinde böylece gerçekleştirir.

Jin ve jiyan'ın, kadın ve yaşam olmaktan çıktığı koşulların, toplumun çöküş ve çözülüşünü yansıttığını hep söylüyoruz. Bu gerçekliği çözmeden ve özgürlük yoluna seferber etmeden adına devrim, devrimci parti, öncü ve militan diyebileceğimiz unsurların rol oynayabilmeleri düşünülemez. Kendileri kördüğüm olmuş olanların başkalarının kördüğümünü çözmesi ve başkalarını özgürleştirmesi mümkün olamaz.

Çok keskin kadın namusçuluğu, çok keskin bir toplumsal namussuzluğu ifade eder

---

Özgürlük Hareketinin bu konuda doğurduğu en önemli sonuç, toplumun kurtuluşu ve özgürlüğünün kadın olgusunun çözümlenmesinden, kurtuluşu ve özgürlüğünden geçtiğine ilişkindir. Fakat belirttiğimiz gibi Kürt erkeği de çok çarpıtılmış olan kendi namusunu veya bilimsel olarak daha doğru bir tanımlamayla namussuzluğunu, kadına mutlak egemen olmakta görüyor. Asıl çözülmesi gereken bu yaman çelişkidir. Demokratik Ulus İnşasına gidişte bu deneyimin de ışığında yapılması gereken şey, şimdiye kadar namus adına yapılanların tersinin yapılmasıdır. O da şöyle olmalıdır: Kadına ilişkin mülkiyet anlayışımızı tamamen terk etmeliyiz. Kadın sadece ve sadece kendi kendisinin (Xwebûn) olmalıdır. Hatta sahipsiz olduğunu, tek sahibinin kendi kendisi olduğunu bilmelidir. Karasevda, aşk dâhil, hiçbir bağlılık duygusuyla kadına bağlanmamalıyız. Aynı biçimde kadın da kendisini bağımlı ve sahipli olmaktan çıkarmalıdır. Devrimciliğin, militanlığın ilk şartı böyle olmalıdır.

Bu deneyimden başarıyla geçenler, bir anlamda kişiliğinde özgürlüğü gerçekleştirenler, yeni toplumu ve demokratik ulusu kendi özgürleşmiş kişiliklerinden başlatarak inşa edebilirler.

Tam da burada aşkın gerçek tanımına ulaşıyoruz. Aşk, kendi toplumunun çöküş ve çözülüşünü durduramayanların ancak kadın etrafında karşılıklı olarak kurdukları namus anlayışından ve bilimsel olarak daha doğru olan namussuzluktan vazgeçip, demokratik ulus inşasına militanca girişmesi halinde toplumsal anlamına kavuşabilir ve çok zor da olsa gerçekleşme potansiyeline ulaşabilir. Demokratik Uluslaşma Sürecinde kadın özgürleşmesi, büyük önem taşır. Özgürleşen kadın, özgürleşen toplumdur. Özgürleşen toplum ise demokratik ulustur. Erkeğin rolünü tersine çevirmenin devrimci öneminden bahsettik. Bunun anlamı, kadına dayalı soy sürdürme ve kadına egemen olma yerine demokratik uluslaşmanın kendini öz gücüyle sürdürmesi, bunun ideolojik ve örgütsel gücünü oluşturması ve kendi politik otoritesini egemen kılmasıdır; kendini ideolojik ve politik olarak üretmesidir. Fiziki çoğalmadan ziyade zihinsel ve ruhsal güçlenmeyi sağlamasıdır. Toplumsal aşkın doğasını bu gerçekler sağlar. Aşkı, kesinlikle iki kişinin duygudaşlığına ve cinsel cazibesine indirgememek gerekir. Hatta kültürel anlamı olmayan şekilsel güzelliklere de kapılmamak gerekir. Kapitalist Modernite, aşkın inkârı üzerine kurulu bir sistemdir. Toplumun inkârı, bireyciliğin azgınlaşması, cinsiyetçiliğin her alanı kaplaması, paranın tanrısallaştırılması, ulus-devletin tanrı yerine ikame edilmesi, kadının ücretsiz veya en az ücretli bir kimliğe dönüştürülmesi, aşkın maddi temelinin inkârı anlamına da gelir.

Kadın doğasını iyi tanımak gerekir. Kadın cinselliğini biyolojik olarak çekici bulup yaklaşmak, bu temelde kadınla ilişkilenmek, aşkın baştan kaybı demektir. Öteki canlı türlerindeki biyolojik birleşmelere nasıl aşk diyemiyorsak, insandaki biyolojik temelli cinsel birleşmeye de aşk diyemeyiz. Buna, canlıların normal üreme faaliyetleri diyebiliriz. Bu faaliyetler için insan olmaya bile gerek yoktur. Hayvan-insanlar zaten en rahat biçimde bu faaliyetleri yürütürler. Gerçek Aşk isteyen, bu hayvan-insan üreme tarzını terk etmek durumundadır. Cinsel cazibe objesi olarak değerlendirmeyi aştığımız oranda kadını, değerli bir dost ve yoldaş kılabiliriz. En güç olan ilişki, cinsiyetçiliği aşmış kadın dostluğu ve yoldaşlığıdır. Kadınla özgür eş yaşam koşullarında yaşandığında bile, ilişkilerin temelinde toplumun ve demokratik ulusun inşası yatmalıdır. Kadını hep geleneksel sınırlardaki ve modernitedeki gibi eş, anne, kız kardeş ve sevgili rolünde görmeyi aşmalıyız. Öncelikle anlam birliğine ve toplum inşacılığına dayalı güçlü insan ilişkisini hâkim kılmalıyız. Bir kadın veya erkek, gerektiğinde eşinden, çocuğundan, annesinden, babasından, sevgilisinden vazgeçmeli ama ahlaki ve politik toplumdaki rolünden asla vazgeçmemelidir. Güçlü erkek, asla kadına yalvarmaz, peşinden koşmaz, dövmez ve sövmez, kıskanmaz. Kendi eşi ve sevgilisi dahi olsa, ayrılmak istediğinde bir fiske bile vurmaz. Hatta varsa eleştirilerini yaptıktan sonra istediği gibi yaşamasına yardımcı olur. Kadınla güçlü ideolojik ve toplumsal temeli olan bir ilişki yaşamak istiyorsa, tercihi ve aranmayı kadına bırakması gerekir. Kadının özgürlük düzeyi, özgür tercihi ve öz gücüne dayalı hareket kabiliyeti ne denli gelişmişse, kendisiyle o denli anlamlı ve güzel yaşanabilir.

Platonik Aşk, Fikir ve Eylem Aşkıdır

Kadın ile erkeğin en ideal özgür eş yaşamı, günümüz koşullarında, toplumsal gerçekliğimizde, demokratik ulusun zorlu inşa çalışmalarında büyük başarılar sağlandığında yaşanabilir. Günümüz Kürdistan'ında Kürt toplum gerçeğinde anlamlı bir aşk diyalektiği, büyük oranda platonik olmak, yaşanmak durumundadır. Bu aşk, değerlidir. Platonik aşk, fikir ve eylem aşkıdır. Bunun için değerlidir. Dünya güzeli bir kadınla her an beraber yaşamak, aşk değildir. Zaten aşk olmadığı için kısa bir birleşme döneminden sonra ikiyüzlülükler sergilenecektir. Çünkü anlamsız kurulmuş veya biyolojik temelli bir ilişki ihtiyacından kaynaklanmıştır. Buna karşılık Özgürlük Hareketi pratiğinde hiçbir arada, birlikte olmamış dünün kölesi birçok genç kadın ve erkek, kendi halklarının demokratik ulus inşasında birlikte platonik bir aşkla büyük işler başararak ne kadar güçlü kişilikler olduklarını da kanıtlamışlardır. Bu konuda yüzlerce kahraman şehit değerimiz vardır. Bunlar Mem û Zîn olmayı başarmış büyük kahramanlardır.

Unutmamak gerekir ki, büyük ütopyalar olmadan büyük yaşam pratikleri gerçekleştirilemez. Ortadoğu

Kültürü, insanlığa cennet ve cehennem ütopyasını armağan etmiş, ilk yazılı destan olan Gılgameş Destanı'yla binlerce yıl öncesinden beri ölümsüzlük otunu hep aramış bir kültürdür. Anlıyorum ki, özgür kadınla gerçekleşebilecek yaşamı, iktidar hastalığıyla kaybetmiş olan Gılgameş nesli, hep peşinde olduğu bu yaşamı, sadece ölümsüzlük biçiminde değil gerçek yaşam süreci içinde de bulamayacaktır. Bir şey, ancak kaybedildiği yerde bulunabilir. İnsan türünde büyük yaşam volkanı, Toros-Zagros eteklerinde, Dicle-Fırat vadilerinde patladı. Büyüleyici yaşam, burada doğdu; Kürdistan'da Jin û Jiyan (Kadın ve Yaşam) olarak gerçekleşti. Bin yıllar içinde yaşam, bu sefer hiyerarşi ve devlet iktidarlarında Jin û Jiyan somutunda aynı mekânlarda kaybedildi. Bütün destanların, Gılgameş Destanı'nın kopyaları oldukları kanıtlanmıştır. Cennet ve cehennemler, hep bu yaşanmış ve kaybedilmiş yaşamlarla ilgilidir. İktidar hastalığı, gerçekten yaşamı öldürür. Bunu çok iyi bilerek, Demokratik Ortadoğu Çağı'nın projesi, aynı zamanda yaşamın iktidar hastalığıyla kaybedildiği yerde, iktidar olmayan özgür kadın yaşamının ekolojik ve ekonomik toplumlu olarak keşfedildiği, bulunduğu gerçekliğin projesidir. Her proje, aynı zamanda gelecek ütopyasıdır. Demokratik Toplum ve Demokratik Modernite, geleceğin gerçekleşmiş-farklılıklar içinde eşitlik ve özgürlük ütopyasıdır.

Büyük özgür yaşam ütopyası olanlar için arandığında, bölgede örneği çok olan bir yaşam tarzı, şartı vardır. O da şudur: Toplumsallığın mümkün kıldığı hakikat için yaşayacaksın. Hakikati buldukça yaşayacaksın. Hakikati yaydıkça ahlaki ve politik toplumu kuracaksın. Bunun için karşına çıkan iç ve dış engellerle doğru mücadele edeceksin. Ortadoğu'da Bilgelik Akademisi hep böyle söyler. Bu söylemle özgürleşen yaşam iradesi hep böyle yapar! Tarihin şafak vaktinde görkemli toplumsal kimliğiyle kendisine Ana-tanrıça rolü yakıştırılan kadın, ne yazık ki günümüz Ortadoğu'sunda en değersiz meta konumuna indirgenmiştir. Başlı başına trajik bir öyküsü olması gereken bu tarihi fazla açma imkânından yoksunuz. Ama sonuçlarını eleştirebiliriz. İnsan eliyle sağlanmış kadın etrafındaki sis bulutlarını dağıtarak gerçeğini keşfetmek, ivedi toplumsal görevlerin başında gelmektedir.

İnsan eliyle inşa edilen insan eliyle yıkılabilir. Burada ne bir doğa kanunu ne de bir yazgı söz konusudur. Şebekenin, kurnaz ve güçlü adamın, kanserli ve hormonlu yaşamının elleri olan tekellerin, yıkılası düzenlemeleridir söz konusu olan. Bilinebildiği kadarıyla evrendeki bu en harika çiftin, derin bir anlamlaşmaya ulaşmalarının gereğini hep hissettim. Kadınla önce düşünmenin, nerede, ne zaman, ne kadar bozukluk varsa tartışma ve gidermenin önemini, tüm ilişkilerin önüne koyma cesareti gösterdim. Sadece güçlü düşünen, iyi, güzel ve doğru karar verebilen, böylece beni aşarken kendisine hayran bırakabilen ve muhatabım olabilen kadın, şüphesiz felsefi arayışımın köşe taşlarındandır. Evrendeki yaşam akışının sırlarının, bu kadınla en iyi, güzel ve doğru tarafıyla anlam bulacağına hep inandım.

Büyük ütopyalar olmadan büyük yaşam pratikleri gerçekleştirilemez

Ama tüm erkeklerden farklı olarak, önümdeki 'erkek ve sermaye' malıyla, doksan bin kocalı Hürmüz'le varoluş tarzımı paylaşmayı reddeden ahlâkıma da inandım. O halde feminizmden de öte 'Jineoloji' (Kadın Bilimi) kavramı amacı daha iyi karşılayabilir.

Türkçeye 'kadıncılık hareketi' olarak çevirebileceğimiz feminizm kavramı, kadın sorununu tam nitelemekten uzak olup, karşıtının 'erkekçilik' olarak tasarlanmasına zemin sunduğundan daha da kısırlığa götürebilir. Sanki sadece egemen erkeğin ezilen kadınıymış gibi bir anlamı yansıtmaktadır. Hâlbuki kadın gerçekliği daha kapsamlıdır. Cinsiyetin ötesinde kapsamlı ekonomik, sosyal ve siyasal boyutları olan anlamlar içermektedir. Eğer sömürgecilik kavramını ülke ve ulus bazından çıkarıp insan gruplarına indirgersek, kadının konumunu rahatlıkla en eski sömürge olarak tanımlayabiliriz. Gerçekten ruh ve beden olarak hiçbir toplumsal olgu, kadın kadar sömürgeciliği tanımamıştır. Kadının, sınırları kolay belirlenemeyen bir sömürge statüsünde tutulduğu anlaşılmak durumundadır. Tüm bilimlere olduğu gibi sosyal bilimlere de damgasını vurmuş erkeklik söyleminde kadından bahseden satırlar, gerçekliğe hiç

dokunmayan propagandatif yaklaşımlarla yüklüdür. Kadının gerçek statüsü bu söylemlerle tıpkı uygarlık tarihlerinin sınıf, sömürü, baskı ve işkenceyi örtbas etmesi gibi belki de kırk kez örtülmektedir.

Feminizm yerine Jineoloji (Kadın Bilimi) kavramı, amacı daha iyi karşılayabilir. Jineoloji'nin ortaya çıkaracağı olgular, herhalde teolojinin, eskatalojinin, politikolojinin, pedagojinin, velhasıl sosyolojinin birçok bölümüne ilişkin loji'lerden daha az gerçeklik payı taşımayacaktır. Kadının, Toplumsal Doğanın hem fizik hem de anlam olarak en geniş bölümünü teşkil ettiği tartışma götürmez. O zaman neden çok önemli olan bu toplumsal doğa parçası, bilime konu edilmesin? Pedagoji gibi çocuk eğitim ve terbiyesine kadar bölümlenmiş Sosyolojinin, Jineolojiyi oluşturmaması, egemen erkek söylemli olmasından başka bir hususla izah edilemez.

Kadın Doğası karanlıkta kaldıkça, tüm Toplum Doğası aydınlanmamış olarak kalacaktır. Toplumsal Doğanın gerçek ve kapsamlı aydınlanması ancak Kadın Doğasının kapsamlı ve gerçekçi aydınlanmasıyla mümkündür. Kadının sömürgeleşme tarihinden ekonomik, sosyal, siyasal ve zihinsel sömürgeleştirilmesine kadar konumunun açıklığa kavuşturulması, tarihin diğer tüm konularının ve güncel toplumun her yönüyle açıklığa kavuşmasında büyük katkıda bulunacaktır. Şüphesiz kadının statüsünün açıklığa kavuşması, meselenin bir boyutudur. Daha önemli boyut, kurtuluş sorunuyla ilgilidir. Diğer deyişle sorunun çözümü, daha büyük önem taşımaktadır. Toplumun genel özgürlük düzeyinin kadının özgürlük düzeyiyle orantılı olduğu çokça söylenir. Doğru olan bu belirlemenin içinin nasıl doldurulacağı önemlidir. Kadının özgürlüğü ve eşitliği sadece toplumsal özgürlük ve eşitliği belirlemiyor. Teori, program, örgüt ve eylem düzenekleri de gerektiriyor. Daha da önemlisi, kadınsız demokratik siyasetin olamayacağını hatta sınıf politikacılığının bile eksik kalacağını, barışın ve çevrenin geliştirilip korunamayacağını da gösteriyor.

Etik ve Estetik Bilimi, Kadın Biliminin Ayrılmaz Parçasıdır

Feminist Hareket, bu gerçeklerin ışığında şüphesiz en radikal sistem karşıtı hareket olmak durumundadır. Çağdaş haliyle kökenlerini yine Fransız Devrimi'ne dayandırabileceğimiz Kadın Hareketi, birkaç aşamadan sonra günümüze kadar gelebilmiştir. İlk aşamada hukuki eşitlik peşinde koşulmuştur. Fazla anlam ifade etmeyen bu eşitlik, günümüzde yaygınca sağlanmış gibidir. Ama içeriğinin boş olduğunu iyi bilmek gerekir. İnsan hakları, ekonomik, sosyal ve siyasal haklar gibi diğer haklarda da biçimsel gelişmeler vardır. Kadın görünüşte özgür ve erkekle eşittir. Hâlbuki en önemli kandırmaca bu eşitlik ve özgürlük tarzında gizlidir. Sadece resmi modernitenin değil tüm dönemlerin hiyerarşik ve devletçi uygarlık sisteminin tüm toplumsal dokularına nüfuz edip zihnen ve bedenen tutsak aldığı, en derin köleliğe mahkûm edip çalıştırdığı kadının özgürlüğü, eşitliği ve demokrasisi; çok kapsamlı teorik çalışmalar, ideolojik mücadeleler, programatik ve örgütsel faaliyetler, en önemlisi de güçlü eylemler gerektirir. Bunlar olmaksızın feminizm ve kadın çalışmaları, sistemi rahatlatmaya çalışan liberal kadın faaliyetlerinden öte bir anlam taşımaz.

Feminizmi de kapsayan Kadın Bilimine dayalı Kadının Demokratik Özgürlük ve Eşitlik Hareketi, açık ki toplumsal sorunların çözümünde başat rol oynayacaktır

---

Kadın Biliminin gelişmesi halinde sorunlar sağlıklı çözülebilir. O halde daha şimdiden devasa boyutlar kazanan kadın sorununu çözme ve ekolojik yıkımı önlemenin başta gelen yolu olan demografik sorunun çözümünde temel sorumluluk kadında olmalıdır. Bunun da ilk koşulu, kadının tam özgürlüğü ve eşitliğidir; tam demokratik siyaset yapma hakkıdır; cinsiyetle ilgili tüm ilişkilerde tam söz ve irade hakkıdır. Bu gerçeklerin dışında kadının, toplumun ve çevrenin tam anlamıyla kurtuluşu, özgürlüğü ve eşitliği mümkün değildir. Aynı şekilde demokratik siyaset ve konfederatif siyaset biçimlenmesi de olası değildir.

Kadın ayrıca ahlaki ve politik toplumun asal öğesi olarak özgürlük, eşitlik ve demokratikleşme ışığında yaşamın etiği ve estetiği açısından da hayati rol oynar. Etik ve Estetik Bilimi, Kadın Biliminin ayrılmaz parçasıdır. Yaşamdaki ağır sorumluluğu nedeniyle kadının, tüm etik ve estetik konularda hem düşünce hem de uygulama gücü olarak büyük açılım ve gelişmeler sağlayacağı tartışmasızdır. Kadının yaşamla bağı, erkeğinkine göre çok daha kapsamlıdır. Duygusal zekâ boyutunun gelişkinliği, bununla ilgilidir. Dolayısıyla yaşamın güzelleştirilmesi olarak estetik, kadın açısından varoluşsal bir konudur. Etik (Ahlâk teorisi, Estetik = güzellik teorisi) açıdan da kadının sorumluluğu daha kapsamlıdır. İnsan eğitiminin iyi ve kötü yönlerini, yaşam ve barışın önemini, savaşın kötülüğü ve dehşetini, haklılık ve adalet ölçülerini değerlendirme, belirleme ve kararlaştırmada kadının, ahlaki ve politik toplum açısından daha gerçekçi ve sorumlu davranması doğası gereğidir. Tabii erkeğin kuklası ve gölgesi kadından bahsetmiyorum. Söz konusu olan özgür, eşit ve demokratikleşmeyi özümsemiş kadındır.

Ekonomi Biliminin de Kadın Biliminin bir parçası olarak geliştirilmesi daha doğru olacaktır. Ekonomi, baştan beri kadının asal rol oynadığı bir toplumsal faaliyet biçimidir. Çocukların beslenme sorunu, kadının sırtında olduğu için ekonomi, kadın için hayati anlam ifade eder. Kaldı ki ekonomi, Yunancada "ev yasası, evi geçindirme kuralları" demektir. Bunun da kadının temel işi olduğu açıktır. Ekonominin kadının elinden alınıp tefeci, tüccar, sermayedar, iktidar-devlet ve ağa gibi davranan yetkililerin eline verilmesi, ekonomik yaşama en büyük darbe olmuştur. Ekonomi-karşıtı güçlerin eline verilen ekonomi, hızla iktidar ve militarizmin temel hedefi haline getirilerek, tüm uygarlık ve modernite tarihi boyunca sınırsız savaş, çatışma, bunalım ve kavgaların baş etkenine dönüştürülmüştür. Günümüzde ekonomi, ekonomiyle ilgisi olmayanların, kâğıt parçalarıyla oynayarak kumardan beter yöntemlerle sınırsız toplumsal değer gasp ettikleri bir oyun alanı haline getirilmiştir. Kadının kutsal mesleği, kendisinin tamamen dışlandığı, savaş makineleri, çevreyi yaşanmaz hale getiren trafik araçları ve temel insan ihtiyaçlarıyla pek fazla alakası olmayan kâr getiren fuzuli ürünler üreten imalathanelere devredildiği, borsalarda fiyat ve faiz oyunlarının çevrildiği bir alana dönüştürülmüştür.

Feminizmi de kapsayan Kadın Bilimine dayalı Kadının Demokratik Özgürlük ve Eşitlik Hareketi, açık ki toplumsal sorunların çözümünde başat rol oynayacaktır. Yakın geçmişteki kadın hareketlerinin eleştirisiyle yetinmeden, daha çok kadını yitik bir kimliğe dönüştüren uygarlık ve modernite tarihine yüklenmek gerekir. Eğer Sosyal Bilimlerde kadın konusu, sorunu ve hareketleri neredeyse yok derecesindeyse, bunun esas sorumlusu uygarlık ve modernitenin hegemonik zihniyeti ve maddi kültür yapılanmalarıdır.

Kadınla eşit ve özgür temelde demokratik yaşam, yaşamın olmazsa olmazıdır

Dar hukuki ve siyasi eşitlik yaklaşımlarıyla belki liberalizme katkı sunulabilir; fakat bu tür yaklaşımlarla sorunun çözümü şurada kalsın, olgu olarak çözümlenmesi bile sağlanamaz. Mevcut feminist hareketlerin, liberalizmden kopuk sistem karşıtı güçler haline geldiklerini iddia etmek, kendini yanıltmak olacaktır. Feminizmin baş sorunlarından birisi, söylendiği gibi radikalizmse, o zaman öncelikle köklü liberal alışkanlıklarla, düşünce ve duygu tarzları ve yaşamlarıyla ilgisini koparıp, arkasındaki kadın düşmanı uygarlığı ve moderniteyi çözümlemesi ve bu temelde anlamlı çözüm yollarına yüklenmesi gerekir.

Demokratik Modernite, Kadın Doğası ve Özgürlük Hareketini temel güçlerinden birisi olarak bilip hem geliştirilmesini hem de ittifak yapılmasını başta gelen görevlerinden sayarak, yeniden inşa çalışmalarında değerlendirmek durumundadır. Sosyal Bilimi tanımlamaya çalışırken, esas amacının özgürlük seçeneğini geliştirmek olması gerektiğini önemle belirttim. Zaten problem çözmenin bir anlamda özgürlük sağlamak olduğu da eklenince, Sosyal Bilime amacı kapsamında Özgürlük Sosyolojisi demenin bir sakıncası olmadığı kanısındayım. En azından önemli bir bölümünü, problem çözme ve yaşam farkındalığını geliştirme boyutlu sosyolojik

çalışmaları, bu ad ile yayınlamanın isabetli olacağı açıktır. Şüphesiz Sosyolojinin kapsamı, sadece özgürlük ile sınırlı değildir. Karmaşık bir toplumsal yelpazeyle (tarih öncesi toplum, hiyerarşi, sınıf, devlet, kent, uygarlık, sermaye, ekonomi, iktidar, demokrasi, sanat, din, felsefe, bilim, politika, savaş, strateji, örgütlenme, kurumlaşma, ideoloji, ekoloji, jineoloji, teoloji, eskataloji vb.) uğraşması gerektiği bilinmektedir. Fakat bu çalışmada ahlaki ve politik toplumun birçok parçaya ayrılarak inceleme ve araştırmalara konu edilmesinin önemli sakıncalar içerdiğini, bunun olumludan ziyade olumsuz sonuçlara daha çok yol açabileceğini önemle vurguladım. Toplumsal Doğanın tarihsellik ve bütünsellik içinde incelenmesi ve araştırılmasının en doğru yöntem olduğuna güçlü bir biçimde katıldığımı belirttim.

Kadınla eşit ve özgür temelde demokratik yaşam, yaşamın olmazsa olmazıdır. Ama bunun için çok derinliğe işlemiş köle ahlakının ve çağdaş kapitalizmin baştan çıkarıcılığının özgürlük ahlakıyla (ETİK) ve güzel yaşamla (ESTETİK) aşılması gerekir. Kadınla (dolayısıyla erkekle) doğru (bilimsel-jineoloji), iyi (etik-yeni ahlak bilinci ve tavrı) ve güzel (yeni estetik ölçüler, özgür yaşam) yaşamı başarmamak sosyalist topluma yönelişi başarmamakla özdeştir. Kadının demokratik devrimiyle tamamlanmamış demokratik toplumun sosyalizm ideası ve yaşamı bir aldatmacadır. Kadında mevcut durum ne etiğe ne de estetiğe sığar. Sati medeniyetini örnek vermiştim. Benim için kadın meselesi Kürt sorunu ve bütün toplumsal sorunların kökenidir. Ama sistem kadına magazinel yaklaşmanın ötesine geçemiyor. Ben kadına çok değer veririm, önem veririm. Ama bu süper güzeller, sarışınlar gibi magazinel yaklaşımı görünce dehşete düşüyorum. Bu yaklaşım tamamen ideolojiktir. Aslında plastiktir, hepsi plastik çiçek gibiler. Diğer kadınlar ise gelenekseldir. Ne o plastik kadın ne de o gelenekçi Sati kadını doğrudur. Yiğitlik bunu çözmektir. Kadınla sonsuz, zengince nasıl yaşanabilir, nasıl ortaklaştırılabilir, nasıl politika yapılır, önemlidir.

Jineoloji, feminizm için de katkı sunar. Ben Kürtler için aşk konusunu teorik olarak mümkün görüyorum, özel olarak bu aşkı yaşamaya cesaret edemiyorum. Çünkü bu aşkta bir hata yaparsam bu tüm siyasetimizi yaralar. Her gün kadın cinayetlerini vahşet boyutunda yaşıyoruz. Kadın bu kadar alçakça öldürülmez, bu ülkenin vatandaşı bunu kabul edemez. Ama kadının dört tarafı zincirle bağlanmıştır adeta. Biz bunu yırtmadan sosyalist olamayız, siyaset yapamayız. Bunu bilince çıkarmak gerekir. Bakın, Zagrosların enteresan bir yönü var. Ninhursag, 'Dağ Bölgesi Tanrıçası'dır. Hala o tanrıça geleneği orada yaşıyor. Arkadaşların arasında İranlı kızlar da var. Bu tanrıça geleneğini yaşatmaları önemlidir. Dağdaki kadınlar, Rojava'daki kadınlar hepsi şunu bilmelidir ki, ben bir kadın devrimi için uğraşıyorum. Kadın hareketinin jineoloji temelinde bir temsiliyeti var. Fakat şu sorun var: Toplumsal sorun kolektif sorundur. İşte ben bunun için etik ve estetiği önerdim. Kadının kendi şahsında güzelliğini estetik olarak belirledim. Etik meselesine de gelince, "Ben benim" diyeceksiniz. Kendi kendinizin olacaksınız. Kendi kriterlerinizi nasıl görüyorsunuz? Bizim kültürümüzde kadına "Mutlak mülk olacaksın" anlayışıyla yaklaşılıyor. Buna direndiğinde de öldürülüyorsun. İşte kadın hareketi bütün bu sorunlara cevap ve çözüm olmak zorundadır. "Kadın mutlak birinin olmalıdır" diyorlar. Ben bu tutumdan nefret ediyorum. Özgür yaşamı Kobane şahsında yeni yaşama Arin Mirkan'ların direniş ruhuyla taşıyacağız.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Ahlaki-Politik Toplumun Oluşumunda Kadın

Zerban Arî

Giriş

Kadın ve erkeğin toplum içindeki konumları, toplumsal hayata katılım biçimleri, toplum içerisinde edindikleri roller, her çağın yarattığı koşullar çerçevesinde dönüşmüştür. Kadınlar ile erkekler arasındaki farklılıkların biyolojik farklılıklarla ile açıklanamayacağını, her toplumun, farklı zamanlarda, farklı kültürlerle edindikleri ahlaki-politik davranışlara göre şekillenmiştir. Toplumların bu yaşam biçimlerinden şekillenen toplumsal cinsiyet rolleri, her dönemde yaratılan farklı rollerle kimliklerin oluşumunda etkili olmuşlardır.

İlk-el bir yaşamdan, toplumsal yaşam bilincin yaratıldığı neolitik dönemle birlikte; kadının doğa ile olan uyumu, duyarlılığı, hakikat arayışı onun başat rol aldığı toplumsal bir yaşam yaratılmıştır. Bu toplum yapısı ile eşitliğin sağlandığı, kolektif üretimin yapıldığı, düşünce ve dil kavramlarının geliştiği ve toplumsallıkla birlikte ahlaki-politik normlar değer kazanmıştır.

Neolitik dönemde, toplumda ahlaki-politik normların uygulanması, kadın etrafında şekillenen kolektif yaşam biçimi, vicdan oluşumunu ve toplumsal kimlik kazanmasını sağlamıştır. Toplumsal ahlakın kazanıldığı bu dönemde hukuk kurallarının olmadığı ama ahlaki-politik değerlerle varlığını sürdüren toplumlar oluşmuştur.

Tarihin İlk Dönemlerinden Neolitiğe

Tarihinin ilk dönemlerinden Paleolitik Çağa kadar yontularak, ısıtılarak, işlenen taşlarla, kemiklerle, odunlarla bıçak, balta, kazma vs. aletler yapılmıştır. Bu yeni teknikler, değişik hayvanları avlama, daha fazla bitki üretme, sığınaklar yaparak yerleşik hayata geçme gibi gelişmeler sağlamıştır. Avcılar, balıkçılar ve toplayıcılar, yakın kaynakları tükettikten sonra genellikle başka yerler ararlar. Bununla birlikte, saklanabilir bitkisel ürünler (tohumlar, kuru meyve sebzeler) ya da sürekli yenilenen hayvansal ürünler bakımından zengin olan bazı ayrıcalıklı bölgelerde kaynaklar oldukça boldur. Saklama yöntemlerindeki ilerlemeler sayesinde kalabalık grupların, mevsim boyunca bulundukları yerde yerleşmelerine olanak sağlamıştır. Yontma Taş Devri'nden sonra çok kısa bir geçiş, dönemi olan ve predasyon sistemlerinin farklılaştığı, aletlerin bollaştığı ve uzmanlaştığı bu döneme Mezolitik Çağ, denir. Aletlerin yapısı biraz daha karmaşıklaşmıştır. Çakmak taşından "mikrolit" denilen geometrik şekilli küçük aletler yapılmış ve mikrolitlerin kemik ya da ahşap bir sapın ucundaki oyuğa yerleştirilmesiyle orak benzeri aletler ortaya çıkmıştır. Homo Sapiens, mikrolitlerle, 1 kilogram taştan yanyana konulduklarında toplam uzunlukları 100 metreyi bulan kesici aletler elde etmiştir.[1]

Klan ve kabileler, teknik olarak sürekli bir arayış içinde yeni aletler keşfederek yeni arayışlar içindeyken, bulunduğu yerin şartlarına, ortamına göre sosyo-kültürel olarak da sürekli bir değişim dönüşüm halindedirler.

Paleolitikten Neolitiğe Doğru

Paleolitik dönemde kabileler, küçük gruplar halinde ve göçebe şeklinde yaşamaktadırlar. Mağara duvarlarına çizilen simgelerden anlaşıldığı kadar insanlık tarihinin en uzun dönemidir. Fakat henüz yazı keşfedilmediği

1 Marcel Mazoyer; Laurence Roudart, 2009

için kadın erkek ilişkileri ve toplumsal kimliğin oluşumuna dair bilgilerin en az olduğu bir dönem olmuştur, bu dönem. Toplumun, yaşam şeklinin avcılık ve toplayıcılık olarak belirlendiği bu dönemde, cinsler arasında iş bölümü işbirliğine dayanmaktadır. Kadınlar daha çok toplayıcılıkla, erkekler avcılıkla uğraşmışlardır. Grup halinde yaşayan kabileler saldırıya uğradığında kadınlarla birlikte karşı konulmuştur. Kadınların kendi çocuğunu koruma güdüsü, kadında sevgi, paylaşım, sorumluluk, emeğe dayalı yaklaşımları geliştirmiştir. Kadınların doğasında oluşan bu yaşam tarzı ve üstlendiği toplumsal rolden dolayı anaerkil döneminin yaşanması sağlanmıştır. Anaerkil dönemin en önemli özelliği kadının doğurganlığı, yavrusunu koruma ihtiyacı gibi erkekten daha üstün olan yeteneklerinin bilinmesi ile kabile içerisinde tanrıça olarak kabul görmesini sağlamıştır. Soyun devamında kadının rolü üstün görülmekte, erkek ise ikinci planda tutulmaktadır. Kybele heykelcikleri bu tezleri doğrular niteliktedir. Anaerkil dönemde doğanın kadına sunduğu bu özelliklerinden dolayı kadın eksenli kuralların yaratılması sağlanmıştır. Paleolitik çağda mağaralarda olan ilk-el yaşam, neolitik çağda kadının üretimde ve komünal yaşamda üstlendiği rol ile toplumsal yaşam yerleşik hale gelmiştir.

Neolitik Çağ

Neolitik dönem, primitif yaşam tarzından insanların kendi varlığının bilincine varmak için ahlaki yaşam normları edinmeye başladığı dönemdir. Özellikle kadın bilincinin ve emeğinin görünürlüğü bu dönemde toplumsal bilinci oluşturur ve ahlaki-politik normların değer kazanması sonucunda birlikte yaşamın eşit koşulları gelişmiştir.

İlk-el bir yaşam tarzından, diğer dönemleri geçiş aşamalarından günümüzden 12.000 yıl öncelerine doğru, avadanlığın yapılmasında ve taşın cilalanmasında yeni bir yöntem gelişmeye başlar. Bu yeni yöntemlerle, yazının ve madenciliğin ortaya çıkmasına kadar sürecek son tarih öncesi dönem olan Neolitik Çağ'ın kapılarını açar. O döneme ait figürler incelendiğinde, çeşitli sert taşların cilalanmasıyla yapılan balta ve keserlerin dışında, sürekli konaklama yerlerinin kurulması, pişmiş, topraktan yapılan çömlekler, tarım ve hayvancılığın ilk gelişmeleri damgasını vurmuştur. Bu Neolitik toplumların bazıları günümüzden 10.000 veya 5.000 yıl önce tarım yapmaya ve çoğaltmak ve ürünlerinden yararlanmak için hayvan yetiştirmeye başlamıştır. Sonrasında özel olarak seçilen ve tüketilen bitki ve hayvanlar evcilleştirilmiştir. Predatör (avcı) toplumlar da yavaş yavaş tarım yapan ve hayvan yetiştiren toplumlara dönüşür. Daha sonra, tarım yapan ve hayvan yetiştiren bu toplumlar, evcilleştirdikleri türleri, çalışarak işleyip yapaylaştırdıkları ve gitgide özgün, doğal yapısından farklılaşan ekosistemlerinin pek çoğunda geliştirdikleri Neolitik Tarım Devrimi gerçekleştirirler.[2]

Özgür, bereketli, eşit dengeli yaşamın olduğu toplumu PKK Lideri Abdullah Öcalan şöyle ifade etmektedir: "*Yaklaşık 12 bin yıl önce gelişen bu devrim, toplumsallaşmanın en büyük adımıdır. Bu adımın, insanlığın gelişmesi üzerindeki etkisi, maddi ve manevi kurumları ile zihniyet yapısında sürüp gitmektedir. Bugün bile çok arzulanan doğal özgür yaşam zihniyeti, doğayla canlı dostluk, korkutucu tanrısal güçlerin hüküm sürmediği ve etkilemediği ruhsal yapı, güçlü analık duyguları, kadın-erkek eşitliği arzusu, tarım ve evcilleşen hayvancılığın bugün de Avrupa uygarlığını besleyen ürünleri ve araçları, bu ürünler ve araçlara dayalı ideoloji, düşünce ve dil yapıları ve kavramları, madenlerin keşfi ve kullanıma açılması başta olmak üzere uygarlığı sürekli ve halen besleyen ana unsurlarını yaratan şey, Neolitik köy devrimi ve buna dayalı olarak gelişen yerleşik kırsal toplum yapısıdır. […]Köy, Neolitik toplumun temel yaşam yeridir. M.Ö. 11.000-3.000'lere kadar süren tarımsal devrimin kutsal mekânıdır. Komünal toplumla hiyerarşik toplumun uzun süre beraberliğini de temsil eder. Ağalık, beylik henüz yoktur. Evcil-ananın görkemli onur abidesidir. Çünkü eve ilişkin tüm değerler onun zihninden doğmaktadır. Etrafta evcilleştirdiği hayvanlarıyla kültürleştirdiği bitkiler, eşine rastlanmadık mucizevi bir yaşam sunmaktadır. Bu dönemdeki binlerce buluş, ana kadının eseridir. Dönem mucidi belli olmayan 'kadın icatları dönemi'dir.*"

Neolitik tarım devrimi ile insan topluluklarının avcılık ve toplayıcılıktan tarıma geçiş yaptığı bu dönemde başat rol üstlenen kadınların, doğa ile olan uyumu ve doğayı keşfi ile tahıl ve tohumların yeniden

2 Marcel Mazoyer; Laurencc Roudart, 2009

üretildiğini keşfederek topraktan en iyi şekilde yararlanmışlardır. Kadınlar, topraktan kök ve yiyecek çıkarmak için toprağı işlemeye başlamış, böylece toprak ve bitkilerden yararlanarak beslenme ihtiyacını karşılamıştır. Kadınlar giderek yeni teknikler icat ederek, taneleri öğütmek, tohumları saklamak için yeni usuller keşfetmişlerdir (Reed, 1975:174). M.Ö. 6000'lerden sonraki süreçte ilk tarım köy devrimini gerçekleşiyor. Göçebe hayattan yerleşik hayata dönerek, doğayla uyumlu bir şekilde toprak işletilmeye başlanıyor. Buğdayı keşfeden kadınlar, buğdayı toprağa ektiklerinde çoğalan, ezdiklerinde una dönüştüren, unu da ıslatıp ana besinleri olan ekmeği üretmişlerdir. Kadının doğurganlığının kutsallığı, doğa ile olan uyumu, kolektif üretim ve tüketim, çeşitlilik, doğadaki diğer varlıklara isim vermesi, anlam ve hakikat arayışı, sezgiselliği kadınların saygınlığını tanrıça inancına dönüştürmüştür. Yaptıkları çanak çömleklerle, resimlerle, heykelciklerle sanatın gelişmesine ve tarihe ışık tutabilmişlerdir.

Öcalan Neolitik toplumun yarattığı ahlak bilincini şöyle ifade etmektedir; *"Neolitik toplumun ideolojik kültürü analık hukuku, toplumsal dayanışma, çıkarsız ve salt toplum amaçlı sevgi, saygı, iyilik düşüncesi; yani ahlak, karşılıksız yardımlaşma, gerçek değer üretenlere ve toplumu yaşatanlara saygı, kutsallık ve tanrısallık kavramlarının saptırılmamış özüne bağlılık, komşuya saygı, eşitliğe ve özgür yaşama özlem gibi ölümsüz değerler bu toplumun temel varlık nedenleridir."*.[3]

Klandan Geniş Toplum Yapılarına Doğru Gelişen Ahlaki-Politik Toplum

Yirmi-otuz kişilik gruplar biçiminde yaşamını sürdüren klanlar, avcılık ve toplayıcılıkla geçinen, yaşamlarında ortak paylaşım, dayanışma sayesinde edindikleri kolektif ruhla, en ağır şartlarda da yaşamlarını sürdürebilmişlerdir. Klan toplumundan kabile toplumuna geçişte ahlaki ve politik normlar daha da değer kazanmıştır. Çünkü toplumlar geçinmek için beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için doğayla, insanlarla, bitkilerle, hayvanlarla ilişkilerini geliştirmek gayesiyle sürekli bir işleyiş ve etkileşim halindedirler. Bütün bu etkinlikler belirli ahlak kuralları çerçevesinde yapılmaktadır. Öcalan bu konuyu şöyle ifade etmektedir: *"Toplumsal doğayı esnek zekayla en yüklü doğa olarak tanımlamamız, konuya ışık tutabilir. Esnek zekadan kasıt, daha çok düşünerek iş yapmaktır. Düşünme ile iş arasındaki ilişki zorunlu olarak kural gerektirecektir. Çünkü işin nasıl yapılması gerektiğini belirlemek zaten kural demektir. İşe ilişkin bu ilk eylemi, ilk ahlak kuralı olarak da belirleyebiliriz. İş derken de her türden toplumsal etkinliği kastediyoruz. Yemekten uyumaya, yürümekten yiyecek bulmaya, hayvanlarla dost olmaya veya çatışmaya, bitkilerle ilgilenmekten balık avlamaya kadar her eylem iştir. Bu iş ise, kural olmadan başarılamaz. Başarısızlık ise, toplumun ölümü demektir."*.[4]

Klan, kabile topluluklarında da insanların toplum olmadan yaşamlarını devam ettiremedikleri görülmektedir. Kendi başlarına yaşadıklarında varlığını sürdürmekte zorlanırlar ve toplum işlevlerini yerine getiremezler. Toplumun da temel işleyişini sağlaması için ahlak ve politika kurallar edinmiş bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Toplumlar geliştikçe ahlaki-politik olgular daha da önem kazanmıştır. Toplumun varlığını sürdürmesi açısından ahlak ne kadar zorunlu bir gereklilik taşıyorsa politika da o kadar gereklidir. *"Ahlak anlam olarak toplumun uyulması gereken kural gücüdür. Bu güç zorla değil toplumsal varlığın sürdürülmesinde hayati rolünden ötürü gönüllüce yürütülmektedir. Dinden farkı kutsallık yerine dünyevi ihtiyaçtan kaynaklanmasıdır. Ahlak kurallarının uygulanmadığı toplumlar, yaşamlarını sürdüremezler, yok olmaya mahkumdurlar"*.[5] O dönemden toplumların ihtiyaç duydukları ilk ahlaki-politik normlar, uygarlığın ilk normlarını oluşturuyordu. Devletlerin koyduğu hukuk kuralları olmadan da toplumsal normların geçerli olduğu bu dönemlerde demokratik bir yaşam tarzı ile toplumlar varlıklarını sürdürebilmişlerdir.

Neolitik toplumun yarattığı tanrıça kadın kültürü, tarım devrimi, toplumsal dayanışmanın yarattığı komünal yapılar, sevgi, saygı, iyilik, kadının etrafında şekillenen kolektif yaşam biçimi; toplumsal vicdanın oluşumunu, toplumun kimlik kazanması, ahlaki-politik toplumun oluşumunu sağlamıştır. Hukukun olmadığı ama ahlakın olduğu bir toplum yaratılmıştır. Toplumun ahlaki değerler oluşturarak edindikleri

3 **Abdullah Öcalan, Bir Halkı Savunmak**

4 **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu**

5 **Abdullah Öcalan, Bir Halkı Savunmak**

ahlak, demokratik bir toplumu yaratmış olduğu komünal hakikat arayışı ile daha da sentezlenmiştir. Birbirleri arasında kullanılan iletişimleri, beslenme şekilleri, edindikleri kültür sürekli bir ahlaki boyuta dayanmaktadır. Toplumsallık vazgeçilmez olmuştur.

Neolitik dönemin yarattığı, eşitlikçi, özgürlükçü, üreten yaşam biçimi ile tarım ve köy devrimi yaşanmıştır. Bununla birlikte doğa ve toplumla olan ilişkilerinde ahlaki kuralların varlığıyla toplumsallaşma süreçlerini devam etmişlerdir. *"Ahlakın temel rolü, toplumu varlığını sürdürmesi ve ayakta kalması için gerekli kurallarla donatmak ve bunları uygulama gücüne kavuşturmaktır. Varlık kurallarını ve uygulama gücünü yitiren toplum hayvan topluluğuna dönüşmüş demektir ki bu halde istenildiği kadar kullanılıp sömürülebilir."*[6]

Ahlaki-politik toplumun kadın eksenli, kadın kültürü ile donatılmış bir yaşam şekli olmasından kaynaklı; toplumun kendi özvarlığını koruyarak, doğruluk ilkesini esas alarak, iyilik paradigması ile toplumsal vicdanın oluşumu sağlanmış, toplum kendi öz kimliğini yaratmıştır. Günümüzde edindiğimiz ahlaki-politik değerler, köklerini ilk bu toplumlardan almıştır. Ancak sonrasında devletlerin yarattığı hukuk kurallarının, toplumsal yapılara aşırı yüklenmesi sonucu geçmişteki ilk ahlaki-politik kuralların ötesinde antidemokratik, yaşanılmaz hukuk kuralları ile toplumların birbirine düşman olduğu dönem yaşanmaktadır.

Toplumsal yaşamın sürdürülmesi, toplumun kimlik kazanması, kolektif yaşam esasına dayanan, toplumsal vicdanın oluştuğu ahlaki-politik kurallarla birlikte hakikate ulaşılmıştır. Topluluk içerisinde ahlak kurallarına uymayanlara yönelik, topluluğun dışına itilme veya farklı yaptırımlar uygulanmıştır. Genel anlamda topluluğun ahlakı, vicdanı, kimlik kazanması; herhangi bir çıkar, rekabet, gasp etme kültürüne dayanmadığından yaşamın esası erdemli olmaya,"iyi ve güzele" ulaşmaktır.

Neolitikten Artı Ürüne Geçiş

Neolitikte, eşitlikçi, özgür, paylaşımcı, kadın kültürünün yarattığı yaşam şekli, toplumsal vicdanın oluşu, gelişimi, toplumun kimlik, karakter kazanması, ahlaki-politik toplumun oluşumu şekillenmiştir. Neolitik Çağ'dan sonra gelen Kalkolitik Çağ, maden çağlarının ilk dönemidir. Üretim döneminin yoğun olduğu bu dönemde Mezopotamya yerleşimleri öncülük etmiştir. Seramik üretimine geçiş ve sulu tarımın başlamasıyla toplumsal ilişkiler arasında hiyerarşinin ortaya çıkması ve artı ürünün sağlanmasıyla bütün dengeler değişmiştir. Değiş tokuş usulüyle ticari ilişkiler başlar. Erkeklerin artı ürüne el atmasıyla kadının rolü daralmaya başlar. Uzun süre kaldıkları yerleşim yerlerinde yeni düzen oluşturulur. Komün yaşam aile içi yaşama dönüşerek bireyselliğin ilk adımları atılır.

Neolitik Çağ'ın etkileri, her coğrafyada farklı dönemlerde yaşanmıştır. Kentlerden uzak olan topluluklar Neolitiğin kalıntılarını çok yakın zamanlara kadar yaşamışlardır. Çok yakın zamanlarda binlerce yıl öncesine gitmeden, köylerimizde Neolitik toplumun özellikleri yaşanmaktadır. Sadece beslenme ve barınma ihtiyaçlarını karşılamak için tarım ve hayvancılıkla geçimini sürdüren topluluklar sınıfsız, rekabetsiz, eşit ve özgür bir biçimde yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Erkekler sadece sürüye giderler, kadınlar hayvanlardan elde ettikleri ürünler ile beslenme ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Ailenin idaresi, topluluğun ilişkilerini kadınlar sağlamaktadır. Böylece anlaşmazlığın yok denecek kadar az olduğu, eşitlikçi, demokratik bir yönetim modeli ile varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ne zamanki tarımdan alınan verim ihtiyacından fazlasını elde edince yani artı ürün alınmaya başlandığı zaman, köyün komünal toplumu, kapitalizmin yarattığı kentlerin bireysel yaşamına dönüştü. Edindikleri artı ürün ile barınma ve beslenme ihtiyaçlarının dışında tüketim ürünlerini aldıktan sonra mevcut kapitalizmin var eden rekabet çatışmasına ve tüketim çılgınlığına kapılmaya başladılar. Öcalan'ın deyimiyle komünal köy yaşamını bırakıp kentlerin ışıltılı cazibesine kapılanlar, kentlerde bireysel, paylaşımsız, dar ilişkilerin yoğunlaştığı alana mahkûm olmuşlardır.

Ahlaki-Politik Toplumun Gerekliliği

Ahlaki-politik toplum inşa etmek, toplumun varlığını sürdürmesi için en temel yapı taşıdır. Ahlaki ve politik normlardan yoksun olan toplumların devamlılığını sağlayamadığı, tükenen, sömürülen toplumlar haline geldiği aşikardır. Hukuk kurallarına bağlı olmadan, ahlaki-politik normlarla toplumlar

6 **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu**

devamlılığını sağlayabilir. Halen devleti olmayan halklar, uluslar, topluluklar, aşiretler bu şekilde varlığını sürdürmektedirler. Bu varlığını da ahlaki-politik değerlerle sağlamaktadırlar. Toplumlar, tarihe baktığımızda sürekli bir değişim dönüşüm yaşamışlardır. Bazı dönemlerde sömürülmüş, bazı dönemlerde sömürmüş, bazı dönemlerde yok olma ile karşı karşıya gelmiş, bazı dönemlerde direniş göstermişlerdir. Ama toplumu her zaman ayakta tutan tarihten getirdiği ahlaki-politik kültürdür. Toplum sürekli ahlak ve politikasına sahip çıkmakta, kendi değerleri doğrultusunda hareket etmektedir.

"Ahlâkı politikanın tarihsel kurumsal gelenek halini almış biçimi olarak tanımlamak mümkündür. Politika daha çok günlük olarak yaratıcı, koruyucu ve besleyici rol oynarken, ahlâk geleneğin kurumsal ve kurallı gücüyle mevcut toplum için aynı hizmeti görür. Ahlâkı toplumun politik hafızası olarak değerlendirmek de mümkündür. Ahlâken aşılmış veya ahlâktan yoksun kalmış toplumlar politik hafızasını, dolayısıyla geleneksel kurum ve kural gücünü zayıflatmış ve yitirmiş demektir. Bu da bir toplum için öz savunmadan yoksun kalmak, her tür iç ve dış tahakkümcü, sömürgen ve asimilasyonist uygulamalara açık hale düşürülmektir. İktidar sistemlerinin ve devlet oluşumlarının sürekli ahlâkı aşındırmaları ve yerine topluma üstten tek taraflı hukuk iradelerini (egemenlerin ahlaki biçimini) dayatmalarının altındaki temel neden, özyönetimi ve politikayı tahrip ederek o toplumu sürekli ve yapısal olarak iktidar yönetimine ve sömürüye açık hale getirmeyi zorunlu görmeleridir. Kendi ahlâkını güçlü yaşayan bir toplum, iktidara ve sömürüye kolay boyun eğmez. Bir toplum için ahlâkın en olumsuz, geri ve ilkel hali bile iktidar ve devletlerin en ileri hukukları ve yönetimlerinden daha değerlidir. Ahlaki ve politik toplumun olduğu yerde, iktidar ve hukuk gereksiz olmaktan da öteye, tahammül edilmesi güç bir yük haline gelir. Bir toplum ne denli ahlaki ve politik kılınırsa, o denli demokratik, özgür ve eşitlikçi, dolayısıyla iktidar eliti ve sermaye tekellerinin istismarına kapalı ve direngen kılınır. Özgürlükler ve eşitlikler ancak demokratik toplumun demokratik siyaset tarzıyla kazanılır, öz savunmayla korunur. Ahlâki ve politik toplum esasında birliktir. Her birey ve grubun ödün vermeyeceği tek değer ahlâki ve politik toplum olarak kalmadaki ısrardır. Farklılık için, eşitlik ve özgürlük için tek ve yeterli koşul ahlâki ve politik toplumdur." (Abdullah Öcalan)

Ahlaki-politik toplumun gerekliliği üzerinde dururken bu toplum yapısını yaratan ve sürdürenlerin kadınlar olduğu da unutulmamalıdır. Ahlaki-politik kültürün oluşumunda ve sürdürülmesinde en etkili olanlar kadınlar olmuşlardır. Kadının yaşam felsefesine baktığımız zaman, kendi değerlerini koruyan, bu değerler doğrultusunda yaşamını ilmek ilmek ören, yaşamın her anını anlamlı kılmak için mücadele eden, toplumunu barışla, sevgiyle, direnişle, inşa edenler olmuşlardır. İyilik, doğruluk, eşitlik, özgürlük, ekolojik, savaşsız, komünal, ahlaki-politik toplumu inşa eden kadınlar, toplumsal bilinci yaratarak demokratik uygarlık sisteminin oluşumunu sağlamışlardır. Bu toplumsal ilişkilerin sağlanması ve devam edebilmesi için doğayla uyumlu, kadın-erkek eşitliğinin sağlandığı, iyilik, doğruluk ve güzelliğin vazgeçilmez olduğu, ahlaki-politik normlarla bürünmüş demokratik bir uygarlık sistemi ile yaşamı örmek gerekmektedir. Ahlaki-politik toplumu yaratan bilinçli kadınla özgür, eşit, demokratik toplum da gelişecektir, erkek de gelişecektir.

Kaynakça

- **Abdullah Öcalan, Bir Halkı Savunmak, Amara Yayınları**
- **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu, Amara Yayıncılık, Cilt:3, s.89.**
- **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu, Amara Yayıncılık, Cilt:4, s.68.**
- **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu, Amara Yayıncılık, Cilt:3, s.312.**
- **Marcel Mazoyer; Laurencc Roudart, Dünya Tarım Tarihi, Neolitik Çağ'dan Günümüzdeki Krize, Epos Yayınları, 2009**
- **REED, Evelyn (1975), Woman's Evolution, Kadının Evrimi, Çev: Şemsa Yeğin, Payel Yayınları, İstanbul**

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Jineoloji Bakış Açısında Dokuz Katman

Süheyla Taş

Toplumun genel özgürlük düzeyinin kadının özgürlük düzeyiyle orantılı olduğu biliniyor. Esas olarak ise hakikatin ne kadar yaşam bulduğudur. Kadın özgürlük mücadelesi bugün önemli bir yere gelmişse de bu mücadelenin kuramsal boyutu, evrensel düzeyde, sarsılmaz bir zemine oturmuş olduğundan söz edemiyoruz. Gerek 21.yüzyılın toplumsal/siyasal mücadelesi gerekse kadın özgürlük kuramını geliştirmek açısından Kürt Özgürlük Hareketi istisnai bir yer tutuyor. Feminizm yakın zaman kadar kadın özgürlüğünün tek kuramı olarak teorik, ideolojik bir zemin oluşturdu. Bununla birlikte tüm kuramlar gibi belli tarihsel-toplumsal aralıkta rolünü oynasa da kadın özgürlük mücadelesine 21.yüzyılda kuramsal zemini oluşturuyor. Jineoloji yalnız bir kavram değil aynı zamanda bir yöntemde sunuyor. "Neden Jineoloji" sorusunun yanıtı da burada. Çünkü "feminizm" kavramı Türkçeyle "kadıncılık hareketi" anlamında kadın sorununu tam nitelemekten uzak olup, karşıtı erkekçilik olarak tasarlandığından kısır döngüye götürebilir. Sanki sadece egemen erkeğin ezilen kadınıymış gibi bir anlam yansıtmaktadır. Halbuki kadın gerçeği daha kapsamlıdır. Cinsiyet ötesinde kapsamlı ekonomik, sosyal ve siyasal boyutları olan anlamlar içermektedir. Eğer sömürgecilik kavramını ülke ve ulus bazından çıkarıp insan gruplarına indirgersek, kadının konumunu rahatlıkla en eski sömürge olarak tanımlayabiliriz. Gerçekten ruh ve beden olarak, hiçbir toplumsal olgu kadın kadar sömürgeciliği tanımamıştır. Bu sebeple feminizm yerine Jineoloji (Kadın Bilimi) kavramı amacı daha iyi kavratabilir. Jineoloji'nin birçok bölümlerine ilişkin loji'lerden daha az gerçeklik payı taşımaktadır. Kadının toplumsal doğanın hem fizik hem de anlam olarak en geniş bölümünü teşkil ettiği tartışma götürmez. O zaman neden çok önemli olan bu toplumsal doğa parçası bilime konu edilmesin? Pedagoji gibi çocuk eğitim ve terbiyesine kadar bölümlenmiş sosyolojinin Jineoloji'yi oluşturmaması, egemen erkek söylemi olmasından başka bir hususla izah edilemez. Bu nedenle bu yazıda Kadın Bilimi'ni esas olarak Kadın Tarihi'ni, Jineoloji bakış açısı ile Dokuz Katman'da ele alacağız. Dokuz Katman'ı, ana rahmindeki dokuz ay olarak düşünebiliriz. Böylece tarihi jin (kadın) ve jîn (yaşam) diyalektiği ile beraber öreceğiz.

Kadın gerçeğinin ilk üç katmanını doğal toplum dönemi (Tanrıça Çağı) oluşturuyor. Birinci Katman; Kadın'ın (Tanrıça'nın) en güçlü olduğu dönem: Doğal toplum bir nevi zirvesi sayılan Neolitik Çağ'da, tarım ve köy devrimi gerçekleşti. Tarım toplumunun maddi ve manevi kültürü de tarihin en köklü devrimidir. Bu sebeple Neolitik Devrim de denilen bu çağda, ziraatçilik-tarımcılık önemli bir gelişmeye yol açarken, köylerin oluşmaya başladığı ve hatta insanlık tarihinde belki de en ileri düzeyde-kapsam ve nitelik bakımından-icatlarda bulunduğu yıllar olduğu da ifade edilmekte. Neolitik kültüre bağlı olan köylerde yaşayanlar, sulama teknikleriyle tarım yapar; arpa ve buğday yetiştirir; sığır, koyun, keçi besler; tekerlek, dokuma, çift sürme aletleri, etkin yapılar, kahramanlık destanları ana-kadının büyük üretken gücü etrafında harikalar yaratır. Kadının bu toplumsallığın maddi ve manevi gücünün sembolü olması, insan toplumsallığında ana-kadın olgusunu değerlendirmeyi zorunlu kılar.

İlk kez 19. Yüzyılda J. J. Bachofen "anaerkillik" teorisini belli ilkeler ve yasalar çerçevesinde ortaya atmıştır. Bireyler gibi halklar da birer organizmadır. Yeşermek ve olgunlaşmak için sağlam bir "yol gösterici" ele ihtiyaçları vardır. Ve bu el ancak Ana'nın eli olabilir. İnsanlığın kökeni, üstün bir gücün, kadının ya da daha doğru bir deyişle ilk Ana'yı-Toprak-taklit ederek doğuran ana bedeninin himayesine verilir. "Anaerkillik" dönemi "madde"nin ve "fiziksel" varoluş "konumlarının" bütünüyle egemen olduğu bir dönemdir. Bu tespitleriyle Bachofen, dönemin tarih anlayışını altüst etse de, bugün değerlendirdiğimizde eksik kalan yanları ve yanılgıları olduğunu söyleyebiliriz. Öncelikle artık doğal toplumların ana "erkil" değil, anayanlı olduğunu biliyoruz. Yapılan bütün araştırmalar da göstermektedir ki komünal değerlere bağlı olunan doğal toplumlarda kadın öncülük misyonunu üstlenerek, yaşamı inşa etmiş ve tüm var olan değerlerin yegane yaratıcısı, Tanrıça konumuna getirmiştir. Fakat bu durumu organik bir gelişim seyri sonucu açığa çıktığını biliyoruz. Bir sınıflı oluşum olmadığı gibi "erk" diyebileceğimiz bir güçte yoktu. Bu sebeple doğal toplumların anayanlı bir dönem olduğu teorisi gerçeğe daha yakındır.

Lilith'in Sembolünün Yılan Oluşu Anlamlıdır

Anayanlılık yani soy çizgisinin ananın akrabalarına göre belirlendiği düzende, baba ve baba kavramı bulunmadığından, çocuklarla dayılar arasında zorunlu bir ilişki doğmuş, giderek kardeş soyluluk uygulaması ortaya çıkmıştır. Erkek çocuklarına erkek işlerini dayı öğretir. Miras dayıdan yeğene geçer. Matriarkalden Patriarkal sisteme geçişte ilk adım da diyebileceğimiz Avunculat (dayının rolünün etkili olduğu sistem) ile bir denge dönemi olmuştur. Bu da İkinci Katman'a tekabül eder. Binyılları bulan bu denge dönemi, ilk özel servetin biriktirilmesi, tarım ve hayvancılıkla başlayan yüksek ekonomiyle sona erer. Yiyecek bolluğu, nüfusun yoğunlaşması ve yeni toplumsal iş bölümünün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Daha önce avcı olan erkekler, artık çiftçi, çoban ve zanaatçı olur. Daha üretken bir ekonomi ve giderek artan bir emek gücü ilk üreticilerin günlük tüketme gereksinimlerinin üzerinde bir mal fazlasının birikmesine sebep olur. Bahsini ettiğimiz, ilk üç katmanın sonucu olan Üçüncü Katman da bu dönemdir.

Doğal toplum değerlerine-ki bunlar ana tanrıça etrafında geliştirilmiş olan değerlerdir-bir kesim veya zümre tarafından konulur. El koyma eylemini gerçekleştiren güce "üçlü kurnaz ittifak" da denilir. Bu ittifakın bileşenleri, yaşamdan edindiği tecrübeye dayanan yaşlı erkek, ona tanrıçadan edindiği iyileştirme yöntemlerini topluma karşı ilahi güç olarak kullanan şaman ya da rahip ve bir de doğal toplumun savunmasını üstlenmiş olan avcı erkek giderek askeri şef olarak belirlenir. Bu üçlünün bir araya gelmesi-ki bu belirttiğimiz gibi bin yılları alan bir süreçtir-ona, tanrıça kültürü yerini ataerkil kültürünün almasıyla güçlü bir müdahale gerçekleşir. Bu üçlü hem toplumun bin yıllar içerisinde oluşmuş olan manevi kültür değerlerine hem de üretilen artı değerlere el koyarak, her geçen gün daha fazla palazlandı.

Üçüncü Katman'ın gelişim evresinin iyi bir anlatımda diyebileceğimiz mitolojik dönem; Tiamat'ın (diğer bir adıyla Hubur Ana) oğul Marduk tarafından öldürülmesidir. Şu unutulmamalı: *"Mitolojik yaklaşımının bağlantısı kesin çevreci, kaderden uzak, determinist olmayan özgürlüğe açıktır. Doğallıkla uyumlu bu yaşam anlayışı, insan topluluklarını büyük dinler çağına kadar çok renkli ve coşkulu kılmıştır. Efsane, destan ve kutsallıklarla yüklü mitolojiler özellikle neolitik dönemin temel zihniyetidir. Söylencenin nesnelle çelişmesi içeriğinde anlamlı yorumların geliştirilmeyeceği anlamına gelmez. Söylenceler (mitolojiler) üzerine anlam değeri hayli yüksek yorumlar yapabilir. Tarih, bu yönlü yorumlar dışında çok az kavranabilir. En uzun yaşam dönemini söylence biçiminde geçiren insan topluluklarını kavramada temel bir yöntem olarak mitoloji, vazgeçilmez önemdedir. Mitolojik yöntemin tam zıddı gibi konulan günümüz bilim yöntemlerinin de çoğunlukla birer mitolojiden ibaret oldukları yeterince kanıtlanmıştır."* Bu sebeple kısaca değinmek gerekirse; "Gökyüzünde iken" anlamına gelen Enuma Eliş olarak bilinen destan, İngiliz arkeologların 1845'te Ninova'da başlatılan kazılar sırasında yedi adet kil tablet üzerine çivi yazısıyla kaydedilmiştir. Destana göre ilk önce sadece Tiamat vardı ve tuzlu suları yönetiyordu, eşi Apsu tatlı suları yönetiyordu. Apsu, kendi çocukları

tarafından öldürüldü. Marduk kendisini tüm tanrıların tanrısı ilan eder. Böylece bir savaş başlar. Kingu[1] annesi Tiamat'ın savaşında, hep annesinin tarafında savaşır. Ne yazık ki büyük oyunlarla Marduk, Tiamat'ı yener: *"Marduk tüm düşmanlarına boyun eğdirdikten sonra, Tiamat'a döndü, bacaklarına bastı ve asasıyla kafasını ezdi. Kan damarlarını parçaladıktan sonra, kuzey rüzgarı kanı gizli yerlere götürdü. Sonra Marduk, Tiamat'ın cesedini kabuklu bir hayvan gibi iki parçaya ayırdı. Tiamat'ın yarısıyla gökyüzünü kurdu, diğer parçasıyla da yeryüzünü oluşturdu. Tiamat'ın tükürüğüyle bulutları yarattığı ve onları suyla doldurdu, ancak rüzgarın, yağmurların ve soğuğun sorumluluğunu kendisi aldı. Tiamat'ın başını yeryüzündeki dağları oluşturacak şekilde yerleştirdi ve Dicle ile Fırat nehirlerinin Tiamat'ın gözlerinden akmasını sağladı."*[2]

Musevilik, kadının İkinci Büyük Cinsel Kırılması'nda ilk darbedir

Böylece belirttiğimiz tüm değerlere el koyma tamamlanmış oldu. Buna aynı zamanda İkinci Büyük Cinsel Kırılma Karşı-Devrim de diyebiliriz. Sosyo-ekonomik gelişmeler ataerkil bir toplum düzeni yaratmıştı; bu oluşumda büyük pay sahibi erkek yarattığı düzenin de kölesi olmuştu. Çiftçiydi, çobandı, zanaatkârdı, askerdi, kadının üzerinde bir erkti ama başta kral olmak üzere düzenin egemenlerinin de kölesiydi. Sınıflı toplumun ilk evresine damgasını basan bu köleliğin ortaya çıkmasıyla, kadınların ikincil konuma itilmesi işi tamamlanmış oldu. Daha önce sığır karşılığı alınan kadın, artık ev hizmetleri ve doğurma işlemlerini yürüten bir köle konumuna indirgenmiştir. Romalı hukukçuların "arle" tanımlaması, bunu açıkça göstermektedir: Famulus "ev işlerine bakan bir köle" anlamına gelir, familia (arle) ise "tek bireye ait kölelerin toplamını" belirler.

Dinsel kaynaklı ön yargıların yaratılması sürecinde iki kadın kimliği ortaya çıkmıştır. Dokuz katmanın dördüncü ve beşinci katmanını oluşturur. Direnen kadın kimliğinin sembolü de diyebileceğimiz Lilith arketipi Dördüncü Katman'ı oluşturur. Yahudilik ve Hıristiyanlık inancına göre, Lilith, Adem ile eşit yaratılmış bir kadındı; Adem'e hizmet etmeyi reddedip cenneti terk eden ya da kovulan asi dişi olarak geçer. Boyun eğmeyişinden anlaşılıyor ki, anayanlılıkta ısrar eden kadının sembolü adeta Lilith ilk olarak, gecelere, yeraltı dünyasına egemen kötücül bir ruh olarak Gılgameş Destanı'nda geçer. Sümerlerin ilk dönemlerinde İnanna'nın sol eli olduğu söylenir. Lilith'in sembolünün yılan oluşu anlamlıdır. Çünkü yılan, yaşam veren, doğurganlaştırıcı yeryüzü sularını temsil eder. Bilgi ağacı konusunda önyargılarınız yoksa ilk öğretmen de diyebiliriz. Erken dönem Mezopotamya sanatından gelen ve Hindistan geleneklerinde bugüne kadar varlığını koruyan motifler arasında, birbirine dolanmış iki yılan deseni de vardır. Bu kadim figür, "cin"ler için dikilen adak levhalarında yaygın biçimde görülür. Nagakal adı verilen, çeşitli şekillerde yılan biçimleriyle süslenmiş, bu taş tabletler, çocuk isteyen kadınların adak armağanları olarak bilinir. Lagaş Kralı Gudea'nın kurban kadehinde de yine bu sembol vardır. Nietzsche modern edebiyatta yılan motifini yeniden kullanır. Filozofun, "Yalnız Bilge"nin iki yoldaşından biri yılan olarak geçer (diğeri kartaldır), *"Güneşin altındaki en gururlu hayvan ve yine güneşin altındaki en akıllı hayvan"* diye tanımlanır.

Eski Ahit'te Musa çölden geçen İsraillilere, yılan ısırıkları yüzünden ölmemeleri için bakınca iyileşecekleri tunç bir yılan yapıp bir diğerinin üstüne koyma emrini verir. Farklı yorumları destekleyebilen muğlaklığı nedeniyle, suret ve putlara tapınmayı yasaklayan antik İbrani kültüründe kaybolmamayı başaran ana imge yılandır. Bugün Laleş'teki Şeyh Abdi Türbesi'nde haç mevsiminde duvarda girişin sağ tarafında bulunan yılanın öpüldüğünü biliyoruz. Böylece Êzidîlikte de kutsandığını anlamaktayız.

Diğer kadın kimliği ise; Lilith'ten sonra Adem yalnız kalmasın diye, Adem'in kaburga kemiğinden yaratılan Havva arketipidir. Bu da Beşinci Katman'dır. "Kaburga Hanımı" da diyebileceğimiz Havva'dan anlaşılıyor ki kadın, Tanrı'dan yaratılmayacak kadar unutulan bir varlık olur. Üstelik Bereket Tanrıçasının düğün şenliğinde bahçesindeki elmayı krala (eşine)

1 Kingu Tanrıça inancına bağlılığı sembol eden Tanrı'dır. Öyle ki Tiamat Kader tabletini (6 ana -kadın değerleri, 104 ME'dir) Kingu'ya verir.

2 Dünya Mitolojisi - Donna Rosenberg

veriyorken, bu sonradan günah meyvesi elmayı Adem'e veren Havva'nın hikayesi oluveriyor. Ne yazık ki, Havva bir bütün oluşan sisteme teslim olan kadının temsiliyetidir. Böylece artık geleneksel olarak kadınlar, nadiren toplumun asli bir parçası sayıldı; temel "kadın" kategorisine yerleştirildiler. Bu kategori, basmakalıp şehvetli kadın (günahın öznesi ve nesnesi) ile iffetli kadın (erdemin simgesi ve kurtuluşun aracı) imgelerini karşılaştırmaya oldukça uygundur. Yahudilik ile bu durum erkek imalatı kadınlar, erkek egemenliği altına girip silikleşen kadınlar halini aldı. Musevilik, kadının İkinci Büyük Cinsel Kırılması'nda ilk darbedir. Bu sebeple dokuz katmanın Altıncı Katman'ı Yahudiliktir. Bu inanç sisteminde, *"Beni kadın yaratmayan Tanrı'ya şükürler olsun"* diye dua edilir.

Jineoloji Perspektifiyle Tarihe, Bugüne ve Geleceğe Bakmak

Ana Tanrıça inancının, kültürünün devamı ve Tanrıçanın direngen damarları olan kraliçeler Yedinci Katman'ı oluşturur. M.Ö. 1789'da Mısır'da ilk kez üvey kardeşleri öldüğü için Sobekneferu 3 yıllığına Mısır'ın hükümdarı olmuştur. Dünyanın ilk kadın hükümdarı diyebiliriz. Mezopotamya'nın kuzey ülkesi Asur'da yaşayan Sammuramat ya da efsanevi adıyla Semiramis (M.Ö. 800'ler); IV Şamşi-Ahad'ın eşiydi. Evliliği sırasında ona eşiyle eşit sıfatlarla hitap ediliyordu. Eşinin ölümü sonrası yetki ve sorumlulukları üzerine aldı. Semiramis döneminde Asur çok güçlüdür. Bu sebeple Tanrı Nabu'nun iki heykelinden biri ona adanmış, Neba'ya dikilen bir anıtta hayatı yazılmıştı. Semiramis, "güvercinden gelen" anlamı taşır. Sammurammat'ın dove[3] anlamına gelen sumat'tan geldiği düşünülmekte. Bir diğer örnek olarak ise; Suriye Çölü'nün ortasında, Palmira'da Zenobia kraliçelik yapmıştır. Zeki olduğu her yerde vurgulanan Zenobia, eşi Odaenathus'un ölümü sonrası tahta geçmişti (M.S. 1-2. yüzyıl) Zenobia hep ordusuyla savaşlara katılmış, güçlü bir kadındı ve Tanrıça yerine konuluyordu. Hitit Kraliçesi Puduhepa Tanrıça kültürünün devamı için kütüphane yapmıştır. Bu örnekler elbette artırılabilir, önemli bir katmanı oluşturan kraliçeler dönemi kadın mücadele tarihi için arz eder. Daha öncede belirttiğimiz gibi; ana yanlı dönemden devletin ortaya çıkışıyla ataerkil sisteme geçiş binyılları alan bir dönemdi, bu sisteme karşı direnen kadınlar, bununla birlikte direnen toplumlar hep olmuştu. Kendilerini Ay'ın kızları olarak gören Amazonlar buna güzel bir örnek oluşturur. Bu kadın savaşçılar, anayanlıktan ataerkilliğe geçiş anında tarih sahnesinde görüldüler. Kraliçeler, bu direnişin bir devamı niteliği taşır. Tüm kraliçelerin ortak özellikleri; Tanrıça kültürünü yeniden yeniden diriltmek olmuştu. Güçlü ana-kadın figürünü yeniden açığa çıkardılar. Tahtta oldukları dönemde toplum refah içerisinde yaşadı ve komünal değerler inşa edilmeye çalışıldı. Ne yazık ki her yüzyılda olduğu gibi o direniş döneminde de teslim olan Kraliçeler vardı. Örneğin, Sobekneferu'dan 286 yıl sonra yine bir kadın olan Hatşepsut tahta geçmişti. Farkı şu ki; Hatşepsut kendini kraliçe değil, dişi kral ilan etmiş ve Firavunlara özgü simgeleri kullanmıştır. Eril eğilim tüm davranışlarına egemendi, öyle ki; Bibanü'l Harim'de (Kraliçeler Vadisi) değil, Bibanü'l Müluk'da (Krallar Vadisi) mezarını hatırlattı. Amon-Ra'nın kızı olması gerekirken, yalnızca kralların kullandığı "Horus" (DİPP 4. Horus; şahin anlamına gelir) adını almakta kararlıydı. 22 yıl tahtta kalmasını bu erilleşmesine borçludur.

Tek tanrılı dinlerle kadının düşüşü hızlanır. Bu da Sekizinci Katman'ı oluşturur. Tevrat, kadınların elinde tarihi alır çünkü yazısız tarihi yapanlar kadınlardır ve yazılı tarihe geçince yok sayar. İncil, cinsel ilişkiyi karalar ve yalnızca üreme için zorunlu bir eylem olarak görür. Kur'an, düzen yasasını ve bilgiyi elinden alır.

Hıristiyanlıktaki Meryem Ana figürü, tanrıçalar, tanrı-analar zincirinin son ve en zayıf halkasını temsil eder. Ana-oğul ikilisinin yerine Baba, Oğul ve Kutsal Ruh alır. Bir güvercinle temsil edilen Kutsal Ruh gerçekte ataerkilleşen toplum yapısındaki ortak belleğin, tanrı-ananın yerini alan soyut kavramdır. Güvercin mitolojisinde Tanrıça ve beyaz sütü temsil ederken, bu kuş da babanın olur artık. Aziz Pavlus'un kadına biçtiği rol bellidir: *"Kadın erkeğe hükmetmeye, ondan üstün olmaya kalkışmayacak"*, *"Doğumdaki sancıları ise Havva'nın günahının kefaretidir."*

İslamiyet'i incelediğimiz zaman ise Nadia Abbott'a göre, İslam öncesi dönemde, halkın dinsel yaşamında belirli bir sınıf kadın çok önemli rol oynamaktadır.

---

3 Dove; güvercin anlamına gelir.

Bunlar arasında kâhinler ve nebiyeler (kadın peygamberler) vardı ve erkekle aynıydı fakat İslamiyet'in ortaya çıkışla bu kadınlar silinmeye başladı. Ömer'in halifelik döneminde ise, kadına daha fazla baskı uygulanmaya başlandı. Kadınlar camiye alınmadı, hacca gitmeleri yasaklandı.

Tek tanrılı dinlerde bir diğer nokta ise örtünmedir. Örtünme, erkeğin kadın bedeni üzerindeki denetimin göstergesidir. Yahudilik ve Hıristiyanlıkta da olmasına rağmen İslamiyet'te daha belirgin hale gelir. Kadının örtünmesi, aslında cinslerin tecridi ilkesinin bir uzantısı ve cinslerin tecridinin zorunluluğu inancı da, cinslerin özgürce bir arada bulunmasının tehlikeli olduğu varsayımına dayanır. Böylece kadının düşürülüşü Sekizinci Katman'la başka bir boyuta ulaşır.

Kapitalizm hiçbir sömürü düzeninde olmadığı kadar kadına ilişkin sömürü düzeneği geliştirdi

İnsanlık tarihinin son beşyüz yılındaki (kapitalizmin başlangıcından günümüze) kadın kimliklerini Dokuzuncu Katman olarak ele alabiliriz. Bu döneme son kölelik düzeni de diyebiliriz. Uygarlık tarihinin, kadının kaybedişi ve kayboluşu tarihi olduğu bir gerçekliği iade eder lakin kapitalist uygarlık, tarih boyu kadın üzerinden geliştirilen sömürü ve egemenlik operasyonlarında en son ve en bitirici aşamayı temsil eder. Köleci uygarlıkta ev kölesi haline getirilen ve mülk konusu yapılan kadın, hanedanlara çocuk doğurmakla yükümlü kılınmıştı. Feodal uygarlık aşamasında eksik bir canlı olduğunu kabul edecek, erkeğe dayanmadan yaşamayacağına inanacak kadar düşürülmüştü. Kapitalist uygarlıkta ise, en ince ve öldürücü meta haline getirildi. Kadın her şeyiyle artık pazar konusu oldu. Kadının sunulmadığı hiçbir ilişki, kullanılmadığı hiçbir alan, konu olmadığı hiçbir alım-satım sahası kalmadı. Bu da ilk darbesi Yahudilikle atıldı, İkinci Büyük Cinsel Kırılma Karşı-Devrimdir.

Birinci ve İkinci Karşı-Devrimleri en iyi Sümerlerin ziggurat sistemiyle izah edebiliriz. Zigguratın üst katı zihinlere hükmeden Tanrı mekanı olarak düşünülür. Orta katlar rahiplerin politik yöntem karargâhlarıdır. En alt kat ise, her tür üretime koşturulan zanaatçı ve tarım çalışanların katı olarak hazırlanmıştır. Bu model günümüze kadar özde değişmeyip, sadece muazzam bir açılma-saçılma konumuna erişti. Merkezi uygarlık sisteminin beş bin yıllık bu öyküsü gerçeğe en yakın tarih konusudur. Zigguratı çözümlemek, merkezi uygarlık sistemini çözümlemek, dolayısıyla günümüze kapitalist dünya sistemini gerçek temeline oturtarak çözümlemek anlamına gelir. Kapitalizm hiçbir sömürü düzeninde olmadığı kadar kadına ilişkin sömürü düzeneği geliştirdi. Antikçağ "demokratik" şehir devletlerinde, hakları ele geçiren eski kölelerin tıraş edilmiş kafalarını Roma Tanrıçasının "özgürlük başlığı" süslerdi; yani özgürlüğü temsil eden bir simge aynı zamanda köleliği de çağrıştıran bir şeye dönüşmüştür. Bugün kapitalizmle yaşadığımız tam da bunun somutlaşması oluyor. Tekrar tekrar kadının tarihteki statüsüne dönmek acı oluyor fakat gerçeklerin dili sömürülenler için başka türlü de olmuyor. Sistemin köklerini dayandırdığımız Sümerlerin dahi özgürlüğe, anaya dönüş (Amargi) olarak tanımlamaları, gerçek tarihin dile gelişi değil midir?

Karşı-devrimlere karşı Üçüncü Büyük Cinsel Kırılma kadının lehine bir kırılmayla açığa çıkacak olan devrimdir. Bu devrim bizleri jin (kadın) ve jîn (yaşam) birlikteliğine yeniden ulaştıracaktır. Bu devrim başlı başına işlenmesi gereken bir konudur. Burada da sadece konumuzla bağlamı çerçevesinde değinildi. Ne kurgulanırsa kurgulansın kadının gizli güçleri saklı tutulamıyor ve erkek egemen zihniyette büyük korkulara neden oluyor. Aslında kadından duyulan korku (bu kadının dinamik güç olmasıyla ilgilidir) kadın özgürlüğüne karşı duyulan korkunun bir yansımasıdır. Çünkü şu gerçek biliniyor; kadın yaşamın savunucusu, yaşamın doğurucusu.

"Tarih"in kendisi de tıpkı "kadın" gibi inşa edilmiş, belli (eril ve egemen) bakışı açısından oluşturulmuştur. Uzun zamandır bu eril mimari yıkıma uğratılıyor. Ancak yeni bir yapı için daha fazlasına ihtiyaç var. Tam da "Özgürlük Zamanı" gelmişken, Jineoloji perspektifinden tarihe, bugüne ve geleceğe bakma imkanı bulabiliriz.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Jin Jiyan Azadî Devriminin Tarihi Dayanakları

Rojdan Erez

"Kadınlık fiziksel değil toplumsal bir olgudur" belirlemesi ile Abdullah Öcalan, kadınlık olgusunu öz biçimiyle göz önüne sermektedir. Bu belirlemenin ardında Jin Jiyan Azadî ile hız kazanan toplumsal kadın mücadelesinin kodlarını okumak, anlamak ve bilince çıkarmak mümkündür. Öcalan'ın da belirttiği gibi kadınlık salt bir fiziki olay değildir. Kadın olmak, yaratıcı yaşamın hem maddi hem de manevi bütünlüğünü kendi içinde anlamlaştırma ile ifade edilebilir. Burada karşımıza kadının toplumsal inşa yönündeki öncülüğü ön plana çıkmaktadır. Ontolojik olarak da kadının yaşamdaki rol ve misyonunu incelemek bu noktada önem arz etmektedir.

Doğadaki tüm canlılar nasıl kendilerine özgü bazı fiziksel, biyolojik ve duygusal farklılıklar taşıyor ise kadınlar da bu yaşamdaki yerini, kendi cinsine ve türüne özgü özellikler ile belirlemektedir. Farklılıklar temelinde ele alınabilecek olan bu yaşamsal özellikler, kadının topluluk ve de toplumsallığa geçiş evresinde aktif ve üretken olmasından kaynağını almaktadır. Kadınların toplumsallık boyutu salt bir söylemden ibaret değildir. İnsan türünün primatlıktan kopuş evresi ve sonrası bu güçlü savı destekler niteliktedir. Kendi türünü kendi bedeninden var eden onu besleyen, koruyan kadınlardır. Her şeyden önce türün devamlılığın sağlayıcısının kadın olması yadsınamaz bir gerçekliktir ve yaşamsal döngü için hayatidir. Doğadaki tüm canlılarda da aynı durum mevcuttur. Baba rolünü üstlenen erkek kendi yavrusunu 'yeme' dürtüsüne bile sahipken, bebeği için her şeyi göze alan kadın kendi fiziksel özelliklerinin üzerinde bir güç kullanarak bu saldırıları bertaraf eder. Kuşkusuz bir toplumsallıktan söz edilecekse önce onun nicel ve nitel oluşumları gerekmektedir. Üreme, beslenme, barınma ve güvenlik çıkış aşaması noktasında önem arz eder. Ancak toplumsal zeminin oluşumunun bağlanacağı en önemli nokta kadında yaşam bulan "analık" misyonudur. Kilit anahtar sözcüğümüz de bu nokta da "analık" olgusu olacaktır. Burada bahse konu olan analık bugünü ve dünü ile toplumsallığın kaynağıdır. Bahsettiğimiz "analık", klasik, ulus-devlet sistemi içerisinde kadına yüklenen rol ve misyondan tamamen farklı olup, tüm canlı yaşamın hatta tüm bir evrenin yaratıcı öğesi olarak insanlık tarihini şekillendirmiştir. Bu misyonun önemini kabile yaşam tarzındaki kadın eksenli yaşam tarzından, kadınların bulunduğu otoriter konumdan, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutta söz sahibi olması ve geçerliliğinden anlamak mümkündür. Evelyn Reed'in Kadının Evrimi adlı kitabın da belirttiği gibi "bize göre anne, çocuk doğuran bir kadındır; doğuruncaya dek ve doğurmadıkça anne olamaz. İlkel toplumdaysa, analık dişil cinsin bir toplumsal işlevidir; dolayısıyla bütün kadınlar, toplumun olgusal ya da gizil "anneleri" dir…" Yine aynı eserinde günümüzün ahlaki değer yargılarının ilk çıkış noktasının yani totem ve tabuların terminolojik olarak dişil öğeler taşıması bağlamında, kuralların oluşumunda kadın emeğinin ve de kadın yaratımının önemine vurgu yapmaktadır. Tabu ve totemlerin oluşumu ile toplumsallığın temelleri atılmakla beraber birçok bitki ve hayvan türü de kadınlar tarafından korunmaya alınmıştır. Neyin

tüketilip tüketilemeyeceği veyahut nasıl yapılacağı doğanın döngüsünü kendi bedeninde ve de doğa ile kurdukları ruh ve düşünce bağı ile tanıyan kadın için, topluluğa benimsetilmesi gereken bir görev olmuştur. Tarafsız bir şekilde kadın bakış açısıyla incelenen ve açığa çıkartılan tüm antropolojik verilerde de bu gerçeği görmek mümkündür. Geldiğimiz aşamada günümüze değin kendini az da olsa korumaya çalışmış ve erkek şeflerin olduğu toplumlarda bile kadının iradesini, dokusunu görmek mümkündür. Ana soylu yaşam diye adlandırılan bu yaşam şekli bizzat kadın eliyle rengiyle inşa edilmiş olup, tüm erkek egemen zihniyetli sisteme rağmen bin yıllar boyunca varlığını sürdürmeyi başarmıştır. Asya kıtasındaki Mosuo'lar, Cezayir'de yaşayan Tarki'ler, Endonezya'da yaşayan Minangkabau toplumları örnek olarak verilebilir.

Kadın, salt çocuk dünyaya getirdiği için değerli değildir. Bu varoluşsal bir öneme sahip olup kendi içinde kadın-yaşam-özgürlük diyalektiğini ifade eder

Analık bağlamında toplumsallığa giden yol kuşkusuz kadına verilen biyolojik yaratıcılığın ötesinde bir durumdur. Kadın, salt çocuk dünyaya getirdiği için değerli değildir. Bu varoluşsal bir öneme sahip olup kendi içinde kadın-yaşam-özgürlük diyalektiğini ifade eder. Ana rahmi yaşamın başladığı, bittiği ve tekrardan başladığı bir döngünün ifadesi olarak kodlanmaktadır. Doğa da tıpkı kadın gibi kendini yenileme, yaratma edimlerine sahip olduğu için insanlık tarihi, bu iki özdeşlik ile kurulmuş diyebiliriz. Bu özdeşliği tarihten bugüne tüm insanlık miraslarında, tüm inanç biçimlerinde görmek de mümkündür.

Neolitik ile zirveleşen toplumsal yaşam, kadın eksenli olmakla beraber, ana tanrıça şahsında gelişen bir kadınlığı ifade eder. Ana tanrıçalar dönemini, öncesinden bağımsız olarak ele almak mümkün değildir. Kadının esnek duygusal ve analitik zekası ile ilerleyen binlerce yılın toplamı olarak görmek mümkündür. Yaratan ve var eden, besleyen kadın, karşımıza ana tanrıça ile somutlaşarak çıkar. Her yerde ve her şeyde ondan bir parça görmek, onun bedeni olarak inanmak o yaşamın temel inancı ve yaşam anlayışıdır. Bu nedenle de yaşama verilen herhangi bir zarar aynı zamanda ana tanrıçaya verilen bir zarar olarak görülmekteydi. Doğanın tüm canlılarına, insanlara gösterilen saygı ve yasaklar bütünü de bunu ifade etmektedir. Doğa ile kadın arasındaki bağ ve ona gösterilen saygı ve yüklenen anlam doğal toplumun komünal ruhunun inşa gücüdür. Tanrıcalaşan kadın topraktan başlayarak, el becerileriyle ürettikleri yaşamsal materyalleri, hekimlik bilgileri, yazıyı oluşturma, kullanma gibi birçok buluşu ve emeği ile toplumun öncüleri olmuşlardır. Uygarlığın her şeyi erkeğe bağlayan tarih yazımının aksine asıl tarih yazıcıları da kadınlardır. Tüm bu nedenlerden ötürü eğer toplumsallığın tarihi araştırılacaksa önce kadının tarihine bakılması gerekecektir. Kadın tarihi aynı zamanda insanlık tarihidir.

Amargi: Anaya Dönüş

Neolitik dönemde tarımın daha geniş çaplı ve de teknik ile yapılmasıyla beraber gelişen sosyal hayat, insanlık tarihi açısından büyük önem taşımaktadır. Kuşkusuz bunun öncüleri de yine kadınlar olacaktır. Neolitik ile uygarlıkların oluşumu arasındaki süreç aslında bir nevi eril iktidar zihniyetinin tohumlarının atıldığı bir dönemdir. Uygarlık güçlerinin erkek tanrıları, kadının binlerce yıl ürettiği ve topluma mal ettiği ne varsa gasp etmiştir. Kendisini de bunun yegane yaratıcısı olarak hem gökte hem de yeryüzünde tanrılaştırarak yüceltmiş, kadına dair olan tüm değerleri yok etmeye çalışmıştır. Uygarlık denen toplum dışı bir oluşumun varlığı da bunun somut ispatıdır. Bu geçiş elbette mücadeleler ile doludur. Birinci cinsel kırılmaya kadar hatta sonrasında da kadınların yaşamı savunma, kendilerine ait olanı koruma savaşı bitmemiş, bitmeyecektir. Belki bugün toplumsallık namına bir şeyler kalmış ise bu kadının mücadelesinin başarısıdır. Her süreçte bir miras gibi devralınarak devam etmiştir. Kadın mücadelesini en iyi anlatan, kadın özgürlük mücadelesine ışık tutan en önemli kaynaklarımız kuşkusuz mitolojik anlatılar olacaktır. Farklı coğrafik bölgeler de farklı isimler alsa da verdikleri mücadeleler, doğaya ve

topluma duydukları bağlılık, yaşam-ölüm-yaşam döngüsünün denge kurucusu olarak kadınlar, isimlerini tarih sayfalarına yazdırmışlardır. Bu artık inkar edilemez bir gerçekliktir. İnanna, Tiamat, İsis, Demeter, Kibele gibi en bilinen tanrıçalar geçmişin mirası ile sembol hale gelmişlerdir. Aslında temsil ettikleri tüm bir toplumun kadınlarıdır. Mitolojik hikayeler toplumun inanç ve bağlılıklarının dışa vurumu olarak okunduğunda aynı zamanda bir kadın bakışı ile çözümlendiğinde bize bu hakikati dile getirmektedirler. Tanrıçanın tanrılar ile yaptığı savaşlar, kadının erkek egemenliğine karşı kendi özgürlüğünü korumaya çalıştığı bir öz savunma savaşı olarak ele alınabilir. Bu bağlamda kadının toplumsallığı aynı zaman da onun öz savunmasıdır. Bu savaş toplumsallığı koruma savaşı olarak da adlandırılabilir.

Ezilen bir halkın gerçekliği ile kadın köleliği arasında birbirini besleyen bir bağ mevcuttur

Tanrıçaların yenilgisiyle dolu mitolojik anlatılardan anlaşılacağı üzere kadının yaratıcı gücü elinden alınmak istenerek ilk cinsel kırılma gerçekleşmiştir. Bundan sonraki süreç tek tanrılı dinlerin ortaya çıkışı ile kadın aleyhine baş aşağı gidişin tarihi olacaktır. Kadının tüm yaratıcı özelliklerine rağmen hem cinsel yönü hem de zekası aşağılanarak ikinci cinsten daha aşağı bir konuma yerleştirilecektir. Öyle ki en namdar felsefeciler bile kadın söz konusu olduğunda aynı şeyleri ifade etmekten çekinmeyecektir. Bu durum bir nevi kadının varlığını inkara dönük erkeklerin ortak olduğu tarihi bir "erkeklik sözleşmesi"dir. Kadının ikinci plana atıldıktan sonra yaşanan devrimsel çıkışlarda bile kadın hep ikinci planda kalacaktır. Pozitivist batı bilim dünyasında yaşanan gelişmelerde nerdeyse kadının bir beyninin olup olmadığını incelemek için yıllarını veren "bilim adamları" vardır. Oysaki bilim adı altında atılan her adımda kadının bilgisi ve emeği mevcuttur. Yıllardır sistematik bir cins kırımına maruz kalan kadınların kadim bilgeliği tıpkı kıskanç erkek tanrılar gibi bu insanlar tarafından kendilerine mal etmek üzere çalınmıştır. Pozitivist batı bilim dünyasının kurucu ismi olan Francis Bacon bunun en iyi örneğidir. Cadı avlarını teşvik eden Bacon'un, cadı ilan edilen kadınların sorgulanması esnasında bizzat içinde olmasının bir nedeni vardır. Sorgulamalara katılıp edindiği kadim bilgiler ve de maddi kazanç ile kendini var etmiştir. Buradan da görüldüğü gibi erkek egemen dünyasında gelişen hiçbir şey tesadüfi değildir. Her bir adımın altında binlerce bilge kadın ve de onların insanlık bilinci ve emeği mevcuttur.

"Geleceğin şimdiden geçtiğini biliyor, şimdisini çözümlemeyen ve çözmeyenin geleceğinin olacağına inanmıyorum"[1] değerlendirmesi ile Abdullah Öcalan, an'a vurgu yapmaktadır. Bugünün kadın şekillenmesinin geçmişten bağımsız olduğunu söylenemez. Kapitalist eril sistem her şeyi ile kadın aleyhine düzenini oluştururken, erkek lehine bu tarihi birikimden faydalanmaktadır. Günümüzde yaşanan kadın katliamlarının ve de inkarının temeli ta ilk tanrı-tanrıça mücadelesine kadar gidebilmektedir. Bugünkü kadını anlamak içinde bin yıllar öncesine bakmak gerekmektedir. Bu nedenle de Abdullah Öcalan'ın da belirttiği gibi "şimdi"yi anlamak aynı zamanda geçmişi anlamak ve geleceği inşa etmek anlamına gelmektedir. Geçmiş her ne kadar trajik olaylar ile dolup taşsa da kadın mücadelesi hep bir öncekinin bayrağını devralarak devam etmiştir. İnanna, Haypatya, Belkıs, Semiramis, Ayşe, Zeynep, Hürrem, Zarife, Bese gibi daha niceleri hepsi bu mücadele tarihinin taşıyıcıları olarak yerlerini almışlardır. Bu isimler kadının toplumsal olanda ısrar etmesinin nedeni olmuşlardır. Ana tanrıça kültürünün, döneminin toplumsal değerlerinin koruyucuları olmuşlardır.

Varoluşundan bu yana yaşam ve özgürlük ile özdeş kılınan kadının, cins kırımına tabi tutulması ile giderek ahlaki yoksunluk yaşayan eski Mezopotamya toplumunun özlemini dile getiren "amargi" kelimesinin hem "anaya dönüş" hem de "özgürlük" olarak tanımlanması aslında insanlığın eskiye, yani ananın yurduna olan özlemini ifade etmesi bakımından oldukça ilgi çekicidir. Anaya dönüş, özgürlüktür onlar için. Çünkü ana, kendinden veren

1 **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III - Özgürlük Sosyolojisi**

aynı zamanda düzenleyendir. Bunun içerisinde etik-estetik değerler de yer almaktadır. Bir güzel yapma ve düşünme eylemi olarak, kadının başatlığı aynı zamanda yaşamı daha renkli kılma hali olarak da ifade edilebilir. Bu nedenle de uygarlığın oluşumunda insanlığın anaya dönüş özlemi aslında kaybedilen kadın dokunuşunun, sesinin, duygu ve zekasının ifadesidir. Tüm bu özelliklerin silikleşmesi de giderek yaşamı tekdüzeleştiren, bencilleştiren ve zorbalaştırılan bir toplum gerçekliğini ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda her cins kırılması aynı zamanda bir toplumsal kırılmadır. İktidarların en çok kadından korkmaları "önce kadınları vurun" şiarlarının altında, bu büyük tarihi, eril sözleşme vardır.

Jin Jiyan Azadî Devrimi İle Kadınlar Özyurtlarına Tekrardan Dönmekte

Kadının toplumsal özgürlük mücadelesi ilk uygarlıklardan bu yana günümüze kadar devam eden bir mücadele geleneğinden gelmektedir. Erkek egemen sistemin, dayatmalara karşı tarihin en zor anlarında en büyük sorumlulukları almaktan kaçınılmamıştır. Eril düşünce ile sınırlanan devrimsel mücadelelerde bile kadınlar ülkesi ve özgürlükleri için savaşmaktan geri durmamışlardır. Genel olarak dünya tarihindeki devrim hareketleri özelde Kurdistan'da başlayan toplumsal başkaldırılardaki kadınlar, kadınların toplumsal hareketlerdeki yerini ve önemini anlamak için çok önemli örnekler teşkil etmektedir. 20. Yüzyıldaki birçok isyanda Kürt kadınları fedakarlıkları ve de cesaretleri ile sembol hale gelmiştir. Dımdım kalesindeki cesur kadınlardan Deyfe Hatuna Rindexan' dan Gulizar Ana'ya Zarife'den Leyla Qasım'a Zilan'dan Beritan'a Sara'dan Arin'lere hepsi bu toprakların ulusal değeri, aynı zamanda tüm bir devrimci halk mücadelesinin öncü isimleri olarak kadın özgürlük bilincini ve de eylemine anlam katan ve yön veren isimler olmuşlardır. Hepsi de tarihin yazmadığı, yok saydığı ana tanrıça kültürünün temsilciliğini yapmış milyonlarca kadının mirasından aldığı ilham ile toplumsal zeka ve duygularıyla bir düşünce ve eylem sahibi olmuşlardır. Leyla Qasım *"Bu dünya yaşamındaki işlerden pişmanlık duyacaksam, o da uzun süre halkım için mücadele yapmadan erken öldüğümdür. Genç yaşımdan dolayı az hizmet etmiş olmamdandır. Özür dileyeceğim biri varsa o da Kürt halkıdır. Çünkü halkımın davası için yeterince savaşmadım"* diyerek aslında kadın ve toprak diyalektiğinin halklaşma boyutunda gelişen değerlerin ve ulusal bilincin anlama kavuştuğu toplumsal ahlakın, kadının ülke sevgisi ile gelişen tarihi bağını ortaya koymaktadır. Bu aynı zamanda politikleşen bir kadın gerçekliğini de ifade etmektedir. Çünkü Hannah Arent' in de deyimiyle *"… insanlar eylemde oldukları sürece özgürdür ne ondan önce ne ondan sonra; çünkü özgür olmak ve eylemde bulunmak bir ve aynı şeydir"*

Kadın olmadan ve de kadın özgürleşmeden hiçbir ideolojik devrimci düşünce, hiçbir eylem başarı sahibi olamaz

---

A.Öcalan, *"Varlığı imhayla karşı karşıya olan bir gerçekliğin ilk sorunu özgürlük değil, öncelikle varlığını korumak ve bu mümkün olduğu ölçüde iç içe özgür kılmaktır. Varlığı olamayanın özgürlüğü olmaz. Özgürlük ancak varlık ile mümkün olabilir"* değerlendirmesinde bulunmaktadır. Kadınlar bin yıllar boyunca bir varlık olarak görülmedi. Hem cins olarak hem de ezilen bir halkın üyesi olarak en fazla yok sayılan yine kadınlar olmuşlardır. Buna en iyi örnek belki de Kürt kadınlarıdır. Kadın olarak kendi feodal, gerici geleneksel erkek zihniyeti tarafından köleleştirilen bir konumda iken aynı zamanda hakim ulus iktidarı zihniyeti tarafından da ezilmiştir. Bu nedenle de kadının kendini tekrardan var etme mücadelesi Öcalan'ın da vurguladığı üzere, hayati bir önem arz etmektedir. Varlığı tekrardan kazanma mücadelesinde ise beslendiği noktalar yine kendini tanıma, bilme ve bilince çıkarma ile gerçekleşecektir.
Kendi tarihinden yoksun olan bir halk nasıl ezilmeye, asimilasyona özcesi kendinden başka her şey olabilme tehlikesi ile karşı karşıya geliyorsa bu aynı zamanda kadınlar içinde geçerlidir. Bu bağlamda ezilen bir halkın gerçekliği ile kadın köleliği arasında birbirini besleyen bir bağ mevcuttur. Bir kadın ne kadar köle durumuna getirilirse ait olduğu halk da o kadar köle

konumuna düşer. Bunun da bahsettiğimiz tarihi toplumsal gelişim ile bağı vardır. Kadının var olma ve de özgürleşme süreci aynı zamanda bir halkın kendini var etme ve özgürleşmesi anlamına gelmektedir. 21.Yüzyıl kadın mücadelesinin bu kadar yayılması ve her kesimden kadınların katılımı ile giderek güç kazanması bu tarihi deneyim ve bilinç doğrultusunda gelişmektedir. Kadınların Jin Jiyan Azadî Devriminde bulduğu hakikat, tarihi ve evrensel bir hakikattir. Nasıl ki ilk insanlaşma sürecinde bir kadın yavrusu ve yaşamın döngüsü için hem fiziki hem de zihinsel bir üretim ve savaş halinde oldu ise bugünde kadınlar öncelikle varlıkları için sonrasında da özgür iradeleri ile inşa etmeye çalıştıkları demokratik, ekolojik ve kadın özgürlüğüne dayalı bir yaşamın üreticisi ve savaşçısı olma iddiası ile, demokratik ve politik kişilik olma amacı doğrultusunda, demokratik modernite kadını olma düşüncesi ve eylemi ile bir mücadele içerisindedir. İlk insandan, ilk anadan, ilk tanrıçadan kültürü ve ilk felsefe ve ilk bilim kadınından bu yana kadın lehine gelişen her tarihi adım bu varoluşsal toplumsal bilincin zemini olmuştur. Buna tüm dünya kadınları da dahildir. Çünkü ilk klan kabile oluşumdan bu yana kadının en güçlü yanı birlik halinde olmasıdır. Her bir kadının "ana" olarak görüldüğü klan yaşamının anlatmak istediği de aslında bundan ibarettir. Kuşkusuz bu engin tarih denizinde adından sanından haberimizin olmadığı birçok kadın öncü mevcuttur. Ancak erkek egemen sistemin tüm hücrelere sızdığı son beş bin yıllık süreçte kadınların onca baskı ve inkara, tutsaklık ve katliama karşın verdiği her mücadele aynı zamanda devrimci bir mücadele olup, aslında kendini var etme mücadelesinden hiçbir zaman vazgeçilmediğinin yansımasıdır. Tüm bu nedenlerden ötürü de bir devrimci toplumsal mücadelenin zafere ulaşması onun, kadın özgürlüğüne olan yaklaşımı ile bağlantılıdır. Kadın olmadan ve de kadın özgürleşmeden hiçbir ideolojik devrimci düşünce, hiçbir eylem başarı sahibi olamaz. Kadın olmadan başarılı olabilecek bir düşünce varsa o da ulus-devletçi erkek egemen sistemdir.

Tüm dünya kadınlarının hatta tüm halkların özgür ve demokratik yaşam arayışının somut ifadesi olan Jin Jiyan Azadî Devrimi kapitalist modernite güçlerinin tüm saldırılarına rağmen tarihsel dokularından ve deneyimlerin aldığı değerler ve mücadeleci ruh ile kendi yolunun kahramanlarını anarak ve tarihi toplumsal temelde bir bütün tüm kadınları, kendi tarihi mücadeleci ruhlarıyla kahramanlaştırıcı bir rol ile bir araya getirmektedir. Kendi tarihini kendi bakış açısı ve eliyle tekrardan ele alma ve yazma bir çıkış noktası olacaktır. Kendini bilmek bu bağlamda "neden mücadele etmeyelim?" sorusuna verilecek bir cevap niteliği olmakla kalmayıp bir eylem halinde olma durumunu da beraberinde getirecektir. Kendini ve kendi hemcinsini özgürleştirme yolunda kadınların tekrardan tanrıçalaştıkları Jin Jiyan Azadî Devrimi ile tüm dünya kadınları kendi özyurtlarına tekrardan dönmektedir. Kuşkusuz bu yurt mekandan bağımsız öncelikle kendi öz doğalarındaki ahlaki ve politik toplum inşacılığının başladığı yer ve birleştirici toplumsal gücü olan sevgi ve vicdanları olacaktır. İlk toplumsal ruh da kuşkusuz bu sevgi ve vicdanın ürünü olmaktadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Yaradılışın Devrim Sloganı: Jin Jiyan Azadî

Veysi Biçen

Zamanında dünyanın çivisinin çıktığını söyleyenler oldu (A. Maalouf). Ancak dünyanın tersine döndüğünü söyleyenler oldu mu hiç, bilmiyoruz! Astronotlar uzay araçlarında oturmuş dünyanın döngüsünü keyifle izlerken, tersten mi yoksa doğru mu döndüğüne neye göre karar veriyorlar acaba? Belki zamanı geldiğinde dünyanın fiziki koşullarına dair öğrenecek çok şeyimiz olacak. Belki buna ömrümüz de yetmeyecek. Lakin şimdilik tersten işleyen toplumsal bir doğamızın olduğunu artık iyi biliyoruz.

Azteklerin en büyük tanrısı Nanahuatzin, dünyaya ışığı getirmek, halkın geleceğini aydınlatmak, sonsuz kılmak zamanı ve onurlu bir yaşamın sürekliliğini sağlamak amacıyla kendisini feda ederek ateşe atar. Nanahuatzin tutuşup yandıkça güneşe dönüşür. Böylece dünyanın ve halkın ışığı olur; ölümsüzleşir, sonsuzluk ve özgürlük zamanının teminatı olur. Geriye kalan diğer Aztekli tanrılar ise, geceyi-gündüzü, mevsimleri ve zamanın döngüsünü harekete geçirmek, dolayısıyla güneşin dünyanın etrafında dönmesini sağlamak için el ele, sırt sırta, omuz omuza vererek güneşi itmeye başlar. Döngünün oluşmasıyla yaratılış ve özgürlük zamanı hayat bulur.

17 Aralık 2010 tarihinde Tunuslu genç Muhammed Buazizi, emektar insan yoksulluktan bedenini ateşe verirken, tutuşup yandıkça arkasından Arap Baharı'nın geleceğinden, yani güneşe dönüşeceğinden habersizdi. Ne yazık ki geriye kalan Arap tanrıları Aztekli tanrıların yaptıklarını yapamadıklarından, baharın kışa dönüşmesi de kaçınılmaz bir talihsizliğe dönüşecekti. Kürt kadını Jîna Amini ise, patriyarkal sistemin(ataerkil sistem, karakter, kurum) şiddet ve zorbalığına maruz kalarak son nefesini verirken, ruhunun milyonların bedenine gireceğinden habersizdi. Jin Jiyan Azadî haykırışlarının melodisi, sembolü ve tanrıçası olacağını da bilemezdi. Belki kendisi Jin Jiyan Azadî Devriminin dansını edemedi ama meydanlarda saçlarını dalgalandıran milyonlarca kadına yaşam ve özgürlük tutkusunun dansını yaşatma onuruna kavuştu. Emînî, dansın ve devrimin kendisi oldu. Yaşamın 'Yaratılış Anı' denilen büyüsü de böyle bir şeydir. Söz konusu kadın ve insani değerler olunca direniş ilkesinin kadında nasıl zuhur ettiğini gösterdi. İnsanlık, Jîna Amini'nin tanrıları ve insanları, kadınları ve erkekleri, kimlikleri ve toplumları, yaratılışı ve devrimi nasılda biraraya getirdiğine, birleştirici ve bütünleyici bir varoluşu meydana getirdiğine tanık oldu. Mitolojinin yaratılışı, bilimin oluşu ve kadının devrimi Jin Jiyan Azadî sloganında buluştu, aynı çatı altında ruh edindi. Aztekli tanrıların yaratılış için yaptıkları ile Tunuslu emektar insan ve Kürt kadınının devrim için yaptıkları arasında çok bir fark yok. Hepsi de özgürlüğü amaçlar. Tanrının yaratılış, insanın devrim çabaları aynıdır. Ortak bir amaç doğrultusunda vardırlar. Nihayetinde yaratılışın da devrimin de amacı Özgürlük Zamanının sesi olmaktır! Farklı olarak insan bunu yaparken, bir de sömürge zamanına karşı direnç gösterir. Bugün, başta Jin Jiyan Azadî diyen kadınlar olmak üzere, milyonlarca insan el ele, sırt sırta, omuz omuza vermiş, tersine işleyen toplumsal doğamızın döngüsünü düzeltmeye, dünyanın çivisini çakmaya çalışıyorlar. Sonra değineceğimiz üzere "slogan" bu sesin ve direncin dile gelme halidir.

Tersten İşleyen Düşünce Tarihinin İzleri

Toplumsal doğamızın tersten işliyor olmasının temel nedenlerinden biri, tersten işleyen bir düşünce yapısının hükmünü sürüyor olmasıdır. Bu konuda

düşünce tarihini taradığımızda ilginç izlere rastlanır. Ortalama MÖ. 3000'li yıllarda yaşadığı varsayılan Terzi Hermes, evren ve hakikatin tümüyle algılanmasında insan aklının sınırlı olduğunu keşfederek, sınırsızlığın sınırlık içinde kavranamayacağını söyler. Fakat kendisinden 2500 yıl sonra Pythagoras tersi bir tutum takınarak sınırlı olanın sınırsız olana baskın geldiğini ileri sürecektir. Pythagoras'a göre sınırsız olan şeyler eksik, kusurlu ve amaçsızdır. (Burada Pythagoras, erkeğe göre kadının sınırsız enerjisinin eksik, kusurlu, amaçsız ve tamalanmamışlığının teorisini yapanların yolunu açmış oluyor.) Aradan 2500 yıl daha geçer. Düşünce tarihinin yolu, Albert Einstein'in düşünce istasyonundan geçmek üzereyken, Einstein onu yakalar ve araya girer; 'Aklımın almadığı tek şey bu evrenin aklımıza nasıl sığabilmiş olmasıdır!' diyecektir... Bu sözlerden sonra önce Einstein'in kendi kafası karışır, sonra düşünce tarihinin kafası karışır; düşüncenin yokluğunun etkisi koca yeryüzünde sığınacak bir tünel bulamazken, iki arada bir derede kalmışcasına evrenin Einstein'in aklına nasıl sığdığına şaşar kalır, stop eder.

2500 yıllık aralarla üç bilge filozof, üç düşünce tarihi. Bir uçtan bir uca düşüncenin nasıl ters yüz olduğunu görüyoruz. 5000 yıl önceki düşünce ile şimdiki düşünce arasında 180°lik baş aşağı düşüşte tersten düşünce kalıbının nasıl oluştuğuna tanıklık ediyoruz. Aynı düşünce periyodunun 2500 yıl daha devam ettiğini varsayalım, o zamanın insanı muhtemelen evrenin aklımıza değilde, aklımızın evrene nasıl sığabilmiş olduğuna şaşacaktır! Şimdide ona 2500 yıl daha ekleyip dereceyi 360'a çıkardığımız 5000 yıl sonraki insanın aklına bakalım: Kesinlikle, şaşacak bir şeyi kalmayacaktır! Yani Francis Bacon'un makine dünyası ile Newton'un mekanik evren modeli (fül) hayat bulacaktır (Robotlaşma!). Peki gerçekten Albert Einstein'in dediği gibi koca evren insanın aklına sığabilmiş midir, acaba? Bir de bu sorgulamayı yaparak ilerleyelim; tabi kadına yaklaşım üzerinden yapalım, çünkü birey ve toplumların (insanın) düşünce yapısı kadına yaklaşımda açığa çıkar. Daha doğrusu kadına yaklaşımdan ziyade "ölçü" kadının kendi bilincidir. Kadın bu anlamda hem düşünce tarihinin hem varoluşunun aynasıdır.

Pythagoras: Mevzuya iyi-kötü ikilemiyle yanaşır: "Düzeni erkeği ve ışığı yaratan bir iyi ilke vardır;bir de kaosu, karanlığı ve kadını yaratan kötü ilke"nin olduğuna inanır. Yaklaşımı Zerdüştçe'dir lakin kadın konusunda Zerdüşt'ü yanlış anlamış olmalıdır; çünkü Ahura Mazda'nın ruhu ve ışığın mekanı olan Spenta Mainyu salt eril öfkeli değildir. Sokrates: "Kadın insanı ya filozof yapar ya da deli eder" derken, kadının müthiş bir kaos küpü olduğunu ima etmiş sayılır ki, tamamlanmamasıyla neye dönüşeceğinin, neye evrileceğinin belirsizliğine dikkat çekmiş oluyor. Platon: Kadını "Düşük Ruh" olarak görür. Erkeği ruh, kadını beden olarak tanımlar. Kadın zayıf aklı melekelerden yakın, insan-hayvan arasında sıkışmış eksik varlık, bilgi ve erdemden uzak ve doğurganlıkla sınırlandırılmıştır. Erkeği ise yücelterek bilgi, akıl, erdem ve ruh sahibi sayar. Aristo: Bilinen klasik tanımıyla "kadın eksik erkektir" sözü meşhurdur. Erkek ise insan'dır. Kadın dünyaya tamamlanmamışlığıyla yani sakat erkek olarak gelir. Doğanın bir hatası ve doğuştan kusurlu olduğunu iddia eder. Bilgi, erdem ve ussallıktan yoksun, erkeği düzensizliğe çeken, hayvandan bir tığ üstün ama erkekten eksik, düşünen erkek ile düşünmeyen hayvan arasında sıkışmış kalmış eksik varlıktır. Özellikle Aristo'da üstün/yetkin akıl erkek olup yaşamın sürekliliğini sağlayan dölleyici öznedir. Darwin: Ezen-ezilen sınıf çelişkisinin teorisyeni olarak güçlüler dünyasının savunucusudur. Alt-üst toplum sisteminde insan toplumunu üst, maymun toplumunu alt toplum olarak ifadelendirir. Kadın üst insan toplumunda değil, alt maymun toplumuna yakın, "maymunun komşusu" saymıştır. Yani henüz evrimini tamamlamamış, yarım kalmışlıkla statülendirmiş olur. Paracelsus: Kadının övgüsünü iğrenç oluşuna dem vurarak yapar. Sartre: Kadını boşluklar dehlizine çeker. Ona göre kadın tamamlanmamış boşluk ve yarık haliyle vardır. Boşluğun ve yarığın ancak erkek tarafından tamamlanabileceğini söyler. Francis Bacon: Doğanın dişiliğini nesnelliğe tabi tutar. Tahakkümcü-iktidarcı bilim anlayışıyla doğayı makineden ibaret görürken kadını metalaştırmış olur. Özne olarak gördüğü insan erkektir, kadın ise nesnedir. Filozofluğu erilliğe, yani eril özneye sevdalılığı sarhoş ata benzer. Sigmund Freud: Freudyen analizinin baş mimarı olarak yaşadığı dünyada kadına yer yoktur. Kadının kaderini anatomisine bağlar. Yaşamın merkezine vajina'yı yerleştirir. Bu merkezde kadın bir kompleksler

yumağıdır. Ona göre eksik olan kadının tek derdi ve amacı erkek olmaktır. Kompleksli yapısının nedeni de erkek olmamış (ve olamıyor) olmasından ötürüdür. Hegel, Kant, Nietzsche, Schopenhauer, Rousseau ve daha listeyi uzatabileceğimiz çoğu filozof, en değme tabiriyle kadını aşağılayıcı görmekten kendilerini alamamışlardır. İnsan bu durumu anlatmakta zorlanıyor tabi. Belki çok iyimser olacak ama, galiba kadını, doğanın ve kadının eliyle sulanan ama sadece erkeğe koklanan "Gaveleana Menekşesi" çiçeğiyle karıştırmış olmalılar!

Oluş, kendi mecrasında "farklılık", "farklılaşma" ve "farkındalık" ölçütlerine dahil olup değişip dönüştükçe, varlığın ikilemini, yani varoluşu meydana getiren evrensel ilkeye doğru yol alır

Demekki evren, Einstein'in dediği gibi insanın aklına sığabilmiş değildir. Yanılmıştır. Eğer gerçekten evren insanın aklına sığabilmiş olsaydı, kadına yaklaşım bu düzeyde hoyratça olmazdı. Çünkü Einstein doğa ve evrenin dişil karakteri gereği önce kadının aklına sığması gerektiğini hesap edememiştir. Aslında bu öncelik-sonralık mevzusuna da girmeye hiç gerek yoktur. Tersten düşünme(çürütme)biçimlerinin yolu da handikaplarla doludur. Başka bir yanılgı biçimine yol açabiliyor. Lakin dememiz o ki, düşünce dünyasında kadına yaklaşım buyken, ve kadına saldırılardan dolayı ciddi ciddi akli melekelerini ve özgüvenini büyük oranda yitirme tehlikesiyle karşı karşıyayken, evrenin insanın aklına sığabilmiş olduğunu düşünmek en büyük yanılgılardandır. Normalde evrenin mi aklımıza, aklımızın mı evrene sığıp sığmadığını değil, özellikle 2500 yıldır koca koca filozofların nasıl böyle düşündüğüne şaşmak gerekir. Zaten bu şaşkınlığın bir dışavurumu olsa gerek ki, bir kadın filozof olarak varoluşçu felsefenin filozoflarından olan Simone de Beauvoir'ın haklı olarak dile getirdiği "Kadın doğulmaz kadın olunur" sözü, özü itibariyle 2500 yıllık düşünce tarihine cevap niteliğini taşımaktadır. Zira insan, insan olarak doğar. insanın kadın olmakla insanlıktan nasıl çıkarıldığının en güzel ifadesi ve eleştirisi oluyor.

"Kompleks" olarak görülen dişilik (kadın, doğa, tüm dişil varlıklar), özünde erkeğin takıntısına dönüşmüş komplekstir. Tecriti uygulayanın farkında olmaksızın kendini tecrit etmesine benzer. "Yüzyıllık Yalnızlık" adlı eserinde G. G Marquez, romanın kahramanına, kapısının önüne gelen düşmanını yakasından tutturup (ayaklarını yerden kesmek suretiyle)havaya kaldırarak ona şu sözleri söyletir: "Seni ömrüm boyunca ölü olarak yanımda taşımaktansa, diri diri gezdirmeyi yeğlediğim için böyle yapıyorum"der. Yani düşman da olsa öldürülen insanın vebali ağırdır. Bu vebal (vicdanen), defnedilmemiş ölüyü ömür boyu sırtta taşımak kadar ağır bir vicdan tranvasıdır. Bu anlamda tecriti uygulayan kişi tecriti, dişiliği kompleks olarak gören kişi de dişilik kompleksini ömür boyu sırtında taşır. Sümerlerle başlayan ve daha sistematik olarak yunanlı düşünürlerle devam eden dişilik kompleksi binlerce yıl düşünce tarihinin ve filozofların sırtında taşıdığı kompleks olmuştur. Sırtta taşınan dişiliğin kendisi değil, kompleksin kendisidir. Burada ölü yok, diri de yok, kompleks var! Bu kompleks, ölüsünü ömür boyu sırtında taşımaktan bin kat daha ağır bir yüke bedeldir. Yaşam ve özgürlüğün anlamını yitirmesi de bu ağır yükün altında kalmakla alakalıdır. Yeri gelmişken bir parantez açalım: (DAİŞ, Şengal saldırısında çocuk dahil erkekleri öldürdü, erkeğin ölüsünü sırtında taşıdı ama kadını fiziki olarak öldürmekten ziyade köle pazarlarında sattı, tecavüz etti... Onu binlerce kez öldürdü. Kadının hem dirisini hem ölüsünü sırtında taşıdı: Ama bir daha o yükün altından kalkamadı.)

İnsanın anlam vermekte zorlandığı şey, toplumun ve düşünce tarihinin beyni sayılan filozofların nasıl böyle düşünüyor olmalarıdır. Bunların annesi, teyzesi, halası, ablası, kız kardeşi, nenesi, eşi, dostu, sevgilisi. yokmuydu? Hiç mi kadın sevgisini yaşamadılar? Peki böyle uç bir kadın karşıtlığının nedeni ne olabilir? Salt patriyarkal karakterle açıklamak bazı ayrıntıları kaçırmamıza neden olmaz mı acaba? Kesinlikle kafa karıştırıcıdır. Fakat meramımızı, yargımızı ilerletmekle anlamaktır. Gerçekten de tüm filozoflar

kadına karşı niyetli mi yaklaştı? Koca filozoflar işlerini güçlerini bıraktılar kadın karşıtlığı için mi uğraştılar? Aralarında iyi niyetli olanlar yok muydu? Şüphesiz niyetli karşıtlık üzerine patriyarkal sistemi güçlendirmek için hizmet edenler çok oldu. Ancak iyi niyetliler niye bu cendereden kurtulamadılar? Örneğin Yunanlı düşünürler arasında kadına karşı kıyasla en çok olumlu olan düşünür Pythagoras'tır. Dönemine göre cemaat örgütlenmesi yapan; camia insanı olarak kabul edilen, toplumcu özelliğiyle öne çıkan, sürgün hayatı yaşamış ve cemaatinde çok sayıda kadının olduğu söylenen, evrene kadının kolyesinin adı olan "kosmos" adını veren, hatta kendisi öldükten sonra cemaatini yöneten ve düşüncelerini yayanın eşi ve kızı olduğu söylenen bir düşünürden bahsediyoruz. Lakin söz konusu kadın olunca yalpalanmaktan ve kadını kötü ilkeyle özleştirmekten kendini alamıyor. İsmi geçen çoğu filozof egemenlikçi iktidarın gazabından kurtulamamış olanlardır. Sokrates hayatını ortaya koyar. Bir zamanın ruhunu sembolize eder. İstisnalar hariç, Yunanlı düşünürler arasında gazaba ugramamış, sürgün hayatı yaşamamış filozof kalmamıştır. İktidara, egemenlikçi sisteme ve patriyarkal sisteme en büyük hizmeti sunan ve kadına da en ağır sözü söyleyen Aristo bile kaçmaktan ve annesinin evine sığınmaktan kurtulamamıştır. Doğrusu, annesinin evinde (olasılıkla)anasının kucağında ölen Aristo'nun kadına dair son sözlerini insan merak etmiyor değil. Nietzsche, gölgesi bile onunla barışık gezinemedi!

Çok sayıda neden sıralanabilir. Teolojik, dinsel, metafiziksel, bilimsel, felsefik, epistemolojik, ontolojik nedenler sıralanabilir. Yine sınıfsal, hiyerarşik, iktidarcı, devletçi ve askeri düzen bürokratik sistem vs. tüm maddi uygarlık unsurları birer neden olarak ardarda sıralanabilir. Ve hepsinin temelinde de patriyarkal zihniyetin oluşturmuş olduğu düşünce kalıpları vardır. Fakat söz konusu birey, toplum, kadın, doğa ve evren sorunları olunca, daha derine/öze, doğrudan muhataba inmeyi gerektiren bir tahlil ve yaklaşımın lüzumu kendisini gösteriyor. Bu konuda patriyarkal sistemin birincil derecedeki kanserli hastasının "ontoloji" olduğunu PKK Lideri Abdullah Öcalan'dan öğreniyoruz. Öcalan'ın dikkat çektiği ikilem sorununa ontolojik çözüm/cevap arayışı tüm sorunların kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Toplumsal doğamızın ve düşünce yapımızın Sümerlerden beri tersten işlemeye başlamasının en temel nedeni, uygarlığın çıkmaz sokağı olan ontolojik çıkmazdır. Varlık bilimi olan ontolojinin patriyarkal sistemin etkisinde edindiği bazı düşünce kapıları vardır ki, erkeği bir yana bırakalım kadının kendisine bile gölgesinin eğri olduğunu söylettirir. İtiraf etmek gerekir ki, eğer 21.yüzyılın başlarında Demokratik, Ekolojik, Cinsiyet Özgürlükçü Paradigma ile tanışmamış olsaydık, adı geçen filozoflar gibi can alıcı konularda tersten düşünmeye devam etmiş olacaktık. Sosyalist bir geleneğe sahip olduğumuzdan ve dava insanı olmamızdan kaynaklı belki kadın eksiktir, tamamlanmamıştır, nesnedir diyemiyecektik belki ama edimlerimiz, anlayış ve bakış açımız pratik yaşamda çok farklı olmayacaktı. Buna rağmen halen de değişime direnen zaaflı yanlarımızla ortada put gibi sırıtıyor.

Pozitif diyalektik yöntemiyle ontolojinin klasik düşünce kapılarını yıkan A.Öcalan, böylelikle ontolojiyi eril zihniyetin etkisinden kurtarır

---

Oluşun kökeninin dişil olduğunu söyleyen Öcalan'a göre varoluşun karakteri ikilidir. Dikkat edecek olursak oluşun kökeni dişil iken, dişilin karşısındaki öğe eril değil, ikilemdir. Bir düşünce kalıbı olarak ontolojik çıkmazın en belirgin hatası, dişil oluşun karşısına eril öğeyi çıkartıyor olmasıdır. Dişilliğin karşısına erillik geçtimi, doğal olarak eril öğe tamamlanmış özneye dönüşür. Dişil öğe ise, basit sınırsız, tamamlanmamışlığıyla oluş haline devam etmekle nesnelleşmiş oluyor. Tamamlanmamışlık, oluş halinde devam eden varlığa mahsus sayılır. Bu nedenle kusurlu ve eksiktir. Dolayısıyla söz konusu kadın olduğunda, kadının özne, yani bu haliyle insan olma şansı yoktur. Alışageldik varlık tanımları buna müsaade etmez. Pyythogoras, Platon ve Aristo gibi düşünürler ruh-beden ikilemini tanımlar gibi insanı tanımlamakla bu sorunu dahada derinleştirmişlerdir. Oysa dişiliğin karşısına erilliği çıkartmış olmaları, herşeyden önce varoluşsal bütünün bozmakla en

çokta kendi düşüncelerini kelepçelemiş oluyorlar. Özellikle Aristo'nun düz mantığı en çok bu konuda kendini görünür kılmıştır. Dönemin filozoflarından en rasyonel ve realist görünüşe sahip: her iki görüşü de bir arada tutmayı başarmış Aristo'nun bu ayrıntıyı nasıl kaçırdığını anlamak zordur. Eğer Aristo'nun niyeti sorgulanacaksa, belki de en çok bu konuda sorgulanmayı hak ediyor. Zira bilindiği kadarıyla Yunanlı düşünürler içinde hem rasyonalist hem realist görüşü ustaca düşünceye yansıtan tek düşünür Aristo'dur. Lakin hem akli hem gerçeklikten uzak tutumundaki tezatlık sorgulanmaya değerdir.

İkilem olmaksızın varlığın varoluşu mümkün kılmasının olanaksız olduğunu düşünen Öcalan, ikilemin taraflarını iyi-kötü ayrıştırmasına tabi tutmaz. İkilemin her iki tarafının ne iyi ne kötü olarak ela alınmayacağını, fakat "aynı" olmadıklarının da altını çizerken, tarafların "farklı"oluşuna dikkat çeker. Tarafların aynı olması halinde varoluşun meydana gelemeyeceğini, ama iyi-kötü ayrıştırmasına tabi tutularak uçlaştırmanın da engel teşkil edeceğine inanır. Sağlıklı bir ontolojik tahlil yapmanın ölçütü olarak ancak farklılığa dayalı ikilemin varoluşu özgür kılabileceğinden emin gibidir. Ölçütün farklılık üzerine ilkeselleşmesi, klasik düşünce kalıplarının (doğmaların) aşılmasında belirleyici olur. Oluş, kendi mecrasında "farklılık", "farklılaşma" ve "´farkındalık" ölçütlerine dahil olup değişip dönüştükçe, varlığın ikilemini, yani varoluşu meydana getiren evrensel ilkeye doğru yol alır. Zerdüştlükte'de "benzer ölçüt", "farkındalık" üzerine kurulur ama, Zerdüşt evrensel ilkeye varmak için, varoluşun mümkün kılan tarafları çakıştırır. Abdullah Öcalan ise, tarafları çatıştırmaksızın ilke ve ölçü arasında evrensel değişme bağını kurarak yol alır. Bu yönüyle pozitif diyalektiği esas alarak varlığı tahlil eder. Ontolojiye yönelirken pozitif diyalektiği esas alması, iyi-kötü, ruh-beden, dişil-eril, kadın-erkek gibi ikilemlerde öze-nesne ayrıştırmasını ortadan kaldırır, ihtiyaç olmaktan çıkarır. Yani kadın mı özne erkek mi özne, hangisi nesne türünden bir anlayış ve bakış açısının gereği zayıflayarak tartışma konusu olmaktan çıkmış oluyor. Pozitif diyalektik yöntemiyle ontolojinin klasik düşünce kapılarını yıkan A. Öcalan, böylelikle ontolojiyi eril zihniyetin etkisinden kurtarır. Yeni bir görüş, anlayış ve bakış açısını geliştirerek "düşünce"de şeffaflık oluşturur. Jineoloji (kadın bilimi) ve Özgür Eş Yaşam gibi hayata, doğaya, varlığa ve toplumsal doğamıza bakış açımızı değiştiren düşünce yeniliğinin çıkış yapma şansı, ontolojinin pozitif diyalektik zeminine çekilmiş olmasına bağlı olarak gelişir.

Pozitif diyalektiğin ontolojiye yansıması konusunda bilindiği kadarıyla tarihte sadece Taocu felsefede hayat bulmuştur. Taocu felsefenin ontolojik çözümlemelerinde yin-yang ikilemi arasında tarafların "sırayla" hakarete geçmesi, diğerinin dinlenmeye çekilmesi, farklılığa dayalı "Eşitlik ilkesi"nin varoluşu nasıl meydana getirdiğinin ve evrensel ilkeye doğru nasıl yol aldığının emsalsiz örneği gibidir. Taocu felsefe Hermetik, Mithroyi ve Zerdüşti felsefenin sentezi olarak gelişir. Pozitif diyalektiği esas alır. Fakat ne yazık ki Taocu ontoloji Yunan patriyarkal ontolojisinin gölgesinde kaldığı için, çıkış yapma şansı bulamaz. Eğer Yunan ontolojisinin gölgesinde kalan Taocu ontolojinin çıkış yapma fırsatı olmuş olsaydı, o zaman patriyarkal sistemin ontolojik düşünce kalıpları 2500 yıl daha devam etmeyebilirdi. Hatta Mezopotamya'da Jineoloji'nin daha erken çıkış yapmasını kolaylaştıracak pozitif düşünce zemini oluşturulabilirdi. Lakin Yunan ontolojisinin gölgesinde kalan Taocu ontoloji, gölgede serinleyerek (varlığını koruyarak)ancak 2500 yıl sonra Öcalan'ın çıkış yapmasını bekleyecekti. Dolayısıyla Taocu ontoloji ile Öcalan ontolojisi, benzer pozitif argümanlar üzerinden patriyarkal ontolojinin panzehirini oluştururlar. Taocu ontoloji çıkış yapma fırsatı bulamadı, ama Öcalan ontolojisi Demokratik Ekolojik Cinsiyet Özgürlükçü Paradigma eksenindeki Jineoloji ile çıkış yapma fırsatını yakaladı ve patriyarka ontolojinin düşünce kalıplarını(en azından) dünya entelektüeller camiasında yıkmayı başardı. Bugün, dünyada rağbet görmesinin nedeni, binlerce yıldır filozofların yapamadığını yapma üstünlüğü ve cesaretini gösterebilmiş olmasındandır.

Slogan Aidiyet Yitiminin Bir Sonucudur

Slogan, aidiyeti duyulan kutsalların ve değerlerin yitirilmesinin bir sonucu olarak dile gelir. Aidiyet yitimi, kelimelerin anlamını yitirmesine benzer. Anlamını yitirmiş kelimenin kuru bir taştan farkı kalmaz. Aidiyet ve anlamdan yoksun "taşlaşmış" kelimenin vaat edebileceğim bir özgürlük de olmaz.

Anlam yitimi, özgürlük yitimi demek oluyor ki; en akıllı, zeki, cesur insanı da, en durağan, korkak, melül, abdal insanı da reflekse yönlendirir, harekete çeker, dile getirir; en nihayetinde eyleme geçişinin motor gücünü tetikler. Aidiyeti duyulan her türlü kutsalın ve değerin gaspı, sömürüsü, taciz ve tecavüzü beraberinde tepki refleksini doğurur. Hz. Ayşe'nin kadın doğacağıma taş olaydım minvalindeki sözleri bu gerçeği en yalın haliyle anlatır. "Taş Olmak" tüm gerilemelerin gerisini açıklar. Kadın aidiyetinin tümden yitiminin çığlığıdır. Aidiyetini yitirmek, kendinden verecek bir şeyinin kalmadığını gösterir. Yaşamın ve varoluşun bir anlamının kalmadığının beyanı olarak "Taş Olmak", tüm yitirmişliğin ifadesi oluyor. Ama buna rağmen yitimlere razı olmaktansa, taşlaşmış hayattan yana tercihini kılmak(da), tetiklenmiş refleksin bir sonucu olarak dışa yansır. Bunun özgürlükçü eğilimini de doğru ve anlamlı bulunmakta fayda vardır. Hz. Ayşe'nin kurduğu cümlenin slogan değeri olduğundan, bu sözlerin özgürlükçü eğilimindeki ısrarına karşılık geldiğine mutabık kalınabilir. Slogan dediğimiz şey, sadece belli bir ritim ve ses tonlarıyla melodileşmiş tepki refleksi değildir. Bu, çağımızın söylem ve tepkiyi ortaya koyma, dillendirme biçimidir. Oysa, tepki ve eyleme dayalı her türlü söylemin bir slogan değeri vardır. Hz. Ayşe'nin sözü de, tepki ve eylem refleksini içeren bir söylem olarak özü itibariyle slogandır. Sloganik söylem ve cümle kurmuştur. Sisteme dayalı görünsede, bir tepkinin sonucu olduğu açıktır. Tepki içerikli sistemler de doğal olarak bu kapsama girer, slogan değeri taşır. Her halükarda slogan, tıpkı Hz. Ayşe'de olduğu gibi, esas olarak aidiyeti grup edilmiş insanların reflekslerinin hem fiziki hem sözlü olarak harekete, eyleme ve dile gelmemiştir. Aidiyete duyulan sorumluluğun bir gereği olarak gerçekleşir. *Zira aidiyet anlam ve özgürlüğün temelidir!*

Öznelliğe Dayalı Aidiyet Ortaklığında Slogan Olmaz

Sloganın aidiyet yitimiyle alakalı bir şey olduğunu belirttik. Doğrudan gaspı gerektirir. Gasptan kastımız klasik hırsızlık değildir. Yaşamın anlamını ve özgürlüğünü içinde barındıran aidiyetin saldırı altında tutulmasına diyoruz. Bunun için de mülkiyetin, hiyerarşinin, iktidarın ve ataerkilliğin başlamış olması gerekiyor. Her ne kadar Göbeklitepe'deki Bereket Baba figürü kafaları kurcalasada eski zamanlara doğru uzandıkça eril tanrıların varlığına pek rastlanmaz oluyoruz. Ama insan tarihinin hemen her döneminde dişil tanrıların varlığına rastlayabiliyoruz. Ana Kadın (Tanrıça) kültürün hakim olduğu ve adına "Doğal Toplum" denilen bu dönemlere "Tanrıçalar Çağı"da diyebiliyoruz.

Anlam yitimi, özgürlük yitimi demek oluyor ki; en akıllı, zeki, cesur insanı da, en durağan, korkak, melül, abdal insanı da reflekse yönlendirir, harekete çeker, dile getirir; en nihayetinde eyleme geçişinin motor gücünü tetikler

---

Tanrıçalar çağında daha çok doğa-insan ikilemi diye bir şey vardır. Animist inanç ve düşünce sistemi doğa-insan ikilemi üzerine paradigmalaşır. Doğanın karakteri dişil olup, canlıların ve yaşamın öznesi konumundadır. İnsanların ve tanrıların ortak mekanı doğadır. İnsanlar ve tanrılar doğada birlikte yaşarlar. Doğadaki her şey tanrıçalardan izler taşır. İnsan için tanrıçalar, doğada yansımasını bulan kutsallardır. Doğayı, insanı ve tanrıçaları birbirine bağlayan şey, ortak bir evrensel özneyi paylaşıyor ve bu öznede buluşuyor olmalarıdır. Yani "Aidiyet Ortaklığı"belirgin öznenin kendisi oluyor. Kutsal kitap'ta tanrının sözü olarak geçen "ben bir sır idim, bilinmek için evreni yarattım" deyişi, ortak aidiyet öznelliğini çok açık bir şekilde ifade etmektedir. Tanrı öznelliğinin insan öznelliğine geçişini ya da çokça dile gelen ifadesiyle "sureti"ni yansıtır. Kimlikler her ne kadar ayrı olsada(doğa, insan, tanrı tanrıçalar), öznelliğe dayalı aidiyet ortaklığı söz konusudur. Sosyolojik anlamıyla birey ve toplumların her ne kadar ayrı ayrı kimlikleri olsada (Fars, Arap, Türk, Kürt... vb.) nihayetinde aidiyete dayalı öznel kimliklerinin "İnsan"olmalarından kaynaklanması gibidir. Doğa öznedir; fakat insan bu öznenin nesnesi değil, parçasıdır. Doğa, insan ve tanrıçalar varoluşsal

öznenin birer parçası olarak birleşiktirler, parçalı değil, öznede bütünlüğü sağlar. (Sadece insanın adı zikrediliyor olsa da bu tüm canlı türleri için geçerlidir.) Kozmos insan kendisini evrenin her yerinde görür. Evrendeki her bir şeyin kendisini temsil ettiğine inandıkça, onu bu kanıya götüren semboller eşliğinde doğa ve tanrıça öznelliğinin aidiyet ortaklığına dahil olur. Fiziki dahiliyeti nesnel kaldığından, aidiyet ortaklığına öznel katılımını tamamlamak için kutsal değerlere bağlanmayı öğrenir. Böylece doğada ve tanrıça kültüründe öznelliğe dayalı aidiyet ortaklığına gider.

Dolayısıyla anayanlı doğal toplumda, kendisini öznelliğe dayalı aidiyet ortaklığında hisseden insanda, doğa ve tanrıçaya karşı tepki ve eylem birliği oluşmaz. İnsanın aidiyetini temsil eden ve onu ifade eden kutsallara ve değerlere karşı tepki ve eylem birliği (refleksi) oluşmadığından, sloganın burda bir rolü ve gereği olmaz. İnsan'daki aidiyet hissiyatı onu daha çok tepki ve eylem refleksine değil, kutsanmışlığa, adanmışlığa ve sevgi-saygıya götürür. Bu nedenle doğal toplumun insanı slogan atmaz, şükür eder. Aidiyet hissiyatı beraberinde şükür, niyaz, dua, yakarma, kurban, adak, özür, özeleştiri, dileme... gibi dilekleri getirir. Bir ağacı keserken özür dilemeyi, bir hayvanı avlarken af dilemeyi, doğa felaketlerinden korunmak için kutsallarına sığınmayı bilir. Böyle bir ortamda insanın slogan atacağı bir koşul ve zemin yoktur.

Aidiyet Ortaklığını İfade Eden Bilgeler

Tarihte öznelliğe dayalı aidiyet ortaklığını ifade eden çok sayıda bilge insan vardır. Fakat bunlardan meramımız, en iyi anlatabilecek olanlar Terzi Hermes, Hallac-ı Mansur ve Zerdüş'tür. Terzi Hermes "nur sizsiniz" derken, insanı evrenin en kutsal öznesi olan ışığın aidiyetiyle onurlandırır. Hallac ı Mansur Terzi Hermes'i duyar gibidir. Ona cevap verircesine "Enel Hak" diyecektir. İki kelimeyle insanı, doğayı ve tanrıyı aynı aidiyetle birleştirir. Onun felsefesinde doğa, insan ve tanrı ölçüsü arasında tek bir ayrımı, kıyıda köşede kalmış tek bir parça yoktur. Hak'tan Hak yolunda her şeyin evrensel, gerçek ve aynı öznelliğe sahip olduğunu anlatır. Bu ancak doğa-insan diyalektiğiyle açıklanabilir. Orda korkulu bir tanrı olmaz, çünkü aidiyet ortaktır. Bunun daha belirgin özelliğini Zerdüşt'te görürüz. Zerdüşt öğretisinde "Tanrı olup bitenleri görmüyor mu?" Tanrı kaderimizi böyle mi yazmış vb. şeklinde tanrının varlığını tartışma konusu yapabilecek eğilimler gelişmez. Çünkü Zerdüştlükte tanrı evreni yaratırken kötülüğe karşı mücadele etmek ve iyi ilkenin tüm unsurlarını evrenin içinde tutmak, muhafaza etmek için yaratılmıştır. İyi ilkesine sahip olan insan da kötülüğe karşı savaşmakla yükümlüdür. Burada doğal olarak hiç kimse tanrının kulu değildir; tam tersi mücadele arkadaşı ve yoldaşıdır. Tanrı ise, yoldaşlığa bir önderlik konumundadır. İdeolojik anlamıyla tanrı stratejik önderliktir, insan taktik önderliktir. Aynı amaç doğrultusunda aidiyet ortaklığını temsil ederler. Hallac-ı Mansur "Enel Hak"derken taktik önderlik misyonunun farkındadır. Zerdüşt de öyle. Bu bilinçte olan insan, tanrıya tepkisel sitemde bulunmaz, onun varlığını tartışma konusu yapmaz, ondan bir şey istemez, beklemez. Çünkü Zerdüştlükte tanrının yoldaş insana buyruğu/öğüdü; "kendin yapacaksın", "kimseden beklemeyeceksin", "kendin kendini savunacaksın" vb. şeklindedir. Bu, insanın tanrı özenelliğindeki özgür irade öznelliğidir. Yani Zerdüştlük inancında insanlar ve tanrılar ortak bir aidiyete ve amaca sahiptirler. Tanrı insanlar, insanlar da tanrılar gibi mücadele etmek, yaşamı anlamlı, doğru, iyi, güzel kılmak ve onu savunmak için vardır. Kimsenin kimseden bir şey beklemediği, herkesin iyi ilkesine karşı sorumlu olduğu, üzerine düşeni doğruluk öngörüsüyle yapması gerektiğinin bilinci hakimdir. Zerdüştlük'te tanrılar ve insanlar bu kadar iç içe geçer ve birbirinin yoldaşı olurlar. Ahura Mazda'nın Zerdüştle mağaradaki(dağ) buluşmaları buna örnektir. Hem diyaloğun kuruluyor olması hem bir araya gelmeler tanrı-insan yoldaşlığını ve iç içe geçişinin en açık örneğidir. Tanrılar ve insanların öznelliğe dayalı ortak ciddiyette nasıl buluştuklarını ve nasıl bir arada yaşadıklarını anlatır. Dolayısıyla burada slogan değil, var olan kutsallara ve değerlere bağlılık inanç ve savunma düşüncesi baskın geliyor. Aidiyet ortaklığına katılım da bunu gerektiriyor.

Doğal toplumda, yani tanrıçalar çağında bir anlayış ve yaşam biçimi olarak aidiyet ortaklığına katılım çok daha özlüdür. Doğa, insan ve tanrıçaların aidiyet ortaklığı yaşamın temel özgürlük bilinci olarak karşılık bulur. Ancak hiyerarşik sınıflı sistemin buluşmasıyla toplumsal sistem büyük oranda değişime uğrar.

Mülkiyetçi, iktidarcı, hiyerarşik sınıflı devletçi sistem, maddi uygarlığı inşa ederek, başta kadın ve tanrıça kültü olmak üzere toplumsal değerlerin ve kutsalların gaspı, saldırı ve sömürüsünün tarihsel sürecini başlatır. Tarihte bunun en yalın örneğine Sümer Tanrıçası İnanna'nın ME'lerinin gasp edilmesiyle karşılaşırız.

Sloganın Tarihsel Kökeni, Aidiyet ve Özgürlük Arayışının Tarihiyle Paraleldir

"ME"ler Tanrıça İnanna'nın toplumsal yasalarıdır. Hem kadın bilimini, hem kadın kimliğini ve statüsünü hem de toplumun değer ve kutsallarını ifade eder. Binlerce yıllık Ana Kadın Tanrıça kültünün sembolleştiği aidiyet yasalarıdır. ME'lerin tanrı Enki tarafından gasp edilmesiyle birlikte tarihin "ilk aidiyet gaspı" gerçekleşmiş olur. Böylece tanrıça İnanna şahsında kadın mücadelesi başlar. Tanrıça İnanna'nın "ME'lerimi istiyorum" biçimindeki slogana eşdeğerdir. "ME'lerimi istiyorum" ile "Özgürlüğümü istiyorum" arasında çok bir fark yoktur. Çırpınışları, arayışları, ısrarcılığı ve kararlılığı adeta "Baskılar Beni Yıldıramaz"demeye getirir. Son tahlilde İnanna ME'lerini almayı başarır. Başarır başarmasına da, tırnak içinde "eşeğin aklına bir kere karpuz kabuğu girmiştir", gaspın ve sömürünün izleri, zemini koşulları çoktan oluşmuştur. İnanna, gelecekle tanrıça Tiamat şahsında tarihin "ilk kadın cinayeti"nin işleyeneceğinin kokusunu da alır gibidir. Çaresizce geri aldığı ME'lerini tapınağında saklamak zorunda kalır. Bu demek oluyor ki, Me'lerin gasp edilmesiyle gaspa ve sömürüye dayalı ilk sistematik saldırı kadına karşı gerçekleşmiştir. Kadın erkek çatışmasının başladığını, tarihte sloganı ilk atanın kadın olduğunu, ilk sömürenin erkek, ilk özgürlük arayışına çıkanın kadın olduğunu anlıyoruz. Dolayısıyla baskının, gaspın ve sömürünün başladığı yerde (zaman ve mekanda), sloganın başlıyor olması mantıksız değildir. Zaten sloganın özü aidiyet ve özgürlük yitimine karşı tepki içerikli sözsel eylemi ifade etmektedir. Yaşamın "anlam"ına, kutsalın "mana"sına dayalı aidiyet ve özgürlük yitimi çok doğal olarak tepki refleksini doğurur. Bu refleks tepkisel mimik ve beden hareketiyle başlar, sonra "söz"ile devam eden hak arayışı mücadelesine dönüşür. ME'ler şahsında aidiyet yitimi gerçekleşirken, devreye aidiyet özgürlüğünü amaçlayan söz, yani slogana girer. Böylelikle taşlaşmış, yani anlamını yitirmiş kelimeler yeniden gündeme gelip canlanırken, bundan "özgürlük" kelimesi doğumunu gerçekleştirecektir. Özgürlük, ancak aidiyet ve anlam yitiminin gerçekleşmesi halinde zihinde yer bulup düşünce simgesi oluşturabilir. Baskının, sömürünün, gaspın, özetle "yitimin" olmadığı yerde "özgürlük" düşünceye, dile, söze, kelimeye gelmez, ne olduğu çok bilinmez de. Mutluluğu tatmak için mutsuzluğun ne olduğunu; iyi'ye iyi doğruya doğru diyebilmek için kötünün acısını yanlışın cefasını çekmiş olmayı gerektirmesine benzer. Özgürlük, mutluluk, iyi, doğru gibi iyelik melekleri, tek başına, insana tanrının melekleri gibi soyut gelir. Bilinmek için Zerdüştçe karşıtını gerektirir. Hatta tanrının bilinmek için insanı yaratması gibidir. Bu nedenle doğal toplumda yaşam ve anlam itibariyle değilde, kelime olarak özgürlüğün ne olduğunun biliniyor olmasının olasılığı çok düşüktür. Şüphesiz doğal toplumda sadece avcılık kültüründen bile yola çıkarak "şiddet"diye bir şeyin var olduğuna varılabilir. Klan-kabileler arası çatışmaların olduğu da düşünülebilir. Ancak toplumsal yasaları, vicdan ve ahlak ölçüleri, doğa-insan tanrıça öznelliğine dayalı aidiyet ortaklıkları, ruha ve canlılığa ve kutsal değerlere duyulan bağlılık ve saygılarından ötürü, "anlam"a dayalı aidiyet yitiminin gerçekleşebilmiş olduğunu söylemek zordur, çok düşük bir olasılıktır. O zaman gaspın, yani aidiyet(ME'ler) yitiminin gerçekleştiği yere bakmanın lüzumu var demek. Tarih okumalarımızdan "Özgürlük" kelimesinin(kavramının) ilk kez nerede, ne zaman ve ne amaçla kullanıldığına rastlıyoruz. Ünlü Alman Araştırmacı Sümerolog S. N Kramer, Sümerlere dayandırdığı özgürlük kelimesinin tarihçesini şöyle açıklar : "Bu bölgede… (Sümer ülkesini, Mezopotamya'yı kastederek) insanın kayıtlı tarihinde ilk kez olarak "özgürlük" sözcüğünün kullanıldığını görüyoruz; bu sözcük düz anlamıyla "ana dönüş" anlamına gelen Amargi sözcüğüdür."(2) Görüldüğü üzere tarih okumalarımız bizi aidiyetin yitirildiği, gasp edildiği zaman ve mekana götürüyor. Doğrudan olmasada dolaylı olarak "özgürlük"anlamını türeten "amargi" sözcüğü "ana dönüş" anlamı itibariyle anaya, kadına, doğaya, yaşama, tanrıça kültü ve doğal toplumun sınırlarına dönüşü ifade eder.

İnanna'nın gasp, sömürü, baskı ve aidiyet yitimine karşı direniş mücadelesiyle örtüşen tarihsel bir gerçeğe tekabul eder. Yani özgürlük kelimesi de ilk kez burada dile gelmiş, yokluğu kendisini hissettirmiştir. Demekki *sloganın ilk kez atıldığı yer, özgürlüğün ilk kez amaçlandığı yerdir!* Bunu ilk kez kim dillendirmektedir? Kadın! Ne istemektedir? Özgürlük! Ne amaçlamaktadır? Anayanlı özgür yaşamı! Kadının, yaşamın ve özgürlüğün nasılda bir araya geldiğini ve öznelliğe dayalı aidiyet ortaklığını dillendirip amaçladığını görüyoruz. Yani Jin Jiyan Azadî sloganının tarihçesini... İnanna'dan Arin Mirkan ve Jîna Emînî'ye uzanan köprü... Dil aynı dil, slogan aynı slogan, amaç aynı amaç, mekan aynı mekan, zaman aynı zaman! Arada yaklaşık 6600 yıl olması, zamanı farklılaştırmaz. Çünkü buradaki zamanın ruhu aynıdır, sömürge zamanıdır, kendisine ait olmayan zamandır. İnanna'dan başlayan Emini'ye uzanan bu zamanın karakteri aleyhte işleyen *kadının gerileme zamanıdır!* Jin Jiyan Azadî Devrimiyle son bulmasını ve zamanın kendi doğal mecrasına, kozmik akışına girmesini umut ediyoruz.

Özgürlük, ancak aidiyet ve anlam yitiminin gerçekleşmesi halinde zihinde yer bulup düşünce simgesi oluşturabilir

---

Bu temelde sloganın tarihini, kadının sömürge tarihi olarak kavramak önemli olacaktır. Sloganı ilk atan kadındır. Özgürlüğün peşine de ilk düşen kadın olmuştur. Sümerler'de İnanna, Babiller'de İştar, Mısırlar'da İsis, Yahudiler'de Mariam, Hiristiyanlık'ta Muyem, İslamiyet'te Ayşe sloganı ilk atanlar olmuştur. Tarihte nerde bir kadın ismine rastlasak, acı izleriyle karşılaşırız. Tiamat'ın slogan atmaya bile vakti kalmaz. Dünya'nın mecazen Nuh Tufanından beri tersine dönüyor olasılığını söylerken birazda bunu kastediyoruz. Toplumsal doğamızın tersten işlediğini tarih bize anlatırken, acaba kozmik olarak da tersine giden birşeyler mi var, diye insanı düşündürtmüyor değil. Zira "Zaman" mekanın karakterinden bağımsız değildir. Her coğrafya kendi zamanının ruhunu yansıtır. Canlılar da bu zamanın ruhuna tabidir. Aslında tersten işleyen toplumsal bir doğamız vardır derken de, farkında olmaksızın tersten işleyen bir zaman ve mekanımızın olduğunu da söylemiş oluyoruz. Keza bize ait olmayan sömürge zamanını (gerileme zamanı)yaşadığımız için, acaba mekanda'da mı bir gariplik var, hissi basınc gösteriyor. Bu basınç, ciddi ciddi insana dünya tersine dönüyor olabilir mi sorusunu sordurtmadan edemiyor.

Kozmos-Zaman Denkleminde Jin Jiyan Azadî

Bazı sloganlar somut bazıları soyuttur. Genelde sloganların karakteri somut olur. Örneğin "kimliksiz yaşamak istemiyoruz" denildiğinde yitik bir gerçeğe işaret edilmiş olur. "Baskılar beni yıldıramaz" denildiğinde baskıya, "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek "denildiğinde de işkenceye dikkat çekilmiş olur. Bunlar somut sloganlardır. Doğrudan muhatabı hedef alır. Bu tür sloganlarda güncel somut tahliller belirleyici olur. Yani durduk yere "insanlık onuru işkenceyi yenecek "denilmez. Somut, güncel gerçeklik onu ancak dedirtir. Somut sloganların karakteri an'a veya kısa süreli zaman dilimlerine hitap etmeleridir. Lakin soyut sloganların karakteri öyle değildir; kimi farklılıklar gösterirler. Soyut sloganlar çok nadir bulunurlar. Birden fazla soyut slogan bulmak çok zordur. Bazı davalarda soyut slogan hiç yoktur, bazılarında en fazla bir, ikinciyi bulmak mümkün olmayabilir.

Soyut sloganların karakteri güncel değil tarihseldir. Güncele'de hitap eder ama uzun süreli tarihsel bir kökeni içerir. Biyolojik değil kültüreldir, dolayısıyla taktiksel değil stratejiktir. Tekil olmaktan ziyade çoğul ve politiktir. Hem içe hem dışa dönüktür. Yani sloganın özü içseldir. Daha çok kendisine hitap eder. Sloganın birincil muhatabı kendisi, ikincil muhatabı karşı egemenlikçi çizgidir. Dişil kökenli olup hem zamana hem mekana seslenir. Birden fazla, çok sayıda anlam içerir. Anlamların hiç biri somut değil, soyuttur; yaşam, özgürlük, kadın gibi… İkileme dayalıdır, varoluşçudur. Yani dile geleni inşa etme, yaratma, oluşturma gücüne sahiptir. Farklılıkları, çeşitlikleri, manevi zenginlikleri kapsar; bu nedenle de üremeye dayalıdır. Hem sosyolojik hem kozmiktir; kozmosun ruhunu taşır. Söylemin, özün, sözün enerji

küpüdür. Kendisi oluş hali olarak yaratılışı (devrimi) amaçlar. Her dile uyan, milliyeti genel ve evrenseldir. Dini, dili, ırkı, tekçi değildir. Birden fazla mesaj veren, hem maddi hem manevi özellidir. Özelliğe dayalı aidiyet ortaklığının ruhi sloganıdır. İşte tüm bu özellikleri kapsayan soyut sloganlardan biri Jin Jiyan Azadî sloganıdır. Kürtçe kökenli olan bu sloganın Kürt siyasal ve özgürlük hareketinde başka bir örneği yoktur. Zamanı, mekanı, coğrafyası birdir; altı bin yıllık tarihsel bir geçmişe sahiptir. İlkesi ve ölçüsü dişil kökenli olduğundan eşitlikçi ve özgürlükçüdür. Oluş kökenli olduğundan da yaratılışı, yani sosyolojik tabiriyle devrimi amaçlar. Evrenin kendisi de dişil kökenli olup yaşamı ve özgürlüğü amaçlar. Hemen tüm yaratılış teorilerinde evrenin dişil olduğuna, yaşamı ve özgürlüğü amaçladığına işaret edilir. Tanrı'nın, evrenin, dünyanın, insanın, taşın, toprağın, suyun, ateşin... Özetle evrenin her bir zerresinin özgürleşme istemi sık sık dillendirilir. Hiçbir şey amaçsız olmadığına göre her şeyin amacının özgürlük olduğu açıktır. Dolayısıyla Jin Jiyan Azadî, sadece insanın istemini değil, intihara sürüklenen evrenin istemini de seslendirir. Yani yaratılış kodludur da. Mikro evren (insan) ilk makro evren (kozmos)'ın ortak istemini dillendirir ve her iki evrenin ruhunu taşır. "Yaradılışın Devrim Sloganı"demekle, özünde bir anda bu ortak paydaya dikkat çekmeyi amaçlarız. Çünkü sadece sosyolojik yönüyle değil, kozmolojinin diline de hitap ettiği gerçeğini göz ardı edemeyiz. Kozmoloji literatüründe Jin Oluşa, Jiyan Zamana, Azadî Varlığa denk gelir. Kadının kendisi bir oluş halidir; Yaşamın kendisi bir zaman akışıdır; Özgürlük ise varlığın, varolmanın, varoluşun kendisi olur. Bu literatüre göre, Jin Jiyan Azadî sloganı kozmik zamanın Ruhun'dan bağımsız değildir. Yeni bir ruh ve bilinç, yeni bir zamanın ruhunu (özgürlük zamanını ve devrimini)içeriyor. Dolayısıyla *Bu zamanın ruhunun dişil olduğuna varıyoruz!* Tanrıçalar çağına giriyor olabilirmiyiz(?) Bunu söylemek için henüz erken olabilir. Mezopotamya ve Ortadoğu'da hatta dünyada dişil zamanın ruhunun hayat bulması an meselesidir de denebilir. Fakat daha önemlisi, bu yargımızdan, şöyle bir sonuca varıyor olmamız anlamlı olacaktır: Kozmolojinin en temel, karmaşık ve tartışmalı öğelerinden biri olan zaman olgusunun bir ikileme sahip olduğunu anlıyoruz. Kadının Jin Jiyan Azadî dilinden edindiğimiz bu tespite göre "Zaman", biri eril biri dişil olmak üzere ikilemli bir yapıya sahip olduğu varsayımıyla buluşuyoruz. Bu demek oluyor ki kozmos'ta işleyen zaman ikilidir, biri dişil biri erildir. Bir arada mı, Taoca sırayla mı Zerdüştçe dönemsel mi bilinmez ama, kozmos zamanının ikilemi olduğu fikri basınc gösteriyor. Kozmozun eril zamanının nasılına dair çok bir fikir yürütülmese de, dişil zamanının kozmos-kadın bağdaşıklığından yola çıkarak tahmin/fikir yürütmek mümkün olabiliyor. Bu temelde mevzuyu kozmolojik literatürden sosyolojik literature çektiğimizde: *Dişil-eril özgürlükçü zaman formuyla karşılaşıyoruz.* Yani sapma halinde olan eril-sömürge zamanına karşı kozmos'un orijinal zamanı olan dişil-eril özgürlükçü zaman formu devrededir. Buna göre salt Tanrı veya Tanrıçalar çağı değil "Tanrı-Tanrıçalar Çağı"ne giriyoruz demek ontolojik bakış açımıza daha uyumlu geliyor. Kaldı ki sosyolojik açıdan da bu dönemin dişil-eril zaman formu, "Denge Formu" olmak durumundadır. Bu form, kozmosun kendi denge formudur ve bugün bunu kadın dillendirmektedir, öncülüğünü kadın yapmaktadır. Dolayısıyla Kadının Kozmik Sesi olan Jin Jiyan Azadî: *Özgürlük zamanına doğru sömürge zamanına son; devrime çağrı sloganıdır!* Bugün başta Kürtler olmak üzere Mezopotamyalı, Ortadoğulu halkların "varolma" arayışında bu sloganı dillendiriyor olmaları tesadüfi değildir. Kürtler, Türkler, Araplar, Farslar, Ermeniler, Beluciler, Afganlar, Azeriler, Türkmenler, Süryaniler, Afrikalılar, Avrupalılar, Asyalılar... Dikkat edelim hepsinin de özgürlük sorunu vardır. Tüm dünya halklarının ortak sorunu kadın, yaşam ve özgürlük sorununu yaşıyor olmalarıdır. Jin Jiyan Azadî Devrimi, birbirine düşman kesilmiş tüm bu halkların ortak mücadelesi, sesi ve sloganıdır. Yeniden oluş, yeniden yaradılışın ortak birleştirici gücüdür. Jin Jiyan Azadî, tüm halklara özgürlük vaat eden devrimin ve yaratılış anının kozmik sesidir. Umudumuz yüksektir; dünyanın çivisi çakıldı döngüsüyle ilgiliyiz!

Kaynakça

- **Demokratik Modernite Dergisi Sayı 5, 2013**

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kadın Kurtuluş İdeolojisi: Neden-Nasıl?

Zeynep Korkmaz

Özgürlük zordur. Kolay olmadığını tarihten, kadınların öykülerinden, yaşamlarından, ölümlerinden ve en çok da kendimizden biliyoruz. Büyük kalkışları, büyük mücadeleleri ve bedelleri gerektirir. Rojhilatê Kurdistan ve İran'da Jin Jiyan Azadî sloganı etrafında İran İslam Rejiminin kadına yönelik uygulamalarına; karşı duruşla başlayan ve giderek hakim rejimin tüm uygulamalarını reddeden toplumsal isyan hareketi de bu örneğin vücut bulmuş halini ortaya koymuştur.

Rojhilatê Kurdistan ve İran'da yükselen Jin Jiyan Azadî serhildanlarının kısa zamanda büyük ivme kazanması ve gelişmesi, toplumun tüm kesimlerinin kadın etrafında toplanarak bu sloganın ruhuyla egemenlikli sisteme karşı çıkmasıyla mümkün olmuştur. İnsanı insanlıktan çıkaran rejimler karşısında insan kalmada ısrarlı toplumsal tüm kesimler, insanlaşmanın kadınla mümkün olduğu gerçeğini fark etmiş ve bunu büyük özgürlük özlemleriyle haykırmıştır. Bu anlamda toplumsal kalkışlar İran İslam rejiminde bir kırılma yaratmıştır. Aynı zamanda sistem karşısında özgür yaşama olasılığı yaratmanın da kadınla, kadın öncülüğüyle mümkün olacağına dair bir yeni keşfi de, tüm erkeklerin gündemine taşımıştır. Bu anlamıyla mevcut erkeklikte bir kırılma, egemen erkekliğin öldürülmesi temelinde bir ilk adım yaratırken devlet yapılanmasıyla kendini silahlandıran erkek egemenlikli sistemde de bir kırılma yaratmış, bu sistemin hayat damarlarında da bir kesik açmıştır. Bu kesik büyüyecek, giderek genişleyecek ve erkek egemenlikli sistemin mutlaka kendini dönüştüreceği devrimsel bir kıvama gelecektir. Kuşkusuz kadında ve erkekte yürütülecek daha büyük mücadelelerle ve verilecek büyük bedellerle.

Jin Jiyan Azadî sloganının hızla büyük kitlelerce sahiplenilmesi, sloganın içeriğinin toplumun nasıl yaşamalı sorusuna verdiği cevap dolayısıyladır. Cinsiyet özgürlükçüdür, yaşamın tümünü ilgilendirir, yaşamın tüm boyutlarını hedefler ve yaşamın tümünün özgür olması arzusunu dışa vurur, dile getirir. Özgürlük arzusunun dışa vurumunun İran ve Rojhilatê Kurdistan'da tüm topluluklar, tüm kesimler ve cinsler tarafından dillendirilmesi 21.yüzyılda kapitalist modernitenin tüm saldırılarına, bireyi yaratma adına bireyi öldürerek böcekleştirme amacının başarıya ulaşmadığını gösterir. Tüm baskılara rağmen toplumların nasıl yaşamalı sorusunu sorduğunu ve cevabını da bu sloganda bulduğunu gösterir. Nasıl yaşamalı ve yaşamı ahlaki bir çerçevede nasıl yaşanılır kılmalı sorusuna cevap vermeyen hiçbir ideolojinin yaşam şansı yoktur. Bu soruya, insanın arayışlarına, özlemlerine, istemlerine, yaşam ve özgürlük arzularına hitap etmeyen hiçbir ideolojinin de var olma şansı yoktur. Hakim ideolojiler, tüm erkekçi, devletçi ve savaş-iktidar odaklı oluşlarıyla kadınla insanlaşma temelinde örülen yaşamın inkarı üzerine inşa edilmişlerdir.

Egemenliğin inşa edilmesinde zor olgusundan daha fazla bu ideolojiler insanların-insan gruplarının ikna edilmesi görevini üstlenmişlerdir. Sümer Rahipleri tarafından ilk inşa edildiklerinden kapitalist modernitenin favori ideolojisi olan liberalizme kadar karşı ideolojiler, tüm tarih boyunca toplumsal yaşamın inşa edildiği ve yaşamın üzerinden şekillendirildiği anacıl yaşam zihniyetine, kültürüne ve yaşam anlayışına karşı savaş içinde olmuştur. Tümden hakim olamasa da varlığını sürdürmeyi başarmış olan merkezi uygarlık eksenli ideolojiler, var oldukları

tüm zamanlar boyunca demokratik uygarlık eksenli yaşamların, düşüncelerin varlığını-soluğunu yanı başlarında duymuş, kendilerinden daha yaşamsal ve güçlü ideolojilerin bir gün baskın geleceği korkusuyla yaşamış ve bu korkunun şekillendirdiği saldırganlığı tek varlık koşulu bilmişlerdir.

Nasıl yaşamalı ve yaşamı ahlaki bir çerçevede nasıl yaşanılır kılmalı sorusuna cevap vermeyen hiçbir ideolojinin yaşam şansı yoktur

Söz konusu tarihi dönem, 7 bin yılı kapsayan, büyük direnişlere sahne olan ve kadın eksenli yaşamın soykırıma uğratıldığı dönemdir. Bu dönemler, kadına büyük zararlar vermiş, kadında büyük kırılmalar yaratmıştır. Bu tarihi dönemler kadının sürekli kötülendiği, karalandığı, buna karşılık erkek karakterinin ise parlatıldığı, yüceltildiği, erkekliğin hiç hak etmediği şekilde abartıldığı dönemlerdir. Geçiş dönemi ideolojilerini küçüksememek gerekir. Abartılmış erkeklik ile başlayan ancak giderek tanrıçalığın çalındığı, düşürüldüğü, kırıma uğratıldığı ve nihayetinde erkekliğin tanrılaştırıldığı bir döneme geçiştir sözünü ettiğimiz. Bugün, kendini yaratmaktan en uzak sistem kölesi olan erkeğin bile kendini tanrı gibi gördüğüne hayretle tanıklık edişimizin kaynağında Marduktan bu yana inşa edilen erkek egemenliği vardır.

Tanrısallık kadından çalınarak erkeğe ait kılınmaya ve erkeklik ideolojisi örülmeye çalışılırken dahi kadın eksenli yaratım izahlarından, söylencelerden kopulamamıştır. Buna en iyi örnek Marduk yanlısı mitolojik anlatıdır. 1.Cinsel kırılma olarak adlandırdığımız bu dönem, kadın karşıtı ideolojinin ilk sistemli kazanımı olarak da adlandırılabilir. Tiamat şahsında kadın tanrıçalığına büyük darbe vurulmuş, kadın parçalanmış ve tüm kazanımları elinden alınmıştır. İşte, karşı ideolojiler çağı başlamıştır.

Kadın eksenli değerleri anlamak ve güncelleştirebilmek için tarih olgusunu sürekli incelemek gerekir. PKK Lideri Abdullah Öcalan paradigmasının en güçlü yanı, insanlık tarihini bilmesi, bilmekten de öte hissetmesi, kendini tarihin içinde var edebilmesi, görebilmesidir. İlk adımlardan itibaren kadın konusu en fazla araştırılan konulardan olmuştur. Öcalan'ın özgür kadın arayışı yaşamının tüm zamanlarında ve yönlerinde tezahür eden bir arayıştır. Onun özgürlük arayışına paraleldir. Çocukluk arkadaşı Elif'ten anayla ilişkilere, okul arkadaşlarından Kesire karakterinin ele alınışına kadar her dönemde bu arayışın izlerini görmek mümkündür. Kuşkusuz bu arayışın en sistemli ve toplumsal bir temele kavuşması 80'li yılların ortalarında olmuştur. Karşı ideolojilerin gölgesinde büyüyemeyen ve çocukluk hayallerine ihanet etmeyen bir çocuğun arayışlarının, kendi ideolojisini inşaya gidişinin yıllarıdır bu süreçler. İlerleyen yıllarda bu arayışın giderek derinleştiği, kök saldığı, sistem kazandığı, büyüyüp geliştiği, toplumsal çözümlemelerle zenginleşerek bir bütün toplumsal devrimi anlatan bir mecraya dönüştüğü yılları oldu.

Öcalan, ilk defa 1998 yılında Kadın Kurtuluş İdeolojisi kavramını dillendirdiğinde yaşamın bu en temel sorununa çözüm getirmek ve ezilenlerin sosyalizm mücadelesindeki boşluğu doldurmak amacındadır. Reel sosyalizmin yetersiz kalışı, kadın özgürlük sorununu çözememesinden, kadın enerjisini toplum enerjisi ile doğru buluşturamamasından, toplumsal tarihin kadın yanını görememesinden kaynaklıdır. Bu deneyimi güçlü bir eleştirel yoruma tabi tutan Öcalan, öncelikli olarak genel mücadele içerisinde kadın örgütlenmesini ve özgünlüğünü büyük önem vererek geliştirmiştir. Ortaya çıkan kadın direnişçiliğinin, kadındaki arayışın derinliğinin kapsamlı analizi sonucunda kararlaşmış ve kadınlara dünyada bir ilk olan Kadın Kurtuluş İdeolojisini armağan etmiştir.

Kürdistan Özgürlük Mücadelesinde ölümsüzleşen kadın kahramanlara verilen anlamın, pratikte mutlaka bir somut adıma, örgütlülüğe, kazanıma dönüştürülmesi geleneği, kadın hareketi açısından böylesi bir kazanıma yol açmıştır. Zeynep Kınacı ve Sema Yüce başta olmak üzere kadın direnişçilerin eylemlerini, kişiliklerini, özgürlük ütopyalarını ve mücadele biçimlerini kapsamlı değerlendiren Öcalan'ın kadın özgürlük arayışına ve bu arayış uğrunda bedel verişine karşı cevabı, Kadın Kurtuluş İdeolojisini geliştirmek olmuştur.

İdeoloji, toplumsallaşmaya ve onu takip eden insan yaşamına paralel olarak ortaya çıkıp gelişen, insanı diğer canlılardan ayıran, farklı kılan hususlardan biridir. Topluluklar halinde yaşayan insanın günlük yaşamını düzenlemesi, alet yapabilmesi, edindiği bilgileri aktarabilmesi ve toprağı işleyerek tarım devrimini gerçekleştirmesi, onu diğer canlılardan, diğer varlıklardan ayıran ama onların üzerinde bir yerde konumlandırmayan bir yaşam biçimini ortaya çıkarmıştır. Kadının toplumsallaşma ve buna bağlı bir yaşam tarzını oluşturmadaki belirleyiciliği, yeni yaşamın ideolojik kimliğini şekillendirmiş ve bu kimlik yaşamın tüm aktivitelerini belirleyen bir öğe olmuştur. Doğal toplumun ideolojik kimliği, kadın eksenli, anaerkil bir yaşamdır. Ve bu kimlik ezen-ezilen ilişkisinin olmadığı, üstünde-altında kavramlarının ortaya çıkmadığı, zalim-mazlum çelişkisinin henüz bilinmediği ve özgürlük kavramının dillendirilmediği bir yaşamı anlatmaktadır.

İdeoloji, toplumsallaşmaya ve onu takip eden insan yaşamına paralel olarak ortaya çıkıp gelişen, insanı diğer canlılardan ayıran, farklı kılan hususlardan biridir

Ortaya çıkarılan toplumsallaşma düzeyinin sınıflaşmaya dönüştürülmesi, kadının cins olarak düşürülmesiyle başlamış, tahakkümcü sistemin gelişmesi bilge ve yaşlı rahiplerin ideolojik kimliğe yönelmesiyle gelişmiştir. Öcalan'ın "*irade haline gelmiş ortak fikirler paketi*" olarak tanımladığı ideoloji kavramının kırılmaya uğraması, düşünce ve yaşam biçimlerinin ortaklığı bozularak, yaratılan irade yok edilerek ve gelişim seyrinden saptırılarak gerçekleşmiştir. Esas öğe olan kadın, nesne-köle olmuş ve ötekileşmiştir. Kadının köleleşmesi ardından oluşan nesneleşme, tüm topluma yayılmış ve kadınla birlikte diğer ezilenler ötekileşmiştir. Birinci büyük cinsel kırılmanın aynı zamanda 1.Büyük Kültürel Kırılma olması kadınla somutlaşan ve kadın etrafında şekillenen ideolojik kimliğin tüm toplumu kapsaması, tüm toplumsallaşmanın özüne içerilmesinden dolayıdır. Yaşamın tüm boyutlarında kadın renginin canlılığı gitmiş, yerine erkek tek renkliliği, donukluğu, erkeksiliğin kaba ve düz mantıkla yaklaşma anlayışı gelmiştir. İnsanlığın karanlık çağlarının ardından gelen, Batı'da yükselen gelişim çağları Batı insanına, kendisi olarak nefes alabileceği bir ortam yaratmış ve bu çağın ardından ise gelişim seyri değişmiştir. Aydınlanma çağının yarattığı ilerleme ve uyanışın ardından bu öz farklılaştırılmıştır. Tüm düşünsel, toplumsal, siyasal, bilimsel-teknik gelişmeler yeni bir tahakkümcü paradigmanın içinde eritilirken temel alınan ve özenle üzerinde durulan, erkek egemenlikli sistem için risk barındıran bir konu vardır. Bin yıllardır karanlıklarda bırakılan kadının kendi ideolojik kimliğine kavuşmasını önlemek, erkeğin yaşadığı gelişme karşısında kadını sistem karşıtı olmaktan kurtaracak kadar bilgiyi vererek kadında kısıtlı bir aydınlanma sağlatmak, bu yolla kadını aile sınırlarından çıkarıp yeni modernist paradigmanın sınırları altında tutmak amaçlanmıştır.

Kadın Toplumsal Bir Öğe Olarak Hem Çöküşün Hem Kurtuluşun Kaynağıdır

Sanayi Devrimi ile ulaşılan teknik birikim hızla toplumsal ve siyasal alana yansımış ve dünya tarihini çatallaştırmıştır. Batı, bu dönemden itibaren bilimsel-teknik temeldeki gelişme yolunda hızla ilerlerken, Doğu, mevcut olanı korumayı esas alarak bir çürümenin başlangıcını yaşamıştır. Artık "birey" açığa çıkmıştır ve "toplumsallığın" bağlayıcı etkisinden kurtulmuştur. Fizik, kimya ve doğa bilimlerinde ulaşılan düzey yeni bilim dallarının doğuşuna kaynaklık etmiştir. Sanayiye, üretim tarzına yansıyan bu bilimsel gelişmeler, teknik buluşların önünü açmıştır. Mekanik fizikle birlikte aynı sebeplerin aynı sonuçları doğuracağı, bu sonuçları hiçbir güç ve öğenin değiştiremeyeceği, mutlak bir ilke olarak benimsenmiş ve değişimin özü, olay-olguların değişken doğası reddedilerek tüm varoluşa bir mutlaklık dayatılmıştır. Bu bakış açısı, sosyal bir varlık olan insanı yakından ilgilendiklerinden, toplumsal mücadelelere de yansımıştır.

Tüm gelişmelere rengini veren insan aklının, özünde akıllı erkek bireyin her şeyin üstünde görülmesi,

kapitalist modernist paradigmanın zihniyet anlamında zemini olurken, din alanında atılan adımlar bireyi dinin baskısından kurtarmakla birlikte dini engel olmaktan çıkarmaya odaklanmıştır. Doğayı daha iyi tanıyan insan, onun bilinmeyen yanlarını keşfetmiş, doğanın açılmamış tüm kapılarını aralamıştır. Doğayla yeniden bir buluşma olabilecek bu tarihsel gelişme, insanlık tarihi için önemli gelişmelere yol açtığı gibi, doğanın açılmamış kapılarının anahtarlarını, aklının farkına varan erkek bireyin eline verdiğinden, ideolojik kimlikten kopuşla başlayan özden uzaklaşma koşullarını, bilimsel bir çıkmaza da sürüklemiştir. Bu dönemde bireyin farkına varılması insanın gelişimi açısından ne kadar önemliyse ortaya çıkan insanlaşmanın temeli olan toplumsallaşma gerçeğini parçalama eğilimi de o kadar tehlikeli bir durum arz etmiştir. Bir anlamda insan olarak var olma sorunu gündeme gelmiştir ve sosyal mücadeleler için de bu soruna yönelmekle yürüyüşlerine yön verme zorunluluğu doğmuştur.

Kadına bir yaşam alanı açma çabası ile yaşamın tümden kadınla açılması arasında büyük fark vardır

Belirleyiciliğini 21.yüzyıl çelişkileri ve kadınlık olgusunun tarihsel gerçekliğinden alan dünya kadın hareketlerinin yaşadığı daralma ve içe büzülme, üzerinde şekillendiği sistem paradigmasının temellerinin sarsılmasındandır. Bu paradigmayla sarsılan temel düşünce formları, sosyal ve siyasal ilişkiler düzlemi, ahlak anlayışı ve yaşayış tarzıdır. Kadına bir yaşam alanı açma çabası ile yaşamın tümden kadınla açılması arasında büyük fark vardır. Genel hareketler kadına bir yaşam alanı açmaktan söz ederken, Kadın Kurtuluş İdeolojisi eksenli mücadele yürüten Kürdistan Kadın Özgürlük Hareketi yaşamın tümden kadınla özgürlüğe açılması amacındadır. Kadının cins olarak sömürülmesine ve erkek egemenlikli iktidara odaklanmasına dayanan sistemin yaşadığı sarsılma ve çöküş gerçekliğiyle yüzyüze kalındığında, kadın, tarihsel ve toplumsal bir öğe olarak hem çöküşün kaynağı hem de bundan kurtulmanın temel belirleyeni olmaktadır. İdeolojik kimliği itibarıyla, içerdiği özgürlükçü özle bağlantılı olarak en dinamik tarihsel ve toplumsal potansiyel kadındır. Bu potansiyele rağmen insanlığın kaosu karşılama düzeyi nihayetinde onun mevcut insan ve çağ gerçekliğini, gelişim seyrini hakikate yakın bir yöntem ve bir bakış açısıyla ele alma, tanıma ve yeniden tanımlayabilme gücüne bağlıdır.

Tarihte yenilik içeren her adım ve her girişim kaostan çıkışta, farklı olana bir yönelim, bir ilmektir. Bu dönemler eski, yıpranmış, denenmiş olan ve geçmişte kalandan bir çıkışı benimsediğinden, yeniye doğru bir eğilimdir ve özgürlüğü barındırmaktadır. Mevcut olan tüm yapılanmalar, erkek eksenli, tahakkümcü zihniyetin kurumlaşmaları şeklinde olduğundan, derin bir kaos dönemi olan 20.Yüzyıl sonunda en gerici bir tarzda kendini dayatmıştır. Bu durumda yeniye yönelecek her eğilim, özgürlüğe akacak her adım, toplumsal cinsiyetçiliği hedeflemek ve onun temelini sarsmak durumundadır. Kadın özgürlüğü, bu anlamda en güçlü potansiyel olarak 20.Yüzyılın kapısına dayanmıştır ve mevcut olasılıklar içinde sonuca gitmede en avantajlı konumdadır. Yeniçağa kadınla, erkek egemenliğinin ve mevcut erkeklik olgusunun aşılmasıyla yönelmek, kadın yanlı bir alternatif yaratarak yeniçağa yürümek, kaostan çıkışın en devrimci ve özgürlükçü yanıdır. 1968 dünya devrim hareketliliğinin Türkiye ve Kurdistan'a yansımasının sonucu olan Kurdistan özgürlük mücadelesi, kuruluşundan itibaren özgürlükçü bir yaklaşımı esas almaya özen göstermiştir. Yürütülen mücadelenin sosyal, siyasal, ekonomik mücadele ile birleşmesiyle derinleşen kişilik çözümlemeleri, kadın çözümlemeleriyle zirveleşmiştir. Öcalan'ın, özgür yaşama özgür bireyi yaratarak ulaşma perspektifi ve bu yönlü yoğun çabaları, militanların eğitimleriyle birebir meşgul olması Kurdistan özgürlük hareketini diğer hareketlerden ayıran temel bir yandır. Kadın ve erkek çözümlemesinin sürekli ve derin bir tarzda yapılması, özgür kadın ve erkeğin yaratılması, kölece ilişkilenme ve yaşam anlayışından sıyrılmak içindir. Bu deneyimlerle 21.yüzyılın eşiğine gelen özgürlük hareketimiz özgürlükçü bir hareket olarak reel sosyalizm pratiğinden önemli sonuçlara ulaşmıştır.

Kürdistan Özgürlük Mücadelesi ulusal, sınıfsal, kültürel yönler yanında kaybedişin özünü kavrama

ve yeniçağa yeni bir donanımla girmeyi hedeflemiştir. Yeni bir yüzyıla kronolojik olarak girmekle birlikte ideolojik doğrultu olarak zamanın ruhuna girmek önemlidir. Yaşanan sorunları salt silahlı savaşımla çözme yaklaşımının yeterli olmayacağı Öcalan tarafından öngörülmüştür. Öcalan bu konuda arayışlarını derinleştirmiş, mücadelenin özünü kadında derinleştirme, ateşkeslerle siyasal sürece yeni bir rota kazandırma gibi stratejik adımlarla yenilenme ve 21.yüzyıla yeni bir anlayışla girme iddiasının sahibi olmuş, bu adımlarla da zamanın ruhunu yakalamayı başarmıştır.

İdeolojik kimliği itibarıyla, içerdiği özgürlükçü özle bağlantılı olarak en dinamik tarihsel ve toplumsal potansiyel kadındır

8 Mart 1998 günü Öcalan tarafından tüm dünya kamuoyuna ilan edilen Kadın Kurtuluş İdeolojisi bu başarıyı evrenselleştiren bir adım olarak tarihte yerini almıştır. Yaşanan yüzyıl kaosundan en yaratıcı, yenileyici ve dinamik olarak çıkmak, tarihsel gelişim eğrisini özgürlüğe doğru çevirmek ancak kadının kurtuluşunu hedefleyen, erkek egemenlikli cinsiyetçiliğin aşılıp kadın yanlı yeni bir yaşam yaratmaya yönelen Kadın Kurtuluş İdeolojisi Jineoloji ile olacaktır.

Bu adımın tarihsel önemi, tarihi seyir içinde şahlanan analitik zekânın duygusal zekâyla dengelenmesi, insanlığın tüm yaşayışının bir erkeksiliğe mahkûm olmaktan çıkarılarak, kadın rengiyle uyumlu kılınması ve çok sesliliğin ahengini yaratmayı içermesindendir. Bu ilan kadının yaşadığı konumsuzluğun radikal bir reddidir. 80'ler sonrası zayıflamaya başlayan kadın hareketlerinin eşitlikçilik söylemi yerine kadının kurtuluşunu hedefleyip sorunun köklerine inilmesi yanında kimi tartışma platformları ve dar hedefler belirleme yerine kadının ufkunu bir kurtuluş ideolojisiyle büyütmeyi içermektedir.

Kadın Kurtuluş İdeolojisi salt bir kadın-erkek eşitliği yaratma amacıyla ya da salt kadın cinsinin kurtuluşuyla sınırlı olmayıp yeni yaşam bakış açısıyla yoğrulan bir kültür yaratmayı hedeflemektedir. Bu anlamda toplumsal düzlemde yaratılacak olan değişimi ve dönüşümün başat öğesi olan kadının, kendi doğasına, ilk toplumsallığına dönüş yapması ve bu ideolojiyle öngörülen dönüşümü kendinde somutlaştırmasını gerektirmektedir.

Ataerkil zihniyetin bir sonucu olarak ortaya çıkan yığınla ekonomik, etnik sorun, insanlığın parçalanarak birbirinden uzaklaşması, doğanın sınırsız kâr amaçlı kullanılması sonucu üretim ilişkilerindeki dengesizliğin derinleşmesi, yeni buluşlarla önemli teknik gelişim adımları atılmasına rağmen bunun doğaya etkilerinin düşünülmeden bugünkü çevre kirliliğine giden yolun ilk adımlarının atılması ve daha sayılabilecek birçok çağsal problemin mevcudiyeti, yeniçağa girişte, kaostan çıkıştaki gelecek perspektifinin kadın eksenli oluşunun temel gerekçeleridir.

Kadın Kurtuluş İdeolojisi, özgürlük perspektifinden yola çıkar ve ulusal, sınıfsal, cinssel, etnik her türlü tahakküm ve baskıya karşı mücadele yürütmeyi, bu mücadele ile adaleti, barış ve farklılıkların birlikteliğini sağlamayı, ötekilik kavramını zihinlerden silmeyi ve tüm bunları kadınla insanlaşma-kadınla toplumsallaşma düsturuyla gerçekleştirmeyi hedefler. Erkek renkli zihniyetin ve onun kurumlarının boğuntusunda ölümle yaşam arasında duran insanlığa, insanlığın ilk ideolojik özüne denk bir yaşam imkânı yaratmanın öğretisidir Kadın Kurtuluş İdeolojisi.

Bu ilanla, Öcalan şahsında ilk kez sistem karşıtı bir harekette kadın ideolojisi ile tarihsel bir çıkış yapılmıştır. Bu çıkışın kaynağı Öcalan gerçeğinin tarihe yaklaşım farkıdır. Tüm bu sorunların kaynağına yönelerek çözümlemeyi ve aşmayı hedefleyen Kadın Kurtuluş İdeolojisi, çıkış gerekçeleri itibarıyla olduğu kadar, zaman anlamında da çağını karşılar niteliktedir. Özgürlüksel atılım diyebileceğimiz bu süreçleri de Kurdistanlı kadın direnişçiler büyük bedellerle, canları pahasına yaratmıştır.

Kadın Kurtuluş İdeolojisinin temel ilkelerini yurtseverlik, özgür düşünme ve özgür irade, örgütlülük, mücadele bilinci ve estetik bilinç oluşturmaktadır. Kadının kendini bilmesi, kendi gerçek kimliği ile doğru temelde buluşabilmesi için erkekten, erkek egemenlikli sistemden kopuş da bu ideolojinin hayat bulabilmesi, bilinç ve örgütlülük

zeminlerinin yerli yerine oturabilmesi için temel bir yöntem olarak uygulanmaktadır. Ana kadın eksenli neolitik devrinin bitmesi ve erkekçi devirlerin başlamasıyla birlikte kadın ve erkek açısından ortaya çıkan toplum ve kişilik parçalanmasının aşılabilmesi için Kadın Kurtuluş İdeolojisine ciddi ihtiyaç vardır.

Kadın Kurtuluş İdeolojisi kadının olduğu kadar erkeğin de özgürlük ideolojisidir. Bu ideolojinin Öcalan tarafından ilan edilmesi bu perspektifin Mezopotamya'dan çıkışını tüm dünya insanlığına duyururken, bir yandan da tüm teknik bilimsel gelişmelere rağmen gelinen aşamada insanın toplumsal bir olgu olduğu gerçeğinin inkârına varan bir yaşam tarzına, insan ilişkilerinin geldiği mekanik düzeye bir eleştirinin varlığını duyurmuştur. Bu eleştirel anlam itibariyle, Kadın Kurtuluş İdeolojisinin evrensel bir rolü olduğu da anlaşılmaktadır.

Erkeklik Öldürülmeden Hiçbir Toplumsal Değerin Yaşam Şansı Yoktur

Kadın Kurtuluş İdeolojisinin ilanıyla 21.yüzyıla sosyalist ideoloji güncelleştirilerek giriş yapılmıştır. Sosyal mücadelelerin salt ulusal kurtuluş ile sınırlı kalmadan çağ gerçekliğinin bilimsel bir tahlilinin yapılarak yeniden yorumlanması, yeni bir çıkış yapılmasıdır. Sosyalist bir mücadelenin, sosyalist bir önderliğin sorumluluklarını tüm insanlığa karşı yerine getirmesi Kadın Kurtuluş İdeolojisinin ilanıyla bir kez daha kendini göstermiştir.

"…her şeyden önce bir kadın kurtuluş ideolojisinden bahsetmek gerekiyor. Biz bu ideolojiyi yaratma peşindeyiz. Böyle sıradan bir-iki olay, bir-iki eylemle, yorumlamakla bu işin altında çıkılamaz. Çok yoğun bir biçimde kadın kurtuluş ideolojisinin gelişimi sağlanmadan her-şey kendini kandırmaktan öteye gidemez. Ve inanıyorum ki, çok ciddi bir kadın kurtuluş ideolojisine ihtiyaç var. Bu salt cins kurtuluşu anlamında bir ideoloji değildir. Sosyalist öğretinin ve hatta toplumun bilimsel analizinin bizi getireceği bir nokta, kadın eksenli bir kurtuluş ideolojisinin büyük önem taşıyacağını önümüze koyacaktır. Benim şahsen daha çok üzerinde yoğunlaştığım hususlardan birisi budur. Bu şüphesiz feminist bir yaklaşım değildir. Zaten ben kendim bir kadın değilim. Ama kadın boyutlu, kadın eksenli bir düşünme giderek bir ideolojiyi ve buna dayalı bir örgütlenmeyi geliştirmeyi oldukça önemli bulmaktayım. Savaş sorunlarına çözüm getirmekten tutalım özgürlüğe dayalı bir barışı mümkün kılmaya kadar böylesine bir ideolojik gelişmeye ihtiyaç vardır. Şimdiye kadar ki tüm ideolojiler erkek damgalı, erkek ağırlıklı ideolojilerdir. Şüphesiz sınıf boyutu vardır yine emperyalist sömürgeci boyutu vardır. Ama çok çarpıcı bir biçimde erkek egemenlikli boyutu da vardır. Bunu hiç kimse inkâr edemez. Her ne kadar topluma hâkim olan erkek egemenlikli yaklaşım, bunu yüzyıllardan beri sürekli gizlemişse de biraz, bilime saygı, biraz da kadının kurtuluşuna, dolayısıyla çok sıkı bağlantılı temelde de halk, bir halkın kurtuluşuna yüksek ilgi duyan birisinin bunu görmemesi mümkün değildir. Ve dolayısıyla düşüncesinde de kadın eksenli bir ideolojinin yaratılması gereğini önemli görür."

Küçük devletçik gibi şekillendirilen ve konumlandırılan egemen erkeklik, sistemin kölesidir ve aynı zamanda sürdürücüsü rolündedir

---

Öcalan'ın Kadın Kurtuluş İdeolojisini ilan etmesi, kadınların yaşam alanlarını genişletmek, kadınların yaşamlarında iyileştirme yapmaya odaklanmaz. Bu anlamıyla eşitlik kavramını çok çok aşar. Yaşamın tüm alanlarının kadın değerleri temelinde yürütülmesini amaçlar. Bu da, öncelikli olarak egemen erkekliğin öldürülmesini koşullar. Mevcut erkeklik öldürülmeden, hiçbir toplumsal-insani değerin yaşam şansı yoktur. Bugün, insanlık düşmanı, kadın düşmanı devletler vahşi erkekliği şahlandırarak kadın soykırımı gerçekleştirmektedir. Küçük devletçik gibi şekillendirilen ve konumlandırılan egemen erkeklik, sistemin kölesidir ve aynı zamanda sürdürücüsü rolündedir. Çocuklara, kadınlara, tüm toplumsal değerlere, hayvanlara yönelik vahşeti yürüten erkeklerin zihniyetlerinde egemenlik vardır ve hepsi de kurumsal-örgütlü güç olarak devlete dayanmaktadır. Kadın Kurtuluş İdeolojisi tüm bunların çözülmesini, sorgulanarak özgür insan-özgür toplum temelinde yeniden toplumsal kurumların inşa edilmesini öngörür.

Kadın Kurtuluş İdeolojisi gelişiminin hiçbir döneminde eşitlik ilkesini ulaşılacak ideal bir ilke olarak ortaya koymadı. En zor zamanlarda dahi Jin Jiyan Azadî felsefesini dillendirerek kadınla tüm toplum yaşamının özgürleştirilmesini hedefledi. Bundan dolayı da toplumsal devrimin gerçekleşmesinde zihniyet öncülüğünü yaptı. Çünkü Kadın Kurtuluş İdeolojisi insanlık tarihine dayanır. Kadınsız varolmayan toplumsallık, kadınsız da özgürleşemeyecektir. Ekolojik temelde bir endüstriye, doğayla dost bir insan yapılanmasına dayanır. Tüm bunlar paradigmanın birbirini tamamlayan yanına işaret eder. Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma Kurdistan halkının demokratik ulus temelinde özgür toplumsallığını yaratarak özgür yaşamasının tek mümkün yoludur. Paradigmanın tüm dünya özgürlük mücadelelerinden, devrimlerinden ya da öncü güçlerinden ayrışan yanı da Kadın Kurtuluş İdeolojisi, kadın özgürlükçü paradigma olmasıdır.

Öncülük iddiası olan örgütlenmelerin hiçbiri kadın öncülüğünü, kadın özgürlüğünü öncelemeden başarıya ulaşamayacaktır. Çünkü kadını, kadın öncülüğünü, kadın özgürlüğünü öncelemek, toplumsal varoluşun şartıdır. Onsuz insan olunmadığından, onsuz tarım devrimi gerçekleştirilemediğinden, onsuz hayatta kalma başarılamadığından, onsuz barınma, beslenme olanakları yaratılamadığından, onsuz tarıma dayalı aletler geliştirilemediğinden, totalde onsuz yaşam inşa edilemediğinden, bugün de onsuz özgür yaşam inşa edilemeyecektir. Kadın özgürlüğünü tali, ikincil gören ya da gerekli anlamı-rolü vermeyen hiçbir örgütlenmenin başarı şansı yoktur.

"…bütün erkek ağırlıklı örgütlenmeleri tabi ki yoğun bir eleştiriye tabi tutmak gerekecektir. Sadece eleştiriye değil tabii, bunları giderek aşmak gerekecektir. Başka türlü savaşın sonu da gelmez, barış da olmaz. Bakin bütün militarist örgütlenmelere yüzde yüz erkeğin damgasını taşırlar. Orada tek bir kadının yeri, tek bir kadının dili, yüreği yoktur ve bunlar tepeden-tırnağa zorba örgütlerdir, şiddet örgütleridir. Dikkat edilirse, kadının en az olduğu veya hiç olmadığı bu yerlerdeki mekanizma şiddetin korkunç düzeyde geliştirildiği sistemdir. Bu da tabii görüşümüzü doğruluyor. Erkek egemenliğinin en fazla girişken olduğu kurumlar başta militarist kuruluşlar, demek ki müthiş savaş araçlarıdır. Yani barışın, yani yaşamın karşıtıdırlar. Tarihe ve toplumsallığa dayanmakla birlikte erkek eksenli örgütlenmeleri yeniden ele almak, aşmak zorunluluğu vardır. Ancak toplumsal devrim, toplumsal amaçlar-kural-ideal ya da şartlar kadar, tek tek kişilerin de devrimsel adımlar atmasını, amaçlı olmasını, kural kaida sahibi olmasını, idealler oluşturarak bu ideallere denk yaşamasını, zihniyet ve vicdan devrimi yaparak özgür bireyi yaratmasını gerektirmektedir. Kadın bireyi kırılmaların etkisini kırarak, geleneksellikten kurtularak, iktidar eksenli erkeğin gölgesinde kendini yapılandırma tuzağından kurtularak bunu yapmalıyken, erkek birey de verili egemen erkekliği öldürme kararlılığıyla sözkonusu özgürlük alanına giriş yapabilecektir."

Bugün kadınlar ve erkekler özgürlük ilkeleri temelinde bir arada yaşayamıyor. Dahası özgür konuşamıyor, özgür iletişim kuramıyor. Özgür yaşamak büyük bir iddiadır. İmkânsız değildir ancak kolay da değildir. Bunun için önce iletişim kurabilmek, birbirini duyabilmek, birbirinin seslerine kulaklarını açmayı gerektirir. İktidarın kirleriyle dolan kulaklar birbirlerine sağırdır, birbirini duyamazlar. Kapitalist modernite çağında herkesin kulağı, kendi sesinden gayri seslere kapalıdır, istemden-niyetten öte böyledir. Hatta istemese de böyledir. Kimse zaten kolaylıkla gönüllü kölelik yapmaz. Niyetlerini özgürlük düzeyiyle karıştırmamak gerekir. Özgür olmak için, niyet etmek yetmez. İstemek, çaba harcamak, özgür iradenin inşası için yaşamın tüm alanlarında egemen erkeklikle, erkeklik etrafında örülen-örülmeye çalışılan iktidarla ve tabiki kadın geleneksellliğiyle, iktidar gölgesinde şekillenen kadın karakteriyle mücadele etmek gerekir. Hatta bir değil, bin değil binlerce defa atılan adımlar sonuç almasa da yılmamak ve özgürlük adımlarında ısrarcı olmak gerekir. Erkek ya da kadın, hâkim erkeklik karşısında özgür irade mücadelesi vermeyen kimse özgür olamaz. Öcalan, *"özgürlük kolay olsaydı, Ronahi ve Berivan kendini yakmazdı"* diyerek mücadelenin çok büyük bedel gerektirdiğini söylerken, tam da bunu anlatır.

Kaynakça

- **İtalik yazılar Abdullah Öcalan'ın Demokratik Uygarlık Manifesto Ciltlerinden Alınmış**

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Yüzyılın Çığlığı:

Jin Jiyan Azadî-Zen Zendegi Azadî - Mer'a Heyat Hurriye-Kadın Yaşam Özgürlük -Women Life Freedom

Gülnaz Karakoç

Jin Jiyan Azadî Devrimi, Kurdistan Kadın Özgürlük Hareketinin evrenselleşen haykırışıdır. Bu sloganın Rojhilatê Kurdistan'da İran İslam rejimine karşı dile getirildiği an, toplumsal tarihin anda toplandığı, insanlık tarihinin toplumsallığının dile geldiği özgürlük anıdır. Tüm toplumsallığın bir an'a yerleştiği ve o an'ın benzersiz olduğu andır. Bu anlamıyla doğru sosyal bilimcilerin ele alması gereken, özgürlük sosyolojisi konusuna girmektedir.

Jin, Jiyan, Azadî sloganının Rojhilatê Kurdistan'da ilk dillendirildiği yer bir mezarlıktır. Mezarlıkta yaşam sloganı atmak tesadüf de değildir, kolay da değildir. Orada o anda ölümün reddedilişi vardır. Ölümün reddi karşısında yaşamı inşa iddiası vardır. Bu anlamıyla da bir sistemin zihniyetteki yıkılışına tanık olunduğu andır diyebiliriz.

Katilin maktule saldırdığı, tüm gücüyle onu boğmaya çalıştığı, maktulün ise kendini koruma çırpınışları dışında pek işaret veremediği, dolayısıyla katilin başardığını düşündüğü an, belki de maktulün nefessiz kaldığı an bir derin iç çekişle ciğerlerine havayı doldurup yeniden yaşama dönmesi, kalbinin o anda yeniden atmaya başlaması gibidir. Hem ölüm eşiğindeki cesede can gelmesidir, ki bu anlamda yaşam ifadesidir, hem de öldürdüğünü sandığı maktulün canlandığını gören katilin korkuyla irkilmesi, yaşam karşısında ölüm korkusuna düşmesidir. Erkek egemenliğine, soykırımcı faşist rejimlere ölüm korkusu yaşatan sloganın yaşam ile örülü olması, kadınla ve özgürlükle olması tarihsel toplumun hafızasını koruduğu müddetçe başarabildiğini gösteren benzersiz bir gerçekleşmedir. Tarihsel toplumun hakikati Jin, Jiyan, Azadî sözünde güncellenmekte ve dile gelmektedir. Ve bu hakikat, erkek egemenliğinin ölüm korkusu yaşamasına yeterli olan bir güç, anlam ve bilinç toplaşmasını ihtiva etmektedir.

Dünya insanlığının liberal bireyciliğin ağlarında ölümle cebelleştiği bir anda, doğudan, ülkesi olmayan bir toplumun toplumsallığının ve özgür yaşam öngörüsünün dile geldiği hakikat olan Jin, Jiyan, Azadî hakikati Kürtçe doğum yaptı. Dört parça edilmiş, her parçasındaki toplumsallığın da minimize edilerek hakim sömürgeci kültürlerin hammaddesi haline getirildiği bir Kürtlük-Kurdistanilik içinden böyle bir yaşam ve özgürlük doğumunun kadın önceliyle gerçekleştirilmesi, tüm bölgede ve dünyada sarsıcı bir etki yarattı. Ölen bir kadının ardından, kadınların yaşam ve özgürlük bilinci, yaşam sloganıyla dile geldi. Dünya kadınları bu sesi duydu ve sahiplendi. Liberal burjuva sınıfın ve devletçi sistemin temsilcileri de sahiplendi bu sloganı ancak manipüle etmeye çalıştılar. Sloganın Farsçasını farklı zeminlerde dillendirerek ya da İranlı kadınlardan ve başörtüsünden söz ederek konuyu daraltmaya uğraştılar. Herşeye rağmen güneş balçıkla sıvanamayacak kadar gerçek, parlak ve aydınlıktı.

Kurdistan toplumsallığının, kök kültür olan Aryen toplumsallığının, görkemli Zagros kültürünün yeniden canlanışı önemli bir aşama katetti diyebiliriz. Tüm Ortadoğulu kadınlar bu yaşam felsefesini sahiplendi. Farsça, Arapça olarak seslendirdi. Akabinde tüm dünya dillerinde yer edinen bu slogan, dünya insanlığının özgür yaşam felsefesi olarak

gerçek yerini buldu. Jin Jiyan Azadî Devriminin öncüsü olarak Kurdistan kadın özgürlük hareketinin tarihsel deneyimi ve misyonunu ele almak istersek, bu mücadelenin ilk çıkış koşullarına bakmamız gerekir. Bu koşullara bakmak, bu koşulların içinde kimlerin nasıl yaşadığına ve yaşanmışlıkların da toplumsallıklarına bakmak önemli ve gereklidir.

Kürt Kadınının İlk Arayışları

Her olgu gelişim aşamasında dışsal unsurlardan da etkilenir ancak esas olarak özündeki karakterin etkisindedir. Burada başlangıçtaki özü, devrime bağlılığı, cesareti, erdemi, ahlakı, arkadaşlığı ve kendinden feragat etmeyi görebilmek oldukça önemlidir. Kadın özgürlük hareketinin böyle bir özün içinde şekillenmesi doğuş içinde yeniden doğuştur. Mücadelenin gelişim seyri bir tohumun serpilip gelişmesi gibi bu özgürlük tohumunu beslemiş, büyütmüş ve dallandırmıştır. Ömrünün baharındaki bir grup Kurdistanlı gencin örgütlenmesi zamanla özgürlüğe aşk düzeyinde tutkuyla bağlı insanların toplumsallığı haline gelmiş ve en çok özgürlüğe ihtiyacı olan kadınlar da bu yeni yaşamda yerlerini günden güne çoğalarak almaya başlamıştır. Kadının mücadele içerisinde yer alışı öncelikle özgür Kürt kimliğini ve bağımsız Kurdistan'ı yaratma gibi genel mücadele amaçları ekseninde gelişmiştir. Ancak şu da unutulmamalıdır ki Kurdistan gibi varlığı inkar edilmiş, sömürülmüş, yok sayılmış, aynı zamanda büyük oranda hakim ataerkil kültürlerin etkisine itilmiş bir toplum içerisinde gerçekleşen bu katılımlar, oldukça derin anlamlarla yüklü özgürlük çıkışlarıdır. Dolayısıyla ilk dönemlerdeki kadın katılımlarını bir bütün olarak genel bir katılım, cins çelişkisinden ve mücadelesinden tümden bağımsız bir katılım şeklinde değerlendirmek yetersiz tespitlere yol açacaktır.

Yok oluş koşullarında varoluşa cesaret etmek oldukça değerli ve anlamlıdır. Kurdistan kadın özgürlük mücadelesine ilk katılan kadınlar en zorlu koşullarda yaşayıp genç yaşlarında kahramanca şehadete ulaşmayı, geleneksel ve ucuz yaşama tercih etmişlerdir. Dolayısıyla Kurdistan özgürlük mücadelesine ilk katılan kadınlar Kurdistan kadın özgürlük hareketinin ilk adımlarını atmış ve özgürlük hareketinin soy damarlarını oluşturmuşlardır. Mücadelenin her aşamasında ve bundan sonrasında da her adımda dönüp bu damarlara bakmak, bunlara tutunmak, ana kök hücreyi bilmek ve kendi hakikatini bilmektir.

Türkiye Cumhuriyeti oluşumu darbe mekaniği ile mümkün kılınmıştır. Sürekli darbelerle devlet aygıtı ayakta tutulmaktadır. Devlet, olağan koşullardaki gibi kurumlaşmalara dayanmaz, kurumların toplamından oluşmaz. Tersine kurumlar darbelerle var edilen bir organa dayanır. Bundan dolayı kritik zamanlarda derin devlet diyerek bu aygıt hatırlatılır herkese. Tecavüzcünün "biz devletiz" demesi buna örnektir. Mafyanın, vurguncunun, polisin ya da benzer işlere bulaşmış olanların bismillah der gibi "biz devletiz" demesi, aynı sözü ezberlemiş olmaları, bu derin aygıta dayanarak her tür insanlık dışı uygulamayı herkese reva görmelerinden kaynaklıdır. Darbe mekaniği, TC kuruluşunun bir karakteristiğidir. Tüm darbeler gibi 12 Eylül darbesi de Anadolu ve Kurdistan halklarındaki, isyancı-asi ruhu kırmış, işkencelerden geçirmiş, aşağılamış ve öldürmüştür. Sisteme başkaldıran, insanca yaşama mücadelesi veren ve bu uğurda canını esirgemeyen insanın mücadele ruhunu katletmiştir.

Yok oluş koşullarında varoluşa cesaret etmek oldukça değerli ve anlamlıdır

Faşist işkenceler bir kuşaktaki isyan ve mücadele ruhunu öldürdüğü kadar o kuşağı, bir sonrakilerin tarihi direniş mirasından koparılmasında kullanacak kadar sindirmiş, iradesiz, köksüz bırakmış, tarih bilincinden koparmış ve kendi sistemi içinde eritmiştir. İnsanların yüreğine korkuyu yerleştirerek iradesine yönelen darbe, sistem karşısında direniş gösterebilecek hiçbir insani öğe bırakmadığından, insanın tüm enerjisini, salt maddi yaşam imkânlarını sağlayarak yaşadığı yanılgısı yaratmaya yönelmiş, insan emeğini sömürmeye, düşüncesini yok etmeye ve duygularını dejenere etmeye kilitlenmiş, sadece cinselliği bıraktığı insanda metalaşma, nesneleşme yaratmıştır. İnsan bütünen istismar aracı kılınmıştır. 19.Yüzyıl tüm dünya halkları için olduğu kadar

dünya kadınları için de köklü değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Dünyaya yayılan devrimci dalgayla erkek egemenlikli uygarlıkla en fazla uyumsuzluk içerisinde olan kadın da bu dalgalanma içerisinde yerini almıştır. Koşullar ülkelere, sosyal sınıfa, mezheplere göre değişen hızda da olsa genel toplumlarda yaşanan hareketlenmelerle beraber kadında da özgürlüğe evrilme gelişmiştir. Kürdistan kadını bu dalgaya geç de olsa 20.Yüzyılın sonunda güçlü bir özgürlük ideolojisiyle ve örgütüyle katılmıştır.

Kadınların çoğu despot bir babadan, kocadan, ekonomik sıkıntılardan, egemen sistemden ve geleneksel yaşam tarzından kaçmak ister. Bu durum birçok kadın için geçerli olduğu gibi pek çok erkek için de geçerlidir. Ancak başlangıçta sömürgeciliğin yarattığı derin hayal, inanç ve umut kırıklıklarıyla Kurdistanlı kadın ve erkeklerin sınırlı bir kısmı bu arayışlar içerisine yönelmiş ve özgürlük hareketine katılım sağlamıştır.

Kendisini yalan ve hileler üzerinden şekillendiren bir sistem için bu tür bir arayış elbette en şiddetli nükleer tehditten daha tehlikelidir. Ve sistem de bunun farkındadır ki, kadın katliamlarını teşvik eden bir yapılanmayı tüm bireylere dayatmakta ve kadını cüceleştirmeye yönelmektedir. Bu yöneliş salt eylemlerle sınırlı değildir, yaşamın her karesinde sürmekte, ataerkil sistem kadına yönelik saldırılarını her anlamda günümüzde zirve düzeyde sürdürmektedir. Dolayısıyla ancak böylesi bir yoğunluk, inanç ve bilinç düzeyi zirvede süren yönelimleri karşılayabilecektir.

Kurdistan özgürlük mücadelesiyle kadınlar ve erkekler geleneksel modelin terk edildiği yeni bir yaşam, ilişki ve kişilik alanıyla tanışmışlardır. Kadından her zaman itaat ve özverinin istendiği ataerkil bakış açısının aşılarak yeni bir kadın ve yaşam formülasyonunun inşa edilme çabası Kurdistan özgürlük hareketini kadın için çekim merkezi kılmıştır. Kurdistan toplumunda fedakâr ana, iyi-uyumlu karı, erkeği tatmin etmekle görevli kılınmış cinsel nesne olan köle kadın arketiplerine karşı savaşım başlatılmış, sosyalist disiplinin zamansal dokusuna yeni bir motif olarak özgür kadın motifi işlenmiştir. Kurdistan özgürlük hareketinin ilk yıllarında Kürdistan gençliği içinde harekete karşı bir ilgi, merak konusu olmakla birlikte faşist baskının getirdiği zorluklar da vardı. Böyle bir süreçte Kurdistan mücadelesine ilgi duyarak mücadele öncülerine ulaşan, onların etrafında bir yeni toplumsallık inşa etme iddiasında olan az sayıda kadın içerisinde bilinen-tanınanlar Sakine Cansız ve Kesire Yıldırımdır. 70'li yıllara dair anlatılar bu dönemin tablosunu az çok ortaya çıkarır. Faşist baskının yoğun olduğu, toplumun darbelerle korku altında tutulmak istendiği, ancak tüm bunlara rağmen insan ve toplum tahlillerinin en kötü şekilde kullanılacak düzeyde yapılamadığı bir çağ olduğu kesin. Ancak Kurdistan toplumsallığında köy yaşamının kültürel belirginliği TC sisteminin içine girmemede önemli bir rol oynamaktadır. Kürt kadını sistemin dışında. Soykırım sisteminin yarattığı kurumlaşmaların dışında duruyor, asimilasyon çemberine girmiyor. Şehirlerden uzak, memurculuklardan uzak, zaten askerlik yapma gibi bir durum yok, sokağa açılma da yok. Kurdistan erkeğinin maruz kaldığı hiçbir uygulama kadın üzerinde etkili değil. Kürt yaşamında sokak tanımı da bugünkü ve başka toplumlardaki gibi değil. Kürt kadını sömürgeci, soykırımcı rejimin tüm uygulamalarının dışında durması, salt fiziki şartlar gereği değildir. Kürt kadını sistem karşıtıdır, Kürt kadını sömürgeci soykırımcı rejim karşıtıdır. Bundan dolayı da kendi varlığını sistemi inkarla, sistemi red ile inşa etmektedir.

Sakine Arayışındaki Sistem Karşıtlığı ve Özgürlük

Dersim soykırımı, bu doğrultuda incelenmesi gereken bir tarihsel kesittir. Katliamın erkek ve kadın bireylerindeki etkisi aynı değildir. Dersim kadınındaki inat, öfke ve savaşçı ruh, katliamla gerçek yüzü açığa çıkan faşist Türk devletinin her tür uygulamasına karşıtlık ifade eder. Soykırım hafızası kadında daha güçlüdür. Soykırım öncesi yaşamın etkisi kadında daha derin olduğu gibi, soykırımın yarattığı tahribatın da en fazla etkisinde, bilincinde olan cins kadındır. Soykırımla insanların katledilmesine, çocukların çalınarak ailelerinden-toplumsallıklarından koparılmasına ve yurt toprağının her tür saldırıya maruz kalmasına öfke büyüktür. Dersim kadını sistemiçileşmeme savaşını büyük vermiştir. Bunu büyük devrimci

kadın öncülerden olan Aysel Doğan'ın keskin belirlemelerinde görmekteyiz. Sakine Cansız'daki arayış da, herkesle kavgalı olma durumu da bu sistem karşıtlığı ve sisteme yakın duran her şeyi, sisteme doğru çekme olasılığı olan her şeyi reddetme, böyle olan her şeyle kavgaya tutuşma kararlılığıyla ilgilidir. Bir dersim kadın karakteristiğidir, arayışını köreltmeden, kendi önüne engeller koymadan, var olan engelleri aşa aşa bu karakteristiği özgür yaşama doğru evriltme inadı ve ısrarıdır. Sakine Cansız'da zuhur eden bu karakteristik, soykırımla yokedilemeyen kadın özüdür, yokedilenlere tepki ve yeniden yaratma ısrarındaki kadın ana, ana tanrıça özüdür. Bundan dolayı Sakine Cansız'ın Kurdistan kadın özgürlük hareketindeki varlığı, tekil değil, kolektif bir varoluş, bir yer edinıştir.

Zagros tanrıçalarının kültürel gücü bu topraklarda hiçbir zaman yok edilememiştir

Sakine Cansız karakteri bu anlamda incelemeye, üzerinde büyük araştırmalar yapmaya değer bir tarihsel karakterdir. Onu anlamak, Kürdistan kadın özgürlük hareketinin mayasını, ilk özünü anlamak demektir. Sakine Cansız, hareketle tanıştığı ilk günlerden itibaren büyük bir dirayetle ailesiyle ve çevresinde bulunan herkesle büyük bir kavga içerisinde olduğunu belirtir. Yaşamın kadın için yaşam olmaktan çıkarıldığını ve yaşayabilmek için sonsuz bir kavga içinde olmak gerektiğini belirtir.

Bu kavganın O'nu götürdüğü yerler hayatına dair anlatılarda az da olsa yer alır. Erkeği tanıma, erkek karşısındaki kendini tanıma kararlılığı da büyüktür. Aileden hızla koparak kendisini aile bağları dışında yaratmanın arayışına yönelmiştir. Bunu şeklen, verili sistem içinde yapmış olsa da, özde aile bağlarının ötesinde bir toplumsallık yaratma istemi vardır.

İnandığı ve bildiği doğruları büyük bir inatla savunmuş, inandığı doğruların kavgasını vermiş ve bunları yaşamsallaştırmak için kendi topraklarından uzakta, İzmir'de ucuz işgücü olarak insan emeğinin sömürüldüğü fabrikalarda, atölyelerde çalışmıştır. Onun amacı bu fabrikalarda çalışan kadın işçileri eğitmek, bilinçlendirmek, örgütlemek olmuş ve çalıştığı yerlerde yaşamdaki duruşu, disiplini ve bilinciyle kısa sürede birçok genç kadını örgütlemiş, bilinçlendirmiş, en azından bu kadınların ilgilerini siyasallaştırmış ve arayışlarını güçlendirmiştir. Sakine Cansız adeta iğneyle kuyu kazarcasına mücadeleyi yaygınlaştırmaya, toplumsallaştırmaya çalışmış mahalle mahalle, ev ev dolaşmış, yüzlerce kişiye özgür yaşama dair görüşlerini anlatmış, eğitimler vermiş ve örgütlü gruplar oluşturmuştur. Yine Diyarbakır zindanlarında dönemin işkencelerine direnen, düşmanın her tür vahşet uygulamasına karşı direnmek kadar kendini örgütleyerek, birlikte yaşadığı kadın gruplarını örgütleyerek ve eğiterek yanıt olmuştur. Sakine Cansız'ın özgürlük iddiasını, Onun zindandan kaçış denemelerinden de bilmekteyiz. O, tutsak edilemeyecek kadar özgürlük iddiası büyük olan bir tarihsel kadın karakteridir. Sakine Cansız'ın tarihin derinliklerinde kök salmış olan ana kadın kültüründen alarak getirdiği direniş, özgür yaşam iddiası, özgür eş yaşam arayışı, kararlılık, her tür hâkim sistem karşısında mutlaka kavga etmek, hiçbir baskı biçimini kabul etmemek ve daha sayabileceğimiz birçok özellik, sadece onun kişisel özelliği olmaktan çıkmış, Kurdistan kadın özgürlük hareketinin tarihsel misyonu-kökeni ve mücadele ilkesi haline gelmiştir.

Kürt yaşamında sokak tanımı da bugünkü ve başka toplumlardaki gibi değil dedik ancak Kürdün kendi sokağında (aynı anlama gelmek üzere günlük-güncel yaşam mekanları içinde) ise Kürt kadını aktif, canlı ve dinamik bir toplumsal kurucu güçtür. Bunda ana tanrıça kültürünün kalıntı düzeyinde de olsa yaşanıyor olmasının, yine fiziki olarak fazlasıyla yıpranmış olsa da, maddi kültür ve manevi dünyada-hafızada star kültürünün yaşatılıyor olması büyük bir şans olarak pek farkında olunmasa da Kürt kadının avuçlarındaki paha biçilmez hazinedir.

Bu hazine, üzeri tozla kaplanmış bir hazinedir. Birçok kadın çok yakınından geçmiş olmasına rağmen farkına varamamış, çok yaklaşmışken dahi uzağına düşmüştür. Ancak Sakine Cansız, bu hazinenin üzerindeki fazlalıkları kaldırıp atmayı, tozları dağıtmayı ve hazinenin gerçeğini açığa çıkararak onu avuçlarına almayı başarmış bir kadındır. Hem bunun cesaretini hem ısrarını ortaya koymuş, hem

de emeğini vermiştir. Bundan dolayı da Kurdistan kadın özgürlük hareketi içinde tanrıça düzeyinde ele alınan bir kadın karakteri olmuştur.
Sakine Cansız'dan bugüne kadar on binlerce kadın katılmış, binlerce kahraman ortaya çıkmış, binlercesi canını feda etmiş, on binlercesi emek vermiştir. Toplamında tüm bireylerin katılımlarındaki ortak özgürlük ilkeleri, mücadelenin özgürlük ilkelerinin en zirvede uygulanması ve sürekli ana kök hücreye dayalı olması şeklinde ele alınmıştır.
İlk dönemler kadının mücadele kararlılığında ağırlıklı ulusal varoluş sorunsallığı ekseninde ortaya çıkmaktadır. Çıkış koşulları ve içinden gelinen toplumun gerçekliği dikkate alındığında Kurdistanlı kadınların halklarının varlık mücadelesinde yer almaları, bunu hiçbir imkânın olmadığı, başarı inancının sıfırdan yaratıldığı, umudun kırıntısının dahi bırakılmadığı koşullarda gerçekleştirmeleri sıradan yaklaşılabilecek, sıradan değerlendirilebilecek çıkışlar değildir. Ancak kadın olarak var olamamanın getirdiği arayışlar, dile getirilemese de bir cins mücadelesine, kadın özgürlük problemine doğru bir yönelim olduğuna da işaret eder.
Kurdistan Kadın Özgürlük Hareketi tarihsel deneyiminden aldığı güçle güncelde var olmakta ve mücadele yürütmektedir. Zagros tanrıçalarının kültürel gücü bu topraklarda hiçbir zaman yok edilememiştir. Bugün de bu tanrıçaların gölgesinde direnen, savaşan ve özgürleşen kadınların varlığı artık herkesin malumudur. Tüm Kurdistan parçalarında bu kadınlar, güneş ve suyla buluşunca toprağın altından başını çıkaran buğday başakları gibi birer birer yükseldiler, yükselmektedir. Kurdistan Kadın Özgürlük Mücadelesi öncülüğünde Kurdistan ve dünyadaki tüm kadınların birleşmesi, ortak ilkelerde buluşması, ortak amaçlarla eyleme yönelmesi, ortak özgürlük tanımı yaratması, dünya insanlığının özgür yaşam ilkelerini yeniden inşa etmektedir. Bu inşayı yaratanlara, yüreğini bu inşaya açanlara, bu inşanın verdiği heyecanla, coşkuyla özgür yaşama yürüyenlere aşk olsun.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Sosyalizm Odağında Jin Jiyan Azadî Felsefesi

Ferhat Akıncı

"Sosyalizmde ısrar insan olmakta ısrardır"
Abdullah Öcalan

Tarihsel toplum zamanının akışında toplum adına hareket eden hiçbir kuram ve kavram; yapı ve anlam yönünden değişim ve dönüşüme uğramadan kendisi gibi kalmamıştır. Bu kuram ve kavramların böyle bir gerçeklikle oluştuklarından değil, toplumun karakterinin kendisinden kaynaklanan bir durumdur. Toplumun kendisi sabit yasalara göre işlemediğinden toplumu ifade eden kavram ve kuramların da değişim ve dönüşüme uğramaları bu işleyişin doğası gereği oluyor. Elbette sabit yasalar yoktur derken, toplumu tamamen göreceli bir yapı olarak da değerlendirmemek gerekir. Toplumun dayandığı ahlaki ve politik ilkeler vardır. Her ne kadar içerik değişse de dünyanın her yerindeki toplumlar benzer ahlaki ve politik ilkeler üzerinden varlıklarını sürdürürler.

Toplum, kavram ve kuram olarak binlerce yıldır değerlendirme ve tanımlamalara konu oluyor. İnsan, kendi antikitesini tanımlamak ve bir anlama kavuşturmak için hep arayış içinde olmuştur. İlk insanın doğa güçlerine tapması kendisi için ne kadar anlam ifade ediyorsa, bugün tek bir tanrıya inanması da, bilimsel gelişmelere göre hareket etmesi de aynı şekilde anlam ifade ediyor. İlk insanın alet olarak kullandığı bir taş veya kaba bir odun parçası ne kadar anlam ifade ediyorsa aslında bugünün modern teknik araçları da ancak o kadar anlam içerirler. Alet ve araçlara fazla anlam yüklemek içinde yaşanılan çağın, toplum ve insana yüklediği anlamla ilgili bir durumdur. Araçların fazla ön plana çıkması ilk insanın anlam yönünden 'geri' olmasını değil ancak bugünün insanın araçlara fazla önem atfederek anlam yönünden 'geri' olmasını ifade edebilir. Çünkü anlamlılık araçlara veya insan-doğa dışındaki şeylere önem vermekle ilgili bir durum değil, 'yaşam'ı bilme ve toplumsal hakikati bilince çıkarma ile ilgili bir durumdur. Araçların önemi kendi başına içerdikleri bir anlamdan ziyade toplumsal yaşamın ve evrenin işleyişinin anlaşılır kılınmasında oynadıkları rol ile ilgilidir.

Birçok filozof, kuramcı ve bilim insanı toplumun gelişkinliğini geliştirdikleri araçlar bakımından değerlendirmeye tabi tuttu. Sosyalizm de insanın tarihsel süreç içindeki gelişimini ele alarak eşit ve özgür bir yaşamın inşası için mücadele ilkelerini geliştirdi. Toplumsal eşitsizliğe karşı son iki yüz yıldır mücadele etmenin yol ve yöntemlerini geliştirdi. Bu yol ve yöntemleri geliştirirken elbette sıfırdan başlamadı. Geçmişin tahlilini yaparak; ezilenlerin, sömürülenlerin, ötekilerin modern çağdaki mücadele yolu oldu. Ancak tüm iddialı ve haklı yanlarına rağmen iki yüz yıl sonra bakıldığında sosyalizmin, varmak istediği yerden çok uzakta olduğu söylenebilir. Bunun nedenleri üzerinde çokça değerlendirmeler yapıldı ve halen de yapılıyor. En temel eleştiri de sosyalizmin iktidar ve devlet yaklaşımıydı.

Binlerce yıllık toplumsal mücadelenin emek-artık ürüne sahip olma biçiminin toplumun gelişkinlik seviyesini belirlediği ve özgürlüğe giden yolu, devleti

ve iktidarı ele geçirmek olan bir sosyalizmin varacağı yerin kendinden önceki siyasal yapıların vardığı yerden farklı olmayacağı anlaşılır bir durumdur. İki yüz yıllık sosyalizm deneyiminin bize acı ve büyük bedellerle öğrettiği şey şuydu: Karşısındakilerin ayak izinden yürüyerek kendine ait bir yol inşa edemezsin. Sosyalizmin büyük üstatları, karşıtlarının araç ve yollarını farklı bir amaç için kullanabileceklerini, bunun için yapılması gereken şeyin bu araçların ele geçirilmesi olduğunu savundular. Onların iyi niyetinden ve halklara eşit-özgür bir yaşam inşa etmek istediklerinden şüphe duyulamaz. Ancak sosyalizmin hayalini kurduğu yaşamı inşa edebilmesinin yolu, toplum dışındaki araç ve yolları kullanmasından değil; bizzat kendi varlık sebebi üzerinden hareket etmesinden geçiyor. Sosyalizm elbette sınıfsız, devletsiz, iktidarsız bir yaşam inşa etmek için bu kavram ve yapıları inceleme konusu yapar, yapmalıdır da. Ancak istenilen yaşamı inşa etmek için bu yapıları kullanmayı hedeflemesi doğru değildir. Bin yıl da geçse bu yapılarla ulaşacak nokta; yine devletli, sınıflı, iktidarlı bir yaşam olacaktır. Yine de tüm eksik ve yanlışlara rağmen eşit ve özgür bir yaşamın inşası sosyalizmden başka bir zihniyetle kurulamaz.

Karşısındakilerin ayak izinden yürüyerek kendine ait bir yol inşa edemezsin

Sosyalizm bir çok açıdan yeniden değerlendirmeye tabi tutuldu. Halen de bu değerlendirmeler yapılmaya devam ediyor. Ancak bu değerlendirmeler sosyalizmin değerinin düştüğü anlamına gelmez. Tartışma, eleştiri ve değerlendirmeler sosyalizmin kendisinin yanlış olduğunu değil, sosyalizmin 'gelişme'de kriter ve yaklaşımını değiştirmesi gerektiğini gösterir. Sosyalizm şu açıdan önemlidir; gerek bilme düzeyinde kalan, gerekse de maddi yapıya kavuşan tüm kavram, kuram ve yapılar toplumsal işleyişin ürünüdür. O halde sosyalizmin en öncelikli işi toplumsal olan kavram, kuram ve yapıların nasıl toplum dışı kavram, kuram ve yapılara dönüştüğünü incelemek ve buna bir çözüm geliştirmektir. Kuşkusuz geliştirilen çözümün de ilk koşulu, çözümün 'toplumsal' olmasıdır.

Sosyalizmin ve bir toplumsal biçime kavuşmuş hali olarak 'Demokratik Sosyalizm'in bu eleştiriler ışığında "Jin Jiyan Azadî" felsefesini odağına alıp değerlendirmesi, mevcut çıkmaza aslında bir çıkış yapabilir. İnceleme alanı ve özgürlük ölçütlerini yeniden değerlendirmesi elzem bir konudur. 2022 yılında Rojhilat(Doğu) Kurdistan-İran'daki serhildanlar hem biçim olarak hem de içerik olarak sosyalizmin odağına alıp değerlendirmesi gereken önemli bir gelişmedir. Sosyalist kuram açısından bakıldığında toplum yerine bireyi alan, bütün yerine parçayı öne çıkaran, eylem yerine analizi-değerlendirmeyi koyan post-modern yaklaşımlara karşı Jın Jiyan Azadî felsefesi can simidi gibidir. Çünkü Jın Jiyan Azadî felsefesi bu tür ayrımlara takılmadan birey-toplum, parça-bütün, teori-eylem konularını 'işlevsellik' yönünden ele alan ve her birimin 'anlam' yitimine uğramadığı toplumsal paradigmayı geliştiriyor. Tabii ayrıca sosyalist kuramın önüne yeni mücadele araçları ve inceleme unsurları koyuyor.

Sosyalizmde Jin/Kadın

Rojhilat Kurdistan ve İran serhildanlarının başat öznesi kadındı. Gerici İran İslam rejimine karşı 'kadınının özne olarak öne çıkması, serhildanların biçim ve içeriğini de daha önemli kılıyor. Kadın, gerici rejim için kurucu bir unsur olarak ele alınıyor. Tabii buradaki kuruculuk rolü tersten işliyor; rejim için kadın kurucu unsur iken, kadın için rejim, 'kadının her türlü kendilik olarak oluşum hakikatinin önündeki' engeldir. İran rejimi kadını baskılayarak, toplum üzerindeki tüm politik hamlelerini kadın ile ilişkilendirerek hayata geçiriyor. Yani kadın, rejim için toplumu çevreleyebilme ve esas sorunların örtbas edilmesinde bir zemindir. Serhildanlarda Jin'ın öncülük rolü oynaması sadece kadının kendisinin değil, kadın ile birlikte toplumun baskıcı ve zorba politikalardan kurtuluşunu ifade ediyor. Rejim kadına böyle bir payeyi çok bilinçli olarak yüklüyor. Mesele, sadece kadının giyim kuşamıyla ilgili bir şey değildir. Kadının toplumsal kuruculuk hakikatiyle ilgilidir. Molla rejimi elbette kadınsız bir toplumun mümkün olmayacağını biliyor.

Onlar kadınsız bir toplumu değil, kadın üzerinden tasavvur ettikleri toplumu inşa etmek ve sürdürmek için böylesi bir politika izliyorlar. Giyimde günah saydıkları şey aslında dini-ilahi bir günah değil, kurmak istedikleri toplumun önündeki bir günahtır. Bu sadece İran rejimi için geçerli bir durum değil, modernist, gelenekselci, gerici, kapitalist, sosyalist vd. tüm hareket ve toplumsal oluşumlar için geçerlidir. Kadının statüsü toplumun genel yaşam biçimini belirliyor. Çünkü kadın toplumsal yaşamın gelişmesinde ilk kurucu unsurdur. Sınıflı, devletli, kentli yapılar erkeğin kurucu olduğu yapılarken, toplum daha çok kadının kurucu unsur olduğu bir oluşumdur.

Rejim için kadın kurucu unsur iken, kadın için rejim, 'kadının her türlü kendilik olarak oluşum hakikatinin önündeki' engeldir

Son serhildanların sosyalizm için en önemli noktası şudur; toplumsal sorunların çözümünde ve eşit-özgür bir yaşamın inşasında ele alınacak öncelikli konu sınıflar değil, kadındır. Toplumu ve tarihsel gelişimi sınıf tahlili üzerinden değerlendirmek, sosyalist bir toplum inşası için eksik olmakla birlikte hatalı bir yaklaşımdır. Topluma en çok zarar veren şey güç-iktidardır. Sınıfın kendisi en çok güç-iktidar üretir. Bir sınıfa karşı başka bir sınıfı savunmak, kaçınılmaz olarak güç-iktidar gerektirir. Bunun yanında bizzat sınıf kendi varlığını sürdürmek için güç-iktidar yapılarına ihtiyaç duyar. Oysa serhildanlarda görüldüğü üzere jin (kadın) sınıftan ziyade toplumsal kesimleri etrafında toplayarak mücadeleye katıyor.

Jin Jiyan Azadî serhildanlarının da kanıtladığı önemli hususlardan bir diğeri de jin'ın jıyanla bağlantılı olarak erkek karşıtlığı üzerinden değerlendirilemeceğidir. Kadın-erkek ikileminde kadın erkeği dışlaştıran değil, erkekle birlikte tamamlayan bir konumda durur. Yani kadın erkeğin karşıtı olarak değil, toplumu tamamlayan etkin bir öğe olarak tanımlanır ve böylesi toplumsal bir anlama kavuşur. Bu şu açıdan önemlidir; sosyalizm, toplumsallığı dağıtan sınıf yaklaşımıyla karşıt sınıflardan birini veya birkaçını özne yapmak yerine özgün-özerk yapısıyla tamamlayıcılık konumunda olan toplumsal unsurları esas almalıdır. Bu unsurların başında da jin/kadın geliyor.

Jin Jiyan Azadî serhildanları jin açısından sadece kuramsal olarak değil pratik açıdan da sosyalizm için yol gösterici olmuştur. Jin'ın öncülüğünde dünyanın dört bir yanında yapılan gösteriler sosyalizmin pratik örgütlenme ve mücadele yöntemine de ışık tutmuştur. Gösterilerde sadece kadın yer almamıştır. Kadınla birlikte yaşlısı, genci, erkeği, kızı, oğlu… da yer almıştır. Gösterilerde işçinin yanında doktoru, öğretmeni, işsizi, öğrencisi, anarşisti, sosyalisti, liberali… her kesimden katılım olmuştur. Aslında gerçek sosyalizm tüm bunları özerk-özgün olarak kapsayabilecek bir sosyalizmdir. Eğer eşit-özgür bir yaşam inşa edilecekse, tüm bu toplumsal kesimlerin birlikteliği ile yapılabilir. Jin Jiyan Azadî serhildanları kadın öncülüğünde bunun olabilirliğini göstermiştir. En azından bunun tartışılmaya değer olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Marks ve Engels komünist manifestoyu "Dünyanın tüm işçileri birleşiniz" diye bitirmişlerdi. Oysa Jin Jiyan Azadî serhildanlarının sosyalizm açısından açığa çıkardığı şey, "Dünyanın tüm kadınları birleşiniz" gerçeğidir. Kadınların birleşmesi sadece bir sınıfın değil, tüm sınıfların birleşmesi demektir. Sosyalizmin inşasında kadın öncülüğünde mücadele etmektir. Burada sözü edilen kadın, elbette sistemin kollarına aldığı, duygu ve düşüncesini esir aldığı kadın değildir. Jin Jiyan Azadî felsefesini sahiplenen kadın da zaten öylesi bir durumda olan kadın değildir. Kadın kurtuluş ideolojisini benimsemiş, içselleştirmiş ve özgürlüğünü kazanmış kadınlardır. Sadece kadınlar da değil, buna inanmış erkeklerdir de. Kadını, kendisine bağımlı bir parça değil de eşit yaşamın en temel unsuru olarak gören yaklaşımdır Jin Jiyan Azadî felsefesi. Dolayısıyla bu sadece kadın için değil, toplumun tüm unsurları için geçerli bir durumdur.

Jin Jiyan Azadî felsefesi sosyalizmin benimsediği eşitlik, özgürlük ve kardeşlik ilkelerini aynen kabul kabul ediyor. Gelirde ve adalette eşitsizliğin;

toplumsal özgürlüğün sağlanamamasının; ulus, millet ve dinlerin herhangi birinin diğerine üstün olduğu düşüncesinin tüm sorunların kaynağı olduğu konusunda hemfikirdir. Ayrıştığı nokta tüm bu sorunların kaynağının ve çözüm yolunun proletaryadan ziyade kadınla bağlantılı olduğunu savunmasıdır. Aslında Jin Jiyan Azadî felsefesi sosyalizmin odağına kadını koyarak, sosyalizmi yaşamın tüm alanlarına yayma zemini oluşturuyor. Toplum dediğimiz oluşum kadın ve erkekten oluşuyor. Bir çok toplum var ki içinde proletarya gelişmemiştir; birçok coğrafya var ki kimi sınıflar gelişmemiştir. Böylesi bir durumda, bu toplumlar için sosyalizm gereksiz bir durum mudur? Eğer gerekliyse ve proletarya yoksa ne olacak? Proletaryanın gelişmesi için ön koşul olarak kapitalizmin gelişmesi gerekiyorsa, kendi elimizle oraya kapitalizmi mi taşıyacağız? Oysa Jin Jiyan Azadî felsefesi sosyalist bir yaşamın proletarya olmadan da mümkün olduğunu savunuyor.

Sosyalizmde Jiyan/Yaşam

Sosyalizmin en çok zorlandığı husus, sosyalist bir yaşamın nasıl pratikleştireceğine ilişkindi. Tarihsel materyalizmin toplum çözümlenmesi bir çok yanlışlıklar içeriyordu.(Bunun nedeni sosyalist üstadların farklı yaklaşımları değildi, tarihsel bilgilerin eksikliğiydi muhtemelen) Tarihin düz-çizgisel ve sürekli ilerlemeci olarak analizi sosyalist bir toplumun ve dolayısıyla sosyalist bir yaşamın kolaylıkla gerçekleşebileceğini iddia etti. Bu sorumluluğu proletaryanın sorumluluğuna verdi. Sosyalist yaşam er-geç gerçekleşecekti, proletaryanın görevi bu süreci biraz daha kısaltmaktı. Oysa en büyük sorun öngörülen yaşamı inşa etmekti. Çünkü sosyalist teori, gerçek anlamda var olan sistemi gereksiz hale getirecek bir toplumsal yaşam formuna sahip değildi. Bunun nedeni sosyalist teorinin özgürlüğü ve yaşamı toplumsal değerlerden ziyade maddi üretim araçlarının kullanılmasında; sosyal yaşamı da 'darwinist' bakış açısıyla ele alan 'güçlü' olanın hayatta kalmasında görmesiydi. Elbette kapitalist sistem karşısında mücadele etmek, emperyalist-sömürgeci güçlere karşı direnmek çok önemliydi. Ancak bu mücadele ve direniş yöntemlerini mevcut sistemin dışında inşa etmeden istenilen yaşamı da kurmak mümkün değildi. Abdullah Öcalan, Diyarbakır zindanındaki büyük direnişle ilgili bir değerlendirmesinde "Siz direnişte kazandınız, ama yaşamda kaybettiniz" diyor. Aslında hiçbir sosyalist hareket direnişte kaybetmedi. Hatta faşizme karşı çok büyük askeri zaferler de kazandı. Siyasal iktidarlar da kazandı. Ancak sonrasında hiç biri kalıcı sosyalist bir yaşam inşa edemedi. En uzun süreli olanı Sovyetler birliği idi. O da zor aygıtlarına dayalı olarak ancak 70-80 yıl süre bildi. Bu geçen 70-80 yıllık süre, aslında sosyalist yaşamın nasıl kurulacağının değil nasıl kurulamayacağının ispatı oldu. Çok büyük devletler kurulabilir, devasa iktidar gücüne sahip olunabilir, proletarya diktatörlüğü bile kurulabilir ama bunlarla sosyalist bir yaşam kurulamaz. Jin Jiyan Azadî felsefesi bu noktadan hareket ederek, sosyalizmin 'gerekli' bir mücadele olduğunu ancak, farklı bir yaklaşımla inşasının mümkün olduğunu ortaya koyuyor.

Sosyalist üstadların bunca yıkım ve sömürünün insan aklının ürünü olduğunu çözememeleri, tam tersinden daha fazla akla öncelik vermeleri, sosyalist devrimlerin birçok açıdan daha fazla acı yaşanmasına neden oldu

Sosyalist bir yaşamın gerçek anlamda kurulamamasının en temel nedeni, bir bütünen toplumun rasyonelleştirilmesiydi. Rasyonel tahliller nihayetinde rasyonel çözümler üretti. Aklın; inanç, duygu ve hislerden üstün görülmesi; insan aklının egemen olmasına ve toplumsal yaşamın manevi değerlerinin dışlanmasına neden oldu. Sosyalist üstadların bunca yıkım ve sömürünün insan aklının ürünü olduğunu çözememeleri, tam tersinden daha fazla akla öncelik vermeleri, sosyalist devrimlerin birçok açıdan daha fazla acı yaşanmasına neden oldu. Seçilen aklın 'erkek egemen aklı' olması tahribatının

boyutunu katladı. Jin Jiyan Azadî felsefesindeki 'jin' yaşamla bağlantılı olarak bu aklın ürettiği sistemin dışında bir şey öneriyor. Mesele biyolojik olarak erkek ya da kadın aklının ötesinde tarihsel-toplumsal gelişmeye öncülük eden kadın bilgi-bilim sistemidir. Kadının epistemolojik yaklaşımının ortaya koyduğu yaşam formu-formalarıdır.

Jin Jiyan Azadî felsefesi yaşama sadece bir yönden bakmayı reddeder. Hatta yapay, sıfırdan bir yaşam inşasının mümkün olmadığını savunur. Toplumsal yaşam için, hele ki sosyalist bir yaşam için gerekli olan şey, toplumun binlerce yıldır varlığını sürdürmesinin kaynağı olan ahlaki ve politik değerleri yükseltmektir. Aslında bu değerleri de en güzel Jin Jiyan Azadî kavramları ifade eder. Bu değerler kadın etrafında inşa edildi, yaşamsallaştırıldı ve 'amargi' (hem özgürlük hem de anaya dönüş anlamına geliyor) olarak kavramlaştırıldı. Kürtçe'de kadın ile yaşam aynı anlama geliyor. Azadî de ikisinin birbirini tamamladığı süreçtir. Jin Jiyan Azadî sloganı dünyanın her yerinde haykırılırken aslında sadece Rojhilat-İran serhildanlarına bir destek olarak dile gelmiyordu, sistemsel krize çözüm niyet ve amaçlarını da içeriyordu.

Sosyalizmde Azadî/Özgürlük

Sosyalizm ilhamını eşitlik, kardeşlik ve özgürlük sloganından aldı. Eşit, özgür ve kardeşçe bir yaşam için sınıfsız bir sistemin kurulması gerektiğini, bunun da proletarya sınıfının öncülüğü ile mümkün olduğunu savundu. Proletarya, toplumu sosyalist bir yaşama götürecek olan lokomotifi. Ancak zamanla proletaryanın kendisinin sosyalist bir yaşamın inşasının önünde engel konumuna geldiği görüldü. Carl Von Clausewitz, bir savaşta 'komutan'ın önemini belirtmekle birlikte bazen komutanın kendisinin savaşın kazanılmasının önündeki en büyük sorun olduğunu belirtir. Komutanı bir makineye benzetir. Bu makinenin çarklarının, zembereklerinin birinin bozulması savaş için büyük bir yük olur. Çünkü artık düşmanla savaşılması kadar makinenin de işler kılınması için daha fazla enerji gerekmektedir. Aynı şey proletarya için de geçerlidir. Proletarya kavram itibariyle, başkalarına bağımlı olan kişiyi ifade eder. Dolayısıyla başkasına bağımlı birinden başka birini özgürleştirmesi beklenemez.

Bunları belirtirken proletaryanın hor görüldüğü ve proletarya mücadelesinin küçümsendiği anlamı çıkarılmamalı. Mesele özgürlük meselesidir. Sosyalizmin özgürlüğü ele alış biçimidir. Özgürlüğü nasıl ve kimlerden beklediğidir. Aslında sosyalist üstadlar özgürlüğü proletaryanın sorumluluğuna vererek proletaryanın omzuna haksız ve ağır bir yük bindirdiler. Özgürlük sosyolojik bir olgudur. İnsan şimdilik ancak toplumsal bir özgürlükten bahsedebilir. Tüm canlı-cansız varlıkların özgürlük sorunu var mıdır, varsa nasıldır sorularına henüz bir yanıt verebilecek durumda değiliz. Ancak bir varsayımla felsefik bir değerlendirme yapılabilir. Ancak söz konusu insan toplumu için bir özgürlükten bahsedilebilir. Bireylerin özgürlüğünden, sınıfların özgürlüğünden; toplulukların, ulusların, etnisitelerin, dinlerin, inançların özgürlüğünden söz edilebilir. Tüm bunların dayandığı husus ise toplumsal özgürlüktür.

Sosyalizm bir sınıfın özgürlüğü üzerinden evrensel bir özgürlüğe varılacağı iddiasındaydı. Sosyalizm hedefiyle mücadele eden proletaryanın en çok gittiği yer proletarya diktatörlüğü oldu. Bir sınıfın tahakkümünden çıkınca "özgür" değil bir başka sınıfın tahakkümüne girildi. Jin Jiyan Azadî felsefesi, özgür bir yaşamın proletarya sınıfı ile değil, kadının özgür olduğu bir toplumsallıkla inşa edilebileceğini savunuyor. İki yüzyıldan fazla bir süredir proletarya ve emek araçlarının odakta olmadığı bir sosyalizm pek düşünülmedi. Bunları eleştirmek sosyalizm karşıtlığı ya da düşmanlığı olarak görüldü. Oysa Jin Jiyan Azadî serhildanları hem var olan özgürlük sorununu görünür kıldı hem de özgürlük problemine yaklaşımda yeni bir soluk getirmiş oldu. Erkeğin kadın öncülüğünde, kadın özgürlüğünde kendi özgürlüğünü gördüğü bir yaklaşım.

Jin Jiyan Azadî Felsefesinin Çıkışı

Jin Jiyan Azadî felsefesinin sosyalizm açısından en başta gelen önemi, bu felsefenin mekanı ve çıkış koşuludur. Bu felsefeyi geliştiren Abdullah Öcalan, sosyalizmin derin bir kriz yaşadığı 1960'ların sonlarında, sosyalizm ile tanıştıktan sonra "Muhammed kaybetti, Marks kazandı" dedi (Burada bir parantez açarak, Öcalan bunu söylerken İslamı veya Muhammedi hiçbir zaman reddetmedi.

Mücadele yöntemi olarak dinin değil, bilimin hakikati oluşturmada galip geldiğini vurguladı). 1990'lı yılların başında Sovyetler örneğinde reel sosyalizm çökerken, "Sosyalizmde ısrar insan olmakta ısrardır" diyordu, Öcalan. Bir taraftan Kürt ulusunun varlığını garantiye alma mücadelesi verirken diğer taraftan da dinsel, mezhepsel, cinsiyetçi ve milliyetçi bir toplumsal-devletçi yapıya karşı sosyalizmi savunmak kolay bir iş değildi. İslam dini ve Arap, Türk, Fars milliyetçiliğine karşı milliyetçilik ve dincilik yapmadan bir ulusun özgürlüğünü sosyalizmde görüp, sosyalist yöntemlerle mücadele yürütmek tarihin en zorlu işidir. Hele ki kadının varlık olarak en dipte olduğu islam toplumunda kadını savunmak, buna bağlı olarak yaşam ve özgürlüğü de kadınla iç içe ele almak, sosyalist mücadele için çok büyük bir öneme sahipti. Jin Jiyan Azadî felsefesinin savunucuları, bu felsefeyi salt kuramsal bağlamda bırakmayıp toplumsal örgütlenme modeline de kavuşturdular. Kadınlar özgün-özerk parti, hareket, kongre, dernek, meclis vb yapılarla bu felsefeyi hayata geçirdiler.

Sosyalist mücadele yürütmenin zorluğunun yanında sosyalizmi benimsemek ve sosyalist yaşamı inşa etmek için bir avantaj da vardı. Jin Jiyan Azadî felsefesinin doğduğu coğrafya, aynı zamanda "yarin yanağından gayrı her şey ortaktır" diyen Şeyh Bedrettin felsefenin çıkış yaptığı coğrafyadır. Sasanilere karşı direniş hareketi örgütleyen Mazdek daha 1500 yıl önce en temel sorunu üç hususta özetliyordu: "Kadının köleliği, mülkün belli kişilerde toplanması ve iktidarın (yönetimin) tekelleşmesi." Mazdeki hareket Sasani derebeylerinin istedikleri kadını kendilerine alabilmesine; üst sınıfın çok zengin, alt sınıfların yoksul olmasına; yönetim görevinin sadece bir kişinin elinde toplanmasına karşı çıktı. Direniş gerekçeleri ve ulaşmak istedikleri hedef eşit-özgür bir yaşam inşa etmekti. Tabi o dönemin direniş yol ve yöntemleri farklıydı. Direnişlerini, dönemin koşullarına göre geliştirdiler. O dönemin en temel mücadele yöntemi de dinseldi. Bundan dolayı en başta iktidara bağlı hareket eden Zerdüşt rahiplerine karşı, 'gerçek' Zerdüştiliği savundular. Aslında çürümüş Zerdüşti rahiplerine karşı çıkmak, üst sınıfa karşı yoksulların sınıfını savunmaktı. Onların adına savaşmaktı. Bugünkü modern partilerle ya da meclislerle mücadele etmemeleri sosyalist olmadıkları anlamına gelmez. Zaten Jin Jiyan Azadî felsefesinin beslendiği kaynak burasıdır. Tarihte onlarca hareket kabile, mezhep, din veya başka toplumsal formlar altında eşitlik ve özgürlük mücadelesi yürüttü. Bazıları yüzlerce yıl (karmatiler devlet formunun dışında yaklaşık 300 yıl varlıklarını sürdüler) eşit ve özgür bir yaşam için devlet formunun dışında, toplumsal yaşamlarını sürdürdüler. Belki bugünkü kadar toplum ve iktidar çözümlemeleri geliştiremediler. Ancak duygu ve toplumsal form olarak bunu bizzat yaşadılar.

Jin Jiyan Azadî felsefesi içinde doğduğu coğrafya ve çıkış yaptığı koşullar bakımından değerlendirildiğinde sosyalizm kuramına birçok katkı yaptığı görülecektir

Jin Jiyan Azadî felsefesi içinde doğduğu coğrafya ve çıkış yaptığı koşullar bakımından değerlendirildiğinde sosyalizm kuramına birçok katkı yaptığı görülecektir.

Birincisi; kadın özgürlüğünün toplumsal özgürlüğün garantisi durumunda olduğunu gösterdi. Kadın özgürlüğünü esas almayan sosyalist bir yaklaşımın başarı sağlayamayacağını açığa çıkardı.

İkincisi; hem ekonomik yaşamda hem de sosyal yaşamda kadının en çok ezilen ve sömürülen sınıf-birim olduğunu ortaya çıkardı. Sadece felsefi bir fikir olarak kalmayıp bunu Jineoloji bilim ve akademisiyle somut bilimsel verilerle ortaya koydu. Dolayısıyla hem tarihin inceleme metodunda bir değişikliğe gidilmesi hem de tarihin itici gücünü değerlendirirken 'kadın'ın öncelikli bir konumda tutulması gerektiğini belirtti. Yani eğer tarihsel olarak ezilen-sömürülen ve tarihi iten sınıf-birimler araştırılacaksa, 'kadın'sız bunun mümkün olmayacağını gösterdi.

Üçüncüsü; özgürlüğün toplumsal değerlere karşıtlık üzerinden değil, ahlaki ve politik olarak körelen, gerileyen toplumsal yanları geliştirerek

sağlanabileceğini gösterdi. Kurdistan ve Ortadoğu koşullarında dinsel dogmatizmin en katı olduğu koşullarda bile sosyalist bir yaşamın mümkün olduğunu gösterdi. Rojava'da IŞİD'e karşı savaşan kadınların, daha sonra demokratik sosyalist bir yaşam modelini hayata geçirdiklerini hep birlikte gözlemledik. IŞİD'in başkentliğini yapmış Rakka gibi bir kentte kadınların diğer toplumsal birimlerle bu yaşama katıldıklarına tanıklık ediyoruz.

Dördüncüsü; Jin Jiyan Azadî felsefesi, sosyalist bir yaşamın salt ekonomik indirgenmecilikle inşa edilemeyeceğini söylüyor. İlk ana-tanrıçalarda tutalım da günümüze kadar süregelen birçok hareketin ve direnişin ana-kadın zihniyetini benimseyerek içsel olarak sosyalizmi yaşadığını ortaya koyuyor. Bunda önemli olan fiziksel olarak kadının veya erkeğin yönetici ve öncü konumda olması değildir. Düşünce olarak ilk toplumsallığın zihniyeti ile hareket etmektir.

Sonuç

2022 Jin Jiyan Azadî serhildanlarının başladığı İran'a bakalım. Rojhilat'ta sanayileşme neredeyse yok; ama sistem karşıtı direniş on yıllardır var. Aynı şey Kurdistan'ın her yeri için geçerlidir. İlk çıkış yapan sosyalist hareketlerin çoğu gözünü proletarya örgütlenmesi ve direnişine dikmişti. Oysa ortada örgütlenecek pek bir proletarya yoktu. Ama diğer tarafından alabildiğine sömürülen bir toplum, adı bile yasaklanan bir ulus vardı. İnancı yasaklanan onlarca halk vardı. Hepsinin de eşitlik, özgürlük ve kardeşlik talepleri vardı. Belki kavram olarak sosyalizmi bilmiyorlardı ancak eşit ve özgür bir yaşamın nasıl olması gerektiğini içsel olarak biliyorlardı. Çünkü devlet dışında kalan toplumun işleyişi zaten komünaldir. Komünalite tarihsel topluma içkin bir durumdur. Jin Jiyan Azadî felsefesi içkin olup, unutulmaya yüz tutmuş bu toplumsal karakteri yeniden canlandırmanın zeminini geliştirdi. Son serhildanlarla da bunun ne kadar gerekli olduğu görüldü.

Haykırılan şey sadece fiziksel olarak kadının kabul edilme talebi değil, düşünce dünyasında eşit iradeyi benimseyip sömürü ve ezilmenin önüne geçmektir. Yabancılaşma salt üretim ve ekonomik araçlarla ilgili bir durum değil, bir kadının kocası tarafından, rejim tarafından uygulanan baskı ve şiddetle kendine yabancılaşması pekala mümkündür. Kendine yabancılaşan kadın bir bütünen kendine yabancılaşan toplum demektir. Yabancılaşmanın ilki aslında kadını ele almada yaşanıyor. Mesela İran molla rejimi kadını örterek toplumu tahakküm altına alıyor; tersinden Türkiye cumhuriyeti ilk kuruluşunda kadını 'soyarak' toplumu tahakküm altına alma politikası yürüttü. Her ikisinde de politikalarının kurucu öznesi kadındır. Dolayısıyla eğer sosyalizm gerçek bir özgür yaşam inşa edilecekse, kadının bu durumunu göz önünde bulundurmalıdır. Jin Jiyan Azadî felsefesi sosyalizmin bu eksiğini görüp tamamlamıştır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Jin Jiyan Azadî Diyalektiği Kurulduğunda Dünya Değişir

Emine Ilgaz

"Kadın devrimi çağının ilk çeyreğinde 'Jin, jiyan, Azadî' eylemlerinin yarattığı büyük devinimi tanımlamak gerekir."

21. Yüzyıl bir kadın devrimi yüzyılı olacağına ilişkin yapılan tespit, bir niyet, istem ve arayıştan çok daha fazlasıdır. Bu tespiti ısrarla dillendirenler kadın özgürlüğüne duydukları inançla birlikte özellikle Jineoloji bilimi ile her geçen gün daha fazla açığa çıkan bilimsel gerçeklikleri dile getiriyorlar. Bilimin erkeksi yorumu ve taraflılığını deşifre ettikçe, insanlık açısından tek ve gerçek kurtuluşun, 5000 yıl ve belki biraz daha ötesinde gelişme gösteren erkek egemenlikli, iktidarcı ve devletli uygarlık gelişiminin tam zıddı bir kadın devrimi olduğunu ortaya koyuyorlar. Toplumsal bir dönüşümü, kadın devrimine dayalı yaratma fikri içinde bulunduğumuz yüzyılın ilk çeyreğini büyük oranda etkileyen düşünce oldu. En son İran ve Rojhılat Kurdistan'da Jîna Emînî'nin katledilmesi ile başlayan sarsıcı isyan girişimi, kadının yaşam ve özgürlüğe dair iddiasını ve ondan asla vazgeçmeyeceğinin işaretini tüm dünyaya duyurdu. Tüm dünya Jin jiyan Azadî sloganı ile devinim yaşadı. Burada devinim kavramını özel olarak seçtiğimin bilinmesini isterim. Çünkü bahsedilen devinim yeni bir şey olmaya dönüşen harekete işaret ediyor. Bir olasılıktan, tespitten daha öteye geçerek gerçekliğe dönüşme halini, bu gerçekleşmenin yeni bir ruh halini yarattığını anlatmaya çalışıyor. Yeni düşünce ve ruhsal durum, tarihin akışı içinde var olan düzeni değiştirmeye zorlayan toplumsal ve ruhsal güçlerin baskısını ortaya çıkarmış bulunuyor. Jin Jiyan Azadî söylemi 21. yüzyıla damgasını vuracak olan kadın devriminin sloganı haline dönüştü ve dünya kadınları tarafından sahiplenildi.

Orijinal hali Kürtçe olan bu sloganı dünya çapında etkili kılan ve aslında hemen her gün dünyanın bir yerinde, çeşitli bahanelerle katledilen kadınlardan çok da farklı olmayan Kürt kızı Jîna Emînî etrafında feminist bir dalgalanmaya nasıl varıldı? Böyle bir hareketi tetikleyen faktörler nelerdi? Dünya çapında kadınları etkileyerek birleştiren bu devrimci gelişmenin anlık bir tepki olduğunu düşünenler, İran İslam Devletinin kadın politikalarına duyulan öfke sonucu olduğuna inananlar çoktur. İran devletinin kendisi ise bunun bir emperyalist oyun olduğunu ileri sürerek karşı devrimci saldırılarını meşrulaştırma peşindedir. Fakat kadın sorunun kapsamı ve derinliği İran'ın sınırlarını çok ama çok aşmaktadır. Sorunumuz kapitalist modernitenin siyasal ve sosyal formlarının ötesinde, eski ve köklü bir sorundur. Esas Gordion düğümü bu olsa gerek. Bu soruna şiddetle yaklaşım ise şiddetin sahiplerine hep daha kötü bir lanet olarak geri dönmeye devam etmektedir. Bu nedenle daha anlamlı, gerçekliğe dayanan, tarihsel ve toplumsal verilere dayalı yoruma ihtiyaç vardır. Her şeyden önce Jin Jiyan Azadî kadın devrimi Kürt kadınlarının öncülüğünde gelişmektedir. Tarihsel ve güncel nedenlerle bu bir tesadüf olarak görülemez. Tüm bu olayların gerçekleştiği coğrafya kadim Kurdistan coğrafyasıdır. İnsanlığın toplumsallaşmaya ilk adım attığı, yani

bir canlı türünden insanlığa yürüdüğü mekandır. Toplumsal hakikate bağlı bilim insanlarının 'ilklerin mekanı' dediği bu alan aynı zamanda ilk ve belki de tek kadın devriminin de mekanıdır. Bilim kayıtlarına 'neolitik devrim' olarak geçen dönemin lideri 'tarım ve köy' inşasını gerçekleştiren ana kadın kültüdür. İnsanlığın var olmasını sağlayan, devletsiz, iktidarsız, komünal mülkiyet ve ilişkilerin geçerli olduğu bir yaşam kültürünün yaratıcıları olarak 'TANRIÇA' sıfatını fazlasıyla hak etmiş kadın gerçekliğinden bahsediyoruz. Bu hakikat, güncel olarak hepimizin, insanlığın eşit, özgür, adil, güzel, bereketli, sevgili ve anlamlı yaşam ütopyalarına kaynaklık teşkil ediyor. Toplumsal hafızamızın bir yerinde bir cennet hayalinin çağrısı varlığını sürdürüyor. En ağır saldırılara, sistematik operasyonlara maruz kalsa da bu coğrafyanın kadınlarının toplumsal güçlerini tümden yitirmemiş olması tüm dünyanın ilgisini çekiyor, heyecan veriyor, umut yaratıyor. Dikkat edilirse dünya çapında en etkili kadın hareketi Kürt kadın hareketidir. Bu bir tesadüf değil tarihsel gerçekliğine bağlı olma gücünü göstermesi ile ilgilidir. Demokratik Modernite paradigmasının güçlü sacayağı bu tarihsel temeller üzerinden şekilleniyor ve kadın devriminin demokratik modernite paradigmasının ideolojik-politik ve pratik gücü olacağını gösteriyor. Jin jiyan Azadî diyalektiği ve bunun toplumsal değişim mücadelesine yansıma potansiyelleri üzerine değerlendirmemize geçmeden önce Kurdistan merkezli, Kürt kadını öncülüğünde gelişen kadın özgürlüğü çizgisinin güncel yönlerine dikkat çekerek yazımın bu bölümünü tamamlamak istiyorum.

Jin Jiyan Azadî kadın devrimini bu etkileme gücüyle yüzyılımıza taşıyan en önemli çalışmanın son elli yılda, eşsiz bir ustalıkla geliştirilen Kürt kadın hareketi ve özgürlük çalışmaları olduğu tartışma götürmez bir gerçekliktir. Kürt kadınları özgürlük için tarihte direnen tüm kadın direnişlerini kendi kişiliklerinde güncellediler, adeta yeniden dirildiler. Bunun için kendilerini yaktılar, uçurumdan attılar, zindanlarda esirliğe göğüs gerdiler, erkek egemenliğinin her türlü düşkünleştirici, onur kırıcı, insan olmaktan çıkarıcı saldırılarına karşı yücelerde seyretmeye karar vererek dağları mesken ettiler. Kendilerine biçilen rolleri ret ederek kadın kimliğinin ne ve nasıl olması gerektiğine karar verdiler. Bunun için tüm sistemi cepheden karşılarına aldılar. Geleneksel kadın-erkek ilişkilerini çözerek, aileye, sosyal alana ve elbette iktidar ve devlete dönüşümü, değişimi dayattılar. Egemen erkekliğin soluksuz bıraktığı, her türlü şiddet eylemini gerçekleştirerek varlığına derin bir köleliği dayattığı kadın, en ciddi eylemini kadın ordulaşmasını geliştirerek eşitlik için verdi. Temel başlıklar altında dikkat çektiğimiz bu gelişmeler Kürtler açısından sadece ulusal demokratik gelişmeye yol açmadı. Kadınları demokratik ulusun inşa ve savunma gücü olma pozisyonunu aşarak dünya çapında kadın devriminin sürükleyici gücüne dönüştürdü. Tüm dünyadaki 'Jin Jiyan Azadî' eylemleri, böyle bir Kürt kadın devriminin insanlığın şafağındaki rolünü oynamaya aday olduğunu bir kez daha gösterdi.

Kürt kadınları özgürlük için tarihte direnen tüm kadın direnişlerini kendi kişiliklerinde güncellediler, adeta yeniden dirildiler

Kürdistan'ın dört parçası ve birlikte yaşanılan halklar bu devrimin en yakın tanıkları olarak hem ilgi duyuyorlar hem de katılarak kendilerini özgürleştiriyorlar. Kuzey Doğu Suriye'de gerçekleşen ve YPJ kadın militanlığı ile göz kamaştıran görkemli direniş kadın öncülüğündeki bir savaş ve yaşamın farkını ortaya koydu. Şimdi Afganistan'dan Şili'ye kadınların umudu 'Jin Jiyan Azadî' devrimi ile dünyayı değiştirme gücüne kavuşmak oldu. İran ve Rojhelat Kurdistan'da açığa çıkan ayaklanma 21.yüzyıl kadın devriminin Kurdistan ve Ortadoğu orjinli olacağını, kapitalist modernitenin yapısal bunalımında yeni sistem arayışlarının yoğunlaştığı kaotik bir dönemde kadın öncülüğündeki özgür yaşam çıkışının alternatif olacağını göstermiştir.

Demokratik modernite paradigmasının, Kapitalist modernite paradigmasına karşıtlığını, farkını kadın olgusuna yaklaşımı ile ortaya koyduğunu biliyoruz. Evrenin işleyişinde ve var oluşun tüm biçimlerinde gözlemlediğimiz diyalektik işleyiş bu konuda çok daha geçerli bir husus oluyor. Fakat dikkat edilirse

genelde uygarlık özelde ise kapitalist uygarlık kendi tekilliğinde çok ısrarcıdır. Bu tekilliği kutsallık zırhını da kullanarak dokunulmaz, tartışılmaz, aşılmaz göstermeye özen göstermektedir. Nasıl ki kadın gerçekliği üzerinde erkek tanrının dokunulmaz mülki hakları varsa bu en tepede devlet iktidarı ile onaylanıp güvenceye alınarak en zavallı erkeğin bile kadınlar karşısında ilahlaşması sağlanmıştır. Fakat her olguda gözlemlediğimiz diyalektik ikilemsiz gelişme olmadığına göre her ne kadar kendisini tek, ebedi ve ezeli gösterse de erkek egemenliğinin bir karşıt kutbu vardır ve toplumsallık bu ikilem arasındaki ilişki ve çelişkilerle, mücadele ve arayışlarla şekillenmiştir. Jin Jiyan Azadî sihirli formülünü anlamaya çalışırken bu noktanın asla gözden kaçırılmaması gerekir. Çünkü üstü en çok örtülen, gizlenen husus bu konuda yaşanmaktadır. Bu şekilde kadınlar, en zor, adına yaşam denilemeyecek bir toplumsal statüyü kader mahkûmu olarak kabul etmek zorunda kalmışlardır. Yaşananlar o kadar ağır irade ve bilinç kırılmalarına yol açmıştır ki kafesini kırdığında bile kafesteymiş gibi hareket eden, körlükten aydınlığa çıktığında karanlığa geri kaçma refleksiyle davranan, adını koyamadığı tarihsel trajedinin sonucu olarak korku ve güvensizliklerine yenilerek hep sahiplenmeyi arayan bir varlığa dönüşebilmiştir. Jin Jiyan Azadî çağrısı, kapalı bir çember gibi sunulan, kadınların ontolojik olarak köle olduğu üzerine kurulan erkek egemenlikli, devletçi, uygarlık sisteminin karşısına, demokratik moderniteyi çıkarıyor. Bunun sadece şimdinin değil tarihsel sürecin başlangıcından itibaren var olduğunu ve insanlık var oldukça kendisini ifade edeceğini söyleyerek yoktan var edilen değil hep var olan bir toplumsal sistem olduğunu gösteriyor. Kadınlara mücadele ederlerse kazanacakları bir dünya ve yaşam olduğunu anlatarak kader mahkûmu değil, belirleyici, inşa eden ve kendisini savunmasını bilen bir özne olmalarının yolunu gösteriyor. Jin Jiyan Azadî sloganının dünya çapında karşılık bulmasının ve sahiplenilmesinin temelinde böyle bir sistem karşıtlığı vardır.

Jin Jiyan Azadî sloganında dile gelen ve kadın devrimi ile demokratik modernitenin somutluk kazanmasına çağrı yapan isyanlar evrensel bir karakter taşıyor. Orijinine dikkat çekmemiz yanlış anlaşılmamalıdır. Sadece zaman ve mekan ilişkisinden yoksun bir oluşumun olmayacağını biliyoruz ve Jin Jiyan Azadî çıkışını doğru tanımlamak, yanılmamak, yanıltmamak için kaynağını araştırıyoruz. Kadın kültürü ve temsil ettiği demokratik komünal yaşam değerlerin yaratıldığı bu coğrafya aynı zamanda erkek egemenliğinin, devlet gerçekliğinin, kadın köleliğine dayalı mülkiyet düzenlerinin en zalim halleriyle inşa edildiği ve sürdürüldüğü mekanlar olma özelliğini taşıyor. İktidar ve devletin olmadığı, komünal ev düzenine karşı zalim ve yalancı erkeğin çocukların soyu üzerinde denetim kurmak için kadını tüm toplumsal haklarından soyutlayarak kendisine ait kılmasının hikayesi yansıtılmak istendiği gibi ikna ağırlıklı değil savaş, işgal, el koyma, talan ve yağma ile birlikte kadınların yarattığı tüm değerlerle birlikte eşyaya indirgenmesi ile sağlanabilmiştir. Ortadoğu'da kadın özgürlük arayışının derinliği ve güçlü olması kadar böyle bir koyu, karanlık ve yoğun erkek egemen kültünün de olması, günümüzde bile kadına yönelik her türlü şiddet biçimlerinin süregelmesi gerçekliği de bununla bağlantılı oluyor. Jin Jiyan Azadî sloganı çerçevesinde gelişme gösteren 21.yüzyıl kadın devriminin bize gösterdiği bir önemli diyalektiğe de bu çerçevede dikkat çekebiliriz.

'Jin Jiyan Azadî'

Dünyada önemli bir kadın ve erkek kitlesinin artık yakından tanıdığı bu kavramların karşılıkları biliniyor. Basit, bilinen, hep dile getirilen ama hakkının ne kadar verildiği tartışma götüren üç kavram. Her üç kavramın ilişkisi üzerine de hemen her dilde ve kültürde bir çok değerlendirmenin, çözümlemenin yapıldığı biliniyor. Bununla birlikte demokratik modernitenin bütünlüklü ve anlam bilimine dayanan, birleştiren yorumu olmadan her üçününün yalnız başına kendini ortaya çıkarmaya gücü yok. Ne özgürlük kadınsız ve elbette yaşamsız, ne yaşam özgürlüksüz ve kadın olmadan var olabilir. Kadın ise her ikisi olmadan nesne konumunu aşamayacağı ve kadından başka her şeye dönüşeceğini yaşayarak anladı. Dünyayı, yaşamı, insanı değiştirecek sihirli formülün açığa çıkması için her üçünün yan yana getirilmesi gerekir. Mitolojik bir benzetmeyle kaybedilen üç olgunun kayıp hazineler gibi bulunup bir araya getirilmesi gerekir. Dikkat edin yaşam kayıptır. En büyük krizin yaşam alanında

olduğunu kim inkar edebilir ki? Dahası insan için yaşamın anlamı kayıptır. Hiçbir canlı kendi doğasına ve işlevine ters düşmezken insan varoluşunun amacı konusunda doğrultusunu çoktan kaybetmiştir. Kendi kendini düşünen doğa olarak da tanımlanan insan varoluşu, doğadan koptuğu gibi düşünmekten de kopmuştur. Bir düşünce gücünün olduğu, insan zekasının gelişmeyi sürdürdüğü söylenebilir. Ancak bu akıl gücünün yaşama hayrı mı zararı mı vardır? İnsanlığın başına atomu patlatan bir akıl gücü, ahlaksızlıkla yargılanmaktan kurtulamaz. Kısacası toplumsal akıl gücünden, bununla ilişki halinde toplumsal ahlaktan kopan zihniyet dünyası ve akıl gücü suç işlemeyi sürdürüyor. Her şeyi değiştirmeye muktedir olan akıl gücü yaşamı anlamlı, değerli, yüce ve güzel hale getiremiyor. Tam tersine tüm teknolojik gelişmeye ve sırların keşfine rağmen eko sistem ve toplumsal yapılar üzerinde bir kıyım makinesi olma dışında bir noktaya varamamıştır. Bu gidişat kıyamet senaryolarını gerçekliğe dönüştürecektir. İklim krizi ve ekosistem bu yaşam formunu kaldıramamaktadır. Toplumsal yaşam sınırsız sömürü ve tüketim kültürü ile birlikte ağır yıkım yaşamakta, ele geçirilecek yeni bir şey kalmadığı için savaşlarla yeniden paylaşım gerçekleştirilmek istenmektedir. Bir solukta sıraladığımız bu hususların üzerinde sayfalar dolusu analiz yapılabilir, yapılmaktadır. Fakat bu tartışmaların hiçbiri yaşamın ne olduğu ve nasıl yaşamak gerektiğine yanıt vermemektedir. Atom altı ve üstünde bir sürü bilgi toplamayı başaran, maddenin gizemini çözen insan aklı söz konusu kendi yaşamı olduğunda tam bir cehalet içinde kalmaktan kurtulamamaktadır. Bunun nedeninin anlamlı bir yaşam tanımına ulaşamamaktan kaynaklandığı açıktır. Açık ki bu konularda açık, net, herkesin uygulayabileceği reçeteler sunmaya çalışmayacağız. Bunun hakiki yaşamlarımızı lime lime eden modern çağın bilim insanları tarafından sermaye haline getirildiğini biliyoruz. Oysa tarihin bir zamanında, insanlığın hafızasında cennet olarak kazınmış bir yaşamın olduğunu da biliyoruz. Kaybettiğimiz bir şeyi, kaybettiğimiz yerde arayacağız ancak öncelikle kaybettiğimizin ne olduğunu bileceğiz.

Burada yaşamın tanımına dair demokratik modernite paradigmasının sunduğu tanımlamaların oldukça heyecan verici olduğunu belirtmeliyim. Bu tanımlamaların konumuzla ilgili olan bölümü ise, bize kadının yaşamdan dışlanması ve nesneleştirilmesi sürecinin, her ne kadar iktidar, devlet ve sermaye güçleri tarafından ilerleme olarak yansıtılsa da baş aşağı gidiş olduğunu ortaya koymasıdır. İnsan yaşamının temel amacı, yaşamın anlamlandırılması, ifadelendirilmesi, yüceltilmesi olarak tespit edilirse, toplumsallığın, dahası yaşamın yaratıcı gücü olan kadının amacından koparılarak köleleştirilmesi temel kaybetme noktasıdır. Etimolojik araştırmalar gün geçtikçe kadının yaşamın başat gücü olduğunu, ilk dillerin şekillenişi ve buna dayalı kültür gruplarının oluşumunda oynadığı rol hakkında daha çok gelişme kat etmektedir. İnsanı diğer canlılardan ayıran temel gücünün sahip olduğu düşünce gücü ve buna dayalı toplumsallaşma yeteneği olduğu göz önünde tutulursa kadının, insan türünün yaşamını garantiye almak için gösterdiği büyük emek daha iyi anlaşılır.

Ne özgürlük kadınsız ve elbette yaşamsız, ne yaşam özgürlüksüz ve kadın olmadan var olabilir

Hemen tüm dillerde yaşam ve kadın kelimeleri birbirine yakındır ya da birbirinin yerine kullanılabilir. Kürtçe de doğrudan aynı kökten türetilen kelimeler olduğu gibi diğer dillerde de benzer bir ilişki görülmektedir. Yaşamı çağrıştıran kelimelerin çoğu kadınlara verilmektedir. Jin, Jiyan, Cihan, hayat gibi. Başta Aryen kültür kuşağı olmak üzere hemen hemen diğer kuşaklarda da bu gerçeklik gözlemlenmektedir. Kısacası bu evrensel bir gerçekliktir.

Jineoloji bilimi bu konudaki verileri toparlamakta, ortak bir disiplin oluşturmaktadır. Bu şekilde toplumsal yaşamı elinden alınarak nesneleştirilen, tarihsel süreç içinde özel ve genel evin malzemesine dönüştürülen kadın kimliğinin ne olduğunu anlamaya biraz daha yakınlaşmış oluyoruz. Yaşam en basit tanımlamayla ilişki düzeyleri ile anlaşılabilir. Yaşamın izafi karakteri ve yine sosyal bağlam dışında tanımlayamamamız bunu bir ölçü olarak ele almamızı gerektirir. Bir toplulukta kadınlarla kurulan ilişki

biçimi o topluluğun, toplumun durumunu özetler. Bu ezber cümle hemen her toplumsal sistemde tekrar edilse de kadın kimliğinin tanımlanmasında yaşanan farklılıklar kadın üzerindeki egemenliği garantiye alırcasına tekrar edilir, kutsanır ve sistemin en zayıf karnı olarak sürekli gözetilir. Kapitalist modernite başta olmak üzere sömürü, talan ve işgale dayalı olarak gelişen uygarlığın, erkek egemenlikli ve iktidarcı karakteri yaşamın her alanını kirleterek yok ettiği gibi, tüm ilişkilerin minimal alanı olan kadın erkek ilişkilerinde de kirletme, tüketicilik ve kadınların fiziki varlığına yönelen yıkıcı şiddet olarak yaşanmaktadır. Elde etme, sahip olma, mülkleştirme yönelimi kadın kimliğini ortadan kaldırarak yok etmeye dönüşmektedir. Kadınların cansız bedenleri her iki anlamda da egemen erkekliğin elinde kalmıştır. Ya ruhsuz, cansız, aşksız ya fiziki olarak son nefesini vermiş, ölmüş kadın bedenleri! Evrenin muhteşem ikilemi olarak da tanımlanan kadın erkek ilişkilerinde birbirini tamamlayarak yüceltmesi gerekirken bu ilişkiler aşkın, sevginin, dostluğun, arkadaşlığın, vefa ve saygının değil tüm bunların tersine dönüşerek anlamsızlığın mekanı haline dönüşmektedir.

Bir eşyaya dönüştürdüğün ve kullandığın bir nesne değerli olabilir mi? Aşkın varsa bir kanunu bunun eşitlik ve özgürlükten geçtiği bu sıradan sorgulama ile bile anlaşılmaktadır. Özetlersem kadınların yaşamdan dışlanması, köleleştirilmesi süreci ile birlikte sadece kadınlar kaybetmemiştir. Evet belki en çok kadınlar kaybetmiş ve ihanete uğramıştır ancak bir cins olarak erkek de kazanmamıştır. Kadın toplumsallığın ana-başat gücüdür. Yaşam eğer toplumsallığı ile tanımlanabilirse o zaman kadın kazandığında yaşam da yeniden kazanılacaktır. Bu kısa değerlendirme ile yaşam ve kadın ilişkisine dikkat çekmek istedik. Yaşam ve kadın arasındaki ilişkinin biyolojik boyutu başta olmak üzere hemen her boyutta var olduğunu biliyoruz. Oluşan ilk cinsin özelliklerinden, kadın ve erkek genetiğinin şekillenmesinde kromozom dizilişleri ve cinslerde kazandıkları özelliklere kadar bir çok yeni görüş vardır. Tarihsel olarak ise arkeoloji ve antropoloji yine epistemoloji bilim dallarındaki gelişmeler tarihte insanlığın gelişimine öncülük etmiş bir kadın kültürünün varlığına dair daha çok veri ortaya çıkarmışlardır. Tüm bu alanlardaki gelişmeler kadın kimliğinin keşfedilmesinde, kendini tanımada ve yeniden oluşturmada rol oynamaktadır. Kadınların xwebunlaşmaları, yani kendi kendilerine ait olma süreçleri böyle dolambaçlı, sancılı, zor yolları geçe geçe gelişme sağlamaktadır. Yaşam kadınsız olmayacağı, kadının yaşamın başat gücü olduğu bu şekilde yeniden kabul edilen bir hakikate dönüşmeye başlamıştır.

Sonuç Yerine;

Kadın ve yaşam ilişkisinde özgürlüğü hangi bağlamda ele alacağımızı ortaya koyarak tamamlayabiliriz. Özgürlük de tanımlama çabalarına karşı koyan bir kavram oluyor. Aslında özgürlük de yaşam gibi izafi yönleri olan bir durum. Yine yaşamdan kopuk ve bağımsız ölçülemeyecek, değerlendirilmeyecek bir gerçekliğe sahip oluyor. Yaşamın, söz konusu insansa, toplumsal yaşamın olmadığı bir özgürlük tanımı tam bir aldatmaca olarak karşımıza çıkıyor. Günümüzde bunun en yaygın şekli kapitalist sömürü sistemin liberalizm yani özgürlükçülük çerçevesinde sunduğu en kötü bağımlılık, kölelik halleri oluyor. Bireysel özgürlük adı altında birey toplumsal çevresinden koparılarak en güçsüz, anlamsız, amaçsız konuma getiriliyor ki, sonrası sömürü sistemine teslim olmak oluyor. Kaba bir benzetme ile bir nevi eko sisteminden koparılan herhangi bir canlı gibi egemenlerin her türlü kullanımına açık bir nesneleşmeyi yaşıyor, birey. Demek ki toplumsal yaşam ve özgürlük arasında böyle sıkı bir ilişki vardır. Her toplumcu ilişki özgür olmayabilir ama özgür olmak isteyen her insan toplumcu olmak zorundadır. Burada kadın ile özgürlük arasındaki diyalektiği açıklamak istiyorsak bir kez daha kadın kimliğine dönmek ve tanımlamak durumundayız.

Erkeklik gibi kadınlık da biyolojik değil sosyal olarak inşa edilen olgular oluyor. Bahsettiğimiz canlı türlerinde gördüğümüz erillik ya da dişilik değildir. İnsanlaşma denilen sürecin açığa çıkardığı bilinç ve kimliklenme ile ilgilidir. İnsanın biyoloji, fizik gibi maddi bir yapıdan çok daha fazla anlam ile insan olduğu tartışma götürmez bir gerçekliktir. Fakat dikkat edilirse günümüzde tüm bilim disiplinlerine hakim olan matematik oluyor. Sayısal gerçekliklerle insanı tanımlama ve onun sorunlarına çözüm üretme

sonuçta robotik insan türüne yol açmanın dışında bir gelişme açığa çıkarmıyor. Bu nedenle özgürlüğün ne olduğu ve ona neden ihtiyaç duyduğumuzun daha iyi tanımlanmasına ihtiyaç vardır. Yazıya geçirilen ilk özgürlük tanımı amargi olarak kayıtlara geçmiş. Sümercede Amarginin anaya dönüş anlamına geldiği belirtiliyor. Yine Kürtçedeki Azadî kavramlaştırması da doğumla bağlantılandırıldığını gösteriyor. Zayin Kürtçe de doğum demek. İnsanlığın en otantik halkının dilinde özgürlükle doğum, doğuş, yaşama adım atma, kadın bağlantısı ne kadar da çıplak ve sadedir. Yine uygarlığın başlangıç yeri olan Sümerlerin de özgürlüğü anaya dönüş ve kadın bağlantısı içerisinde tanımlamış olması oldukça etkileyicidir. Sümerlerde özgürlüğü tanımlayan kavramın işaretlerinde biri de dağ sembolü. İlk kadın kimliğinin oluşumunda doğrudan bir özgürlük tanımı olmadığını, yaşamın kendiliğinden, doğal halinin böyle olduğu düşünülebilir. Ne zaman ki bu yitirilmiştir o zaman anaya, ana kadın kültürüne, Tanrıçaya dönüş, cennet tanımlaması gibi bir kavramlaştırma arayışı başlamıştır diye yorumlayabiliriz. Burada anlaşılması gereken husus toplumsallığı yaratarak insan türüne gelişme şansını veren ana kadın kültürünün özgür yaşamın temsilini yaptığı gerçekliğidir. Mülkiyet ilişkileri yoktur. Kadın bırakalım mülkleşmeyi başat unsur olarak toplumun kutsalı durumundadır. Bireycilik gelişmemiştir. Toplumsal kimlik ön plandadır ve bu kimlik ana kadında ifadesini bulmaktadır.

Bu toplumsal kimliğin uygarlığın, devletin çıkışı ve erkek egemenliğinin her türlü zorbalık ve hilesiyle aşındırıldığını biliyoruz. Tarihsel kayıtlardan takip edebildiğimiz kadarıyla en az 2000 yıllık bir kadın direnişi ve denge sürecinin olduğunu belirtebiliriz. Sonuçta kadın kimliği ve varlığı sistematik bir dışlama, karalama, aşağılanma sürecine alınarak üzerinde en çok operasyon yapılan gerçekliğine dönüştürülüyor. Kadın, en çok karanlıkta kalan bir olguyu ifade ediyor. Hemen her toplumsal ilişkinin etrafında gerçekleştiği kadın kimliği doğru tanımlanmadan yaşam ve özgürlük gibi ciddi konularda gelişme kat edilemeyeceği anlaşılmış bulunuyor. Bir yanıyla kutsanan, onsuz var oluşun düşünülmediği kadının içine atıldığı kör kuyuyu, kafesi, üzerindeki örtüyü, bu sınırsız mülkiyet halini aşmadan; yani tüm ilişkilerinden boşanmadan kadının Jin Jiyan Azadî diyalektiğine göre olamayacağını biliyoruz.

Yaşamı özgür yaşamamak bir seçenek olamaz. Kadın kimliğine dayatılan kölelik, farkına varan her insan için utanç kaynağıdır. Bu kölelikten nefret etmek için kadın olmak gerekmez. Kadınla yaşam anlamlı yaşam olursa değerli olabilir. Fakat dikkat edelim kadını en çok nesneleştiren, bedeni ile oynayan, onu her türlü pazarlama ustalığını gösteren, 24 saat cinsel tatmin aracı olarak sunan ve tecavüz kültürünü yaygınlaştıran bir erkek egemen yapıdan bahsediyoruz. Bu yapı hiç utanmadan kadınsız yaşam olmaz diyor. Hiç utanmadan kutsal ana ve aile propagandası yapıyor. Kadın üzerinde söz kurma hakkı yokken kader belirleyen tanrı krallar gibi hareket ediyorlar. Buna karşı kadınların tek bir yolu vardır. Jin Jiyan Azadî formülü ile önce kendilerine ait olmak ve her türlü mülkiyet ilişkilerinden arınmak, bunun için özgür kadın kimliğinin inşasını gerçekleştirmek, ikincisi ise buradan alınan güçle 21.yüzyıl kadın devrimini başarmak ve dünyayı değiştirmek.

Buna resetlemede diyebiliriz. Yani başa dönme fikri ile başlayabiliriz. Bunun için kapitalist modernite ve uygarlığın tüm yaşam formlarından vazgeçmeyi göze alalım. Bunu tercih ederek ilk özgürlük adımımızı atalım. Özgürlük bir irade olayı ve tercih etmekle başlıyor. Kendi toplumsallığımızı tercih edelim, onu yaşayalım.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

“En Eski Sömürgenin Başkaldırısı”

Metin Yamalak

Kadın özgürlük sorununu tartışırken sadece günceldeki duruma bakarak yorumlamak kadınla ilgili hakikati anlaşılmaz kılacaktır. En azından beş bin yıllık bir sorunu bütün “tarihsel toplum” analizi bağlamında incelemeden anlamak mümkün olmayacaktır. Her ne kadar “kadın özgürlük sorunu” olarak kavramlaştırılsa da nitelik olarak insanlığın özgürlük sorununu içeren bir sorun kapasitesindedir. Bu sebeple sosyal yaşamın sorunlarının pratik güncel çözümleri bağlamında (seçme, seçilme, çalışma, eşit iş eşit ücret, sosyal güvence, ekonomik özgürlük, doğurma, doğurmama gibi haller) ele alınmamalı, çözümleme ufku bütün insanlık tarihini kapsayacak genişlikte tutulmalıdır. Bütün toplumsal sorunların çözümü, tarihsel toplum çözümlemesi bağlamında kadının özgürlüğü şartına bağlanırsa ancak gerçekçi bir çözüm mümkün olabilecektir. Çünkü toplumsal sorunların nihai kaynağı kadının köleleştirilmesi, erkek egemen sistemin kurulmasıdır.

Jin, Jiyan, can, şen, cihan gibi yaşamı ifade eden kavramlarla tanımlanmış kadının “jan”a batması, iktidar ve devletin doğduğu ilk çağlarda oluşturulan “cinsel kırılma”yla başlıyor. “Jan” Kürtçe’de acı, sızı, keder anlamlarına gelen bir kavramdır. “Jan”ın kadın için bir kader haline gelmesi özgürlüğün yitirilmesi cinsler arası eşitliğin yitirilmesiyle başlamış ve süregelmiştir.

Sümer, Akad, Babil, Asur, Mısır, Grek mitolojilerinde, tek tanrılı dini mitolojilerde, iktidar devlet geleneğinin cinsiyetçilikten ibaret bütün anlatımlarında, kimi zaman cadı, büyücü olarak tanımlanıp tarihsel soykırımlarına maruz kalacak şekilde düşmanlaştırılan, ama her zaman aşağılanan günahkâr ve eksik varlık olarak tanımlanan kadın, sürekli ivme kazanan bir sömürüye açık tutulmuştur. Bir ideoloji ve sistem olarak erkek egemen iktidar kesintisiz bir şekilde kadın aleyhine işletilmiştir. Kadın ana tanrıçalıktan köleliğe düşürülmesi ve tarihsel süreç içerisinde erkek egemen zihniyetin “kollektif köle”si haline getirilen, kapitalist moderniteyle her parçası ayrı satılan “mal” seviyesinde düşürülüşü tarihsel cinsel kırılmalarla gerçekleştirilen durumlardır. Kapitalist modernite ile tarihsel kadın köleliği zirveye ulaşmıştır. Liberalizmle sahte bir özgürlük algısı oluşturulmaya çalışılsa da toplumsallığı dağıtılan anlamsız kadın ve dolayısıyla anlamsız erkekler yığınından oluşan bir sosyalite oluşturulmuştur. Bu anlamsızlaşmış sosyalite içinde gerçekleşen sınırsız tüketim, toplumu, kadın, erkek bütün bireyleri ve genel olarak insanlığın bütün değerlerini metalaştırıp harcamaktadır. Bu durum kadın düşüşünde en yüksek zirveyi ifade ederken aynı zamanda yeni bir tarihsel kırılmanın eşiğini de oluşturmaktadır.

Tarihsel cinsel kırılmalar kadın aleyhinde süreçleri ilerletip kadın köleliğini bir adım öteye taşıyarak derinleştirirken, kadınla bütün insanlık düşürülmüştür. Kadının demokratik otoritesi kırılıp erkek egemen anlayış hâkim kılındıkça toplumsal kölelik, sınıflar, sömürgecilik bütün yöntemleriyle iktidar ve devletler peşinden geliştirilmiştir. Günümüzde giderek güdülerin esiri olan yaşamın manevi anlamlarından koparak sadece tüketen, doğaya, topluma hatta evrene zarar veren yıkıcı “yaratık”lara dönüşme yaşanmaktadır. Bu durumdaki insanı yanlış bir çözümlemeyle hayvanlara benzetmek doğru değil, çünkü hayvanların böyle bir yıkıcılığı yoktur, onlar doğanın ekolojik birer tamamlayıcı unsurudur. Kadın köleliğiyle başlatılan süreç giderek insanlığın sonunu

getirecek durumların oluşup kalıcılaşmasına yol açmıştır. Bu "durum" elbette ki insanları bir çözüm, çıkış yolu bulmaya sevk etmektedir. Analitik zekâ, öngörü, tarihsel hafıza insana yarattığı yıkıcılığını göstermekte ve bunun oluşturduğu etkiyle duygusal, düşünsel refleks ve tepkiler insanı var olan yıkıcılık karşısında savunmaya ve çözüm için bir çıkış yolu bulmaya itmektedir. Feminizmin çıkışı böyle bir kollektif itmenin sonucu oluşan kadın hareketidir. Kapitalist modernitenin yarattığı anlamsızlaşma karşısında kadına anlam katmaya çalışan bireysel, toplumsal arayışlar bütünüdür.

Kadın köleliğiyle başlatılan süreç giderek insanlığın sonunu getirecek durumların oluşup kalıcılaşmasına yol açmıştır

Kadın direnişi tarihseldir, tanrıça İnana'dan Jîna Emînî'ye kadar bir süreklilik olsa da feminizm kapitalist modernite çağında doğmuş bir harekettir ve kapitalist moderniteye muhalefet etse de düşünsel ve pratik olarak ondan kopamamıştır. Feminizm kadın direniş tarihinin bir kesitine tekabül ediyor, olumsuzlanamaz ancak sistem içi bir çözüm arayışıdır. Kapitalist modernite ortamı içinde kadına dair özgürlük alanlarının çoğaltılmasıyla ilgilidir. Sistem içinde kadının sosya-siyasal, kültürel, ekonomik, hukuki… vb. konularda özgürlük sınırlarını genişletmeyi hedeflemektedir. Liberalizmden sosyalizme salınan değişik felsefe ve kuramlara dayalı fraksiyonlar, her ne kadar kadını önceleseler de sistemin sınırlarını aşan yeni bir toplumsallığı oluşturmak isteyen, başka bir sistem inşasına girişen bir hareket değildir. Bu nedenle de Jin-Jiyan-Azadî bağlamında ele alındığında; bireysel, parçalı, örgütsüz (küçük, yerel örgütlenmeler haricinde) bir durumdadır.

Çıkış için kapitalist modernitenin zihniyeti ve sistemin bütün unsurlarından kopmayı göze almak gerekiyor. Bundan kastımız fiziki, kaba bir kopuş değildir. Yaşamın maddi, manevi bütün ihtiyaçlarını karşılayacak bir bir kopuş olmalıdır. Zihniyet değişimi olmadan gerçek özgürlük imkanlarını yaratan felsefi, kuramsal, paradigmal temel oluşturulmadan, kapitalist modernite mekanlarından çıkıp dağda, kırda bir yaşam sürülse bile sistemden kopulmuş olmuyor. Sistemin içinden veya dışından ama onu reddeden, ona sürekli her alanda muhalif olan ve kendi özgürlükçü alternatifini oluşturan eylemlerin bir alternatif sistem oluşturmaya çalışması ekseninde kadın özgürlük mücadelesi anlam bulabilir.

Kadın sömürüsü ve kadın özgürlüğü bağlamlı çözümlemeler genelde ya sınıf eksenli bir çözümlemeyle tahlil ediliyor, ki bu da nihayetinde sınıf eksenli bir kurtuluşla formüllendiriliyor ya da kapitalist sermaye, kar döngüsü içerisinde tespit edilen alanlarda (ev, işyeri, sokak, sanat, siyaset, aile, hukuk, toplum vb.) maddi olgulara dayalı bir eşitlik üzerinden birtakım örgütlenmeler, kadın lehine düzenlemelerle bir hedefe ve sonuca bağlanıyor. İki durumda da kapitalist modernite sistemi içinde kalan çözümler önerilmekte ve onunla sınırlı kalındığı için sahici ve özgürleştirici bir çözüm oluşmuyor.

Kadın özgürlüğü, gerçek bir evrensel sorundur ve tam olarak bir sistemsel değişimi ve kadın özgürlüğü temelinde yeni bir sistem olarak kurulmasını zorunlu kılmaktadır. Tarihin ilk iktidarı ve devleti kadının köleleştirilmesi üzerinde inşa edilmiştir. İktidar ve devletin olduğu her yerde kadın özgürlük sorunu da var olmaya devam edecektir. Dolayısıyla iktidar ve devletin yarattığı bütün özgürlük sorunlarını kapsamayan bir çözüm, kadın özgürlük sorunlarını da çözemez. Böyle total; bütün toplumsal yaşamın her yönüyle yeniden inşasını içerecek nitelikte bir yaklaşım gerekmektedir. Aksi takdirde bütün iş kollarında kadın erkek eşitliğinin hukuki olarak sağlanması, ekonomik olanakların eşitlenmesi, ev işlerinin belli sosyal, hukuksal güvencelere bağlanması vb. örgütlenme ve düzenlemeler kadın özgürlük sorununu çözme değil, uzatma ve kadını tekrardan sisteme eklemleyerek sömürünün ömrünü uzatma niteliğinde kalmaktadır.

"Sistem reformlarla düzelme şansını çoktan yitirmiştir. Gerekli olan tüm toplumsal alanlarda yürütülecek bir 'Kadın Devrimi'dir. Nasıl ki, kadın köleliği en derin kölelikse, kadın devrimi de en derin özgürlük ve eşitlik devrimi olmak durumundadır. Kadın devrimi hem kuramda hem de eylemde en köklü çıkışları gerektirir."

"Demokratik Modernite", "Demokratik Ulus" ve bunun "Beden"i olarak "Demokratik Özerklik" kadını her türlü kölelikten kurtuluşu ve özgür toplumun özgür kadın ve erkeğin gelişmesinin en iddialı projesi olmaktadır. Dünyada, yaşamın bütün alanlarını kadın özgürlüğü ekseninde kapitalist modernitenin karşıtı olarak yeniden kurmayı hedefleyen ve bunun için eyleme geçen başka bir kuram, paradigma yoktur. Reel sosyalizmin kuramsal, paradigmal çıkması ve iktidara, devlete yenilmesi, kadın özgürlüğü iddiasının da boşa çıkmasına yol açtı. Benzer şekilde feminizmin, liberal demokratik sistemlerde kadına sosyal, siyasal, ekonomik, hukuki eşitlikler oluşturmasının kadının özgürleşmesine yol açmadığını, cinsiyetçi erkek egemen iktidarı var oldukça, eşitlik ve özgürlüğün mümkün olmayacağını ve erkeğin kendi egemen zihniyetinden kendiliğinden vazgeçmediği yeterince görüldü. Bu sorunun "Modernleşme", "Eğitim görmeyle"de çözülmediği anlaşılmıştır. Geriye kadını da erkeği de toplumsal kültürü ve zihniyeti de ve içinde yaşanılan iktidarcı sistemi de dönüştürmek zorunda bırakacak karşı-sisteme ihtiyaç vardır. Kastettiğimiz zorunlu dönüşüm zor gücüne dayalı bir dönüşüm anlamında değil, kültürel, sosyal, siyasal, kurumsal demokratik dönüşümlerdir.

Böyle bir dönüşüm için birinci olarak, inşa edeceği, sistemin temelini kadın özgürlüğüyle oluşturacak bir paradigma ve ideoloji gereklidir. İkinci olarak, sistemsel inşanın her aşamasında kadının hem belirleyen karar verici hem de inşacı olduğu, kendini her ihtiyaç için ayrı ayrı örgütlediği, cinsiyetçi erkek egemen zihniyet ve kurumlar karşısında kendini karşı güç olarak oluşturması gerekmektedir. Yani yoldaşı da olsa kaderini erkeklere bırakmayacak perspektifle kendi kaderini kendisi yönetmelidir. Üçüncü olarak, oluşturulacak her kurumlaşma ile (demokratik ulus, demokratik özerklik boyut ve unsurları) oluşacak yeni sosyal yaşama, toplumsal düzene yabancı olan anlayış, kültür, zihniyet, ahlak, ideoloji, felsefe, paradigmalarla mücadele ederek zorunlu dönüşümü gerçekleştirecektir.

Ana tanrıça kültürünün ilk yerleşik toplumsal yaşamı örgütlediği coğrafyada; Kuzey Mezopotamya'da demokratik ulus devrimi başlatılmıştır. Bunun pratik deneyimleri bütün Ortadoğu halklarını, hatta dünya genelinde birçok halk kesimlerini etkilemektedir. Rojava bunun somut örneğidir. Rojava'da demokratik ulus, demokratik özerklik çözümünün pratik inşa adımları atılmaktadır. Elbette bu girişimin elli yıllık bir geçmiş mücadele birikimi ve deneyimi vardır. Yaşama kadın özgürlüğü ekseninde bakış ve kurumlaşma ile Kuzey, Güney, Doğu, Batı Kürdistan'da kadın kurumlaşmaları (derneklerden ordulaşmaya) her toplumsal kurum ve örgütlenmede kadının eşit güç ve belirleyici, karar verici temsil düzeyinin esas alınması devrimci gelişmeleri de beraberinde getirmiştir.

Kadın örgütlenmesi gerçek bir özgürleşme felsefesi ve paradigmasına dayalı geliştirildiğinde en katı tutuculuğun, dogmatizmin egemen olduğu durumlarda bile devrimsel çıkışlara yol açabilmektedir

Batı modernitesi, oryantalist anlayışıyla küçümsenen, Ortadoğu, Kürdistan toplumsallığı ve bu toplumlarda mücadeleyle yaratılan kadın eksenli gelişmeler, bugün sömürgeci, işgalci, soykırımcı diktatoryal ulus-devlet sistemlerini dönüşüme zorlayan büyük toplumsal hareketlere dönüşmüştür. Bu girişim ve çalışmalar henüz en ideal formunu bulmuş değildir. Ancak bu mücadelenin paradigması, ideolojisi doğru belirlenmiştir, bu nedenle her gün devrimsel gelişmelere yol açmaktadır.

Kuzey Kürdistan'da toplumsal durum, pozitivist, modernist, oryantalist bakış açısıyla "Feodalizm", "Gericilik", "İlkellik" olarak tanımlanıp küçümsendi. Hem içerden hem dışardan gerçekleşen oryantalist bakış, halkların asimilasyonu, sömürgeleştirilmesi rolü oynadığı gibi kadının gelişmesinin ve kadın özgürleşmesinin de önünde engel oluşturdu. Bu engel zihniyette aşılıp ideolojik paradigmal alternatif oluşturulduğunda devrimsel gelişmeler kaçınılmaz olmaktadır. Kuzey Kürdistan'da sosyal, siyasal bilinçlenme ve örgütlenme ile Türkiye ortalamasına göre kadının etkili ve belirleyici düzeyde siyasal alana

en çok katılım gösterdiği bölgesi olmuş durumdadır. Bu gelişmeler Türkiye devletini ve siyasi partilerini kadın lehine birçok adım atmak zorunda bıraktı. Kadınların Daiş tarafından mal olarak pazarda satıldığı, zihniyet olarak genel yaşamda "Namahrem" denilerek sosyal, siyasal alanlardan dışlandığı teokratik karakterli Suriye, Irak devletlerinde; Rojava, Şengal, Mahmur ve diğer benzer şehir ve kasabalardaki kadın örgütlenmeleri, siyasal alana katılımı, ordulaşması tüm dünyanın dikkatini çekecek nitelikte devrimsel sonuçlar yaratmıştır. Doğu Kürdistan'da oluşturulan örgütlenmeler ve bunun üzerinde yarattığı etki, özellikle kadın siyasal alana aktif katılımının ve mücadele etmesinin önünü açtı. Kadın örgütlenmesi gerçek bir özgürleşme felsefesi ve paradigmasına dayalı geliştirildiğinde en katı tutuculuğun, dogmatizmin egemen olduğu durumlarda bile devrimsel çıkışlara yol açabilmektedir. Şirin Elemhuli'lerle gelişen direniş, derinleşerek büyük toplumsal hareketlere dönüştü. Jîna Amînî'nin katledilmesiyle başlayan kadın öncülüklü direniş hareketi, diktatoryal İran rejimini büyük sıkıntılar içine sokan bir niteliğe kavuştu, dünyanın her yerinde kadınların direniş ve dayanışmasına dönüştü. Bütün bunlar Jin-Jiyan-Azadî Devrimi'nin somut örnekleridir ve kadın özgürlük devrimine dayalı bir toplumsal özgürleşmeye doğru yürümenin adımlarını oluşturmaktadır.

Rojava'da demokratik ulus ve bedeni olarak demokratik özerklik bütün boyutlarıyla oluşturulmaya çalışılırken en önemli engel, var olan bölge devletlerinin saldırıları veya diğer cinsiyetçi iktidar güçlerinden daha fazla, inşacı kadın ve erkeklerde temsilini bulan ve henüz tam terk edilmemiş iktidarcı, devletçi ve kapitalist modernite sistemine ait alışkanlık, kültür, bilgi, anlayış ve zihniyet kalıntılarıdır. Bu engelden dolayı hızlı bir gelişme gösteremiyor, bazen kadın özgürlük devrimine karşıt olan tutum ve eylemlere zemin olunuyor ve umutla buraya bakan kadın ve erkekleri kaygılandırabiliyor ancak Jin-Jiyan-Azadî Devrimi bütün içten, dıştan engelleyici, geriye çeken anlayış, zihniyet ve tutumlara rağmen gelişiyor, umut veren deneyimleri burada şekilleniyor.

Kadın özgürlüğü bir sorun olarak belirdiğinden beri hep erkekten, devletten, efendilerden beklenen bir olgu oldu. Çözüm arayışları da hep iktidarcı, devletçi sistemler içinde reformlar yapmak hedefiyle gerçekleşti. Hangi ideolojiyle olursa olsun, iktidar, devlet sınırları içinde kalındığı müddetçe bir kısır döngü oluştu. Bunu bozmak gerekiyor. Bugün Jin-Jiyan-Azadî sloganının yaratıcısı felsefe, ideoloji, paradigma ve bunlarla oluşturulan bütün örgütlenmeler kadınlara ve genel olarak dünyaya iki şeyi göstermeye çalışıyor: Birincisi, kadın özgürlüğünün, ancak kadınların yaşamın her alanında örgütlenerek, irade ve güç haline gelerek kendilerine özgürlük alanları açabilecekleri gerçeğidir. İkincisi ise, kadın özgürlüğü (dolayısıyla toplumun tüm bireylerinin gerçek özgürlüğü) için iktidarcı, devletçi sistemlerden kopup bunların karşıtı ayrı bir toplumsal sistem kurma zorunluluğudur. Çünkü iktidarcı, devletçi sistemlerde yapılan değişiklikler her zaman sisteme eklemlenen birer halka niteliğindedir ve çoğunlukla "Reform" adı altında sistemin ömrünü uzatmaktadır.

Özgürleşmek için yeni bir toplum inşa etmek gerekiyor, daha doğrusu etrafında yeni bir toplumsallığın oluşacağı örgütlenmeye ihtiyaç var. Bunun temelini kadın özgürlüğü oluşturmalıdır. Toplumsallıkla optimal dengeye oturmuş bireysellik kendini ancak kadının erkeğin özgürleştiği bir toplumda anlamlı kılabilir ve gerçekleştirebilir. Alternatif bir sistem kurmak üzere bilinçlenme, örgütlenme ve inşaya girişme pratikleşirse gerçek bir özgürlük değeri kazanır. Ana tanrıçalar döneminde nasıl ki kadın eksenli bir sistem A'dan Z'ye her şeyiyle inşa edilerek bir toplumsallık oluşturulmuşsa; bugün de çağdaş versiyonu olarak yeni bir sistem bütün unsurlarıyla oluşturulmalıdır. Ekonomi, siyaset, sağlık, ahlak, eğitim, hukuk, spor, sanat, savunma, üretim, tüketim, aile, yönetim… gibi her alanda tam demokratik eşitliği ve özgürlüğü sağlayacak örgütlenmelere giden ve bütün bu kurumları, örgütleri alternatif bir sistem olarak birbirine bağlayan perspektif ve strateji özgür yaşamanın şartıdır. Eril-erkek egemen zihniyetle oluşturulmuş ülkeler, şehirlerden tutalım aile içi ilişkilere kadar her şeyin kadın özgürlük perspektifine göre yeniden oluşturulması sistemsel bir yeniden inşayı gerekli kılmaktadır. Jin-Jiyan-Azadî kavramlarının oluşturduğu diyalektik ilişkisellik üzerinden gelişecek inşa, adım adım kendi devrimini gerçekleştirecek ve alternatif sistem olarak somutlaşacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Jîna Emînî'nin Saçlarından Dünyaya Yayılan Özgürlük Coşkusu

Merge Polat

"Başlarken ilk radikale teşekkür etmeyi unutmayalım: Tüm mitoloji ve tarihimizde (mitolojinin nerede sona erip, tarihin nerede başladığını veya hangisinin hangisi olduğunu kim bilebilir!) sisteme karşı ilk isyanı çıkaran ilk radikal bunu o kadar etkili yaptı ki, kendi krallığını kazandı.
- Lucifer!"
Saul David Alinsky

Tarih, geçmişten geleceğe doğru bugünün kaydedilmesidir. Bu kaydı yapan tarihçiler ise sadece bilgi üretme işini üstlenmekle kalmaz, belli bir toplumsal bilincin oluşmasına da katkıda bulunur. Yani tarih ve tarihçilik mesleği, sadece bilgi üretimine değil, toplumdaki ideolojinin biçimlenmesine de etki ederek onu yönlendirir. Geçmişin kaybedilmesi, bilgi üretme sürecine ve dünyayı düzenleme biçimine de katılım demektir. Tarih, adlandırma ve tanımlama aracı olarak sosyal bilimler içinde ideolojiyle en fazla ilişki içinde olan disiplindir. Belli bir yorumu, yeni bir kurguyu gerektirir. İktidar ilişkilerini sorgular ve bizi de bu sorgulamaya katar; kimin görüşleri, düşünceleri çıkarları dile getiriliyor? Hangi grubun bilinci yükseltiliyor? Bu bilgi kim için, nasıl üretiliyor? Tarih disiplini, uzun süre iktidarı paylaşan *B*atılı, beyaz, soylu, burjuva erkeklerin oluşturduğu grubun çıkarları içinde biçimlendi. Bu özelliklerin dışında olanlar yani tüm altta kalanlar, kadınlar, köleler, siyahlar, işçiler tarihin dışına itildiler. Zamanla kadınlar dışındaki tüm toplumsal gruplar, iktidardan pay alıp tarihin içine girdi. Büyük anlatılara dahil edildiler. Tüm gelişmelere rağmen kadınlar yine çemberin dışında kaldı. Anlatılarda kadın deneyimleri marjinalleşti, tarih dışı bırakıldı. Tarih disiplini, soylu-soysuz, siyah-beyaz, köylü-işçi ayrımından sadece ve sadece erkek çıkarları ve iktidar alanı üzerinde yapılandı. Yani aidiyetleri ne olursa olsun tarih, sadece bir grubun, erkek grubunun deneyimlerini ve çıkarlarını kapsayan bir tarih oldu. Tarih, tüm evrensellik iddialarına karşın kısmi bir tarihtir. Geleneksel tarih yazıcılığı, erkeklerin yaşam pratiklerinden kaynaklanan olayları konu edinir; erkeklerin tarihsel deneyimleri üzerine odaklanır. Özcesi erkektir. Bu tarih, kadınların yer almadığı savaşların, fetihlerin elde edemediği kahramanlıkların, üyesi olmadığı parlamento, meclis gibi siyasi kurumların tarihidir. Tarih, olayların üzerinden geliştiği zemin, bunların ortaya çıkmasını hazırlayan gerçek nedenler ve kişilerle ilgilenmez. Önemli olan alınan sonuçlardır. Sonucun ortaya çıktığı alan ise genelde kamusal alanın sınırları içindedir ve bu sınırlar içinde, tarihin öznelerinden olan kadın yoktur. Bu yüzden ne genel olarak toplumlar ne de özelde kadın, yanlış bir tarihin izdüşümünde doğru bir yaşam ve gelecek kuramaz. *"Kadının kölelik tarihi yazılmamıştır, özgürlük tarihi de yazılmayı bekliyor."* Bu düsturdan yola çıkarak tarihsel toplum içinde kadının hem kölelik hem de özgürlük perspektifini doğru kavrayıp, yürütülen savaşı iyi görmemiz gerekecek. Kadın, toplumun sadece fiziki olarak yarısını veya yarısından fazlasını oluşturmuyor. Kadın aynı zamanda toplumun ve toplumsal doğanın temel anlam gücüdür. Kadın doğasını doğru tanımlamadan, tarihsel anlamını ve yerini somut ve objektif olarak vermeden, toplumsal doğayı doğru tanımlamak mümkün değildir. Kadın zihinsel, ruhsal, duygusal, fiziksel, sosyal, siyasal, ekonomik olarak nedir, nasıl sömürgeleştirilmiştir? Bu soruya tam ve doğru bir cevap verilmeden, kadın doğasını anlamak

söz konusu olamaz. Bu anlaşıldıkça erkek egemenlikli sömürgeci zihniyet ve sistem de derinliğe anlaşılmış olacaktır. Açık olan şudur ki; ne cins sorunu ve mücadelesi 21. yüzyılla başlamıştır ne de sınıf ve ulus sorunu ve mücadelesi 19. ve 20. yüzyılda başlamıştır. Uygarlığın (devletli) başından beri ezen-ezilen olgusuyla bağlantılı çelişki-çatışma ilişkisi, insanlığı, toplumsallığı belirlemiştir. Tarihi sosyolojik olarak bu yüzden yeniden yorumlamak felsefik bilince ulaştırıp politik kurum haline getirebilmek için ezen-ezilen, özne-nesne ilişkisini iyi görmek gerekmektedir. Peki, kimdir bu ezen? Kendini tanrının lütfuymuşçasına ya da doğallığın gerekleriymişçesine her şeyin sahibi görendir. Her şeyin "doğal" ve "meşru" sahibi olandır. Meşruluğun dayanaklarını sorgulatmayan, tersine kutsayan, fetişleştirendir. Bu meşruluğundan aldığı güçle tüm haklara sahip olandır. Adeta herkesin haklarını kendinde toplayandır. Kendi egemenliğinin korunmasını, tüm topluluğun ya da toplumun esas varlık nedeni olarak kabul ettiren ve bu uğurda sonu gelmez, amansız savaşları toplumun kaderi haline getirendir. Öbür tarafta ezilen ise "Tanrı lütfu" emri ya da doğallığın gereğiymişçesine herhangi bir ayrıcalığın hakka, mala, mülke vs. sahip olmayandır. Sadece itaat ve hizmetle "ödüllendirilendir." Adeta itaate, hizmete, çalışmaya, bunun yanında sorgulamaya ve itiraza kapalı olarak kodlanandır. Yaşam hakkı dahi bu sınırlar çerçevesinde kabil görülen ve bu sınırlarda kalmaya razı bırakılıp, ezenle dolambaçlı ilişkiye girendir. İşte özgürlük kavramı ve ihtiyacı tüm bu ezen-ezilen düzenek ve ilişkilerin farkındalığı sonucu doğmuştur. "Eşitlik, adalet, bağımsızlık" şiarıyla belirlenmiş tüm muhalif çıkışlar "özgürlük hareketleri" olarak tanımlanmıştır. Fakat sadece küçük bir gücün büyük bir güç karşısındaki isyanında değil, bazen de büyük bir gücün küçük bir güç karşısındaki savaşı da "özgürlük" şiarı haline getirilmiştir. Örneğin; Vietnamlıların ABD ve Japonya'ya karşı ulusal kurtuluş mücadelesi bir özgürlük mücadelesiyken, ABD'nin Irak ve Afganistan gibi yerlere müdahalesi de "özgürlük" şiarıyla tanımlanabilmiştir. Bunun nedeni bir yönüyle ezenin ezilenden, "ezilenin meşru haklarını" görüp rol çalmasıyken, diğer bir nedeni özgürlüğün sadece ezilenin, egemen karşısındaki adalet, eşitlik mücadelesi olarak tanımlanmamasıdır. Zira liberal yoruma göre "özgürlük ilerlemeciliktir", yani "ilkel" olanı, "vahşiyi", "çağdışı" olanı uygarlaştırmak da "özgürlük mücadelesidir"(!) Buna göre Kızılderililer, Afrikalılar, Ortadoğulular özgürlük adına, çağdaşlaştırma adına soykırıma maruz kalmışlardır. Bu zihniyetin sorumlusu liberalizmin kelime anlamı da zaten "özgürlükçülük" demek olandır. Çarpıtılıp şiar haline getirilen böylesi bir özgürlük anlayışı, tüm kötü niyet, amaç ve araçları gizleyen, ezene meşruluk kazandıran sevimli, çekici kılan kavramsal güçtür. Manipülasyon bu yönüyle egemen ve ezenlerin, eril zihniyetin en mahir, en yetenekli olduğu yöntemdir. Bu özgürlük tanımı üzerinden şiddet, savaş, zor egemenliği sağlamanın ve korumanın meşru bir aracı olamaz. Amacın pozitif niteliği, araç olarak şiddeti pozitifleştiremez. Şiddet, ataerkil egemenliğin sonucu olarak doğan, her koşulda ona götürecek olan ve yine her biçimde ona hizmet edecek olan olgudur.

Şiddet, ataerkil egemenliğin sonucu olarak doğan, her koşulda ona götürecek olan ve yine her biçimde ona hizmet edecek olan olgudur

"İktidar ilişkileri, toplumsal ilişkiler örüntüsü içine derinlemesine yerleşecektir. İktidar ilişkilerinin bulunmadığı bir toplumsal ancak soyutlamada var olabilir. İktidarın esas niteliği ve başvurduğu yol şiddettir. Bu, iktidarın ilkel biçimidir. Şiddet, iktidarın aracıdır" derken Foucault, ister devlet-toplum, ister birey-birey ilişkilerinde şiddet aracılığıyla iktidarı ve ezen-ezilen ilişkilerini ürettiğini de vurgular. O halde özgürlük ve demokrasiye, meşru savunmayı aşan şiddet yollarıyla gidilemez. Zira özgürlük, esneklik ve çeşitlilik ister. Devletin araçlarıyla demokrasi ve özgürlük amacına ulaşılamaz. Sonuç olarak şiddet; iktidar, devlet endeksli ezen-ezilen mücadeleleri, çelişkileri agnostistleştirmiş (bilinmezcilik) çatışmayı uçlaştırmış çözümleme yerine inkarı, kaba reddi, dönüştürme yerine yıkmayı anlayış ve tarz haline getirmiştir. Özde bağımlı olunan şeyi, biçimde ret sadece bağımlılığın derinleşmesine, reddedilen şeye benzeşmeyle ve sonuçta yeni denilen şeyde karşıt olunan eskiyi yaratarak ömrünü uzatmaya yol

açmıştır. Bu durumda karşıtına benzeşme bir sonuç değil, esasta bir amaç olmuştur. O halde şiddet, iktidar, devlet özgürlükle aynı yerde olamaz. Kadın kurtuluş ideolojisi, özgürlüğü "zorunluluğun bilinci" tanımından kurtardı. Çünkü kölelik, ezilmişlik, bir zorunluluk olmadığı gibi egemenlik de bir zorunluluk değildir.

Anasoy Zincirinin Atasoy Zincire Dönüştürülmesi

Özgürlük, Amargi yani anaya dönüştür. Demek ki kurtuluş ana kadının o ilk toplumsallığındadır. Ana kadın toplumunda şiddet, iktidar, devlet yoktur. Zaten şiddetin, iktidarın, devletin temeli kadının inkarı, reddi ve bunlara dayalı cinsel kırılmalardır. İki büyük cinsel kırılmayı bu yüzden anmak, anlamak lazım. Birincisi mitolojik, ikincisi dinsel ve son tahlilde kapitalist moderniteyle süregelen üçüncü cinsel kırılma yaşanmaktadır. Jineolojinin de temel tarihsel sorun olarak üzerinde durduğu ve kadın kurtuluş ideolojisiyle soruna dokunduğu ve güncelde de sesini ve ayak seslerini güçlü duyduğumuz "Jin Jiyan Azadî"nin (kadın yaşam özgürlük) güç aldığı tarihsel dayanaklar, toplumsal doğadaki anacıl toplum dokusuna dayanan uzun bir soluğu kapsamaktadır. Bu toplumsal kadın eksenli, kadının düzeni sağladığı, hukukunu, normlarını oluşturduğu ve kadının dişil öğelerinin damgasını vurduğu bir toplumsal düzendir. Toplumsal doğanın, ilerleyen süreçlerinde, kadının ortaya çıkardığı ve kazandığı yeteneklerini, bilgi aşamalarını, bilgi birikimini erkeğe aktarmıştır. Erkekle ortaklaşa bir topluluk yaşamı evresine geçmiştir. Ortak yaşam zeminine geçtikten sonra ortaklaşan çeşitli topluluğun çıkarlarını koruma açısından ortaya çıkan toplumsallaşan kaygıları giderme ve ortak kaygılarda yaşamı sürdürme temelinde toplumsallaşma gelişmiştir. Toplumun maddi ve manevi birikimi ortaklaşmadan el değiştirmeye dönüştüğünde asıl dönüşüm o noktada gelişiyor.

Erkek kadından öğrendiklerini, kendi "yetenekleriyle" de birleştirecek daha yüksek bir düzeyde bir birikim elde etmeye çalışmıştır. Örneğin; önceden kadının sahip olduğu gücü herkes kabul etmişken, ilerleyen süreçlerde bu gücü ele geçirme gibi bir dürtü yaşlı erkeklerde ortaya çıkabilmektedir. O dönem açısından kadının kutsanan yanları vardı, o kutsallığın tanrıçalık düzeyinde kadın olgusunun ele alınışı vardı ve kadının bu kutsanmasını erkeğin kıskandığını biliyoruz. Bu bize basit gelebilir ama günümüzden tarihe kronolojik bir psikanaliz yaparsak ve günceli tarihten gelen bir izdüşümü olarak savaş, kıyım, soykırım ve katliamda okursak neden ve sebeplerini daha iyi anlayabiliriz. Kadının insan yavrusunu doğuruyor, büyütüyor olması, kadının doğal otoritesiyle beraber yasaların kadın etrafında gelişiyor olmasının, erkekte yol açmış olduğu çeşitli rahatsızlıklar söz konusudur. Bu rahatsızlıklar bir dönem açısından belki gizli gizli yürütülmüş ve beslenmiş, büyümüş ve derinleşmiştir. Fakat ondan sonraki süreçler açısından bunlar daha açıktan kadın ve erkek arasında ciddi bir çatışmayı da yaratmıştır. Bunlar mitolojik hikayelerde de ifadesini bulmaktadır. Geçiş süreci yani ana soylu toplumdan baba soylu topluma geçiş 2000 yıllık bir süreci kapsamaktadır. Yavaş yavaş ilerleyen toplumsal diyalektik söz konusudur. Bu kimi zaman çatışmaların sert olduğu, kimi zaman da çatışma düzeyinin düştüğü süreçler biçiminde gelişiyor.

Özgürlük, Amargi yani anaya dönüştür. Demek ki kurtuluş ana kadının o ilk toplumsallığındadır

---

Bunun en çarpıcı örnekleri Sümer mitolojilerinde geçmektedir. M.Ö. 3000 yılları bu geçiş süreçlerine denk gelir. İnanna'nın sahip olduğu 104 Me'nin Uruk Kralı Enki tarafından ele geçirildiği ve Uruk'a kaçırıldığı söyleniyor. Bunlar yapılan kazılarda ortaya çıkan yazılı tabletlerdir ve ispatlı belgelerdir de. İnanna'nın elinde bulunan 104 Me aslında ana eksenli toplumun elde ettiği 104 adet buluştur. Bu buluşlar tek tek bilinmekte ama daha sonra tek tanrılı dinlerde tanrının isimleri biçiminde dile gelmektedir. Bu çarpışmalar hem kadının bulmuş olduğu buluşlar üzerinden hem de ortaya çıkan bilgilerin ele geçirilmesi üzerinden de gelişiyor. Erkeğin de biriktirmiş olduğu çeşitli bilgi düzeyleri var ama kadının açığa çıkartmış olduğu bilgi düzeylerinin erkek tarafından kaçırılması ve ele geçirilmesi

yaşanıyor. Kadınlık değerlerinin ya da toplumsal doğa değerlerinin, toplumun komünal değerlerinin ele geçirilmesi ve bunun üzerinden tasarrufa gidilmiş olması, tahakkümün artık alanen yerleşmesini "tarihin en büyük sapması" olarak tanımlayabiliriz. Ana tanrıçanın etrafı yavaş yavaş boşaltılıyor. Onun etrafında biriken topluluk değerleri, erkek şamanın etrafına toplanmaya başlıyor. Şamanizm müthiş bir din ve inanç sistemini geliştiriyor. Şamanlarda ileriki süreçlerde rahiplere dönüşecek bir sınıftır. Daha sonra şamanların yerine rahipler oturur. Rahipler ilk etapta zor kullanmaz, daha çok kendisine inanıldığı düzeyde toplulukla ilişkilerini "bilgelik" üzerinden ve tabi ki bilinç ve yönlendiricilik üzerinden topluluğa meşru kılan yanlar üzerinden otoritesini oluşturuyor. İleriki süreçlerde toplum sorgulamaya gittikçe zor aygıtı da devreye giriyor. Zorun devreye sokulduğu süreçleri de artık devletleşmenin ön aşamalarının geliştiği süreçler olarak belirleyebiliriz. Cinsel roller üzerinden konuyu ele aldığımızdan kaynaklı, kadının kutsanan değerleri artık alt edilmiş, kadın köle haline getirilip roller tersine çevrilmiştir.

Ailenin ilk gelişimi de babalık rolünün öğrenilmesi ve yine erkeğin ataerkil sistemi geliştirmesi ardından gelişmektedir. Ondan önce aile biçimindeki bir kurumlaşma söz konusu değildir. Bir kadının bir erkekle yaşaması ya da belirli kadınların bir erkekle yaşıyor olması biçimindeki daraltılmış bir kurumsal yapı, bugüne kadar söz konusu değildir. Erkek egemenlikli aile kurumu da bu süreçte böylece gelişmiş oluyor ve günümüze kadar varlığını koruyor. Şamanizmin ardından gelişen Rahip Devlet, Kral Devlet, Kral Rahip süreçleri var, inanca dayalı bir düşünce yapısı bu süreçte hakimiyetini koruyor. Sümerlerin ardından gelişen devletleşme süreçleriyle birlikte tek tanrılı dinler ortaya çıkıyor. Anasoy zincirinin atasoy zincirine dönüşmesi ya da kadının erkeğin sahip olduğu ilk köleci tarihi de Birinci Cinsel Kırılma olarak tanımlamak mümkün. İkinci Cinsel Kırılma süreci de daha çok tek tanrılı din düşüncesinin yani egemen erkek tanrının geliştiği döneme tekabül eder. Bu dönemin diğer dönemlerden farklılığıysa ataerkilliğin kendisini tam olarak kurumlaştırmasıdır. Bundan önce otoriteler ve yetkiler kişinin elindeydi, fakat tek tanrılı dinlerle birlikte devletleşme ve milliyetleşme süreçleri gelişiyor ve bunun içerisinde daha geniş sınıfların belirginleştiği kurumsallaşmalar gelişebiliyor. Tek tanrılı dinler ardından aile, devlet ve sınıf olgusu kendisini daha derinden kurumsallaştırıyor. O dönemde tanrı; şaman, kral, rahip tanrının yeryüzündeki tezahürüyken, onun ardından tek tanrılı dinlerin gelişmesinde de tanrıyı hem yere-göğe hem de yeryüzündeki varlıkların ötesine taşıyan bir düşünce sistemi gelişiyor. Siz tanrı olgusunu ya da inandığınız bir otoriteyi gözle görünmez kılarsanız o zaman bunun sorgulanmasını da yapamazsınız ve etrafınızdaki insanlara tanrının varlığını ve yokluğunu sorgulama şansını elinden almış olursunuz. Bu kadar geniş bir sisteme yayılmış tek tanrılı dinin inanç sistemi ve sorgusuz sualsiz uzun süreçlerde buna inanılmış olması ve insan düşüncesinin aslında bu tek tanrılı din düşüncesinin gelişimiyle birlikte donması ve durgunlaşması, bu düşünce sisteminden kaynağını almaktadır. Tek tanrılı dinlerin kadın yaklaşımları neydi? Ataerkil düzeni sürdürme ve hatta derinleştirme devam etmektedir. Musevilik, Hıristiyanlık, İslamiyet temel üç din olarak ele alınır. Bu üç büyük dinde de birbirleriyle ayrışan nitelikleri olsa da, kadın cinsine yaklaşımda ve ona biçmiş oldukları misyonda ortaklaşan yanlar oldukça fazladır. Musevilik, Hıristiyanlık, İslamiyet kadın konusunda ortaklaştığı nokta "zayıf cinstir".

Tek tanrılı dinlerde, erkek zaten yaratılıştan üstün sayıldığı için her alanda da üstünlük erkektedir

Kadın, erkeğin yönetmesi gereken, aile içerisinde erkeğin memnun etmesi gereken, çocuk doğurması ve çocuğu büyütmesi gereken bir cinstir. Aile fertlerinin karnını doyurması ve evin temizliğini yapması gereken, erkeğin yaşam ihtiyaçlarını karşılaması gereken ve ona sahip olanı memnun etmesi gereken bir cinsel obje olarak görmektedirler. Salt cinsel obje olmanın da ötesinde böyle bir toplumsal rol ve misyonu kadına vermektedir. Erkeği egemen, kadını köle, erkeği sahip, kadını sahip olunması gereken, erkeği yöneten, kadının da yönetilmesi gereken, erkeği daha ciddi işler yapan, erkeğin daha akılla işler

yapması gereken kadını da daha akıl dışı işler, ciddiye alınmayan ve daha ufak tefek ev işleriyle sınırlandıran, cinsiyetçi bir bakış açısını toplum içerisinde hakim bir konuma getiriyor. Tek tanrılı din inancında bu dinsel inançları değişime kapalı tutan en temel yönü mutlakiyetçi yönü olmasıdır. Ne kadını ne de erkeği bu inanç sistemini sorgulayacak bir durumda değildir ve bunun önünü açık tutan hiçbir öğe bulunmamaktadır. Dini öğelere "tanrıya şirk koşma"... üzerinden cezalar verilmektedir. Geliştirdiği hukuk sistemiyle suç ve ceza kanunlarını ataerkil sistem düzeni çerçevesinde uygulamaktadır. Bu her üç dinde de kadının yapması gerekenle erkeğin yapması gerekenler, kadının davranış kalıplarıyla erkeğin davranış kalıpları, erkeğin düşünce kalıplarıyla kadının düşünce kalıpları çok belirgin bir şekilde birbirinden ayrışmaktadır. Bunu sorgulayan ve kabul etmeyen öğeleri de din dışı öğeler olarak suçlamaktan ve adeta harama kaymış ve helalleri ihlal etmiş günah işlemiş olarak ilan ediyor.

Tek tanrılı dinlerde, erkek zaten yaratılıştan üstün sayıldığı için her alanda da üstünlük erkektedir. Bu konuda Musevilik de, Hıristiyanlık da, İslamiyet de kadının söz sahibi olmaması noktasında epey kararlıdır. Bu konuda erkek yaratılışa el atıp üstünlüğü daha başlangıçta çalmıştır. Musevilik inancına göre, Havva'ya ismini veren Adem'dir. İsimleri koyan erkekse, söz de erkeğin olacaktır. Zaten Havva yaratıldıktan sonra Adem, Havva için "Ona 'kadın' denilecek" der. İbranice "iş (erkek)", "işsa (kadın)" olarak formüle edilir. İşsa kelimesi işten türemiştir. Bu ismi kadına veren erkek ise "Benden türediğini unutma sakın!" der gibi bunu, kadına hep hatırlatır. Hıristiyanlık ise bu konuda Musevilik inancına benzer olarak erkeğin üstünlüğünü ve kadının başını örtmesi gerektiğini izah ederken şöyle söyler: "*… Ama erkek başını örtmemeli. Çünkü o tanrının benzeri ve yüceliğidir. Oysa kadın, erkeğin yüceliğidir. Çünkü erkek kadından oluşmadı ama kadın erkekten yaratıldı*". İşte bu nedenle kadının başı üzerinde bir yetki bulunduğunu belgeleyen bu simgeye gerek vardır. Erkeğin üstünlüğü buna dayandırılarak kadın üzerindeki tahakküm erkeğe hak görülmüştür. İlk tek tanrılı dinden günümüze değin inanç temeli üzerinden kadının köleliği, zayıflığı ile erkeğin egemenliği, üstünlüğü kümülatif ve sorgulanmaz dogmalarla katlanarak gelmiştir. İncil'de ise durum açık bir ifadeyle şöyle yazılır: "*… kadın kesin bağlılıkla, sessizce öğrensin. Kadının öğretmesine ya da erkeğe egemen kesilmesine izin vermem. Kadın sessiz kalmalı.*" Referans böyle büyük yerden olunca, erkek de bu konuda çok kararlı ve kesindir! Kuran da ise, "*… kadınların da ödevlerine denk belli hakları vardır. Ancak erkekler kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptir*" der. Üstünlük bu şekliyle sağlamlaştırıldıkça, kadın da aynı derecede düşürüldü. Öyle ki mal yerine konuldu. "Kadın erkek içindir" vurgusunun net karşılığı, kadının nesne olduğunu söylemektir. Kutsal kitaplarda kadının nesne, eşya ya da insan olarak görülmeyen halini net ifadeleriyle görüyoruz. Tevrat'ta bir savaşın ganimetleri şu şekilde sıralanır: "*… 675 bin davar, 72 bin sığır, 61 bin eşek, erkeklerle yatmamış 32 bin kız…*" Davar, sığır, eşek ve kadınlardan oluşan ganimetler, askerler, halk ve tanrı arasında pay edilir. Bu konum kadın için dip noktayı ifade eder. Tıpkı Tiamat'ın parçalanışı gibi derinden kırılma yaratan bir trajedidir…

Lucifer Ortadoğu'da

Bunun nasıl ki genel olarak kadın cinayetleri, katliamları, tecavüz ve soykırımıyla kölelik ve şiddet sorunu yerel, bölgesel bir sorun olmanın ötesinde ise kadın özgürlük mücadelesi ve sorunu da salt kadın cinsinin sorunu olmasının ötesinde yerel ve bölgesel de değildir. Bu anlamda sadece bir yerde-yerlerde kadını-kadınları ya da bir yerde-yerlerde erkeği-erkekleri değil, tüm Ortadoğu ve dünyaya türlü yöntemlerle hakim olan erilliği çözümlemek gerekir. Bu yüzden kadına olan yaklaşımda sosyolojik ve bilimsel olmak zorundadır. Özgürlüğü liberalizmin düşünce ve hareket-pratik yapısında ele aldığımızda çelişkilerini gördük. Sosyalizm de kelime olarak "toplumculuk" demektir, ancak hangi pozitif düşünce ve ideolojik felsefeyle ele alırsanız alın, kadını toplumdan, toplumun öz değerlerinin özneliğinden dışlarsanız, bu anti-toplumculuk yapıldığı anlamına gelir. Kürt kadın hareketi ve mücadelesi bu anlamda radikaldir. "21. yüzyıl, kadın çağı olacak" denildi ve bugün "Jin Jiyan Azadî" felsefesi bunun dünya çapındaki etkisiyle kanıtı oldu. Bugün dünya kadınları erkek aklını bin yıllar önce Ortadoğu'da ortaya çıkardığı sapmayı düzeltiyor. Bu sapma Aşağı Mezopotamya'da ortaya çıktı. Şimdi Yukarı Mezopotamya'da düzeltiliyor. Rojava'da kendisini tüm kararlılığıyla gösteren

bu mücadele, bugün Arap sahası, İran ve Türkiye sahasındaki kadınlara umut olmuş durumda. *"Kadın özgürlük mücadelesi, büyük bedeller ödeyerek, büyük emek yoğunlaşması, tecrübesi, birikimi ve bunun oluşturduğu kadın kimliğiyle bugüne gelmiştir. Rojava kadın deneyimi, bu anlamda tarihsel dayanağı güçlü olan bir kadın devrimidir. Kadın ve aile sorunundan tutalım, sayısız kadın çözümlemeleri diyalogları ve perspektifleri ile kadın hareketini güçlendirdi, ilerletti. Kadın devrimi bu değerler üzerinden kendini inşa ederek toplumsallaşmasını gerçekleştiriyor. Kuzey Suriye'de sayısız kadın komün meclisleri, kadın akademileri, jineoloji merkezleri, vakıf-dernek, çocuk kreşleri, çocuk yetiştirme yuvaları, doğal tıp merkezleri, kadın kooperatifleri, atölyeler, kadınlar için yeni ve özgür bir yaşam alanı olan Jinwar (kadın köyü), öz savunma, sağlık, kültür, diplomasi, ekonomik yapılanmalar, kadın belediyeciliği, eşbaşkanlık sistemi ve ona dayalı gelişen eşit temsiliyetli güçlü bir birlik yaratılıyor. Bu destansı direniş kadınlarda büyük özgürlük çıkışına yol açmıştır. Kadın savunmasıyla gelişen direniş sadece DAİŞ'e karşı geliştirilmedi, özünde DAİŞ özgülünde bin yıllık egemen zihniyete, cinsiyetçi geleneğe karşı geliştirilmiştir. Bu nedenle kadın direnişinin ve örgütlü kadın kimliğinin toplum üzerinde etkisi büyük oldu. Toplumsal zihniyetin değişmesi açısından tarihi bir zemin sundu. Kadın direnişi kadının toplumsal yaşamdaki temel güç olma gerçeğini açığa çıkarmıştır. Kuzey Suriye'de yaşayan Asuri, Arap ve Türkmen kadınlar da savunmaya katıldı, bu ortak katılım kadının ortak örgütlülüğünün gelişmesine de zemin sundu. Erkek egemen zihniyetin ve sisteminin baskısına ve sömürüsüne maruz kalan Arap kadınları, bu özgürlük anını fark ettikleri gibi mücadeleye akmaya başladılar…"*

Rojava modeli, özde kadın kurtuluş ideolojisinin bedenleşen hali olmakla beraber, kadının tarihsel hafızasını güncelleyen ve yaşatan bir örnek olması itibariyle daha bir önem arz etmektedir. Beş temel ilke; yurtsever özgür düşünce ve irade, özgürlüğe dayalı bir yaşam paylaşımı için örgütlülük, özgür bir kimlik ve kişilik için mücadele, etik ve estetik değerler Rojava'da kurumsal ve sosyal sistem halini aldı. Tarihi genetiği ve dayanağı olmayan hiçbir sistem ayakta duramaz. Ancak kadın öncülüğünde Rojava'da yaşanan dünyada ezilen ve örselenen tarihe umut ve moral motivasyon ışığı oldu. Feodal, dinci, milliyetçi ve cinsiyetçi tüm yasalara, kurallara, kalıplara, yargılara karşı güçlü bir mücadele duruşu sergilediler. Bu çıkış başlı başına bir devrimsel çıkıştı. Minbic, Tabqa, Rakka ve Dêrazor'da tanık olunan kara çarşafları yakma eylemi bunun göstergesiydi. Bu kadınların özgürlük haykırışı, isyanıdır. Mal-mülk olmanın ötesine geçmeyen, çok eşliliklerle daha fazla kimliksizleştirilen, hiçleştirilen, susturulan aile kafesinde mahkum edilen kadınlar o çokça bekledikleri, özledikleri özgürlüğü haykırıyorlardı. Egemen tarihin hep ötekileri olan soykırımlara maruz kalan, küçülmüş, tüketilmiş olsa da yine bu toprakların özüne sarılan Asuri, Ermeni, Türkmen, Çerkes kadınları açısından da benzer bir durum söz konusuydu. DAİŞ fiziki olarak bu topraklarda kadının gücü karşısında yenilgiye uğradı, evet, ancak DAİŞ'i yaratan zihniyet ve yapılanmalar aşılmadan tamamlanmış bir devrimden bahsedilemez.

Kadın özgürlük mücadelesi yaşanan tarihsel örnekleriyle de gösteriyor ki örgütlü güç olmadan, özgürlük mümkün olamaz

Bu anlamda cins mücadelesinin yayılımı genişlemeli, çıtası yükselmeli, zira toplumsallaşmasına her zamankinden fazla ihtiyaç var. Hem de her zamankinden daha güçlü ve radikal… Kadın özgürlük mücadelesi yaşanan tarihsel örnekleriyle de gösteriyor ki örgütlü güç olmadan, özgürlük mümkün olamaz. Kadın öz örgütlülük ve iradesiyle yürütülen her mücadelesi, özgürlüğü topluma taşırdığı gibi evrenselleşmiştir de. Son tahlilde genel dünya konjonktüründe yaşanan tama da bu hakikattir. Kadının olduğu yerde yaşam, yaşamın olduğu yerde özgürlük mücadelesi vardır. Önce bir 8 Mart günü tarihsel bir tespit halinde oluşan her eril tahakküme karşı alanlarda sloganlaşan jineolojinin olduğu her yerde felsefeleşen ve kadının olduğu yerde yaşamsallaşan *"Jin Jiyan Azadî -Kadın Yaşam Özgürlük -Woman Life Freedom"*, Jîna Emînî'nin öldü sanılan ölümsüzlüğüyle alevlendi. Peki, kimdi Jîna Emînî, ne olmuştu İran'da? Özelde Ortadoğu'da genelde tüm dünyada onca kadın, devletin yürüyen eril zihniyeti

tarafından katliama uğrarken, İran'da Jîna ne yaptı da "Jin Jiyan Azadî" bu denli anlam buldu, devrim yarattı, evrenselleşti ve kadın özgürlük mücadelesinde bir kült halini aldı? Bunu anlamak için İran devlet tarihini genişçe açımlamak gerekecektir elbet ama Jîna'nın da yaptığı bir tutam saçıyla bin yıllık devlet geleneğini tehdit etmiş olsa gerek ki, bedelini de canıyla ödedi… Füruğ Ferruhzad'[1]ın ölümünden (öldürülmesinden) yaklaşık 14 yıl sonra gelişen İran Devrimi'yle (1979) "Jin Jiyan Azadî"nin ayak izlerini takip etsek bile bize yine de kimi veriler sunacaktır.

İran'da 1979 devriminin çıkış noktası neydi? 1953 CIA destekli askeri darbeden ele alınırsa devrim, "ulusçu" karakter olur. Humeyni'nin 1963 ayaklanması esas alınırsa "Şiî" ayaklanması olarak okunur. 1971 ayaklanmaları çıkış noktası olarak ele alınırsa devrim Marksist karakter kazanır.

"Jin Jiyan Azadî -Kadın Yaşam Özgürlük -Woman Life Freedom", Jîna Emînî'nin öldü sanılan ölümsüzlüğüyle alevlendi

Devrim, özünde ulusal kurtuluş hareketi karakterindeydi. Devrime katılan güçlü ve amansız bir İslamcı grup, diğer gruplara (cebren ve kurnazlıkla) üstün gelerek, devrimi istediği istikamete çevirip adına "İslam Devrimi" demiştir. Oysa devrimde İslami hareket kadar ulusçu ve sosyalist hareketler de eşit ölçüde katılmış, mücadele etmiştir. 1979 Devriminde kadınlar aktif ve öncü rol oynar. Kentlerdeki Marksist ve İslamcı silahlı hareketler de yine en öndedirler. Ancak Şah, kanun önünde kadınlara kimi eşit haklar tanısa da şunu söyler: *"Kanun önünde eşitseniz de yetenek açısından öyle değilsiniz. Aranızda büyük bir aşçı bile çıkmadı… Siz entrikacı ve habissiniz…"* Kadının öncü rol ve yeteneklerinden tasarruf eden eril anlayış, devrimin sonuçlarını başının, gözünün sadakasıymışçasına, temel haklarını hırsızladığı gibi kanun önünde eşitliği lütuf ve minnetle bahşederken bile nefretini, mizojinistliğini sergilemekten herhangi bir beis duymaz. İran'da İslamileşme hukukta (sadece İslam hukukunu bilenler yargıç olur) kadın haklarını tümden elinden alınmasına kadar yayılır. Kadınlar bol giysiler giyecek, başlarını örtecek. Yine kadının Rıza Şah dönemindeki aileyi koruma yasası değiştirilerek, boşanma davası açma, çocuk velayeti, evliyse okuma, öğrenim görme hakkını elinden alır. Humeyni'ye göre, kadın kamu alanına girerse esas rolü olan annelik ve eş görevini yerine getirmez. Kadına bu dönemde sadece oy kullanma-seçme hakkı verir. Devleti iyi tanımayan devrim ne üzerine çıkış yaparsa yapsın devletleşir. İran devlet geleneği de doğası gereği kadın varlığı ve özgürlüğünün inkarı ve dokusuna has gerekçelerle kadına uyguladığı şiddet ve zor üzerinden yaşata gelmiştir. Esasta 13 Eylül 2022'den sonra İran'dan dünyaya yayılan ses, öfkeyle beraber demokrasiye duyulan özlemin çarpıcılığıydı. 13 Eylül'de Jîna Emînî, başkent Tahran'da ahlak polisi tarafından başörtü kurallarına uymadığı gerekçesiyle polis nezaretine alınarak karakola götürülür. 16 Eylül'de fenalaşıp hastaneye kaldırılan Emînî yaşamını yitirmiştir. Doktorlar, Emînî'nin kulak kanaması ve gözaltı morlukları dahil olmak üzere klinik semptomlara dayanarak beyin hasarı geçirdiğini belirtmişti. 17 Eylül'de Emînî cenaze töreni sonrasında toplanan bir grup "Jin Jiyan Azadî" ve daha farklı sloganlar attı. Gösteriler yaklaşık 80 noktaya yayıldı. İranlı kadınlar saçlarını keserek ve başörtülerini yakarak yaşananlara karşı kitlesel tepki gösterdi. Bilindiği üzere, İran merkezli gösteriler tüm dünyaya yayıldı devrim niteliği taşıyan ve sembol haline gelen "kadın saçı" ile "Jin Jiyan Azadî", erkek aklına ve saldırılarına yönelik subliminal ve "asi" bir karakter kazandırdı. İran İslam Cumhuriyeti, Jîna Emînî'yi "Ahlak Polisleri" tarafından katlederken, rejimin dinamitini elleriyle ateşlemişti. "Erkek İslam Cumhuriyeti"ne karşı "Jin, Jiyan, Azadî" devrimi gerçekleşti. Eylemlerde bir gözünü kaybeden kadına, "Değer miydi" diye sorulduğunda, kadının verdiği "Evet, değerdi" cevabı ya da yine eylemdeki kadınları provoke etmeye çalışıp, "Cehennemde yanacaksınız" diyen erkeklere İranlı kadınlar, "Ateşten kadınları yakamazsınız" diye cevap vermesi, kadın, yaşam, özgürlük felsefesinin derin amaç ve anlamını gösteriyor. İran'da, Suriye'de, Irak'ta, Afganistan'da nedir kadın? Kadın olmak; yeni toplumsal inşa perspektifiyle insanın olmadığı yerde

1 İranlı kadın şair

"insan" olmanın ve bunun iktidar ve eril zihniyete entegre olmadan daima özgürlük ve yaşam tutkusuyla mücadele temelinde risk ve bedelleri de göze alarak ancak ve ancak bu zihniyetin üstüne üstüne giderek mümkün olacağını bilmektir. Kadına yapılanların ahlak adına en büyük ahlaksızlık olduğunu bilmek için, ahlakiliği insan olmanın temel gereklilikleri üzerinden okumak gerekir. İnsanı, insanlığın ilk toplumsallığında okuduğumuzda ise karşımıza yine kadın ve kadın öz değer yaratımları çıkacaktır. İşte ahlak bu yaratımlara sahip çıkıp, koruduğumuz oranda insan olduğumuzu, dolayısıyla toplumsal ahlakı savunduğumuzu gösterir. Bu sebeple kadının sahip olduğu ahlaki ve politik rol, kadında varlık gerekçesini oluşturan ahlaki ve politik yapılanmasıdır. Ahlak, kadının kendini özgürce var etme kuralı ise, politika da onu uygulama gücüdür. Kadının ahlakla birlikte politikadan uzaklaştırılmasıyla yaşanan düşüş, kaybediş ve derin kölelik durumudur. Toplumsal sorunların temel kaynağını iktidarcı-devletçi zihniyet ve ona dayalı yapılanmalar oluşturur. İktidarcı-devletçi tüm yapılanmaların aşılması için ahlaki ve politik gücü olan kadın, ahlaki ve politik toplumun da icra gücüdür. Ahlaki ve politik toplumsallıkla farklılıkların, özgünlüklerin gözetilmesine dayalı birliktelik ve birbirini besleyen karşılıklı ilişkisini, gelişimin ve özgürce yaratımın basit ilkesi olarak ele alır.

Sonuç olarak;

Özgür kadın; yaşamını derin kölelikten kurtarıp güçlü irade ile kurmak için paradigmasını da güçlü ve derin kabul retler üzerinden kurar. Öz bilinç ve öz örgütlülükle kendisini yetiştiren, yapılandıran kadın demokratik toplumun asıl öğesini oluşturur. Bu temelde toplumun tüm kesimlerinin bilinçli duygu, düşünce ve ortak çıkarlara dayalı bir bağımlılığı, paylaşımı ve dayanışmayı gerçekleştirir. Kadın kurtuluş mücadelesinin sosyal boyutu yine demokratik bir toplum yapılanmasında birey ve toplum ilişkisini optimal bir dengeye kavuşmasını gözetler ve bunun için çalışır. Toplumun kendini ilgilendiren tüm kararları ortak alınmasını esas alır. Toplumsal aklın gelişimini sağlar. Toplumsal kolektivite gücünü kadının birlikteliğinden, dayanışma ve örgütlülüğünden alır. Toplumun sosyal düzeyi kadının sosyal düzeyine eş olduğundan kadın entelektüel, ahlaki ve pratik bilinç ve örgütlülükle sosyal düzeyini geliştirir, güçlendirir. Ayrıca diğer bir boyutta demokratik bir toplum açısından kadın için demokratik bir aile yapılanması da hayatidir. Demokratik aile sistemin sürekliliğini sağlayan ve tek taraflı erkek temelli aile ilişkisini reddeder. Verili aile yapılanmasına karşı kadın ve erkeğin özgür birlikteliğinden oluşan ve her ikisinin ortak iradesine dayanan demokratik ve karşılıklı özgür irade birlikteliğin sözleşmesiyle aile kurar. Kadın erkek ilişkisi tüm toplumsal ilişkilerin kaynağını oluşturur. Özgür toplum ancak kadın erkek ilişkisinin özgürleştirici temelde gelişimiyle mümkündür. Özgürleştirici ilişki geleneksel kadın, egemen erkek ikilemini aşan eşit ve özgür birlikteliktir. Demokratik ilişkilerde birbirini mülkleştirme yaklaşımı yoktur, aksine özgür bilinç ve iradeye dayalı geliştiği için tarafların birinin kararı üzerine bu birlikteliğe son verilebilir de. Özgür birliktelikler, toplumsal hakikate ulaşma, özgür bilinç, irade ve aşka dayalı birlikteliklerdir. İktidarcı-devletçi zihniyet aşılmadan doğru ve özgür bir birliktelik mümkün değildir. Bu yüzden verili aile yapılanmasının demokratik dönüşümü için başta kadın olmak üzere erkeğin eğitimi bu temelde bilinçlenme ve örgütlülüğü esas alınır. Tüm toplumsal ilişkiler ahlaki ve politik temelde geliştirilerek ilişkilerde özgürlük, eşitlik ve iradeyi tanımayı esas almalıdır.
Jin Jiyan Azadî (Kadın Yaşam Özgürlük) tüm etnik ve cins ayrımı ötesinde bir kimliktir. Bu yüzden verilen mücadele, savaş ve ödenen bedel, çalınan, gasp edilen, tecavüze uğrayan öze ulaşma, geri alma ve kadını tekrar kutsallığına geri oturtmadır. Kadına ait tüm değerler, ancak ve ancak mücadele edilerek alınır. Mücadeleyle kadın, yaşam ve özgürlük kazanacaktır.

Kaynakça:

- **Serpil Çakır; Osmanlı Kadın Hareketi**
- **Esin Küntay; Kadın ve Bedeni**
- **Fidan Cav; Kadınların Zamanı, Jineoloji Dergisi,**
- **Deniz Güngör; Amini'nin Ölümü Milat Oldu, Birgün Gazetesi,**
- **Abdullah Öcalan; Demokratik Uygarlık Manifestosu Ciltler, 1., 2., 3., 4., 5.**
- **Mitoloji Broşürü**

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Tarihsel Toplumun Demokratik Uygarlık Irmağı, Kadının Özgür Dünyasına Akıyor

Hayati Deniz Kaytan

İnsanın insan olma ve toplumsal gelişimini sağlama serüveninde Ortadoğu coğrafyası ve onun kapsama alanı olan "Altın Hilal", yaşadığımız gezegene adeta ışık olmuştur. Aynı zamanda ilk toplumsal uygarlığın doğuşuna beşiklik etmiş bu coğrafya şu an kan-revan içinde. Hegemonik-devletçi uygarlık süreci öncesinde bu coğrafya: barışın, kardeşliğin, paylaşmanın, eşit ve özgür yaşamın, tüm insanlık değerlerinde ortaklaşmanın coğrafyasıdır. Merkezi-hegemonik uygarlık sisteminin yarattığı her türlü gelişimin başlangıç noktası, doğuş yeri Ortadoğudur. Yaşamı yaratan ve doğuran kadının, ilk kültürleşmeyi, insanı insan yapan tüm toplumsal değerleri bu topraklarda ana-kadın öncülüğünde ve kadının doğa ile barışık onunla adeta bir olan zihniyeti ile şekillendirmiştir. Ana tanrıça kültürünün şekillendiği süreç olarak da tanımlayabileceğimiz Neolitik Çağ; kent ve devletçi-iktidarcı sistemin öncesini, tarım ve köy toplumunun şekillendiği dönemi ifade etmektedir. Yerleşik yaşam ile birlikte artan nüfus -erkeğin giderek toplumsal yaşama dahil olması- kent ve kent devletine giden sürecin önünü açmıştır. Yukarı Mezopotamya'da doğup gelişen Neolitik Toplum kültürü binlerce yıl içinde dünyanın farklı coğrafyalarına-kıtalarına taşınmıştır. Kentleşme ile birlikte, yeni bir sistemin, doğal toplumsal sisteme aykırı bir yapılanmanın ortaya çıktığı gözlemlenir. Bu yeni sistem bugün ardında beş bin yıllık bir tarihi bırakan ve kartopu örneğinde olduğu gibi büyüyerek yaygınlık kazanan devletçi-iktidarcı ataerkil uygarlık sistemidir. Öz olarak "uygarlık sistemi" olarak adlandırdığımız bu tarihsel gelişim kendilerinden önceki tüm toplumsal tarihi yok sayarak gelişimini olumsuz mitolojilere dayandırmıştır. Günümüzde arkeolojik kazılarda ve tarihsel toplum değerlendirmelerinde beş bin yıllık devletçi uygarlık sistemini tüm toplumsal tarihin ancak %2'sine tekabül ettiğini anlatmaktadır. Ve uygarlık tarihi denilen dönem kendisinden önce yaratılan toplumsallığın mirası üzerinde kurumlaşmış, o dönemde yaratılmış temel toplumsal değerler kendi özünden saptırılmış, insanlığın gerçek tarihi mitolojileri eliyle adeta yeni bir "yalanın tarihi" yazılmıştır. Bu bağlamda beş bin yıllık devletçi uygarlık tarihi insanlığa eşi benzeri olmayan felaketleri yaşatmıştır. Savaş, iktidar, hegemonya, mülkiyetçilik, silah, ölüm, kırım, sömürü, talan, kölelik, yalan, inkar, sermaye, kar, para, rekabet, tecavüz, katliam, soykırım, ekolojik yıkım vb. cümle bütün kötülükler bu beş bin yıllık uygarlık sisteminin eseridir. Bugün Ortadoğu coğrafyasının güney sınırına yakın Akdeniz kıyısında Filistinde yaşanan soykırım da bu beş bin yıllık tarihin *"toplumsallığı kendisine yabancılaştırarak karşıtı haline getirmesinin"* bir sonucudur.

Ana-kadın öncülüğünde yukarı Mezopotamya'da ilk toplumsal uygarlık diyebileceğimiz "demokratik uygarlık kültürü" ve sistemi insanı insan yapan tüm yaratımların şekillendiği süreci kapsar. Yerleşik yaşam ile birlikte artan nüfus yeni yerleşim alanı arayışları ilk uygarlığın boy verdiği Dicle ve Fırat ırmağı kıyılarında

orta ve aşağı Mezopotamya'ya doğru doğal yayılma gerçekleşir. Yeni yerleşim alanları kurulur, bataklıklar kurutularak tarıma açılır. Kent oluşumlarının süreci hızlandırılır. Yukarı Mezopotamya'da şekillenen kültür Aryen kültür geleneğidir. Kadının doğasını ve zihniyetinin şekillendirdiği kültürdür. Bu kültür aşağıya doğru yayılımı sağlarken günümüzde daha çok Arap halkların yaşadığı coğrafyada da yani güney ve güneybatıdan gelen kabileler birleşerek adeta yeni bir kültürü sentezlerler. Kuzeyin Aryen kültürü, güneyin hanedanlık yani önde olan El-Ubeyd kültürü bu yeni sentez de ataerkil özelliği önde olan bir kültürün doğuşuna yol açar. Batılıların uygarlık kültürünü "kent" ile başlatmasının nedeni de budur. Bu yeni sentez öyle kısa bir zamanda gerçekleşmemiştir. Kadına dayalı uygarlık sisteminin ataerkil sistem ile mücadelesi yaklaşık iki bin yıl sürer ve sonuçta ataerkil koalisyon rahip-kral-asker-komutan üçlüsü kendi siyasal sisteminin temel esaslarını oluştururlar. Ataerkil kültür adım adım kendisini tapınaklarda örgütlerken tarihi de kendinden başlatır. Mitolojiler bu yeni uygarlığı hizmetine konulur.

Kent-devlet ve ona dayalı her türlü merkezi uygarlık sistemi yaratımı egemen iktidar koalisyonun yaratımıdır, erildir, egemenlikçidir

İlk toplumsallaşmadan ataerkil hegemonik uygarlık sisteminin doğuşuna kadar olan toplumsal tarihi demokratik uygarlık dönemi olarak tanımlamak mümkündür. Demokratik uygarlık: Neolitik devrimin, doğal toplum kültürünün, ana tanrıça ya da kadın kültürünün oluşturduğu bir toplamı ifade eder. Ve bu kültür varlığını sürdürdüğü tüm zaman ve mekanlarda demokratik uygarlık kültürü yaşıyor diyebiliriz. İnsanlığın doğal toplumsal tarihin akışı içinde şekillenmiştir.

Kent-devlet ve ona dayalı her türlü merkezi uygarlık sistemi yaratımı egemen iktidar koalisyonun yaratımıdır, erildir, egemenlikçidir. Semitik kültürün oluşumunda önemli rol oynadığı bu uygarlık sistemi tüm toplumsal tarihi düşündüğümüzde, adeta kendisi ile birlikte insanlığın lanetlediği bir tarihi başlatmıştır. Sınıflaşma, toplumsal parçalanma kendisi ile birlikte yukarıda saydığımız kötülükleri doğurmuştur. Laneti kötülük ve normal yaşama aykırılık olarak tanımlarsak on binlerce yıllık kadının doğasına dayalı insanlığın insan olmaktan kaynaklı tüm değerlerin yaratıldığı dönem: eril olan ataerkil kültür ile kadın hayattan ve onun öznesi olmaktan alınmış, yaratımlarıyla kutsallık payesi kazanan ve ana tanrıçalığa layık görülen kadın yeni mitolojilerle aşağılanmış, dışlanmış ve yok sayılmıştır. Toplumsallığın kendi yaşamına kimliklendirme olarak tasarladığı tarihselliği ya da ana tanrıçalığı düşündüğümüzde kadına karşı bu büyük kötülüğü lanetlenme ile ilişkilendirmek abartılı bir yorum sayılmaz. Kadın ruhunu taşımayan yaşam lanetlenmiş yaşamdır. Ve lanetlenme kendisiyle birlikte cehennemi yaşam uygulamalarınıda getirmiştir. Beş bin yıl önce merkezi uygarlık sistemi ile kadını yakan ateş, bugün Ortadoğu'da yanmaya devam ediyor. Yine en çok kadınlar ve onun canından yaratıldığı körpe canları çocukları yanıyor. Son elli yılda Ortadoğu'yu ateşe veren iktidarcı uygarlık güçleri bu coğrafyayı cehenneme çevirmişlerdir.

Bu değerlendirmelerimizi yaparken hareket noktamız halklar olmadığının altını önemle çizdiğimizi vurgulamak isterim. Tarih boyunca halkların birbiriyle tarihsel sorunları olmamıştır. İlk kötülük zaten sıradan bireyin eseri değildir. Kendini toplumdan soyutlayarak, tanrının yeryüzü düzeyinin temsilcisi sayan eril akıl, kastlaşmış mülkiyete el koyarak sınıflaşmış, kadını kendinin en büyük rakibi olarak gören bu akıl; kadının toplumdaki yüceliğine tahammül etmemiştir. Kadına gösterilen saygı ve kadına duyulan kutsiyet bu aklı çılgına çevirmiştir. Eril-ataerkil akıl yarattığı kültür ile kadının nesne haline getirmek için Adem-Havva mitolojisini geliştirmiştir. Bu mitosa göre insanı doğuran-yaratan ve binbir emekle büyüten kadın gerçeği tersyüz edilmiş Adem'i yaratan tanrı ona eş olsun diye kadını da erkeğin kaburga kemiğinden yaratır. Öyle ki ilk kent oluşumuna ve onun tapınağına tanrıça olarak giren kadın bu sistemin kötülüğü ile fahişe olarak çıkar. Bu uygarlıkta semitik kabilelerden

biri olan Yahudilerin bu yaratılış mitolojilerinde etkin rol oynadığını Ahdî-Atik'te-Tevratta görmek mümkündür. Tevrat bu yeni uygarlığın manifestosu gibidir. Kendini tanrının yeryüzündeki temsilcisi olarak gören rahip-zamanla krala dönüşür. Kral ise kendisini tanrı ilan eder. Bu zihniyeti taşıyan egemen aklın kendisini "tanrının seçilmiş kavmi" ilan etmesini anlamak zor değil. Tevrat'ta Hazreti İbrahim'in eşi Sara'dan ayrı görünür bir kadın figürüne rastlamak son derece zordur. Konumuzun esası olmamakla birlikte kadın ile iç içe günümüzde bölgemizde yaşanan kırıma vurgu yapmakta meramımıza anlatmanın aracı oluyor.

Tek tanrıları dinlere ve kutsal kitabı öncülük eden İbrani kavmi tarihte adeta *"Dünyada sürgüne mahkum edilmiş bir halk"* olarak görülmüştür. Tarih boyunca onca kırıma, sürgüne, zulme, baskıya-soykırımlara, katliamlara maruz kalan bir halk; etnik kimliğini-kendine özgü inancıyla etkili harmalamış ve kendi yok oluşunu engellemiş olmayla kalmayıp, maddi ve manevi kültür bağlamında da etkinliğini yatsınamayacak bir noktaya taşınmıştır. Filistin'de işgal ve soykırım onlarca yıldır sürüyor. ABD gibi dünya hegemonyasının liderliğine oynayan bir güç, dünyanın gözü önünde adeta canlı canlı herkes Filistinde soykırımı seyrediyor. Batılı güçler dahil, dünyadaki pek çok devlet kendi çıkarlarını gözetmek bu kırıma ya sessiz kalıyor ya da yanında saf tutuyor. Bölgedeki güçlerin önemli bir bölümü İsrail Filistin çatışmasını kendi hegemonyal çıkarları için araçsallaştırıyor. En çok bağırıp çağıranların, en çok hamaset nutku atanların İsrail ile ilişkilerde her türlü ticari faaliyeti arttırarak sürdürdüğü inkar edilemez. NATO'nun kışkırttığı-yönlendirdiği Ukrayna-Rusya çatışması nasıl aniden Ortadoğu'ya yönlendirildi-bu sorgulanmaya değer bir konudur. Arap ülkeleri ve onları petrol zengini devlet ve iktidarlar kendi onurlarını dolara satmışlardır. Yer altından çıkarılan petrol türevleri dünyaya pazarlanırken, geride adeta posa olarak kalan zift ise bu egemenlerin zihniyetini karartmıştır. Altın tuvaletli bu sultan ve şeyh'ler Filistin halkını İsrail kırımın avuçlarına atmışlardır. Tüm dünya gibi Müslümanlıktan dem vuran ve egemenler şebekesinin soluduğu hava Filistin'in göğünü de kirletiyor. İnsan etiyle besleniyor kapitalist dünya.

Filistin topraklarında yaşayan ve bütün dünyanın, gelişmiş ileri bilişim teknolojisi ile izlediği bu savaş, kırım ve göz yaşı ezilen insanlığın geleceği açısından büyük riskler taşımaktadır. 1800'lü yıllara kadar kendi gerçek yüzünü gözler önüne seren "vahşi kapitalizm" kuruluş ve gelişimindeki vahşi yüzü ömrünün sonlarına doğru bir kez daha göstermektedir. Gezegenimizde işgal edilmedik bir bölge bırakmayan bu vahşi kapitalizm-çağdaş leviathan olarak artık kendi kendini yemeye başlamıştır. "Kurtların sessizliği" bu gerçeği anlatıyor. Kapitalizmin artık katliam ve soykırım rejimine dönüştüğü zamanda halkların-ezilen insanlığın direnişine ihtiyacı vardır. İktidarlar-sermaye sahipleri ve devletler için temel olan kendi hegemonik çıkarlarıdır. Halklar oradan umut beslememelidir. Peki milyarlarca insanın yaşadığı gezegenimizde insanlık için bir umut yok mu? Umut vardır elbette: çok uzun bir geçmişe sahip tarihsel toplumda toplumsallığın başlangıcında şekillenen kültür ve değerler, toplumun doğal özüne damgasını vurmuştur. Bir yerde toplumsallık hala yaşıyorsa; orada zayıflamış da olsa doğal toplum değerleri de yaşıyordur. Devletçi uygarlık sisteminin gelişimi ile demokratik uygarlık sistemi son bulmamıştır. Beş bin yıllık uygarlık sistemi döneminde tarihin tüm zamanlarında görkemli direnişler olmuştur. O direnişlerin her biri demokratik uygarlık sisteminin bir yürek atışıdır. İnsan toplumsallığın varlığının, zihniyetinin yaşadığının ispatıdır. Sistem karşıtı tüm toplumsal hareketler, devlet dışı tüm etnik hareketleri, devlete ve onun zihniyetine bulaşmamış inanç hareketleri, dünyada devletsiz küreselleşme potansiyeli taşıyan tüm örgütlenmeleri, tüm savaş karşıtı güçler, ekolojik ve çevre hareketleri, feminist hareketler ve toplumsal cinsiyetçiliğe karşı örgütlenen tüm kadın hareketleri demokratik uygarlığın yaşayan damarlarıdır. Emekçi-işçi hareketleri, sivil toplum hareketleri yine sayılabilir. Umut bu damarların geliştirebileceği küresel ortak mücadele örgütlenmesidir. Devletçi sistemin baskıladığı tüm toplumsal hareketlerde aynı konumdadır.

Bu Çağda Kadın Olmak En Zor Konumda Olan İnsan Demektir

Dünyada pek çok ülkede toplumsal çıkışları egemenlerle çelişen çoğulcu ve farklılığı savunan

yaygın bir halk kitlesi vardır. Biz şuna da tanık olduk 7 Ekim öncesi İsrail'de mevcut iktidarın politikalarını kabul etmeyen ve Filistin halkı ile dayanışmayı önemseyen yüzbinlerce Yahudi'nin katıldığı aylarca süren gösteriler oldu. Egemen sistemle çelişkisi olan ve alternatif sistem ve hareketleri tanık olduklarında çok rahatlıkla demokratik-özgürlükçü-eşitlikçi, barışçıl örgütlü güçlerle ortaklaşabilecek fazlasıyla kitleler mevcuttur. Savaşların özünde vahşet olduğunu meşru savunması-her türlü saldırıya karşı ahlaki ölçekte geliştiren savaşı cinayet sayan, her türlü militarizmi faşizmle özdeş sayan ve kendi öncüsünü bekleyen halk toplulukları vardır.

Devletçi uygarlık sistemi başlangıcından günümüze bir kriz sistemidir

Yaşadığımız dünyada günümüzde yaşanan kaos ve krizin öyle kolay anlaşılmayacağı da açıktır. Devletçi uygarlık sistemi başlangıcından günümüze bir kriz sistemidir. Günümüz dünyasında üstü örtük ve görünmez kılınmış, çaresizliğe mahkum edilmiş en önemli toplumsal sorunların başlıklarından biri toplumsal cinsiyetçilik sorunudur. Sanayileşme ve endüstrileşmenin dizginsiz sermaye kar tekelini amaçlayan toplum ve doğa karşıtı hale gelmiş olan endüstriyalizmin kendisi eko-sistemi yıkım noktasına getirmiştir. Tarihsel süreç kapsamlı incelendiğinde kadın kırımın beş bin yıldır kesintisiz sürdüğü görülecektir. Ataerkil toplum ilk gelişiminde kadın ilk elden zincire vurulmuştur. O ilk ezilen cins-ulus ve sınıftır. Tek tanrılı dinlerin doğuşu genelde toplumdaki dizginsiz sömürü ve baskıya dayalı birer tepki hareketleri olarak ortaya çıkmışlardır. Hz. İbrahim'in ilk isyanı Nemrutlara karşıdır. Tarihte sistem karşı gelişen her hareket zamanla sistemin bir parçası olmuş ve onunla bütünleşmiştir. Her dinsel hareketin çıkış noktasında kadına yaklaşımları daha özgürlükçüdür. İktidarın tekeline giren dinsel hareketler ona benzemiş kadın yaklaşımında ise ortaklaşmışlardır. İlk uygarlığın dayattığı köleliği, zincirlemeye adeta yeni halkalar eklemlenmiştir. İbranilerde kadın evlendikten sonra birçok hakkını kaybetmektedir. Hristiyanlığın doğuşunda Hz. İsa'ya ilk inanan ve onunla yürüyenler genelde kadınlardır. Toplum bir kurtarıcı beklemektedir. ezilen kadınlar bunun için yeni dinin yanında olmuşlardır. Maria Magdalena yaygın olarak fahişe olarak bilinir, ancak farklı İncil türlerinden bazıları Maria Magdalena'nın İsa'nın havarilerinden biri olduğunu iddia ederler. Diğer havarilerin farklı sorunlara dair İsa'nın fikirlerini öğrenmek için Maria Magdalena'ya danıştıklarıda sır değildir. Devlet sistemiyle en geç tanışan din olarak Hıristiyanlık yaklaşık üç yüz yıl gizli örgütlenmiş, taraftarlarını çoğalmıştır. Manastır örgütlenmeleri Azize ve Azizlerin de gelişiminde etkilidir. Ne zamanki Hıristiyanlık devletin bir parçası oldu, din egemen iktidara uyumlu tarzda şekillendirildi. İsa'nın ölümünü ilk günaha bağlayanlar Havva şahsında tüm kadınları suçlayıp kadını şeytan ile özdeştirirler. Yine doğal toplum özelliği taşıyan yüzbinlerce kadın cadılık ile suçlanarak yakıldılar. İslamiyet'in doğuşunda tarihçiler Hz. Hatice'nin rolüne dikkat çekerler. Kervan ticareti ile uğraşan Hz. Hatice Hz. Muhammed'i yanına alır, kervanlarını ona emanet eder. İlk vahiy sonrası vefatına kadar Hz.Hatice, Hz.Muhammed'in en yakınındadır. Örtünme İslamiyete sonradan bulaştırılmıştır. Harem kültürü, saltanat kültürü, mal-mülk zenginlik Hz.Muhammed'in döneminde yoktur. Hz.Muhammed göçtüğünde birkaç parça eşyası vardır. Asr-ı Saadetten sonra Şam'da Muaviye ve sonra Eyyubiler İslamiyet'in özünü boşaltmış, maddi zenginliği fazlasıyla önemseyerek Muhammedi yoldan sapmışlardır. Saraylar ve şatafatın İslamiyetle uzaktan yakından bağlantısı yoktur. *"Cennet anaların ayakları altındadır"* denilerek yüceltilen kadın, sonraları "kadın tarladır, dilediğiniz gibi sürebilirsiniz" noktasına düşürülmüştür.

Kapitalist sistemin oluşumu ile dünyada her türlü iktidarın, mülkiyetin, kar, sermaye ve tekelciliğin önü açılmış. Toplumu toplum yapan ahlaki değerler en çok da kapitalizmde yozlaştırılmaya maruz bırakılmıştır. Kadın pazarda alınıp satılan metaya dönüştürülür. Reklam sektörünün vazgeçilmezi, kafesteki bülbül, metların kraliçesi, her türlü cinsel sömürünün mağdurudur. Kölelik en çok da kapitalist sistemde insan ruhuna içkin kılınır.

Çağlar boyunca kölelik hep derinleşmiş, toplumsal çözülüşü-her türlü bireyciliği, ahlaksızlığı özgürlük diye topluma sunan kapitalist sistem toplumu da fahişeleştirmiştir. Tüketim nesnesi kılınan kadının bedeni adeta parçalanmış ve her parçasına ayrı fiyat biçilmiştir. Namus nesnesi kılınan kadın erkeğin her türlü hizmetine koşturmuştur. Dilsiz, aşağılanmış, yok sayılmış ve cehennemden cehennem beğenen noktasına getirilen ve tabuta konulan kadına reva görülen "ölümden ölüm beğen"dir.

"Mevcut dünya sınırlarında hiçbir ülkenin kutsallığı sayılabilecek saygıya değer sevilebilecek bir kadını yoktur." Demek acı bir tanım olabilir ancak, acımtırak bir gerçektir. Her türlü kutsallıkta boşalmış bir çağın yalan ile örülmüş dünyasında egemen uygarlık kadını cehenneme mahkum edilmiştir. Kadınların içinde özgürlük yaşayabilecekleri bir dünyaları yoktur. Eril aklın yaktığı cehennem ateşi en çok kadını yakmıştır. Her savaşın en büyük mağduru kadındır. Toplumda ahlaki değerleri yaşatmada kadının rolünü bilen kapitalizm en çok da ahlaki dejenerasyonu ve toplumsallığı hedef etmiştir. Kadın her türlü toplumsal yaşamın dışındadır. Kadın günümüzde eğer toplumsal yaşama kısmen dahil olmuşsa, siyasete, politikada yer alabiliyorsa bunu da kendi öz örgütlülüğü ve mücadelesi ile başarmıştır. Birçok ülkede "oy hakkı" büyük mücadeleleri gerektirmiştir.

Bu çağda kadın olmak en zor konumda olan insan demektir. Kapitalizm en çok sevgiliyi sevgiliye, çocuğu babaya, kadını erkeğe öldürten bir sistemdir. Bugün dünyada her üç kadından biri fiziksel şiddet görüyorsa, her yıl beş ila onbeş yaş arasında değişen en az 2 milyara yakın kız çocuğu fuhuşa zorlanıyorsa, dünyada her altı dakikada 1 kadına tecavüz ediliyorsa, her yıl en az 2 milyon kadın uluslararası kadın ticaretinin kurbanı oluyorsa, tüm savaşlarda on binlerce kadın tecavüze uğruyorsa, Çin'de sadece kız çocuğu olduğu için yaklaşık 1 milyon çocuk anne karnında öldürülüyorsa, her üç kadından biri dövülüyor, cinselliğe zorlanıyor ve tacize uğruyorsa, kadın cinayet kurbanlarının %70'i sözde erkek arkadaşları ya da eşleri tarafından öldürülüyorsa ve bu oranlar her gün daha fazla katlanarak artıyorsa, karanlık artık tüm dünyada kol geziyordur. Böyle bir dünyada ensenizde ölümün nefesini, ihanete uğramış-uğratılmış yaşamı ruhunda ve yüreğinde hisseden bir kadın, böyle bir dünyaya doğmak yerine ana rahmine geri dönmeyi tercih edecektir.

Kadın köleliği öylesine içkin kılınmıştır ki, bu içkin kılınan ve kadın şahsında topluma dayatılan kölelik uygulamada bin bir yalana malzeme kılınır. Her türlü sömürünün nesnesi kılınan kadın eğer kendisine ekonomik bir refah sağlayan bir iş bulabilirse, kendini rahatlıkla özgürleşmiş sanabiliyor. Eril dünyanın yalan hilesine, aldatıcılığına kanan kadın kendini çok rahatlıkla intiharın eşiğinde de bulabiliyor.

Eril aklın yaktığı cehennem ateşi en çok kadını yakmıştır. Her savaşın en büyük mağduru kadındır

Bu sistemin şekillendirdiği kadın kendisinden başka herkesindir. Bu sistem KADIN'ın adının yanına her türlü kötü sıfatı yakıştıra bilir, bundan bir beis görmez. Öte yandan kadınsız yaşamayı da beceremez. Sistemin uzantısı olanın sevgisiyle bir bağın olamayacağı açıktır. Kadını mülk gözü ile gören akıl: "ya benimsin ya kara toprağınsın"der. Yalana ve sahteliğe alıştırılmasının bir boyutu da sevgiye ve aşka dair bu konunun üzerinde ciltlerce kitaplar yazılabilir ama sevgi ve aşkta kapitalizmin pazarlarında tüketilmiştir. "Aşk için öldürdüm", "sevdiğim için öldürdüm" yalanlarının alıcısı çoktur. İnsan toplumsallaşmasında öncü rol oynayan kadın nasıl düşürüldü? Tarih bilincinden cins bilincinden kendini doğru tanımlama yeteneğinden uzaklaştırılan kadın hafızasızlığa mahkum edilir. Beş bin yıl boyunca yalana alıştırılmış toplumsallık, kadın gerçekliğinden çokta farkında değildir. Kadının kendine ait bir tarihi yoktur adeta. Edebiyatta, sanatta, sinemada kadını kendine göre, kendi zihin kodlarına göre konuşturan eril akıl, kadının aklını-ruhunu ne kadar tanıyor? Günümüzde tarihsizleştirme soykırımın en revaçta bir yöntemidir. Tarihsizleştirme insanlıktan koparmaktır. Demokratik uygarlığın temel yaratıcı gücü olan kadının kendi öz yeteneği ile tanrıça düzeyinde kutsallaştırılmışsa, siz bu tarihi yok saydığınızda

tanrıça kültürünüde yok sayıyorsunuz. O kültürü yok saydığınızda kutsallığıda yadsıyorsunuzdur. Buda büyük anlamsızlık, değersizlik ve yokluğun, hiçliğin kapısını aralar. *"O mahiler ki deryadadırlar deryayı bilmezler"* sözü için *"bu çağda yaşatılan kölelik için yüreğinde olmasına rağmen onu görmeme, bilmeme, anlamamadır."* balık denizin içindendir denizi suyu bilmez. İnsanlık kadın şahsında büyük köleliği yaşarken-sömürülürken, bu halinin farkında bile değildir.

Beş bin yıllık karanlığın ortaya çıkardığı bu tablo açık ve yalın olarak görülüp ve anlaşılmazsa, bunun nedenleri kapsamlı olarak bilinmezse, bu karanlığın perdesini yırtıp aydınlığa yol almanın bilinci ve zihniyeti de oluşturulamaz. Bu bir kaç sayfalık yorum ile buz dağının koca gövdesinde bir damlası ancak gösterilmiştir. Peki bu karanlıktan nasıl çıkılacaktır. Dünyanın birçok bölgesinde kadının içinde yaşadığı tablo böyledir. Filistin'de, Afganistan'da, İran'da, Irak'a, Mısır'da, Afrika'nın genelinde kadın yaşamın en büyük kurbanıdır. Mezopotamya ve Anadoluyu dışında tutmak ta mümkün değil. Ortadoğu'da kadının yaşadığı hayat çok somuttur. Gözle görünür haldedir. Çelişki çıplaktır bir yönüyle ama modern denilen dünyada çarpıtılan zihin gerçeği algılamakta daha çok zorlanacaktır. Klasik söylemle çelişkinin bunca derinleştiği bir noktada radikal demokrasi ve kültür devrimi etkileri rol üstlenebilir. Bu karanlıktan çıkışın yolu vardır elbet ancak zorlu ve engebeli, büyük bedelleri göze almayı gerektirir. Yine asla kaderciliğe sığınılamaz ölüme ve yok oluşa razı olunamaz.

Savaş Tanrılarına Hiçbir Çocuk, Kadın ve İnsan Kurban Edilmeyecektir!

Tarihsel toplum ve sosyal bilimler tarihin başlangıcını adres göstermektedir. Beş bin yıllık merkezi uygarlık sisteminde olduğu gibi insanlığa dair tüm tarihsel birikimler insanlığın ve toplumun mirası olduğunu biliyoruz. Bir fabrikatör fabrikada çalışıp icat geliştirmemiştir. Tüm yaratımlarda toplumsallığın payı inkar edilebilir mi? Maddi, manevi, düşünsel, felsefik, bilimsel tüm yöntemler gerçek anlamda insanlığın patentini taşımaktadır. Tüm dünya nüfusunun %5'inin altındaki bir nüfus oranı dünyayı yönetmektedir. Bir kaç milyonu aşmayan tekelci sermayedar dünyayı yönetiyor. Dünyamızda %95'in üstünde bir nüfus gerçek anlamda emek sömürüsüne uğruyor. Oysa çoğu insan emeğinin sömürüldüğünü ya da ücretli köle olduğunun farkında bile değildir. Bu farkındalık bilinci gelişebilirse ve insanlar kendi emeğinin sömürülmesine itiraz edebilirse gerçekten de başka bir dünya mümkün olabilir. Tüm yaratımların toplumsallığın hizmetinde kullanılması, özgür, eşit, adil paylaşıma dayalı komünal bir toplumsallığı adres gösteriyor derken, Neolitik toplum şartlarına yeniden dönmeyi kastetmiyoruz kuşkusuz. Bu iddia çarpıtma olur. Tarihsel toplumun başlangıcı derken, insanın ruhunun zihniyetinin özünün ve karakterinin henüz parçalanmadığı, toplumsallığın ezen-ezilen ayrımına uğramadığı insanın en doğal, en saf bireycilik ve mülkiyetçilik ile kirlenmediği, ahlaki özelliği baskın olan bir toplumsallıktan söz ediyoruz. Beş bin yıllık ataerkil-devletçi uygarlık-yukarıda da saydığımız gibi-tüm bu olumsuzlukları getirdi. Hegemonya kendisi ile birlikte köleliği getirdi. Özel mülkiyet karakterdeki parçalanma ile birlikte kapitalizmde zirveleyen dizginsiz bireyciliği doğurdu. Tüm toplumsal yaratımların mülkiyetini eline geçiren hegemonik güçler gasp yolu ile her değeri ezilen toplumsallığın aleyhine kullandı. Toplumsallığın yaratıcı gücü, ruhu, zihniyeti ve öznesi olan kadın artık tanınmaz haldedir. Endüstri, tarım ve sanayi kapitalist tekellerin hizmetine koşulmuş, ideolojikleştirilen endüstri sadece kar, sermaye ve onun sömürüsüne kurban edilmiştir. Gezegenimizde hayat büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Biz eko sistemi önemser, doğayı kirletmenin önüne geçebilirsek, doğamız kendi işleyen zekası ile gezegenimizi iyileştirecek ve dünyamız yeniden tüm canlıların olacaktır.

Bu bağlamda toplumsallık için önemli olan insanın en iyi insan olduğu zamanın zihniyetine dönme, doğa ile barışık, doğa ve çevreyi de düşünen, paylaşımcı, dayanışmacı, ortaklaşmış bilinç ile hareket eden, mülkiyet duygusundan arınmış, barışçıl bir zihniyettir. Bu zihniyetin öncüsü ilk toplumsal rolden kaynaklı olarak kadındır. Doğa ve onun ruhu kadında bedenleşmiştir. İlk toplumsallığın, neolitik toplum kültürel değerler zihniyetini, bugün yaşadığımız çağın her türlü bilimsel, felsefik, teknolojik, endüstriyel iletişimin

gücü ile buluşup, bu çağın yaratımlarını azami kar ve tekelleşme için değil, toplumsal yarar için kullanmak yeni bir çağın başlamasına yol açacaktır. Uygarlık sisteminin, demokratik uygarlık sistemiyle bu yeni sentezi adım adım hegemonik ve devletçi, iktidarcı olmayan yeni bir toplumsal sistemin yapı taşlarını oluşturacaktır. Dünyanın farklı farklı alanlarındaki fiili gerçekleşmelerinin büyük yararı görüldüğünde, bu iletişim çağının yardımıyla dünyamızda adeta dalga etkisi yaratacak demokratik özgürlükçü bir yarının dünyasının kapısını aralayacaktır. Kadının barışçıl, paylaşımcı doğa ile barışık zihniyeti ile ortaklaşan toplumsallık, kendi gerçek öncüsü ve yaratıcı gücü ile buluşacaktır. Bu başarılamazsa, son yıllarda gördüğümüz ekolojik felaketler, savaşlar ve yıkımlar gezegenimizi yok edecektir. Dünyayı kirleten endüstriyalizmin yol açtığı küresel ısınma dünyamızın hayatını tehdit ediyor. Kıyamet anını beklemek yerine bu cehenneme gidişe dur! denilebilir…

Bütün tarihsel, toplumsal gelişmeler insanlık geleceğinin "kadınla insanlaşmak" noktasında düğümlendiğini göstermektedir. Kadın doğasının kapsayıcılığı bunu mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla bugün, beş bin yıldır toplumdan dışlanan, düşünsel kapasitesine ket vurulan, aşağılanan, yok sayılan kadının yeniden toplumsal yaşama dönüşü 20.Yüzyıl ile başlamıştı. Son beş bin yılda kendi doğal akışından sapan demokratik uygarlık, yanıbaşında gelişen bu merkezi uygarlık sistemini bir kansere yakalanma olarak değerlendirebiliriz. Uygarlık sistemi ile birlikte insanlık hastalandı, kapitalizmde öldü yada komalıktır. Acaba bu cenaze olmasa bile komalık durumda olan şeye "insan" ve "yaşam" demiyor muyuz? İşte insanlık şimdi bu komalık durumdan uyanıp bir zamanlar sağlıklı olan halini hatırlayak ayağa kalkacak, uygarlığın atıl bıraktığı kapasitesini yeniden aktifleştirecek. Kadın zihniyetinin öncülüğünde kendini yeniden hatırlayacak yeniden kendi öz doğası ile buluşup insanlığın öncülüğünü üstlenecektir. Günümüz dünyasında her türlü maddi-manevi gelişimin bunu mümkün kıldığını, kadının tüm toplumsal alanlarda giderek öne çıktığını görüyor, hissediyor ve tanıklığını yapıyor. Bu durum tarihsel toplum açısından "yeniden gerçeğe uyanmak" özelliği taşıyabilir.

Bu evrensel rönesans tarzı bir toplumsal uyanış ve yeniden doğuşta olabilir. Ve bu doğuşa tarihte olduğu gibi Ortadoğu analık edebilir. Beş bin yıldır insanlığın üzerine çöken laneti aşmanın onu yakıp-savurup atmanın zamanı gelmiştir. Ana-kadın öncülüğünde doğal toplumda insanlığın temel değerlerini kazanan bu coğrafya, gerçek bir hazineye kavuşmuştur. O dönemin tarihsel koşulları bu hazineyi "uygarlığın doğuşu" ile kaybetti. Hazineler yitirildiği yerde aranır! Günümüz dünyasında Ortadoğu coğrafyası kriz ve kaos'tan kurtulamamıştır. Son yüz yılda dışardan bölgeye yapılan işgal-talan ve müdahaleler bunun ispatıdır. Öte yandan Ortadoğu'da yaşanan toplumsal sorunlar evrensel bir özellikde taşımaktadır. Dolayısıyla Ortadoğu merkezli yeni bir uygarlık doğuşu ya da sentezi tüm dünyada da niteliksel değişimlere neden olacaktır.

Kadın özgürlüğünün tarihin başlangıcındaki gibi devletsiz ve iktidarsız bir karakterde olması elzemdir

Kadın özgürlüğünün tarihin başlangıcındaki gibi devletsiz ve iktidarsız bir karakterde olması elzemdir. Batı türü bir kapitalizmin ve onun liberalizminin ahlaksızlaştırdığı-yozlaştırdığı hatta çürümesine yol açtığı toplumsallık yıkımdan öte bir şey getirmez. Kadın demokratik bir kapsayıcılık ve zihniyet devrimi ile tüm dilleri, dinleri, kimlikleri, etnik yapıları-ulusları, toplumdaki tüm renkleri ve farklılıkları kendi zihniyetinin çatısı altında toplayabilir. Mezopotamyada ve Ortadoğu'nun kimi coğrafyalarında başlayan kadın aydınlanması ve kadın özgürlük arayışının özelde "tüm islami cihan'da" yaşayan kadınları etkilediği açıktır. Feminizmin sorunu indirgediği alan ve çözüm perspektif vardır. Ve feminizmde de köklü devrime ihtiyaç vardır. Ekonomik özgürlük, "sistem içi arayışların" bir toplumsal özgürlük getirmediği son yüzyılda görülmüştür. Radikal demokrasi, zihniyet devrimi her türlü ataerkil-iktidarcı ideolojiyi aşan özgür eş yaşam tüm dünya ve Ortadoğu kadını kadar toplumlarıda giderek her türlü militarizmden,

savaştan uzaklaştırılacaktır. Savaş tanrılarına çocuklar, kadınlar kadar hiçbir insan kurban edilmeyecektir.

2022 yılında, Ortadoğu'da-önemli bir kültürel-tarihi birikime sahip olan İran topraklarında özelde molla rejiminin, onun Ahlak Polisinin kadının yaşamsal haklarını kısıtlayarak baskı ve zora dayalı örtünme dayatması ve bunun sonucunda Jîna Emînî adlı bir Kürt kadınının katledilmesi, zaten ülkede var olan baskılara karşı bir kıvılcım etkisi yaratmış, yaklaşık 40 yıldır baskı altında yaşayan toplumda infiale yol açmıştı. Sadece kadın hakları için değil, İran'da rejim baskısını üzerinde hisseden tüm toplumsal kesimler, Fars, Azeri, Kürt, Beluci, Arap vb. irili ufaklı toplumsal kesimler, inançlar ve kültürler tepkilerini en demokratik tarzda, protesto gösterileriyle ortaya koymuşlarıdır. Kadınların örgütlü öncülüğünde başlayan gösterilere tüm toplumsal kesimler katılım göstermiştir. Yine tüm toplumsal kesimler kadının özgürlük talebi şemsiyesi altında hak arayışına girmeleri, tüm ülkede geniş katılımlı protestolara neden olmuştur.

"Jin Jiyan Azadî" Kadın Yaşam Özgürlük şiarı söze dökülmüş taleplerde, her toplum kesimi kendi toplumsal talebini dillendirmiştir. Doğal toplum kültürü İran topraklarında halen canlıdır. Kapitalizmin açıktan hükmedemediği ve pazarına etkili açılamadığı bu topraklarda toplumun ahlaki-politik refleksleri halen diridir. 2022 yılındaki gösteriler aylar sonra bastırılmış olsada, toplumsal talepler karşılanmamıştır. İran'da başlayan kadınların öncülüğündeki bu toplumsal gösteriler, Ortadoğu ülkelerinde de yankısını bulmuş. Dünyanın pek çok bölgesinde kadınlar benzer taleplerle hem İran'daki Kadın Direnişiyle dayanışma göstermiş hem de kendi taleplerini dillendirmişlerdir. Geniş Ortadoğu'da, yani Afganistan'dan Mısır'a, Suudi Arabistan Yemen'den Anadolu ve Mezopotamya'ya hatta Kafkasya'yı da içine alan coğrafyada köklü bir kadın devrimine ihtiyaç olduğunu açığa çıkarmıştır. Bu denli büyük bir uyanış dünyada da karşılık bulacağı ve etki edeceği kesindir.

Toplumsal tarihte gerçekleştirilen tüm savaşların, kırımların, baskı ve sömürünün, kölelik dayatmasının karanlığın en büyük mağduru kadınlar ve çocuklarıdır. Kadının yaşam özgürlük sorunu bugün tüm dünya kadınlarının sorunudur. Her dinden, kültürden, renkten, ulustan, inançtan kadın; ışıksız, soluksuz, yaşamsız, havasız bırakılan bu dünyada kendi tarihsel kültürel gerçeği ile buluşmayı başarabilirse; kutsal kitapta adı Aden olarak geçen bölgeden başlayarak yeniden cenneti andıran bir yaşamı yaratabilir. Cennette cehennemde bu dünyada olur. Köleci çağda kendi doğal toplum cennetinden kopan insanlar yeniden Amargi'ye dönüşü arzulamıştır. Amargi, "Ana'ya dönüş" demektir. Tarihte kaybettikleri cennetine dönmeyi başaramayan o insanların düşlerini binlerce yıl sonra gerçekleştirmenin olanağı doğmuştur. Tarihe, kutsallığa, yaşama, tüm dinlere, dillere, kültürlere inançlara ve bu çağda Filistinde ve ona benzer coğrafyalarda katledilen kadınlar ve çocuklar için, insanlık için Amargi'ye, anaya dönüş özgürlük düşü olanların hatıralarına anlamlı bir cevap olacaktır.

Toplumların, insanlığın "kadınla insanlaşmaya" yeniden ihtiyacı var. Ataerkil uygarlık ve eril akıl kendindeki zorbalığı, iktidarcılığı, mülkiyetçiliği, zihniyeti, savaşçılığı tarihin çöp sepetine atabilir. Tarihin, toplumsallığın demokratik uygarlık ırmağı kadın özgür dünyasına akıyor.

Toplumda her bireye düşen görev bu ırmağa bir parça su, rüzgar ve hayat taşımaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İnşa Sürecindeki Devrim: Jin Jiyan Azadî

Ruşen Seydaoğlu

Tam şu an; öne çıkanlar, belli belirsiz olanlar ya da hiçbir görünürlüğü olmayanlarla tarihteki her şeyi içinde barındıran inanılmaz bir yoğunlukla doludur. Aynı zamanda bir sonraki anı gerçekleştirecek etkileşimlerin, kasti ya da rastlantısal hareketlerin ve buluşmaların potansiyelini taşır. Bu ilişki; geçmişi, şu anı ve geleceği birbirinden asla koparamayacağımızın ispatı niteliğindedir.

Devrim-devrimler de niyeti ya da neticesi ne olursa olsun bu ilişkisellikten kopuk gerçekleşmemiştir. Kelimenin-kavramın kendisi dahi tarih boyunca birçok kelimeyle-kavramla etkileşime girmiştir. Zaten insanın kendini gerçekleştirmek için ürettiği dilin de aynı amaçla gerçekleştirmeye çalıştığı devrim gibi tarihsel karşılaşmalardan çıkıp gelmesi anlam arayışından bağımsız düşünülemez. Aryen (Hint-Avrupa) dilleri açısından, dönüş anlamındaki volvere sözcüğünün aldığı önekle Latince, dönen her şey anlamındaki revolvere kelimesini üretmesi gibi. Bundan etkilenerek oluştuğu iddia edilen bir başka sözcüğün de dairesel bir rotada hareket etme eylemi veya olgusu anlamlarına gelen revolution olması gibi.[1] Kelimenin Arapçasının ise dwr; devir ve deveran bir eksen etrafında dönüşü ifade etmesi, daire ve çekip çevirmek anlamındaki idarenin de bu kökten geldiği iddiası gibi.[2]

Bu bağlantılar dikkate alınarak geri dönmek, eskide olanın değerini kendi sosyolojisi içinde keşfetme amacı olarak anlaşılıyorsa ne âlâ; ancak tanımlardaki geri dönüş vurgusunu pozitivist-ilerlemeci anlayışın etkisinde düşünüyorsak geçmişi salt kurtulmak gereken deneyimler olarak ele alıyoruz demektir. Ama bu metnin amaçları geçmişi toplumsal olanla, anı ve geleceği de geçmişle yüzleştirmektir. Çünkü kırılma, düşüş, bozulma şeklinde ifade edilen ki kendi bağlamında devrim anlamına da gelen bu deneyimlerin sebeplerini sorgulayabileceğimiz ve yeniden yorumlama fırsatı bulabileceğimiz zaman, mekân, özneler ve değerlerle dolu geçmiş; anın ve geleceğin toplumsal inşası için geçmişte bırakılamayacak kadar zengin bir kaynaktır, köktür.

Devrimi, kadınların, halkların, sınıfların, inançların, aslında toplumun çeşitliliğini oluşturan tüm bileşenlerin sıkıştırıldığı formu aşma hareketi olarak ele aldığımızda ise varlık-yokluk ikiliğinin taraflarını iki ayrı olguymuş gibi gören, sürekli çatışma halinin hüküm sürdüğü, birinin olması diğerinin yok olmasına bağlıymış gibi dayatılan öğretilerin engelleriyle karşı karşıyayızdır. *"Ancak gerçeklik bunun tam aksidir. Varlık ve yokluk olabildiğine birbiriyle bağlantılıdır. Biri bir diğeriyle anlam bulur. Yaşanan bu çelişkiden birinin yok olmaya zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır. Oluş tam da bu çelişkiden doğmaktadır. Oluş değişim, değişim de hareket demektir."*[3]

Öyleyse devrim ele avuca gelmezliğiyle donukluğu, dogmatizmi yaratan formlardan kurtulma mücadelesinin ve bu kurtuluştan doğan varoluş halinin kalıcılığını sağlayabilecek süreçlerin bütünü olarak ifade edilebilir. Ve pekâlâ bir halk tahakkümle üretilen bu donukluğun, dogmatizmin dayatmalarından kurtulmak isteyen diğer herkesle

1 Kelimenin kökenlerine ilişkin daha fazla bilgi için; https://www.etymonline.com/search?q=revolvere

2 Arapça dwr kökenli kelimeler için; https://www.etimolojiturkce.com/arama/dwr

3 Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi, Tarihsel Toplum, Azadî Matbaası, 2014, 5.

birlikte devrimi *"uygarlık sisteminin sürekli alan ve uygulamasını daralttığı ahlaki, politik ve demokratik toplumun yeniden ve daha geliştirilmiş olarak bu niteliklerini kazanması"*[4] şeklinde açıklayabilir.

Bilişsel Bir Tercih: Devrimi Kadın Özgürlüğüne Dayandırmak

Böylesi bir devrim algısıyla da geçmişi, anı ve geleceği hem bir yekûn hem de sürekli dönüşümün, döngüsel yaşamın ifadesi olarak anlamlandırmak ve yüzyılın en büyük doğumlarından birinin Jin Jiyan Azadî iddiası ile gerçekleştiğini görmek gerekir. Kürt kadınların özgürlük mücadelesinin; bin yıllarla ifade edebileceğimiz tarihselliği, on yıllardır direnişlerle vücuda gelmiş olması ve geleceği inşa eden süreğenliğiyle Jin Jiyan Azadî iddiasını devrimin kendisi ve felsefesi olarak ele alması kadın eksenli yaşamı kurmaktaki ısrarındandır.

Bu felsefenin marifeti sadece yaşamın arkeolojisini yapmaktan gelmez. Kazıdan çıkan bilgileri nasıl yorumladığı ve bu yorumdan anı ve geleceği nasıl ördüğü yani eylemi de marifetini gösterir. Ama arkeoloji de, erişilen bilgiler de, yorumlar da, eylem de kadının salt biyolojik bir varlık olmadığını görerek ele alınmalıdır. İnanca içkin, sosyal, siyasal, ekonomik deneyimlerin belirleyici cinsi ve sezgi ile akıl arasındaki dengenin ahlaki, etik-estetik olarak nasıl kurulduğunun modeli olduğunu kapsadığı kadar hakikate yaklaşabilir. Çünkü kadını biyolojisinden ibaret okumak ve toplumda bu şekilde konumlandırmak hem devrimlerin hem de karşı devrimlerin topluma karşı işledikleri en büyük suçtur. Kadın varoluşunun erkek egemen sistemin mevcut epistemolojilerinin belirlediği doğruluk, rasyonellik kıstasları ile açıklanamaz oluşu bu bilgi yapılanmalarının tarih boyunca ters yüz edildiği gerçeğindendir. Çünkü pozitivizmin doğruluk, bilimsellik, nesnellik kriterleri içinde kadın varlığı doğurgan, dişi cins, erkekliğin karşıtı bir konumda ele alınır ve bu çarpıtılmış bilgiler bütün mekanizmaları aracılığıyla topluma kanıksatılır. Oysa kadın varlığı bunun ötesinde anlamlar taşır. Ataerkil sistemin ve cinsiyetçi ideolojilerin inşa ettiğinin ötesindeki kadın hakikatini açığa çıkarmak bu sebeple tarihsel, etimolojik, arkeolojik, antropolojik araştırmaların verilerini ve bu hakikatin en görkemli yaşandığı Ortadoğu topraklarında kalan kalıntıları yeniden yorumlamayı ihtiyaç haline getirir.

Kadın devriminin dayandığı mirası komünal yaşam kalıntıları, inançları ve kültürleri, devletsiz-iktidarsız yaşam düzenleri, ekolojik birlikteliklerin korunması olarak görmesi de hakikat kapısına ulaşma isteğindendir. Böylelikle Jin Jiyan Azadî her çağın, her mekânın ve herkesin devrimi olabilme potansiyelini gösterir. Ama karartılmaya çalışılan da tam olarak bu potansiyel, kadın ve yaşam arasındaki bağdır. Kadının bedeninin, zihninin ve eyleminin ilk tohumlarını attığı mitoloji, dinler, felsefe ve bilimin iktidarlaşmaya yaklaştıkça yaşadığı bozulmayla geçirdiği evreler metnin başında da ifade ettiğimiz gibi kadın oluşun ilk halinin de zaman içinde geliştirdiği halinin de mutlak bir yok edilişini gerçekleştirememiştir.

Kadın devriminin dayandığı mirası komünal yaşam kalıntıları, inançları ve kültürleri, devletsiz-iktidarsız yaşam düzenleri, ekolojik birlikteliklerin korunması olarak görmesi de hakikat kapısına ulaşma isteğindendir

Bugün hâlâ binlerce ya da yüzlerce yıl öncesine dayanan bilgiler ya da gelenekler kasti ya da rastlantısal olarak kadınların yaşamında görülür. Edilen dualardan, yetiştirilen bitkilerden tutalım, bebek bakımındaki yöntemlerden kıyafetlerin, besinlerin, evlerin, sokakların kullanılmasına kadar hemen her şey tarihsel izlerle doludur. Siyaseti ezberlerden çıkarabilen, ötekilerin tarihini yazan yine bu izlere tutunanlar olmuştur. Modernizmin hakir gördüğü, elitizmin alan tanımadığı tüm bu kalıntılar internetler kesilince, maaşlar yetmediğinde ya da en önemlisi özsavunma gerektiğinde devreye

4 **Ali Fırat, "Hiyerarşi, İktidar, Devlet Sorunu ve Devrim", Demokratik Modernite Dergisi, Sayı:24, Haziran-Temmuz-Ağustos 2018, 7.**

giren versiyonlar gibi ortaya çıkar. Rasyonelliğin yetmeyeceği anlarda kendisi ve toplumu için sezgileriyle karar veren, harekete geçen kadın tavrı adeta kültürel bir genetik gibi işler.
Kadının kim olduğu fakat kime dönüştürüldüğü yani adı geçen kültürel genetiğin nasıl oluştuğuna dair 1. ve 2. cinsel kırılma ya da karşı-devrimler önemli doneler verir. Bu iki durakta kültürel genetiğin nasıl işlediğini anlamamıza yardımcı olacak iki odak vardır. Birincisi jineolojînin tarihsel yorumla ele aldığı 9000 yıl-9 katman, ikincisi de tarihsel yorum yaparken, hakikati ararken kullandığı yöntemlerden bir kısmı olan; mitoloji, din, felsefe ve bilim.

Kadını biyolojisinden ibaret okumak ve toplumda bu şekilde konumlandırmak hem devrimlerin hem de karşı devrimlerin topluma karşı işledikleri en büyük suçtur

Tanrıçalar çağı olarak 9 katmanın ilk 3 katmanını oluşturan dönemdeki mitosların bizlere o zamanlar sürdürülen hayatın, toplumun özelliklerinin neler olabileceğine dair birtakım bilgiler taşıdığını söyleyebiliriz. Doğadaki yaşam koşullarının zorluğuna rağmen yaptığı gözlemlerle kendisinin ve içinde olduğu topluluğun hayatta kalmasını sağlayanın kadın olması kadınların hem sezgiler hem de inşa konusundaki kabiliyetlerini geliştirdiğini gösterir. İnanna-Dumuzi mitosunda döneme dair doğa ile bağın hala çok kuvvetli olması sebebiyle ekmenin, biçmenin, çocuk doğurmanın, ergenliğe geçişin hepsinin şenlikli yürütüldüğü hikayeleriyle karşılaşırız. Bu durum farklı coğrafyalardaki isimleriyle İnanna, İştar, Kibele, Sitar hemen hepsini konu alan mitoslarda da benzer vurgularla karşımıza çıkar; yaşamın devam etmesi de bu kadınlar-tanrıçalar etrafında etmesi de kutsal sayılır. Çünkü tarımın mucidi, kendini toprakla özdeşleştiren kadın varlığıyla ortak üretimi, ihtiyaçların kolektif akılla belirlenmesini ve karşılanmasını hem doğanın getirdikleri hem de dengeli bir akılla oluşturulan kültür ile yaşamı sürekileştirmiş, heyecan vermiştir.
Tiamat ve Marduk mitosuna gelene kadar belirleyici özellikler böyledir. Ancak hikayeye göre Tiamat'ın erkek egemen sistemin ilk temsillerinden Marduk tarafından 2'ye ayrılıp 3 okla kafa temsiliyle aklına, kalp temsiliyle duygularına ve rahim temsiliyle cinselliğine saldırılır. Bu saldırı dönemin kadın kimliğini belirleyen üç unsuru bütünlüklü taşıyan kadın kültürüne, emeğine yapılmış en büyük saldırı olarak değerlendirilebilir. Ama mitosun insan topluluklarının yerleşik hayata geçtiği, artık etrafı çitlenmiş olan evlerinin olduğu bir döneme denk gelmesinin tesadüf olmadığı da açıktır.
İlk cinsel kırılmanın etkileri devam ederken bir diğer viraja girilir; tek tanrılı dinler vesilesiyle yaşanılacak 2.Cinsel Kırılma. İnanç kültürünün aksine dincilerin en büyük silahı, tanrı sözü olarak geliştirdikleri politikalarını, kutsallık adı altında dokunulmaz kılmaktır. Bu uygulamanın temel taşı olarak da dogmatizm kullanılır. Dogmatizmin başarısı egemen olan erkek iktidarın kendini meşrulaştırmak ve sürekileştirmek için çevirisini yaptığı ve yorumladığı kutsal kitapları dokunulmaz kılması ve inanç kozuyla bir o kadar da topluma işleyebilmesindedir. Kadın doyumsuz, entrikacı ve erkeğin karşıtı-düşmanı gibi ifadelerle ilk kez tevratta işlenir. Evlilik ayrıntılı kurallara bağlanır ve kadınların varlık sebebi kendilerini ilk kez sunacakları erkek için korumaktır. Ayak sesleri tanrıçalar çağının sonlarına doğru duyulmaya başlasa da kadınların denetimi kutsal bir kitapla teminat altına alınmış olur. Örneğin recm bu eksende yasalaştırılan bir cezadır. Hristiyanlık, kilise eliyle yalnızca kadınlar için değil erkekler için de cinsel ilişkilere katı kurallar getirir. Evlilik mümkün olduğunca uzak durulması gereken bir kurum olarak aktarılmış, çok eşlilik yasaklanmıştır. Tekrar tekrar evlenenlere kuşku ile bakılmıştır. Ancak iktidarın soy sürdürme ihtiyacı, hanedanlık kültürü, cinselliğin denetim altına alınması, nüfus sorunu gibi konular toplumda krizlere yol açtığından Hristiyanlığın geri adım atması gerekir. Böylelikle kilisenin üst düzey yöneticileri dışında evliliklere izin verilir. Evlilik Hristiyanlıkta da özünde bir mülkiyet hakkı veya sözleşmesidir. Hristiyanlıkta kiliselerin kadınlara

kapalı olması, evliliğin bir özel mülkiyet ve sözleşme ilişkisi olduğu gibi katı yasalar devam eder. Kadın varoluşu artık evin sürekli bakıcısı, erkeklerle kimlik kazanan ve asla dışarı çıkmaması gereken olarak donuklaştırılmaya çalışılır.[5]

İkinci Cinsel Kırılmayla yaşanan cadı avları, milyonlarca kadının cadı avlarıyla katledilmiş olması kadının varoluşuna vurulmuş en büyük darbelerdendir. Bu katliam, doğayla bütünleşebilen, ondan öğrendikleriyle bilgeye dönüşen kadının erkeğin varlığına dönük tehdit oluşturmasından başka bir şeye dayanmaz. Milyonlarca kadın toplumun şifalanması için binlerce yıllık bilgileri, gelenekleri öylesine değil politik olarak kullanırken; adını belki böyle koymamışlardır ama eşitlik ve özgürlükten yana, özel mülkiyete, cinsiyetçiliğe, tahakküme karşı edimler üretmişlerdir. Bugün hâlâ heretik olarak anılan bütün iktidar karşıtı toplum savunucuları gibi.[6] Karşılığında ise bugün farklı coğrafyalarda, kültürlerde karşılaştığımız yakma, asma, kesme şeklindeki spesifik şiddet pratiklerinin ilk denemeleriyle yüz yüze kalmışlardır.

Rasyonelliğin yetmeyeceği anlarda kendisi ve toplumu için sezgileriyle karar veren, harekete geçen kadın tavrı adeta kültürel bir genetik gibi işler

Dinciliğe dair en etkili eleştiri, kutsal kitapların zamanla değiştirilip değiştirilmediği tartışmalarıyla birlikte kitaplarda geçen ayetleri dönemin şartlarına ve aklına göre değerlendirmek gerektiğini savunanlardan gelmiştir. Hem tefsirlerin erkekler tarafından yapılması hem de ayetlerin içinde geçen sözcüklerin farklı farklı anlamlar içermesinden dolayı yorumların da subjektif olduğunu düşünenler bulunmaktadır. Yani dini edimlerin anlaşılmasında meallerin ve tefsirlerin belirleyiciliği önemlidir. O dinde inanç kültürünün kalıntıları bile varsa ki bu kültür toplumsal olana dayanır. Erkek egemenliğiyle dönüşen ve dincilik haline gelen yaklaşım çok boyutlu irdelenmeli ve toplumsal olan yönlerini baskın hale getirerek devrime katılmalıdır.

Çünkü dinciliğin kuralları sadece kadın cinselliğine değil, kadın cinselliğinden başlayarak aslında toplumsal yaşamın tüm kurallarına sirayet etmiştir. Ama katı kuralların dinlerle başlamadığını akılda tutmak gerekir. Kadının toplumdaki belirleyiciliği, mucidi ve yürütücüsü olduğu tüm işlerin elinden alınması ve erkek egemen aklın "ihtiyaçları" ekseninde kullanılması ilk üç katman diye ifade ettiğimiz dönemde başlamıştır. Dinlerin yasa niteliğindeki kutsal kitaplarıyla da resmileştirilmiştir. Haliyle ters yüz edilmiş olsalar bile ne bu mitosları ne de dinleri karşıtlıklar üzerinden ele almak bunların yarattığı toplumsal krizi çözmenin yolu olabilir.

Varoluşun en ahlaki halini canlı tutmaya çalışanların yani kadınların erkek egemen zihniyetle üretilen felsefede ele alınış biçimleri de bu zihniyete bulaşmış mitoloji ve din anlatımlarının mirasına sahip çıkar niteliktedir. Farklı Yunan kaynaklarında cinsellik üzerine kavramlar tartışılırken kadınların denetim sistemine uygun biçimde ele alındıklarını görmek de tesadüf değildir. Dönemin filozoflarından Protogenes'e göre *"kadınların bulunduğu yere aşkın bir parçası bile giremez"* ya da Ksenophon'nun *"evlilik içindeki cinsel yaşama dair, kadının gerçek güzelliğinin evdeki uğraşları olduğunu, kadının kocasının arzu nesnesi olarak kalabilmesi ve başka kadınların olmamasının ancak bunları yerine getirirse mümkün olacağını"* derken mitolojinin, dinlerin altüst ettiği kadın varoluşunu bir kez daha parçalamaya giriştiği söylenebilir. Aristoteles'e göre kadını yönetmek, ilişkilerin hep eşitsiz olduğu siyasal bir iktidara sahip olmaktır. Cinsel edimde de toplumsal yaşamda olduğu gibi taraflardan birine edilgen, egemen olunan ve ast konumunun yakıştırılması, söz konusu kadın veya köle ise normaldir.[7]

Kadın varoluşunun ilksel temellerinden koparılarak en ince metaya dönüştürülmesindeki sürecin ve

5 Figen Aras Kaplan, "Cinsellik Bir Zamanlar Kutsaldı", Jineolojî dergisi, Sayı:24, Ocak Şubat Mart 2022, 59-79.

6 Silvia Federici, Caliban ve Cadı Kadınlar, Beden ve İlksel Birikim, İstanbul: Otonom Yayıncılık, 1. Baskı, 2022, 54.

7 Aycan Diril, "Antik Yunan'dan Günümüze Cinsiyet ve Cinsellik Sorusuna Felsefi Yaklaşımlar", Jineolojî dergisi, Sayı:24, Ocak Şubat Mart 2022, 145-162.

yöntemlerin toplamını da kapsayan pozitivizm, kadın üzerinden edinilen sömürme deneyiminin toplumsal doğanın bütününe uygulandığı aklın adı olarak 16. Yüzyılda yüksek sesle dile getirilmeye başlar. Kadın ve erkeğin, aklın ve sezgilerin birbirinden bu denli kökten kopartıldığı ve bilimin karşıtlık ve kopukluk üzerinden oluşturulduğu böylesi etkili bir hamle daha önce yaşanmamıştır, diyebiliriz. Objektiflik-sübjektiflik, sonsuz görecelik-mutlak evrensellik, özel alan-kamusal alan gibi ayrımlar yaratarak toplumsallık yerine bireyciliğin, bütünlüklü yaşam yerine parçalı düşünce ve edimlerin önceliğinin esas alınması kural haline getirilir. Bilgi artık tekellerin elindedir ve bu tekeller bilgiyi istedikleri gibi eğip bükebilirler. Doğa için, kadın için, toplum için, birey için doğru ve güzel olan değil tekeller için kar sağlayan üretilmeli ve tüketilmelidir.

Kapitalist modernitenin pozitivizme dayalı bilimciliğiyle aile, hanedan, devlet gibi kurumlar ulus ya da ulusötesi sermaye kurumları olarak şirketleştirilir. İnsan, ürettiğini yönetmek bir tarafa ne üretildiğinin, bu üretimin ne için yapıldığının ve neden kendisi tarafından tüketildiğinin bilgisinden ve farkındalığından uzak mekanik bedenlere dönüştürülür. Kadın bedeni kutsallığını toplumsal etik ve estetikten alan güzellik algısı yerine estetik ve kozmetik sektörü eliyle erkek cinselliğinin ve kapitalist normların tüketilebilir metası olarak sürekli olarak şekillendirilir. Geriye meşakkatli bir kazı yapılmadıkça açığa çıkmayacak denli derinlere gömülmüş; zihniyle, ruhuyla ve bedeniyle bağı kalmamış kadın simülasyonları, toplumsallıktan uzak yığınlar, talan edilmiş mekânlar kalır.

Jin Jiyan Azadî devrimi, işte tersine çevrilmiş, manipüle edilmiş, kemikleşmiş bu bilgi ve mekanizmalara karşı ama bunların da içinde saklı olanı kaynağıyla buluşturmaya çalışarak dayanaklarını inşa ediyor. Bilhassa mitoloji, din, felsefe ve bilimdeki kadına dair, toplumsal olana dair kalıntıların peşine düşerek; bu üretimlerin açığa çıktığı dönemin karakterini okuyarak ama bunların kökten yanlış olduğunu ileri sürmeden, yeni mutlaklıklar yaratmadan yol alıyor. Özetlemeye çalıştığımız ama bin yıllardır devam eden tüm bu yöntem ve politikaların iktidarlaşmış formlarına itiraz ederek kadın varoluşunun, hakikatinin yaşamın esası, devrimin dayanağı olduğunu söylüyor. Geldiği tarihin sömürgecilikten çok özgürlüğe içkin olduğunu ortaya koyuyor. Adını ancak 21.yüzyılda bu kadar somut dile getirsek de neredeyse mücadelesiyle benzer ömürlü erkek egemen sistem saldırılarına karşı mitolojiyi, dini, felsefeyi ve bilimi kadın özgürlüğüne dayanarak yeniden işledi, işliyor.

Kadın Devrimi Sürerken Kapitalist Modernitenin Yarattığı Riskler

Kapitalist modernite, tahakkümü kurumların ötesine taşıyarak her bireyi iktidar mekanizmasına dönüştürdüğü mevcut örüntüsüyle devrimin sadece kurumların ortadan kaldırılmasıyla gerçekleşebilme ihtimalini de boşa düşürmüştür. Bireyler farkında bile olmadan bulundukları her yerde ve dahil oldukları her ilişkide iktidarı yeniden üretir hale getirilmişken tek bir mekanizmanın alaşağı edilmesi, tahakküm odakları tarafından topluma enjekte edilmiş cinsiyetçiliğin, dinciliğin, milliyetçiliğin ve endüstriyalizmin bir anda yok olmasına yetmez durumdadır. Kapitalist modernitenin bin yıllar içerisinde her şeye sirayet etmiş zihniyetinin çok boyutlu ve planlı haline karşı sistemli, uzun vadeli olduğu kadar anlık olarak da mücadele üretmek kaçınılmaz olmuştur.

Tahakküm ilişkilerinin ortaya çıkışının ve zaman içinde derinleştirilmesinin kadın ve erkek arasında başladığı ve sürdürüldüğü bilgisi, söz konusu ilişkiler yeniden düzenlenmedikçe devrimin olanaksız kalacağının ilanı gibidir. Bu durumu hafife almamak gerekir. Genel geçer vurgular sorunun derinliğinin anlaşılmasına yetmez. Kadın ve erkek oluşun inşasından, bunlar arasındaki çok çeşitli ilişki sarmalına ve bunun topluma kademeli olarak nasıl yansıtıldığına kadar; siyasalın üretimi üzerine tekrar tekrar düşünerek yapım aşamasındaki devrimin kendi sağlamasını yapabileceği ve böylelikle kalıcılaşabileceği imkânları keşfetmek gerekir. Aile ilişkilerinden tutalım, mücadele yoldaşlığına, hayat arkadaşlığına değin tüm karşılaşmaların mekânın nasıl üretildiğini, siyasi mekanizmaların nasıl kurulduğunu, ekonomi politiğin ne olduğunu belirlediğini anlamak gerekir. Çünkü ancak böylesi bir farkındalıkla tüm bunların tahakkümden, toplumsal cinsiyetçi rollerden arındırabileceği

potansiyelinin ve performansının yine Jin Jiyan Azadî Devriminde olduğu anlaşılabilir.

Mevcut ilişkilerin radikal bir şekilde eleştirildiği Jin Jiyan Azadî Devriminin esas aldığı model olarak eş yaşam, sorunun tespitini yapmakla kalmayıp çözüm geliştiren tutumun neticesinde açığa çıkmıştır. Eş yaşam modeli; özgürlüğün ve eşitliğin an be an üretildiği, kalıcılaştırıldığı, sisteme kavuşturulduğu kadın erkek ilişkilerini yaratılabildiği oranda iddiasına denk düşecektir. Çünkü kapitalist modernitenin sistemine dahil olan herhangi bir yapıda kadının tanınmasıyla yok sayılması arasında dakikalar vardır. Bozuma uğratılmış aşk, sevgi ilişkilerinde de durum farklı değildir. Aşk kelimelerinin nefret kelimelerine dönüşmesi ve cinayetle sonlanması dakikalar içinde bu sistemin mekanizmalarıyla barışık erkeklik temsillerinin elinden çıkar.

Mevcut ilişkilerin radikal bir şekilde eleştirildiği Jin Jiyan Azadî Devriminin esas aldığı model olarak eş yaşam, sorunun tespitini yapmakla kalmayıp çözüm geliştiren tutumun neticesinde açığa çıkmıştır

Örneklerle değerlendirirsek; kadına yönelik şiddetin suç sayılması kadının statüsünün tanınması açısından elbette çok önemlidir. Ancak suçu ya da yaptırımı bizzat erkek egemenliğinin yarattığı kurumlar belirliyorsa, bu statü hâlâ onlar elinde eğilip bükülebilir niteliktedir. Ancak Jin Jiyan Azadî Devrimi, kadına yönelik şiddetin dayandığı erkekliğe karşı, şiddetin yaşamın her alanında sürekli üretilmesine karşı mücadele ederek, kadının statüsünün toplumsal olarak savunulduğu bir yaşama doğru yürüyüş halindedir. Başka bir örnek de sorunun siyasette görünürlük gibi temel bir hakkın ifasıyla bile bazen tam olarak çözülemez olduğudur. Siyasette görünürlük kazanmış, demokrasiyi, ekolojik yaşamı ve kadın özgürlükçülüğü temsil iddiasında olanların kadınla ya da erkekle kurduğu ilişki, aslında kim olduğunun göstergesidir. Devrim bürokratik zeminlerde değil gizli tutulan, toplumsal yaşamdan kasten ayrılmış, özel sanılan alanlarda inşa edilmeye başlar. Bu alanlar bazen parti binaları ya da diğer kurumlarken bazen de ev içidir. Pekâlâ sokakta yan yana yürümek, eylem planlamak, evde iş bölümü yapmak da buna dahildir.

Tüm bu nitelikler ve kapitalist moderniteden kaynaklanan riskler birlikte düşünüldüğünde Jin Jiyan Azadî Devriminin tek bir yöntem, davranış biçimi ya da benzer politik davranışlarla sürdürülemeyeceği de son derece belirgindir. Kürt kadınların ve ortak mücadele yürüttükleri diğer tüm kadınların özgürlük mücadelelerini yaşadıkları farklı coğrafyalarda, özgün yöntemlerle sürdürmesi ve bunu yaparken hâlâ Jin Jiyan Azadî Devriminin örülüyor olması gibi. Hem güncel bir örnek olması hem de tarihinin, coğrafyasının "Dalahu"-yani ana-kadın yurdu- gibi köklerden geldiğini, kadim dişil sembollerle dolu olduğunu düşünürsek Rojhilatta yükselen Jin Jiyan Azadî Devrimi ön açıcı bir zemin sunar. Kazanımlarıyla ve hâlâ taşıdığı risklerle bu devrimin sesinin Jin Jiyan Azadî sloganlarıyla tüm dünyaya duyurulması tesadüf değildir.

Yarattığı etki bu devrimin yöntemlerinin, dayanaklarının ve yeşerttiği cesaretin gücündendi. İran'ın ve Rojhilatın tarihsel deneyimlerini doğru çözümleyebildiği oranda direnişi büyüttüğünü gördük. Baskıcı rejime zorunlu başörtüsünden ulusal kimliğe dayanan ayrımcılığa kadar her boyutta meydan okuyan Jin Jiyan Azadî Devrimi İran siyasetini ve toplumunu temellerinden sarstı. Jîna'nın öldürüldüğü haberi duyulunca feminist aktivistler tarafından Tahran'daki Kasra hastanesi önünde başlatılan protestolar, Kürt kenti Sakızdaki cenazesinde kadınların başörtülerini çıkartıp Jin, Jiyan, Azadî sloganı atmasıyla büyüdü. Bu sloganın kökeni ve arka planı meselesi toplumdaki geniş kitlelere taşınmış ve monarşistlerden radikal solculara kadar siyasal güçleri devrime dair bir tutum almak zorunda bırakmıştı. Elbette molla rejiminin katı yasalarına karşı başörtüsünü çıkarmak radikal bir tavırdı. Bu eylemi gerçekleştirenler, eylemi haberleştirenler ve eylemin kadın öznelerinin yanında duran erkekler hem fiziksel katliamdan hem de sivil ölümden geçirildi, geçiriliyor.

Direnişler hâlâ çoklu yöntemlerle devam ediyor ama Jin Jiyan Azadî Devrimine inananlar -bizler- İran ve Rojhilatta Kurdistan özgürlük için direnen kesimlerin bundan sonra ne yapacağını, yaşamı dincilik eksenli sömürgecilikten, cinsiyetçilikten ya da milliyetçilikten arındırarak kurup kuramayacağını da bekliyoruz. Bu beklenti İran ve Rojhilatı daha kapsamlı ele almadıkça, coğrafyanın karmaşık ve çeşitliliklerle dolu tarihini, mevcut siyasal zemini ve geçmişten gelen sol tandansı Jin Jiyan Azadî Devriminin ölçüleriyle buluşturmadıkça karşılanabilir görünmüyor.

Devrim bürokratik zeminlerde değil gizli tutulan, toplumsal yaşamdan kasten ayrılmış, özel sanılan alanlarda inşa edilmeye başlar

Çünkü sol içinde ne kadar direnirse direnşin İslam Cumhuriyeti hâlâ bir sömürge. Sömürge olmayı reddetmedikçe, demokrasiye dayalı siyasal, ekonomik, kültürel bir sisteme geçmedikçe mutlak kaybeden olmaya da devam edecek. Dincilikten aldığı güçle tırmandırdığı şiddet ve katı yasaların sürdürülemez oluşunun en büyük kanıtı 2022'de başlayan direnişle kendini gösterdi. En geri geleneksel çizgideki ısrarına rağmen kapitalist modernitenin neoliberal politikaları, STK'cılık girişimleri, her anlamda batı merkezli aklı İran'a ait olmayan bir kıyafeti, üzerinde artık normal gördüğü zemini de oluşturdu. Böylesi bir yönetimin alaşağı olması sanıldığı kadar uzak değil artık.

Tam da bu sebeple yükselen mücadelenin bilhassa İran ve Rojhilattaki sol-sosyalist yapıları kapitalizm, ulus-devlet ve dincilik kıskancından kurtulmak için demokrasi ve kadın özgürlüğüne yaklaştırması kaçınılmaz bir ihtiyaca dönüştü. Aksinde ısrar; dünyanın-Ortadoğu'nun farklı yerlerinde farklı zaman aralıklarında düşülmüş hataların tekrarına, o coğrafyada da pozitivizmin etkisinde kalarak egemene benzeşmeye götürebilir. Burada Kamran Matin'in mücadelenin stratejik odağı ekseninde Anti-Emperyalist Sol ve Ekonomist Sol şeklinde kategorize ettiği İran solundaki iki ana eğilimi düşünürsek tam da direnişe sebep olan İslam Cumhuriyeti'nin politikaları gibi bunların da Jin Jiyan Azadî Devriminin mengenesinden geçirilmesinin son derece zaruri olduğunu fark edebiliriz. Çünkü ne Anti-Emperyalist Solun ya da İran bağlamında verilen adıyla "direniş ekseni" solcularının İran İslam Cumhuriyeti'ne yönelik her türlü muhalefet ve protestonun batı emperyalistlerinin, özellikle de İran'ın çökmesinden, Suriyelileşmesinden ve bölünmesinden yarar sağlayacak olan ABD'nin entrikası olduğu fikri ne de Ekonomist Solun *"İran içindeki anti-kapitalist mücadeleyi merkeze alarak ulusal sorun ile toplumsal cinsiyet sorununu nispeten göz ardı eden"* tutumu[8] Jin Jiyan Azadî Devriminin özgürlük anlayışı ve mücadelesiyle örtüşür durumda. *"Demokratik uygarlık unsurlarıyla federalist unsurlar (Azeriler, Kürtler, Araplar, Beluciler, Türkmenler) buluştuğunda, İran Demokratik Konfederasyonu projesi anlam kazanabilir ve rahatlıkla çekim merkezi olabilir. Kadın özgürlük hareketi ve komünal geleneklerin de bu proje kapsamında önemli rolleri olacaktır."*[9] tespitine dayanan Kürtler ve Kürt kadınlar için yüzlerce yıldır bütün baskılara rağmen İran'da ve Rojhilatta cins, kültür ve politik varlıklarının mücadelesi devam etmişken İran'ın sömürgeciliği-sömürgeliliği daha fazla ya da az önemli bir gerekçe olmamıştır. Aksine soruna bütünsel yaklaşmış çözümü de bu bütünsellikten çıkarmışlardır.

Bu sebeple bütünlüklü bakış açısı, yaratıcı yöntemleri ve cesaretiyle kadınların "yol bir sürek binbirdir" felsefesini hayata geçirmek için mücadele ederken yaşam olarak siyasetin her boyutunda-sol dahil-hesaba katılması ya da katılmaması da bu direnişten neyin çıkacağının turnusolü olacaktır. Başörtüsü, kadına yönelik şiddet gibi konuların ne sadece kadınların sorunu olduğu ne de diğer siyasi meselelerin bu sorunlardan bağımsız olduğu iddiası artık kabul edilebilirdir. Diğer taraftan kadın

8 Mahtab Mahboub, "İran Solu ve Jin, Jiyan, Azadî Devrimi: Görünmeyen Aktörler", Jineolojî dergisi, Sayı:28, Nisan Mayıs Haziran 2023, 73-82.

9 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Çözümü -IV- Ortadoğu'da Uygarlık Krizi Ortadoğu Kültürünü Demokratikleştirmek, İstanbul: Amara Basım Yayın, 2015, 295.

özgürlük meselesi gibi Kürtlerin ya da diğer halkların varoluşunun "devrimden sonraya" bırakılması fikrinin de iflas ettiği yıllar öncesinde kanıtlanmıştır. Devrimler-devrimciler gerekçelerinin tamamına dair mücadele ettiği gibi eş zamanlı olarak da inşaya uğraşırlarsa yol özgürlüğe çıkacaktır.

Kapitalist modernitenin her an yeniden müdahale edebileceği ihtimali, riskler yaratabileceği zemin elbette sadece İran ve Rojhilata mahsus değildir. İran ve Rojhilata dair kısmen yürütebildiğimiz tartışmaların bir yüzü İran ve Rojhilatın özgünlüklerine dair olsa da diğer yüzü bütün demokratik modernite güçlerinin karşı karşıya olduklarıdır. Haliyle başta kadınların yürüttükleri toplumsal mücadelede özgün özerk yapılanarak yola devam etmesinin varoluşlarının tek garantisi olduğunu ama her halükârda devrimin demokratik özerklik, kadınların demokratik özerkliği ile ete kemiğe büründürülebileceğini görmek gerekir.

Sonuç Yerine;

Jin Jiyan Azadî Devrimi kadın eksenli zihniyet-yaşamın yok edilmesi gibi arkaik bir saldırının kapitalist modernitenin amentüsü haline geldiği, tarih boyunca kadınların direnişlerinin asla bitmeyeceğine inananlar eliyle örüldü. Kadın, yaşam ve özgürlüğün ardındaki devasa felsefe sadece kadınlar için değil herkes, her şey için başka türlü bir yaşamın mümkün olduğunu, bunun denendiğini, çalınan özgürlük geri alındıkça daha iyisinin, güzelinin, doğrusunun yapılabileceğini ortaya koydu. Kaybedilenin ne olduğu, kadın ve yaşam arasındaki bağın gücü bu bağı kopartmaya çalışan karşı zihniyetin performanslarına baktıkça anlaşılır hale geldi. Kadının biyolojik ve toplumsal gerçeklikte taşıdığı özellikler ve anlamlar ile tanrıçalık sembolizminde spirale dayandırılması öylesine değildi. Su, toprak, hava ve ateş ile yansımasını bulması da. Aya, güneşe, yıldıza dönüşen halinin de. Anlatılmak istenen ise galiba buğdayın ekmeğe dönüştüğü sürecin yaşamın kendisi olduğu, yaşamın kendisinin kutsal olduğu ve kadının buradaki belirleyici rolüydü.

İşte tüm bunlar tarihsel ve koparılamaz olan bu bağın iki ayrı, birbiriyle canhıraş mücadele eden zihniyetin ve yaşam inşasının birden referansı oldu. Kapitalist modernite ve demokratik modernite bu bilgiyi anlam dünyalarının, kurdukları mekanizmaların ve ürettikleri politikaların merkezine koydu. Fark ise özgürlük arzusundaydı. Demokratik modernite nedir ve nasıl soruları etrafında özgürlüğü arar ve anlamdırırken; kapitalist modernitenin sorusu da sorunu da ne kazandığı oldu. Tahakküm odakları, belli grupların iktidarının sürekliliğinin peşine düşerken bunun önündeki en büyük engelin özgürlük arzusu olduğunu gördü.

Kadın kimliğine biyolojik cinsiyetin ötesinde ve elbette biyolojik nitelikleri de gözeterek ama sosyal, siyasal ve ekonomik boyutları da içeren tarihsel-bütüncül bir var olma hali olarak bakma ihtiyacı, bu sebeple demokratik moderniteyi inşa eden devrimi açığa çıkaran itici güçlerdendir. Çünkü bu devrimle toplumsal olanı açığa çıkarmayı dert eden, toplumsal düşünce ve eylemi yaratabilecek yeni bir siyasal ve onun dayanacağı bilim de yaratılmak istenir. Pozitivist bilimin karşısında kadın, yaşam ve özgürlük arasındaki katmanlı ilişkiyi görebilmek, kapitalist modernitenin politikalarını ifşa etmek, yok sayılanı merkezine almak, ters yüz edilmiş bilgileri kadın bakış açısıyla yeniden yorumlamak toplumsal olanı üretebilecek yeninin-başka türlünün dayanağı olabilir. Bilginin kaynaklarına gidilmesi, yorumlanması ve mekanizmalar şeklinde örgütlendirilmesi edimlerine dayanan Jin Jiyan Azadî devrimi, zihinsel ilerleyiş ve eyleme dönüşmüş politikalarla, bunların eş güdümlü yürütülmesiyle sürdürülür. Dayandığı paradigma kadınların özgür ve eşit statüsüne, kadınların en rahat işlettiği iş bölümünü esas alan yaşam ve yönetime hem insan topluluklarının hem de insanın dahil olduğu doğanın tahakküm ve sömürü olmaksızın var olabileceğine dayanır. Bu devrimin devrimcilerini diğerlerinden ayıran ise *"Filozoflar dünyayı yalnızca değişik biçimlerde yorumladılar sorun onu değiştirmektir."* sözlerindeki "değiştiren" olabilmelerindedir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Demokratik Modernite Özünde, Kadın Uygarlık Paradigmasıdır

Gülizar İpek Bilek

Kapitalist Moderniteye Geçiş Süreci

Kapitalist modernite güçlerinin tüm saldırılarına rağmen, dünyanın dört bir yanında, öz bilinçlerinin ve kimliklerinin taşıdığı anlam gücüyle arayışlarını sürdüren ve direnmeye devam eden kadınların özgürlük mücadelesi, demokratik modernite paradigmasıyla, özünde yeni bir yaşamın ve alternatif bir sistemin kodlarını içinde taşımaktadır. Kapitalist modernite, 16.Yüzyıldan itibaren bir dünya sistemi olarak hegemonya sürecini başlatmıştır. Ancak, ilintili olarak, konunun daha geniş bir perspektifle tartışılmaya açılması ve anlaşılması açısından, neolitik dönemden kapitalist moderniteye geçiş sürecine kısa da olsa değinmek ön açıcı olacaktır.

Neolitik dönem, insanın ayrı bir tür olarak varlık kazanmasını sağlayan ve insanlığın varoluş koşulu olarak kabul edilen toplumsallığın, en gelişkin toplumsal sistem haline geldiği dönemdir ve toplumsallığın gelişiminde kadının rolü, insanın zekâ kapasitesi, simgesel dil ile toplumun ahlaki politik yapısı gibi birçok faktör etkili olmuştur. İnsan yaşamında rol oynayan iki zeka türü vardır. Bunlar, analitik ve duygusal zekalardır. Zamanla bu iki zeka türü arasındaki denge analitik zekanın lehine duygusal zekanın aleyhine rol oynayarak ve iki zeka arasındaki dengeyi bozmuştur. Bu durum iktidar kültürünün lehine sonuçlar üretimiştir halbu ki, her iki zekâ türü, insanın doğal gelişim evrelerinde genelde bir denge içinde olmuş ve toplumsallığın doğa ile uyumlu olmasını sağlamıştır.

Toplumsallaşmanın geliştiği neolitik dönemde, toplumsal yaşamın en önemli beslenme kaynakları toplayıcılık, tarım ve avcılık idi. Ve doğuruculuk, besleyicilik, yaşamsallık vb. birçok özelliği barındırması nedeniyle evcil bir düzene sahip olan ana kadın, toplumsal yaşamın esas sorumlusu ve yaşamın nasıl sürdürülmesi gerektiğini en iyi bilendi. Bu dönemde, animizm hakimdi ve kadına göre doğada olan her şey canlı ve zarar verilemez idi. Kadının doğayla uyumu muhteşemdi ve doğanın ona kendi rahminde büyüttüğü besinleri bahşetmesi de özünde bu uyumun sonucuydu. Bu bütünleşik yaşam, kadına önceleri toplayıcılık daha sonra da tarımsal işlerle uğraşma özelliği kazandırmış ve kadının etrafında toplanan bu birikim, zenginlik ve değer üretme merkezine dönüşmüştü.

Toplayıcılık ve tarımın yanı sıra avcılık da insan türünün beslenme ihtiyacını gidermesi ve varlığını koruyabilmesi açısından toplumsallığın gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Avcılık, milyonlarca yıl süren toplumsallaşma sürecinde büyük oranda erkeğe ait bir iş olmuştu. Başarıya ulaşmak için avın özellikleri ve avcının sahip olduğu imkanlar gibi birçok faktörü hesaba katmayı gerektiren avcılık faaliyeti, yüzbinlerce yıllık birikim sonucunda, analitik zekanın erkekte çok fazla gelişmesini sağlamıştır. Bu durum, erkeğin kişilik özelliğini ve karakterini etkileyerek, erkekte benlik duygusunun, sahip olma ve hükmetme dürtüsünün, emir-talimat otoritesinin ve özel mülkiyet fikriyatının baskın

olduğu farklı bir kültürün oluşmasına neden olmuştur. Her iki zekâ türü arasındaki dengenin analitik zekanın lehine bozulması sonucu erkekte gelişen bu özellikler, ana kadına ait tüm toplumsal değerlerin gasp edilmesine ve zaman içerisinde gelişecek olan ataerkil ideolojinin yapı taşlarının döşenmesine zemin hazırlamıştır.

Toplumsallaşmanın ilk zamanlarında, ana kadın, doğayla iç içe olmayı gerektiren ve kan dökme ile şiddet içermeyen toplayıcılık ve tarım işleriyle uğraşması nedeniyle, otoritenin kişisel deneyim ile tecrübelere dayandığı ve zora dayanmadığı, hiç kimsenin birbiri üzerinde tahakküm kurmadığı, toplumdaki herkesin söz sahibi olduğu ahlaki-politik bir toplumun başat öznesi olmuş ve eşitlikçi, özgürlükçü ve hakikate dayalı bir yaşam inşa etmişti. Kan dökmeye, yaralamaya ve öldürmeye dayanan şiddet kullanmayı gerektiren avcılık ile uğraşan erkek ise analitik zekasının daha da güçlenmesi neticesinde, en güçlünün otorite olduğu ve tahakküm kurduğu hiyerarşik, iktidarcı bir kültür oluşturmuştur.

Bu kültürün toplumsal yaşama yansıması sonucunda, hiyerarşik iktidarın öznesi haline gelen erkek, her dem, komplolarla ve sinsi planlarla kadını tahakküm altına alma ve köle konuma düşürme arayışında olmuş; kadın ise hiyerarşiden uzak kalmış ve geliştirilen bu ataerkil sisteme karşı sürekli direniş göstermiştir ve erkek ile kadın arasındaki bu mücadele, mitolojik efsanelere bile konu olacak şekilde, bin yıllardır devam etmektedir. Örneğin; Sümer mitolojisinde, Enki'nin, yerleşik yaşamı ve toplumun ahlaki kültürünü devam ettirme niteliğinde olan 104 Me'yi, bin bir oyunla İnanna'dan çalması ve kadının tüm bilgi birikimine sahip olmaya çalışması şeklindeki söylence, özünde, tarihteki ilk büyük erkek-kadın savaşının anlatısıdır. Burada, Enki, kadın bilgeliğini ve toplumsal yaşam düzenini sağlama gücünü ortadan kaldırmak isteyen sinsi erkek iken; İnanna ise sinsi erkekle yüzyıllardır destansı bir şekilde mücadele edip baş eğmeyen kadının mitolojik simgesidir.

Bugün gelinen noktada, neolitik dönemde toplumsal yaşamın başat öznesi olan kadının daha fazla artık ürün isteyen erkek tarafından düşürüldüğünü söyleyebiliriz. Ataerkil sistemin kök salmasını, özellikle de Sümer tabletlerinde yer alan başka birçok mitolojik anlatıda da görebiliriz. Bununla birlikte, kadının düşürülmesi ve kutsal ana kültünden erkek kültüne ya da kadın tanrılardan erkek tanrılara geçiş süreci, Jineoloji'de dokuz bin yılda dokuz katman şeklinde ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır:

Birinci katman (M.Ö. 6000-4000), tanrıçaların, tek başına, gücünün doruğunda olduğu dönemdir. Sümerlerde Ninhursag, Babilde Gula Bau, Yukarı Mezopotamya'da Star (Sterk) bu katmanın güçlü tanrıça kültürünün temsilcileridir. İkinci katman (M.Ö 4000-2000); tanrıçaların, gücünü yanındaki oğul-eş-baba vb. bir erkek yardımcı tanrı ile paylaşmaya başladığı; ancak, amansız bir mücadele ile dengede olmayı başardığı dönemdir. Afrodit-Adonis, İştar-Dimuzi, Astarte-Baal, Hepat-Hepate, Kibele-Arttis, İsis-Osiris ikili tanrı hikayeleri bu denge durumunun yansımasıdır.

Üçüncü katman, M.Ö. 2000'lerde, gücü tek başına elinde bulunduran tanrıçalar çağının son bulduğu ve kadın köleliğinin inşa edilme sürecinin başladığı dönemdir. Özgür kadın kimliğinin ifadesi olan tanrıçalığın yitimi ve kadın etrafındaki yaşam değerlerinin gaspı bunda merkezi rol oynar. Dördüncü katman, tanrıça kültürünün yitiminden sonra belirgin olan erkek egemen aklın ürettiği kadın kimliği ile ataerkil topluma başkaldırmanın lanetlendiği dönemdir. Anlatılarda, bir taraftan eril sisteme karşı başkaldıran ilk kadın olduğu söylenen diğer taraftan da can alan bir iblis olarak tasvir edilen Lilith'in mücadelesi bu dönemin en belirgin yansımasıdır.

Beşinci katman, tanrının emriyle erkeğin kaburga kemiğinden yaratılan kadının eril sisteme biat ettirildiği dönemdir. Altıncı katman, erkek egemen aklın gelişip tamamıyla kurumsallaştığı ve artık erkek yaratımı tanrıçaların belirginleştiği dönemdir. Zeus ve Hera ikilisi bu dönemin en çarpıcı örneğidir. Tanrıçaların direngen damarları-kraliçelerin dönemi olarak adlandırılan yedinci katmanda, Nefertiti, VII. Kleopatra, Puduhepa, Semiramis; Belkız, Zenubya, Dido ve savaşçı Amazonlar gibi daha pek çok kraliçe, ana tanrıça inancının/kültürünün devamcıları olarak tarihte iz bırakmışlardır.

Sekizinci katman 'Hazreti Kadınlar' dönemi olarak ifade edilmektedir. Tek tanrılı dinlerin ilki olan Musevilikte Hz. İbrahim-Sara biraz daha eşit

durumdalar. Musa-Mariam ikileminde Mariam şahsında kadın biraz daha güç kaybeder. Hz. Davut ve Hz. Süleyman zamanında, kadın artık sadece bir soy sürdürme aracıdır ve herhangi bir otoritesi yoktur. Hz. İsa-Meryem ikileminde ise Meryem derin bir sessizliğe gömülmüştür. Avrupa'da gelişen ve kendini bilimsel-felsefik düşünce devrimine dayandırarak rönesans, aydınlanma ve reform gibi atılımlarla hakikatin en güçlü ve son temsilcisi olduğunu iddia eden kapitalist modernitenin yaşamımızın her alanında hâkim olduğu ve kadının metalaştırıldığı son dört yüz yıldaki gelişmeler ise dokuzuncu katman olarak tanımlanmaktadır.

Özet olarak, dokuz bin yıllık süreç sonunda, kadının ana tanrıça döneminde oluşturduğu demokratik, özgür ve eşit yaşam, yerini erkek iktidarı ile hiyerarşinin baskın olduğu, köleliğin tanrısal bir buyruk sayıldığı, sınıfsal ve iktidarcı bir yaşam inşa edilmiştir. Bu yeni yaşamın inşa süreci, ilk olarak, üçüncü katmanda, Sümerli rahiplerin kadınların kutsal sayıldığı Zigguratları (tapınakları), eril ideolojinin geliştirildiği ve kadının düşürüldüğü mekanlara dönüştürmesiyle başlamıştır. Kısacası kadın düşürüldüğü bu yeni erkek egemenlikli, iktidarcı yaşam Sümerli rahipler tarafından tapınağın döl yatağında inşa edilmiştir.

Rahipler ile işbirlikçilerinin tapınaklarda oluşturduğu iktidarın kurumsal yapılara dönüşmesiyle de sınıfsal bir toplum gelişmiş ve muazzam bir ezen-ezilen sürecine girilmiştir. Gelişen devlet olgusuyla birlikte sömürü, baskı ve kurumsal otorite hâkim olmaya başlamış ve ezen kesim devletleşirken; ezilen kesim ise ezilmeye devam etmiştir. Bu süreçte din olgusunun fazlasıyla kullanılmasıyla da devletleşen iktidar tanrılaşmış; toplumun geriye kalanı ise bu devlete hizmet eden kullar olarak rollerini almışlardır.

Sümerli rahipler, yeni toplumun zihinsel dünyasını inşa ederken, önlerindeki tek engelin kadın ile kadın şahsında ahlaki politik toplum olduğunu ve kadını tam anlamıyla kendine yabancılaştırmadan toplumu değiştiremeyeceklerini çok iyi biliyorlardı. Bu nedenle, toplumu egemenlik altına alabilmek için ilk başta kadını hedef almış ve bütün sinsi planlarını kadın üzerinden tüm topluma uygulamışlardır. İktidarları güçlendikçe de kadını köleleştirmiş, birçok alandan uzaklaştırmış, değersizleştirmiş ve hakları ile birikimlerinin büyük kısmını elinden almıştır.

Kadının köleliği çocuklardan başlayarak erkeğin de köleliğine zemin hazırlamış ve ciddi bir kölelik dönemi başlamıştır. Ayrıca, kadını ve toplumu kutsallığı sorgulanamayan din aracılığıyla sadece fiziksel olarak değil; aynı zamanda zihinsel ve ruhsal olarak da köle haline getirmişlerdir. Uygarlık tarihi boyunca bütün eşitsizlik, sömürü ve köleleştirmenin kadın üzerinden insanlığa dayatıldığı bilinmektedir. Ancak, hiçbir uygarlık, kapitalist modernite kadar belirgin bir şekilde, kendini kadın bedeninin ve emeğinin sömürüsü üzerinden var etmemiş ve kurumsallaşmamıştır.

Kapitalist Modernitenin Kadın Üzerindeki Uygulamaları

Toplumun köleleştirilmesi ve özgürleşme mücadelesinin bastırılması; ancak toplumun ahlaki-politik yapısından koparılması ve kadın özgürlükçü, demokratik, eşitlikçi ve doğayla iç içe olan özüne yabancılaştırılması ile mümkündür. Bu nedenle, kapitalist modernite, üç sac ayağı olan ulus-devlet, kapitalizm ve endüstriyalizm üzerinden; toplumun hakikat ile bağını kopararak erkek egemen zihniyetin hâkim olduğu toplumsal bir düzen oluşturmuştur. Bu süreçte de tanrı devletinin en son ve en tehlikeli biçimi olan ulus-devlet ve bilimsel yöntem olarak pozitivizme ve ideolojik olarak liberalizme dayanan kapitalizm, kullandığı en önemli araçlar olmuştur.

Ulus-devlet ve kapitalizm, kadını değersizleştirerek etkisizleştirmiş ve kadın bedeni ile emeğini en gelişmiş sermaye ve iktidar aracı haline getirmiştir. Kadın, yaşamın dışına itilerek, nesnelleştirilerek ve bir meta haline getirilerek hakikatten fazlasıyla uzaklaştırılmış; emeği görünmez kılınarak ucuz işgücü olarak kullanılmış; iktidarların sermayesi büyüsün ve savaşları sürsün diye daha fazla çocuk doğurmaya zorlanmış, makinalaştırılmış ve doğayla bağı koparılarak eve hapsedilmiştir. Kısacası, Clara Zetkin'in de betimlediği gibi dünya erkeğin evi, ev ise kadının dünyası haline getirilmiştir. Bunun için de ideolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlara yayılan özel savaş politikaları aracılığıyla toplumun tarihine, inancına, diline, kültürüne, kimliğine ve

yaşam şekline tamamen müdahale edilmiş ve ciddi bir asimilasyon gerçekleştirilerek, toplum ahlaki-politik yapısından saptırılmıştır.

Toplumun özünden uzaklaştırılması için her türlü ahlaksızlık devreye konulmuş ve 3S (sanat, spor, seks) benzeri uğraşlarla toplum adeta uyuşturulmuştur. Özellikle de bilimcilik, cinsiyetçilik, dincilik ve milliyetçilik gibi argümanlarla, kadının zihinsel anlamda ve günlük yaşamda köleleştirilmesinin kural ve kaideleri oluşturularak kadın tahakküm altına alınmış ve bu tahakküm; devletin yasak, toplumun ayıp ve dinin günah hukuku, aile kavramı ve kadına yönelik şiddet gibi olgularla daha da sağlamlaştırılmıştır. Öyle ki kadın tarihinin ve kültürünün toplumsal hafızadan silinmesi ve toplumun hakikatinden uzaklaşması için özel çaba sergilenmiştir. Örneğin, pozitivist bilim eliyle yazılan birçok mitolojik kaynakta, tanrıçalar kötülenerek adeta günahların merkezine konulmuş; tanrılar ise kötü tanrıçaları yenen ve insanlığı kurtaran kahramanlar olarak tasvir edilerek kadın tarihi ters yüz edilmiştir. Hatta ataerkil mitolojilerin uydurduğu bu arkaik kadın kimliği, Avrupa'da, sapkın bir teolojik düşünce temelinde, 'Cadı Avları' adı altında binlerce kadının vahşi yöntemlerle katledilmesine neden olmuştur.

Dini, hukuki, ahlaki ve siyasi kural ve tutumlarla erkeğin egemen cins, kadının ise erkeğe ve devlete hizmet etmek zorunda kalan kölelere dönüştürüldüğü cinsiyetçi bir toplum inşa edilmiştir. Geliştirilen geleneksel aile modeli veya evlilik yapısı ile erkek, kadın üzerinde kurulan iktidarın ve sömürü düzeninin en büyük ortağı ve uygulayıcısı haline getirilmiştir. Ulus-devlet, uyguladığı cezasızlık politikaları ile dini ve siyasi söylemleriyle, aile ve evlilik adı altında, kadın özgürlüğünün kısıtlanmasında, kadına her türlü baskıyı kurmada ve kadın bedenini ve emeğini sömürmede erkeğe tanrısal ve dokunulmaz bir iktidar ve konfor alanı sağlamış ve kadının nasıl giyinmesi, kaç çocuk doğurması, nasıl hareket etmesi ve hatta konuşması gerektiğini erkek cinsi üzerinden dayatmıştır. Bu şekilde, kadın kendine yabancılaştırıp özünden uzaklaştırılmış, toplumdan ayrıştırılarak bireyselleştirilmiş, iradesi gasp edilmiş, mülkleştirilmiş, susturulmuş ve öz savunmasız bırakılmıştır.

Ulus-devletle birlikte, kadının söz ve irade sahibi olmaktan uzaklaştırılması ve öz savunmasız bırakılmasıyla başlayan süreç, endüstriyalizm üzerinden, kadının doğadan ve ekonomiden kopartılması ile devam etmiştir. Kadınla bütünleşik olan doğanın talan edilmesiyle, kadının eve hapsedilmesi ve dayatılan toplumsal roller gereği kadının ev içindeki yaşamla ilgilenmesi, kadının istihdam alanından uzaklaştırılması ve ücretsiz ev içi emekçiye dönüştürülmesiyle sonuçlanmıştır. İstihdam edilenler ise emeği değersizleştirilerek ucuz iş gücü olarak kullanılmış ya da bedeni nesneleştirilerek metaların kraliçesine dönüştürülmüştür. Sermaye erkek etrafında tekelleştikçe, yoksullaştırılan veya ekonomik olarak bağımlı hale getirilen kadın, baskıya ve sömürüye karşı daha da savunmasız hale gelmiştir. Daha fazla artı değer ve sermaye, kapitalist modernitenin ruhudur. Geliştirdiği zorba ve sömürgen eril düzene toplumu biat ettirmek ve daha fazla güç ve daha çok sömürülecek alan elde etmek amacıyla, sürekli, kaos ortamı oluşturmuş ve toplumları savaşlarda kırımdan geçirmiştir. Ulus-devletlerin bu uğurda çıkardığı savaşlar toplumlarda siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve ekolojik krizlerin ortaya çıkmasına ve her yönden büyük bir çöküşe neden olmuştur.

Kapitalist modernite, Ortadoğu merkezli üçüncü dünya savaşı ile Afganistan, Ukrayna, İran ve son olarak Filistin'de kadın bedeni ve emeği üzerindeki eril hegemonyasını yürütmeye devam etmektedir. Savaşların yaşandığı coğrafyanın tümünde, erkek şiddeti daha da artmış, kadınlar göçe zorlanmış ve savaş ganimeti olarak kadın bedeni ve emeği sömürülmüştür. Örneğin, Rojava'daki savaşın ilk zamanlarında, binlerce Êzîdî kadının DAİŞ gibi insanlık düşmanı barbar çeteler tarafından köle pazarlarında satılması, tecavüze uğraması veya eve hapsedilerek ücretsiz ev içi hizmetçi ya da seks kölesi yapılması; eril sistemin kadın bedenine ve emeğine yönelik savaşının en büyük ve en acı örnekleridir.

Bugün dünyada hâkim olan kapitalist sistem; toplumsal yaşamı yıkmakta, insanı kendi emeğine, kimliğine, topluma ve doğaya yabancılaştırmakta ve bireyi yalnızlaştırmaktadır. Toplumun ahlaki-politik yapısını yok ederek baştan sona ilkesiz bir yaşamı dayatan, toplumu tahakküm altına alan ve kendini

savaş ve ölümle var eden kapitalist modernitenin tamamen kadının çok yönlü köleleştirilmesi üzerinden yapısallaşması; toplumun özüne dönme ve özgürleşme mücadelesinin ancak toplumsal hakikatten uzaklaştırılmış kadının özüne dönmesi ve kölelikten kurtulması ile mümkün olabileceği fikriyatını güçlendirmektedir. Bu bağlamda, kölelik düzenine dayalı tüm sömürü biçimlerine alternatif olarak demokratik modernite toplumlar için tam da bir kurtuluş reçetesidir.

Demokratik Modernite Temelinde 'Jin, Jiyan, Azadî' Perspektifi

Demokratik modernite, toplumu kontrol altına alan ve sömüren erkek egemen kapitalist moderniteye karşı ekonomik, ekolojik, ahlaki ve politik toplum unsurları ile sadece Kürt halkı için değil bütün halklar açısından, toplumun özüne döndüğü alternatif bir yaşamı ütopya olmaktan çıkaran bir paradigmadır. Devlet, dil, din, mezhep veya etnisite temelli ulus anlayışlarına ve ekonomi ile çevreyi krizlere uğratan kapitalizm ve endüstriyalizme karşı herkesin farklılıklarıyla barış içinde bir arada yaşayabildiği, sermayenin tekelleşmediği ve toplumun doğayla birlikteliğinin sağlandığı özgür, eşit, demokratik ve ekolojik yeni bir yaşam inşa etme amacını gütmektedir.

Demokratik modernite, özünde bir kadın uygarlığı paradigmasıdır. Bu nedenle, kendini, kadını tahakküm altına alan 'erkek' iktidarı, 'ölüme' neden olan savaşlar ve toplumun 'köleleştirilmesi' olguları üzerinden her seferinde yeniden şekillendirip var eden kapitalist modernitenin aksine; 'kadın' ((jin) iradesini, ahlaki-politik bir 'yaşamın' (Jiyan) ve toplumsal 'özgürlüğün' (azadî) kaynağı ve sürdürücü öznesi olarak tanımlamakta ve Jin, Jiyan, Azadî perspektifi ile her adımda kadının bilgeliğini, birikimini ve özgürlüğünü esas almaktadır. Nitekim erkek egemenlikli sistemin, kadının varlığı ve onun oluşturduğu değerler üzerinden tahakküm kurarak, toplumu köleleştirdiği göz önünde bulundurulduğunda; özgür bir toplumsal düzen oluşturmanın ancak kadının özgürleşmesiyle mümkün olabileceği açıktır.

Kadının özgürleşmesi kadın hakikatinin ortaya çıkarılmasına ve özgürlük bilinci ile iradesinin oluşturulmasına bağlıdır. Bu anlamda, özgürlük zihniyetinin toplumsal bir bedene dönüşebilmesi ve kadının özüne doğru yol alarak yani 'xwebûn' olarak öncü rolünü üstlenmesi şarttır ve bu durum, sadece demokratik modernite temelinde geliştirilecek bir zihniyet ve yaşam devrimi, yani hakikat devrimi ile mümkündür. Kadınların hakikati açığa çıkarma mücadelesi ve devrimini gerçekleştirme uğraşları bin yıllardır sürmektedir.

Günümüzde de kapitalist modernitenin dayattığı tüm tahakküm biçimlerinden kurtulmak isteyen kadınlar, halen, dünyanın her yerinde, emperyalist hegemonyaya, dinci-milliyetçi ama mutlaka da cinsiyetçi rejimlere karşı direnmeye, alanlarda yaşamları pahasına mücadele etmeye ve erkek egemen devletlere ve iktidarlara karşı yürüttükleri hakikat mücadelesini büyütmeye devam etmektedirler. Bu bağlamda, dünyada sömürülen, tahakküm altına alınan tüm kadınlar ve halklar için bir nefes, alternatif yeni bir yaşamın inşası için büyük bir umut olan Rojava Kadın Devrimi; kadın düşmanı IŞİD barbarlığını cesaretle yenen güzel kadınların yazdığı büyük bir destan olmasının yanı sıra demokratik modernite paradigmasının Jin, Jiyan, Azadî perspektifi temelinde vücut bulduğu tarihsel bir devrim pratiğidir.

Kadınların, ulus-devlet sisteminin kadın şahsında yarattığı toplum kırımına karşı Rojava'da bizzat geliştirdiği demokratik özerk sistem; ulus-devletli sistemin toplumun en derin noktasına nüfus eden gücünü sınırlandırmış ve bütün halkların, kimliklerin ve dillerin kendi rengiyle var olduğu, kadınların yaşamın bütün alanlarında irade olduğu, özgür ve adil bir toplumsal düzenin inşa edilmesine olanak sunmuştur. Erkek egemen sistemin kadın hakikatine karşı kaybedişinin muhakkak ki yakın tarihteki en belirgin örneği olan Rojava Kadın Devrimi, halkların bir devlete ihtiyaç duymadan, özgür bir şekilde, kendi kendini yönetebilecek iradeye sahip olduğunu ve sömürüsüz alternatif bir yaşamın mümkün olduğunu görünür kılması açısından değerlidir. Yine, Rojhilat'ta, 22 yaşındaki Jîna Emînî''nin sırf saç tellerinin görünmesi nedeniyle ahlak polisi tarafından işkenceyle katledilmesi sonucu, rejimin dayattığı faşizmi kabul etmeyenlerin ve özgürlük talep edenlerin, kadın öncülüğünde alanlara

dökülerek başlattığı isyan; halkların demokratik modernitenin sunduğu alternatif yaşama duyduğu özlemin yansımasıdır.

İlk önce Jîna şahsında haykırılan ve sonrasında toplumsallaşarak tüm dünyaya yayılan 'Jin, Jiyan, Azadî' söylemi ise toplumun özgürleşmesinin kadının özgürleşmesiyle mümkün olabileceğinin artık herkesçe kabul edildiğinin tespitidir. Dolayısıyla, 'Jin, Jiyan, Azadî' sözü, eylem ve etkinliklerde haykırılan kalıplaşmış bir slogan olarak görülmemeli; özgür bir toplumun ancak kadının hakikatini öğrenerek özgürleşmesiyle inşa edilebileceği fikriyatını esas alan ideolojik bir söylem, daha doğrusu bir yaşam felsefesi olarak değerlendirilmelidir. Çünkü, 'Jin, Jiyan, Azadî' perspektifi; demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın bir formülü olarak esasında tüm gerici, totaliter, ulus-devletçi kapitalist erkek egemen zihniyete karşı meydan okuyan ve dünya kadın özgürlük hareketleri açısından da önemli sonuçları olan büyük bir manifesto niteliğindedir ve toplumsal özgürlüğün *"21.Yüzyıl kadın özgürlük yüzyılıdır"* iddiasının rotasını oluşturmaktadır. Bu yüzden, kadınların Jineoloji (Kadınbilimi) bakış açısıyla gerçek tarihini açığa çıkarması; 'Jin, Jiyan, Azadî' perspektifini içselleştirerek yaşamında pratikleştirmesi ve bu temelde bir özgürlük ve mücadele bilinci oluşturması önemlidir. Ancak, erkek egemen sistem, geçmişten beri, kadının uyanışından ve hakikatleri öğrenmesinden fazlasıyla korkmuştur. Bu yüzden, kadına saldırısını her zaman daha derin ve kapsamlı yürütmüştür.

Ulus-devletler, savaş, baskı, şiddet ve birçok başka özel savaş politikalarıyla kadının bilinçlenmesini, örgütlenmesini, kendi hayatı hakkında karar sahibi olmasını ve özgürleşme yolunda adım atmasını engelleyerek kadını mücadelesizleştirmiş ve demokratik modernitenin en temel unsuru olan kadın özgürlüğünün ve direnişçiliğinin yeniden ortaya çıkmasını önlemeye çalışmıştır. Özellikle de eril zihniyetli devletlerle ve iktidarlarla çatışma halinde olan ve kadın mücadelesinde lokomotif görevi gören Kürt kadınlarının yoksullaştırılması, siyasi tutsak haline getirilmesi, fuhuşa ve uyuşturucuya sürüklenerek kişiliksizleştirilmeye çalışılması veya katledilmesi bu politikaların sonucudur. 'Jin, Jiyan, Azadî' felsefesinin yaşam bulması ve dünyaya yayılmasında büyük katkısı olan Jineoloji Akademisi üyesi, araştırmacı, gazeteci, Nagihan Akarsel'in ve bu uğurda mücadele eden birçok kadının erkek egemen zihniyet tarafından katledilmesi; Kürt kadınlarının özgürlük mücadelesinin yönelik en açık saldırılardandır. Karşı karşıya olduğumuz kadın kırımına varan erkek egemenlikli şiddete karşı mücadele etmemiz ancak ve ancak en meşru hakkımız olan öz savunmamızı gerçekleştirmemiz ile mümkündür ve örgütlülüğümüz de en güçlü öz savunmamızdır. Bu yüzden, kadınlar, kendilerine atfedilen her türlü duygu ve düşüncenin erkek egemenliği tarafından inşa edildiğini unutmayarak, kendi hayatları hakkında söz ve karar sahibi olmak ve özgürleşmek için her alanda bilinçlenmeli ve örgütlenmelidirler. Özellikle de kapitalist modernitenin kendilerine dayattığı pasif, tüketen, zayıf bir kadın kimliği reddetmeli ve demokratik modernitenin tanımladığı direngen, üretken, güçlü kadın kimliğine sahip çıkarak verili düşünce kalıplarını yıkmalı ve kurucu özne olarak yaşamı yeniden şekillendirme iradesi göstermelidirler.

Ataerkil sömürü sistemini hâkim kılmak amacıyla yürütülen ideolojik, siyasi, ekonomik, askeri ve benzeri bu açık ve gizli savaş yöntemlerine karşı, özgürlük mücadelesini demokratik, ekolojik mücadele ile beraber yürütmeli ve erkek egemen zihniyete karşı direnişini, ahlaki-politik toplumun yeniden inşa süreciyle iç içe bütünlüklü ve birbirini güçlendiren bir yerden örmelidirler. Kısacası, kadınlar, 'Jin, Jiyan, Azadî' perspektifi temelinde, 21.yüzyılı kadın yüzyılı yapma iddiası, inancı, inadı, kararlılığı ve direnişiyle erkek egemen kapitalist modernist sisteme karşı mücadelede özne olmalıdır.

Kaynakça

- **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu, I.,II. ve IV. Ciltler**

İçindekiler İçin Tıklayınız...

“Jin Jiyan Azadî” Diyalektiği, Kutsal Aşkın Tohumlarını Yeşertiyor

Çiğdem Doğa

21.Yüzyılda, insan aklının sözüm ona zirveye ulaşmış olduğu bu çağda, hegemon erkek sistemi, kadını mütemadiyen kriz içinde tutarak çağımızın süreklileşen krizli haline temel teşkil etmektedir. “Jin Jiyan Azadî” diyalektiği ışığında bu temel problem, daha net bir biçimde görülebilmektedir. Kadın yaşam ise, kadının krizli ve problemli olduğu bir yaşam da krizli bir yaşamdır. Bu nedenle yöntemsel olarak kadın sorununu temel alarak yaşamın ve kadınların sorununu çözebiliriz. Ve yine bu nedenle de “Jin Jiyan Azadî”, bir özgür yaşam perspektifi, kadın devrimi stratejisi, Özgür Eş Yaşamın gerçekleşmesinin temelidir.

Biz çok iyi biliyoruz ki kadının hem fiziksel ve hem de ruhsal-manevi-akılsal varlığı, problem kaynağı değildir. Problemin kaynağı erkek egemen sistemdir. Bu nedenle erkek egemenliğinin sorun haline getirdiği kadından başlayarak erkek egemenliğini çözmek, mücadele yürütmek doğru yöntemsel yaklaşım olmaktadır. Kadının yaşamla ve özgürlükle olan kopmaz bağını görerek, anlayarak mücadele stratejisi belirlemek, bu doğrultuda kadın devrimini ve toplumsal devrimi ilmek ilmek örmek, özgür, güzel ve doğru yaşamın esas anahtarını verir ellerimize.

Kadının yaşamdaki yeri merkezidir, sadece fiziksel olarak bile baksak bu merkeziliği çok net görebiliriz. Ki kadın varlığı fizikselliği de aşan büyük metafizik değerleri içinde barındıran ve bu değerleri toplumsal olarak geliştiren bir özelliğe, merkezi bir niteliğe sahiptir. Yaşamda kadın varlığının erkek egemenliği tarafından parçalanması, toplum ve birey yaşamında, bununla bağlantılı olarak doğal yaşamda çok yoğun şiddete, ruhsal ve fiziksel ölümlere yol açmaktadır. İnsanın, kadının, toplumun ve yaşamın doğasıyla oynamanın sonuçları, algıladıklarımızdan çok daha derindir. Kadının kadın olmaktan çıkarılması, toplumun toplum olmaktan, yaşamın yaşam olmaktan çıkarılması anlamına gelmiştir ve dünyamız bugün bu sorunun girdabında debelenmektedir. Yoğun olarak çıkış yolları aranmaktadır.

Sistem karşıtı olan güçler bunu aşmak açısından arayış içindeyken, kapitalist modernite güçleri ise bu krizli, yaşanamaz hale gelen durumu denetlenebilir ya da kontrol edebilir hale getirmenin, normalleştirmenin politikalarını geliştirmektedirler. Sıkça karşılaştığımız “çoklu kriz” ya da “kriz yönetimi” kavramsallaştırmaları, bu gerçeğin ifadesi olarak geliştirilmiştir. Hegemon erkek aklına göre esas olan; krizleri alabildiğine çoğaltmak, yaşamın kabullenilebilir bir gerçeğine dönüştürmek ve bu krizi yönetebilmektir.

Bunları belirtmemizin nedeni, kadın varlığının nesneleştirilmesi, köleleştirilmesi ile geliştirilen ve yetkinleştirilen yaşam krizinin, nasıl bir strateji ve taktikle aşılması gerektiğini tartışmaktır. Bizim açımızdan sorun, krizi çoğaltmak, normalleştirmek veya krizi yönetmek değildir. Bizim açımızdan esas sorun, bu krizi nasıl aşabileceğimizdir. Geliştirilen tüm genel ve özel savaşlar, kadın başta olmak üzere tüm insanlığa bu kriz gerçekliğini kabullendirmek, meşrulaştırmak ve bunun üzerinden de insanlığı bir koyun sürüsü gibi yönetmek içindir.

Bu anlamda “Jin Jiyan Azadî” bir devrim stratejisi ise, bu devrim stratejisi bahsini ettiğimiz bu çoklu

krizleri, kriz yönetimlerini veya kriz sistemini nasıl aşacaktır? "Jin Jiyan Azadî" kavramsallaşması ile kadın devriminin, yine kadın devriminin toplumsal devrim, özgürleşme eylemi ile nasıl bir bağlantısı vardır? Bu yazımızda bu zorlu soruya özellikle de kadın-erkek ilişkileri, özgür eş yaşam perspektifi odağında cevap vermeye çalışacağız.

"Jin Jiyan Azadî" Diyalektiği

Yaşam nedir diye sorduğumuzda, katı ve keskin tanımlamalar yaparak cevap vermek zordur. Ancak içerdiği temel hususlardan yola çıkarak cevaplar oluşturmaya çalışıyoruz. Bu biçimiyle bir cevap bulmaya çalıştığımızda, yaşamın kapsadığı ya da içerdiği en temel boyutun, ilişki ve çelişki olduğunu görürüz. Yaşamın neresine bakarsak bakalım makrosundan mikrosuna kadar her yerde ilişki ve çelişki gerçekliğinin izlerini, etkilerini görürüz. Yaşamda ilişki ve çelişkinin olmadığı bir an veya mekan göremeyiz. Her ikisi de, hem fiziki ve hem de metafiziki olarak yaşamı üretmenin, sürdürmenin temel kaynağı konumundadır. Evrende, doğada, canlılıkta, insan ve toplum gerçeğinde her insan bunu çok açık bir biçimde görebilir. Yaşamın her deneyi ve deneyimi bunu ispatlar niteliktedir. Bağlamından koparmadan konuyla bağlantılı olarak daha çok ilişki konusunu ele almaya çalışacağız.

Toplum ve insan yaşamı açısından ilişki gerçeğini ele aldığımızda daha fazla metafizik bir karakter taşıdığını görürüz. Elbette ki fiziki yanları da vardır, ancak insan aklı ve maneviyatı, ahlakı, kültürü, inancı, politikası, yaşam felsefesi geliştikçe ilişki algılayışı daha üst evrelere, metafizik boyutlara doğru yükselmeye başlar. Kadının yaşam (Jin Jiyan) olması, yaşamın merkezi olması, esas olarak da ilişki gerçeğinde kendini gösterir. Kadın, fiziki olarak çoğalmanın ana varlığı olarak en başta aslında ilişkinin-ilişkilerin anasıdır. Bir yandan doğurduğu varlıkla farklılıkların, çeşitliliklerin öznelerini oluşturarak; diğer yandan da yaşamda özneler arası ilişki ahlakını, kültürünü oluşturarak toplum yaşamında ne kadar vazgeçilmez bir niteliğe sahip olduğunu ortaya koyar. Bu anlamda hem özneyi oluşturan ve hem de özneler arası ilişkileri bütünleştiren niteliğiyle merkezi bir rol oynar. Elbette ki bunu üstünlük veya egemenlik anlamında belirtmiyoruz. Üstünlüğün veya egemenliğin dışında da doğada, evrende, insan yaşamında merkezi roller vardır, yaşamda oynamış olduğu stratejik roller itibariyle böyle tanımlanır. Konuyu uzatmamak açısından doğadaki dişillik gerçeğine girmiyoruz, o alanda da dişiliğin böyle merkezi bir rolü vardır.

Özgürlük açısından konuyu ele aldığımızda ise; özgürlük, her varlığın evrensel ve yerel ilişkiler bütünlüğü içinde kendisi olabilmesi, farklılığını koruyarak adil ve eşit bir biçimde, özerk olarak bütünün içinde var olabilmesidir. Var olan tüm ilişki aleminde, çeşitlilik dünyasında, farklılığının farkındalığıyla özgür tercihler yapabilme gücü ve iradesidir. Özgürlüğün demokrasiyle ve adaletle bu denli iç içe ve bağlantılı olmasının en önemli yanı da budur. Kadın, çeşitliliği yaratan ana varlık olarak farklılıklara, varlıklara karşı daha saygılı, eşitlikçi, adil ve esnek bir yaklaşım içindedir.

Özgürlük, her varlığın evrensel ve yerel ilişkiler bütünlüğü içinde kendisi olabilmesi, farklılığını koruyarak adil ve eşit bir biçimde, özerk olarak bütünün içinde var olabilmesidir

---

Yaşama yol açan bir varlık olarak yaşamın ve yaşayan öğelerin değerini bilir, farklılıklarına saygı ve sevgi içinde, adil yaklaşır. Bu anlamda esnek, kapsayıcı, değiştirici ve dönüştürücüdür. Her varlığın, her ilişkinin içindeki yaşam gücünü ve iradeyi gözeterek yaklaşır, buna göre bir yaşam kültürü oluşturur. İnsanlığın ilk doğuşunda tanrıçalık kültünün oluşması, kadının (erkek egemenliğinin şiddetiyle bozulmamış haliyle) asli karakterinde var olan belirttiğimiz bu özellikleri ile bağlantılıdır. Bu dönemlerde kadının tanrıça olarak ele alınması da bunun bir ispatıdır. Kadın, ilişkiler evrenindeki ve dünyasındaki var eden, var olanı farklılığı ve özerkliği ile tanıyan ve süreklileşmesinde rol oynayan karakteri ile yaşam ve özgürlük anlamına kavuşmuştur.

Dolayısıyla kadınsız bir ilişkiler diyalektiği, yaşam ve özgürlük gerçeği olamaz. Fiziki anlamda bu böyle iken, manevi, metafiziki anlamda da bu böyledir. Toplumsal cinsiyetçiliğin yaratmış olduğu tüm alışkanlıklardan ve önyargılardan bağımsız olarak bir an bile olsun kadınsız (fiziki-metafiziki) bir yaşamı tasavvur edelim, hayal edelim, olamayacağını çok açık görürüz. Nitekim günümüzde esas krizin neden bir yaşam ve ilişki krizi, neden bir toplum krizi olduğunu daha iyi görürüz. Kadın varlığına, ruhuna, diline, kültürüne, bedenine bu kadar düşman bir sistem gerçekliği var iken, yaşam nasıl özgür, güzel ve doğru yaşanabilir ki?
Kadın-erkek ilişkisi, asli haliyle toplumsal yaşamın bütünlüklü diyalektiğini ifade eder.

Kadınsız bir ilişkiler diyalektiği, yaşam ve özgürlük gerçeği olamaz

Salt eş ilişkisi ile sınırlı da değil, toplumun tüm kadın ve erkek üyelerinin birbiri ile özgürlükçü, eşitlikçi, ahlaki-politik nitelikteki ilişki biçimi, muazzam bir yaşam güzelliğini, aşkı, neşeyi ifade eder. Aşkı beyinlerimizde ve yüreklerimizde oluşturulmuş olan kalıplardan çıkartıp özgürce ele aldığımızda görürüz ki aşk aslında yaşamın ve evrenin ilişkisel bütünlüğünü hissedebilmek, anlamlandırabilmek, bunun derin farkındalığını yaşayabilmektir. Aşkın ana kaynağı budur. Elbette ki insan, yaşamın her anında, her mekanında, her öznesi ile olan ilişkisinde, bu aşkın tezahürlerini yaşar, hisseder. Ama bunlar ana aşkın her öznedeki, her varlıktaki yansımalarıdır. Bununla yetinmeden, her öznenin barındırdığı ilişki ve aşk gücü ile sınırlı kalmadan, ilişkileri ve barındırdığı aşk gücünü birbirine bağlayarak, örerek evrenselleşmek, gerçek aşkın merdivenlerini büyük bir güç ve irade ile tırmanmak anlamına gelir.
Peki tüm bunların kadın devrimi ile ilgisi nedir? Felsefik ve soyut olarak ifade ettiğimiz bu gerçekliği, kadın devrimi ile bağlantılı daha somut nasıl ifade edebiliriz? Özelde de başta kadın ve erkek ilişkileri açısından olmak üzere tüm insan ilişkilerinde alternatif nitelikte olan Özgür Eş Yaşam, kadın devrimi ile birlikte nasıl hayat bulabilir?

Kadın Devrimi ve Özgür Eş Yaşamları İnşa Eylemi

İnsan ilişkileri kadın üzerinde geliştirilen erkek egemenliği nedeniyle doğalitesinden kopmuş, birinin ezen diğerinin ezilen olduğu sömüren hiyerarşik bir ilişki biçimine dönüşmüştür. Doğal, diyalektik temelde birbirini bütünleyen ilişki tarzı yok olmuş, her anına iktidarın, sömürünün, sahiplenmenin, mülkleşmenin, adaletsizliğin ve eşitsizliğin, özgürlüksüzlüğün, sevgisizliğin ve şiddetin damgasını vurduğu bir ilişki biçimi açığa çıkmıştır. Erkeğin kadın üzerinde hakim olması ile gelişen bu ilişki biçimi, adım adım insan ilişkilerinin tümüne sirayet etmiş, yaşamın geneline hakim hale gelmiştir. Bugün yaşanan krizin esas nedeni, başta da belirttiğimiz gibi erkek egemenlikli sistem olur iken, kördüğüm hale geldiği alan ise kadın-erkek ilişki alanıdır. Yaygınlaştıktan sonra da sadece kadın-erkek ile sınırlı kalmayıp kadın-kadın, erkek-erkek, kadın-doğa, erkek-doğa, kadının kendisiyle ve yine erkeğin kendisiyle ilişkileri açısından da temel problem haline gelmiştir. Dolayısıyla egemen ya da köle olmaya dayalı gelişen ilişki diyalektiği, yaşamı da çirkinleştiren, köleleştiren, doğasını bozan, aşkın büyülü tılsımını kaybedip yozlaşmasına yol açan, ilişkilerde gelişen dengesizlikle sevgi ve saygıyı her adımında törpüleyen bir rol oynamıştır.
Kadın devrimi, en başta kadın-erkek ilişki alanında, bu anlamda yaşamın ilişki diyalektiğinde ortaya çıkan bu dengesizliğe, şiddete, çirkinleşmeye, yabancılaşmaya, mülkiyetleşmeye, özgürlüksüzlüğe ve adaletsizliğe karşı geliştirilmektedir. Sadece genel devrim perspektifi ya da sadece kadın sorununa odaklanarak çözme perspektifi, bu köklü sorunun çözümüne yetmemektedir. Beş bin yıllık egemen-köle ikilemine sıkıştırılmış kadın-erkek ilişkisi, kadın özgürlük sorunları, toplumsal cinsiyetçilik kültürü, genel bir devrim anlayışıyla çözülemez. Devrim perspektifi, en altta olan kadından başlayarak en geniş ve kapsayıcı bir yelpazede özgürlük sorununu kökten ele almalıdır. Bu açıdan kadın özgürlük konusunun evrenselliğini görerek, özgün kadın örgütlenmesini, iradeleşmesini, öz savunmasını ve mücadelesini geliştirmelidir. Yaşanan devrim pratikleri bu temel eksikliği çok açık bir biçimde ortaya koymuştur. Öte yandan toplumun, erkeğin dönüşüm ve özgürleşme sorunlarını göz ardı ederek sadece kadını esas alarak da sorun çözülemez.

Toplumun tüm katmanlarını içine katarak örülen bir egemen sistem söz konusudur. Dolayısıyla kadınlar özerk ve özgün örgütünü yaratarak kendilerini bir örgütlü mücadele gücü haline getirmek ve oluşturdukları bu örgütlü güçle erkek egemen sisteme karşı demokratik kadın konfederal sistem mücadelesini yürütmek durumundadır. Demokratik konfederal sistem temelinde kadın devrimini geliştirerek; toplumsal cinsiyetçiliğe, hegemon erkek sisteme karşı mücadelesini yükseltmelidir. Kadın, bu örgütlü sistem iradesini, devrimini geliştirdikçe hem kendisinde ve hem de erkekte, toplumun genelinde değişim-dönüşüm gücü haline gelir. "Jin Jiyan Azadî" diyalektiği, kadın devrimi açısından da böyle bir perspektif açığa çıkarmaktadır. Bu nedenle kadınlar, yaşamın öznesi olarak hem kadının temel özgürleşme sorunlarına ve hem de tüm toplumun ve doğanın özgürleşme sorunlarına birlikte çözüm geliştirme perspektifiyle hareket etmek durumundadır.

Anlamlı ve özgür ilişkileri yaşayabilmek için, yaşamın genel anlamdaki cinsiyetçi, egemenlik kuran ve köleleştiren ikliminin değişmesi şarttır

Anlamlı ve özgür ilişkileri yaşayabilmek için, yaşamın genel anlamdaki cinsiyetçi, egemenlik kuran ve köleleştiren ikliminin değişmesi şarttır. Kadın, kendi sorunlarını çözme ve kendini değiştirme eyleminden başlayıp bu çözüm gücünü tüm yaşama yayarak mevcut cinsiyetçi iklimi değiştirebilir. İşte bunu yapabilmek için kadının özgün-özerk olarak bir özgürlük iradesi haline gelmesi stratejik bir öneme sahiptir. İnsan ilişkilerinde özgün-özerklik ve özgürlük temel bir kriterdir. Özerkliği-özgünlüğü ve özgürlüğü olmayanın ne normal sağlıklı bir ilişki kurma gücü olabilir ve ne de aşkı yaşama gücü olabilir. İlişki ve aşk hakikatinde birinin diğerine tamamen tabii olması, mülkü haline gelmesi, egemen veya köle olması, yalan söylemesi ya da birinin diğerinden tamamen kopuk ve yalıtık olma durumu yoktur. İlişkisi de vardır, çelişkisi de vardır. Bu bütünlük, oluşumun ve evrensel aşkın temelini oluşturur. Bu nedenle tüm ilişki biçimlerinde, aşkta ve yaşamda farklılığıyla özerk olma ve özgürlük, esas bir gerçeklik olmaktadır. Bu gerçeği en basit bir doğa olayında, canlılarda da çok yalın bir biçimde görmek mümkündür. Doğanın ilişki ve çelişki diyalektiğinde yalan göremezsiniz, mülkleşme göremezsiniz, iktidar göremezsiniz, yoktur. Bunlar, yaşama yabancı, yaşam dışı, insanın, daha doğrusu egemen erkeğin duygusal zekadan kopmuş analitik aklının ortaya çıkardığı, egemenlik çıkarları için kurguladığı olgu-algı ve ilişki biçimleridir. Kadın devrimi öncelikle bu yalan 'gerçek'leri deşifre edip doğal ve hakiki olanı kendisinden başlayarak topluma yayma görevi ile karşı karşıyadır.

Bu görevde ideolojik ve ilkesel bir duruşu, red ve kabul ölçülerini gerektirmektedir. Kadın devriminde ve yine Özgür Eş Yaşamların inşasında, kadının ideolojik ve ilkesel duruşu, red-kabul ölçüleri belirleyici bir öneme sahiptir. Kadın, red-kabul ölçüleriyle her yönüyle ilişki ölçülerini ortaya koyacak, hegemon erkekliğin yalan 'gerçek'lerini deşifre edip çözümleyecek ve cins mücadelesi yürütecektir. Redleri ile cins mücadelesini büyütürken, kabulleri ile de yeni yaşamı, yeni kadını ve yeni erkeği inşa eylemine koyulacaktır. Bu çok zorlu ve incelikli bir mücadele alanıdır, çünkü hegemon erkek sistem tarihten tutalım güncele kadar yaşamın her detayında doğruyu yanlış, yanlışı doğru, çirkini güzel, güzeli çirkin, iyiyi kötü, kötüyü de iyi gibi göstererek gerçekleri çarpıtmıştır. Hangisi doğru hangisi yanlış, hangisi iyi hangisi kötü, gerçeklikler çok ciddi düzeylerde çarpıtılmış, karmaşık ve muğlak hale getirilmiştir. Bu nedenle özgür düşünebilme, etik ve estetik değerlerle bakabilme, bu doğrultuda örgütlenerek cins mücadelesini yürütebilme koşulları oluşturularak red ve kabul ölçüleri geliştirilebilir. Ekonomiden siyasete, aileye, her türlü ilişkiye, en küçük bir mimiğe, ses tonuna, bakış biçimine kadar sinmiş olan toplumsal cinsiyetçiliği, kadın özgürlük ideolojisiyle çözümlemek ve kadına-topluma ait değerleri canlandırmak, ayaklandırmak, olmazsa olmaz bir yaklaşım olmaktadır. Güncel olarak beğeni ve red ölçüleri de bu mücadele sürecinde kadın ve özgürlük bakış açısı ile geliştirilebilir. Hayatın, insanın, sistemin, kadının, erkeğin, ailenin, sokağın, işyerinin, okulun, şehrin, köyün vb. her boyutunu sorgulamak ve

özgürlükçü cevaplar ve red-kabul ölçüleri oluşturmak bu anlamda çok önemlidir. Kadın mücadelesinin esasını ifade eder. Çünkü biz sadece isyan etmiyoruz, isyanımızı alternatif bir yaşam sistemi ile örerek yenilmez ve kalıcı kılmaya çalışıyoruz.

İsyanı alternatif yaşam sistemi ile örmek, kadın konfederal sistemini inşa etmek, kadın devrimini gerçekleştirmek demektir. Yani ekonominin kapitalistleşmesine ve erkek tekelinde gelişmesine karşı kadınlar komünal ekonomi sistemini; kadın sağlığını, bedenini, estetik arayışlarını tam bir pazar alanına dönüştüren sağlık sistemine karşı kadın sağlık sistemini; tamamen egemen erkek ve devlet çıkarlarına göre inşa edilmiş olan hukuk sistemine karşı kadın ahlakını ve adalet sistemini; siyasetin egemen erkek merkezli geliştirilmesine karşı demokratik siyaset sistemini, eşit temsiliyet, eşbaşkanlık, kadın komün ve meclislerini; her türlü şiddetin mağduru olmaya karşı kadın öz savunma sistemini; eğitimsizliğe ve erkek egemenlikçi eğitim sistemine karşı kadın eğitim sistemini; kültür-sanat, basın-yayın, ekoloji gibi temel yaşam alanlarına dair cinsiyetçi bakış açısını kıracak ve alternatif geliştirecek örgütlenmeleri geliştirmelidir.

Dikkat edersek burada kadın isyanı sadece tepkiyle, bazı eylem ve örgütlenme biçimleriyle sınırlı kalmıyor, kalıcı bir kültüre ve sisteme dönüşüyor. Bu farklılık çok önemlidir. İsyan, ideoloji, örgütlenme ve mücadele ile, alternatif yaşam sistemini geliştirme ile birlikte geliştiği oranda başarma imkanını ve kalıcı olma şansını, aynı zamanda toplumu ve erkeği dönüştürme imkanını yakalayabilir. Kadın tarihinin yazılmayan ve bilinçli bir biçimde silinen çok direnişli, çok isyanlı gerçeğine verilebilecek en anlamlı ve doğru yanıt böyle olabilir.

Özgür Eş Yaşamlar, kadın devrimi ile kadınların özgür bir irade haline gelmesiyle, bununla bağlantılı erkeğin ve toplumun dönüşüm sürecine girmesiyle gerçekleşme imkanını bulabilir. Kadın devrimi, demokratik konfederal sistemi, hegemon erkekliğin yaratmış olduğu iklimi değiştirir, özgürlükçü ve demokratik bir iklim yaratır. Bu nedenle PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın ortaya koymuş olduğu Özgür Eş Yaşam perspektifini, kadın devrimi gerçekliğinden, kadın özgürlük sisteminden bağımsız bir perspektif olarak ele alamayız. Kadının özerk ve özgür olamadığı koşullarda hayali bir özgür eş yaşam olamaz. Erkeğin egemenlik kodları değişmediği müddetçe bir özgür eş yaşam mümkün olamaz. Diyelim ki tekil anlamda kadın ve erkek belli düzeylerde özgürlükçü ve eşitlikçi karakter kazandı ve özgür eş yaşamı geliştirme iddiasında bulundu, ama yaşamın, toplumun, ailenin, tanıdıkların, komşunun vb. geri kalanların hepsi cinsiyetçi bir kuşatma halindedir. Peki bu cinsiyetçilik okyanusunda kuşatılmış bir ada olarak özgür eş yaşamı geliştirmek mümkün olabilir mi? Bu ilişkiyi yaşatma ve süreklileştirme gücü geliştirilebilir mi?

Aşk diye başlayan duyguların zamanla nasıl bir canavara dönüştüğünü, katiller yarattığını, nasıl çirkinleştiğini anlık olarak yaşıyor ve görüyoruz

Elbette ki Özgür Eş Yaşam hakikatini somutlaşma gücünden kopuk ütopik bir durum olarak ele alamayız. Aşk ve sevgiyle içerilmiş ilişki gerçeği, insanın, özellikle de kadının en büyük arayışıdır. Bu konuda olmazcılık yaklaşımı da doğru değildir. Ancak bunun belli ilke ve ölçülerinin, mücadele ve inşa etme görevlerinin olduğunu bilerek yaklaşmak çok önemlidir. Ne ucuz kolaycı bir ilişki tarzı ama ne de hiç olmayacak gibi ütopik bir yaklaşım doğru olur. Toplumda bu mücadele ve inşa sürecinin gereklerini yerine getirerek kadın ve erkek bireyler, bu özgürleşme yolunda ilerleyebilir ve bu doğrultuda klasik ilişki biçimlerini, zihinlere yerleştirilmiş aile kalıplarını aşarak özgür ilişki deneyimlerini yaşayabilir. Bu deneyim, kendini, yaşamı, ilişki gerçekliğini her adımında sorgulayarak, anlamlandırarak, bilince kavuşturarak yaşanmalı ki cinsiyetçiliğin ve liberalizmin tuzaklarına düşmeden, kirine bulaşmadan doğru bir deneyim ve sonuç açığa çıkabilsin.

Özgür Eş Yaşam gerçekliği sadece kadınla erkek arasında yaşanan aşk ilişkisi ile sınırlı değildir, her düzeydeki ilişki biçimleri açısından geçerli olması gereken yepyeni bir ilişki kültürüdür. Ancak aşk, büyülü, çekici karakteri ve yine tüm toplumu-bireyleri bağlayan ve etkileyen büyük bir etki gücüne sahip

olması nedeniyle, ilişkilerdeki kördüğümün başıdır. Egemenlik, bu en saf ve temiz kutsal duygunun içine sinsice yerleşip hakimiyetini kurar. İnsanı en fazla çeken ve mevcut tarzdan kaynaklı da en fazla aldatan ilişki biçimidir. Tuzaklarla doludur. Aslında burada aşk yoktur, aşk'ın iktidar aracı olarak sahtece kullanımı vardır. Aşk diye başlayan duyguların zamanla nasıl bir canavara dönüştüğünü, katiller yarattığını, nasıl çirkinleştiğini anlık olarak yaşıyor ve görüyoruz. Çünkü cinsiyetçi kodlarla yazılmış olan bu 'aşk' kanunu, kadını erkeğe, erkeği kadına mülk haline getirmenin kanunudur. Bu kanun özellikle de kadın tarafından kabul edilmediğinde, kadının nasıl bir kırımdan geçirildiğini herkes bilmektedir. Kadın ve erkek arasındaki ilişkinin özel alan haline getirilmesi, bu özel alanda erkeğin hakim olması, aşk'a yapılan en büyük ihanettir. Bu nedenle Özgür Eş Yaşam felsefesini ve yaşamsallaştırma eylemini ele alırken, aşk adı altında karmaşıklaştırılan, muğlaklaştırılıp görünmez kılınan boyutunu şeffaflaştırmak önemlidir. Buradaki kördüğüm anlaşılıp çözümlendikçe, anlam verildikçe elbette ki yaşamdaki tüm ilişki biçimleri de çözümlenip aydınlığa ve özgürlüğe kavuşabilir. Burada vurgulamak istediğimiz "önce şu olur veya bu olur"dan ziyade, 'aşk' adı altında yaşananları çözümlemenin önemidir.

İlişkileri tekilleştirmek, özel alan haline getirmek, mülkleştirmenin gizli kodudur. Aşk ilişkisi özel alan haline getirilerek dokunulmaz kılınmış, kadını ve erkeği bir kafese kapatmanın süslü gerekçesi olarak yansıtılmıştır. Bireylerin ve ilişkilerin özerk olması ise daha farklı bir karakterdedir. Özelleşmek mülkiyetçiliği geliştirirken, özerk olmak ise hem bireyler karşısında ve hem de toplum karşısında özgür olma payı bırakır. Burada tekilden başlayarak gelişen ilişkinin evrensele uzanma, evrensel bir anlam kazanma imkanı ortaya çıkar. Tüm dünyayı o tekil ilişkiye sıkıştırmaz, tersine o ilişkiyi dünyaya taşır, daha da kendini çoğaltır. Yine bireyler burada birbirinin mülkü olmaz, birbirine mahkum olmaz. Birbirini farklılıkları ile kabul edip bir birlik geliştirir, ilişkide demokrasi olur. Bu açıdan özgür eş yaşamın çok önemli bir şartı bireylerin her açıdan, her türlü ilişki karşısında özgün ve özerk durabilmesidir.

Özelleşen ve mülkleşen ilişkiler, içinde her zaman şiddeti barındırır. Sahip olmanın kitabı şiddet alfabesiyle yazılmıştır. *"Benimsin, karımsın, sevgilimsin, kız kardeşimsin, kızımsın…"* diyerek kadın sahip olunan bir nesne haline getirilir. Kadın tüm bedeni ve ruhu ile, tüm varlığı ile sahiplenilir, kadın sahiplenme sınırlarının veya kanunun dışına çıktığı anda da her türlü şiddete maruz kalır. Tersinden Batılı veya kapitalist modernitenin merkezi olan coğrafyalarda ise kadın görünürde 'sahipsiz' ve 'özgür'dür. Ancak erkek egemen sahipler buralarda da kadın varlığını her türlü kullanıma, istismara açmış, çok daha örtülü ve gizli yöntemlerle kadını "metaların kraliçesi" haline getirmiştir. Dünya geneli açısından farklı biçimlerde, "biri diğerinden daha iyi, daha gelişmiş" denilemeyecek mülkiyetçi ilişkiler kördüğümü yaratılmıştır.

Kadın, ne kendisi mülk olmalıdır ve ne de karşıdaki erkeği mülkü olarak görmelidir

Dolayısıyla Özgür Eş Yaşamın temel bir ilkesi de kadının mülk konusu olmaktan çıkması, sahipsiz, özgür ve özerk bir birey, xwebun olarak özgür yaşamın anlam ve formunu geliştirmesi, buna öncülük etmesidir. Kadın, ne kendisi mülk olmalıdır ve ne de karşıdaki erkeği mülkü olarak görmelidir. Binlerce yılın yaratmış olduğu cinsiyetçi ve iktidarcı ilişki tarzından kaynaklı olarak kadın da doğasından uzaklaşmaya, egemen erkeğe benzeşmeye başlamıştır. Bu nedenle öncelikle kadının kendisi olması, iktidarcı ve mülkleştirici ilişki tarzını aşarak mücadele gücü haline gelmesi gerekmektedir. Bunu yapabildiği oranda erkek egemenliğini, kültürünü, kişileri değiştirme gücünü ortaya koyabilir. Erkek egemenlikçi kültüre benzeşerek ya da tersinden hep onun mağduru olarak bu sistem aşılamaz. Çözüm üçüncü bir seçenektedir, o seçenek de kadın devrimini gerçekleştirerek xwebun olması, xwebun olarak erkek egemenlikçi yaşam içinde kadın özgürlük hacmini, alanlarını giderek artırmasıdır.

Özgür Eş Yaşamlarda aşk bedeni, maddeyi, cinselliği aşan bir anlam kazanır. Aşka yapılan en büyük ihanetlerden biri de onu cinselliğe hapseden anlayıştır. Cinsellik olgusu başlı başına bir özgürlük felsefesiyle

ele alınması gereken bir olgudur. Kadın ve erkek arasında yaşanan bu kutsal ve anlamlı olması gereken ilişkinin, tamamen alım-satım ve tüketim ilişkisine dönüşmesi hem insanlık ve hem de doğa açısından büyük felaketlere yol açmaktadır. Cinselliğin bu çarpık biçimi hem nüfusu artırarak doğayı ve diğer canlıları tüketmekte ve hem de kadın ve erkeği fiziki-ruhsal boyutuyla tüketmektedir. Cinsel doyumsuzluk bir canavara dönüşerek kadın katliamlarını, tecavüzünü, fuhuşu, reklamı, estetik operasyonları her anda çoğaltmakta, bu yanıyla da yaşanan insanlık krizinde temel tetikleyici rol oynamaktadır. Bu nedenle aşk ve cinsellik olgularının yeniden ele alınarak red ve kabul ölçülerinin kadın özgürlük felsefesiyle oluşturulması, ilişkilerin bu anlamda bir düzey ve nitelik kazanması, hem toplumun ve hem de doğanın geleceği açısından stratejik bir öneme sahiptir.

Kadın açısından tekil, bireyle sınırlı kalan bir çözüm yoktur. Bireyle sınırlı kalan özgürlük bir aldatmacadan ibarettir. Kadının özgürlüğü kolektiftir, öncelikle kendi cinsiyle doğru ve özgürleştiren ilişki gücünü geliştirmesi ile gerçekleşebilir. Kadının kadını anlaması, sevmesi, kendi gelişimi ve özgürlüğünü kadın arkadaşında, kadın gerçeğinde görmesi ve birlikte büyük bir aşkla mücadele yürüyüşüne koyulması, Özgür Eş Yaşamın temel ve öncelikli bir ilkesidir. Kadın özgün ve özerkliğini, kendi cinsi ile sağlam bir örgütlülüğü gerçekleştirmeden sağlayamaz. Erkek, kadını kabul eder ve severken, kadının bu örgütlü ve iradeli yapısını da kabul edip sevmelidir. Yalnızlaşan kadın, özerkliğini ve gücünü yitiren, aslında sevme gücünü de geliştiremeyen ya da çok çok sınırlı geliştiren kadındır. Erkek eğer kadını örgütlü gücüyle, özerk ve özgün yapısıyla, özgür karakteriyle sevebilme, kabul etme gücünü geliştirebiliyorsa, zaten o erkek de özgürleşme yoluna girmiş demektir. Bu, erkeğin de dönüşüm sürecine, egemen erkekliği öldürme sürecine girmesi demektir, bu çok önemli bir gelişmedir. Hakim olacağı kadın değil, yoldaş olacağı, farklılığıyla eşit yaşayacağı, küçümsemeden veya abartmadan en doğal duygularla yaklaşabileceği bir düzeye doğru gidiyor demektir. Bu nedenle Özgür Eş Yaşam ilişki tarzını ifade ederken, mutlaka kadının kadınla olan özgürlükçü ilişkisini ele almalı, değerlendirmeliyiz.

Çoğu kez Özgür Eş Yaşam denirken bir formül beklentisi içine girilmektedir. Özgür Eş Yaşam ilişkilerinin klasik bir formülü yoktur, insan ilişkilerinde formülasyon yapmak toplumsal mühendislik anlamına gelir, pozitivist bir yaklaşımdır. Özellikle de kadın-erkek ilişkileri gibi çok zengin ve esnek bir içeriğe, bununla birlikte yaşamsal öneme sahip bir konuda toplumsal mühendislik yapmak, liberalizmin geliştirdiği gibi 'yaşam koçluğu', 'ilişki koçluğu' yapmak doğru değildir, yapılması büyük tehlikeleri içerir. Abdullah Öcalan 5. Savunmasında Özgür Eş Yaşam'ın temel esaslarını, ölçülerini ortaya koymaktadır. Bu yazıda Öcalan'ın Özgür Eş Yaşam açısından ortaya koyduğu ilke ve ölçülerin kadın devrimi, konfederal sistem örgütlenmesi ile bağını değerlendirmeye çalıştık.

Elbette ki üzerinde çokça tartışılması, eğitim yürütülmesi, mücadele edilip değerler açığa çıkarılması gereken çok geniş ve derin bir konudur. Bu tartışmaların geliştirilip yaygınlaştırılması, yaşamda bir toplumsal kültür haline getirilmesi, bu doğrultuda mücadele strateji ve taktiklerinin daha da derinleştirilmesi gerekmektedir. Buradaki en önemli husus, yaşamın tüm ilişkilerine toprağa tohum eker gibi ahlakı, sevgi ve saygıyı, özgürlük ve eşitlik duygusunu ekmektir. Ekilen bu tohum, mühendisliğe, formüllere gerek kalmadan kendi özgün ve özgür renginde büyüyecek, yepyeni ilişki formlarını ve anlamını yaratacaktır. Mevcut düzeyde Özgür Eş Yaşamları geliştirmenin iklimini oluşturmak, bunun için an'da özgürlük sorunlarına cevap olmak, iktidarcı ve cinsiyetçi hegemon erkekliğin tüm tuzaklarını deşifre ederek ve onu aşarak özgür kadın ve özgür erkek kimliklerini açığa çıkarmak, aşkın, sevginin ve saygının, Özgür Eş Yaşamın yolunda yürümek demektir. Aşk, ilişkilerde büyük bir sevgi ve saygı gücü olmak kadar aşkı, sevgi ve saygıyı yok etmek isteyenlere karşı büyük bir mücadele ve direniştir de. Çelişkiden, mücadeleden, direnişten azade bir aşk yoktur. Bunun için yaşanan her direniş, verilen her bedel bir aşk ilişkisi olmaktadır. Aşk bu anlamda tüm direnenleri kucaklayıp büyütmekte, zafer yolunda ayaklandırıp büyük yürüyüşünü gerçekleştirmektedir. Bu aşk yolunun yürüyeni olmak, yolda yürürken kendini tanımak ve kendin olmak, kendin olarak yaşamın bütünlüğüne katılmak Özgür Eş Yaşam güzelliğini yeşertmektedir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Nasıl Yaşanacağına Dair: Jin Jiyan Azadî Felsefesi

Bihar Ewrîn

Giriş

"Özgürlük Kuşağı" hareketini İran ve Doğu Kürdistan halkının en radikal, farklı ve tarih yazan ayaklanmalarından biri olarak tanımlarsak abartmış olmayız. Bu hareket sürecinde yaşanan kültürel, toplumsal ve zihinsel değişimler; İran ve Doğu Kurdistan'daki "Jin Jiyan Azadî" hareketinin temel başarısı, siyasi yapıyı değiştirmenin, toplumda yeni bir kültür ve zihniyet yaratmanın ve yeni bir söylem üretmenin ötesindedir. Ataerkil arketiplerin hâlâ hakim olduğu ve toplumdaki hakim zihniyetin hakim olduğu bir coğrafyada "Jin Jiyan Azadî" sloganını atmak kesinlikle kadınları erkeklerle eşit insan olarak görmeye ve kabul etmeye bir çağrıdır. Öte yandan hareket sürecinde erkekler, ataerkil bir yapıda kendilerinin de mevcut düzenin şiddetinin mağduru olduklarını ve bu yapıdaki her türlü ayrımcılık ve şiddetten kurtulmak için harekete geçmeleri gerektiğini fark ettiler. Kadınlarla birlikte olun! Ortadoğu'nun gelecekteki gelişmelerinin tarihinde de etkili olmuştur. Geçtiğimiz (2022 yılı) yıl bu hareket farklı boyutlarıyla değerlendirilmiş ve birçok teorisyen ve şahsiyet bu toplumsal hareketin farklı yönleri hakkında konuşmuş ve yazmıştır. Kuşkusuz bu hareketin en önemli özelliklerinden biri kadınların radikal başkaldırısıydı, İran'ın baskıcı yönetimine rağmen onlar cesaret etti ve cesareti tüm dünyayı şaşırttı ve dünyanın bu hareketi desteklemesine neden oldu.

Bu hareketin kapsayıcılığı ve kapsamlılığı, "Jin Jiyan Azadî" sloganının kökeninin tarihi, sosyal ve felsefi temellerinden ayrılamaz. Çünkü bu sloganın felsefesi yıllardır Kurdistan ve Ortadoğu sınırlarını aşarak küresel bir nitelik kazanmış ve bu kez Aichi Saqqez mezarlığında, 'terör' devleti tarafından öldürülen Kürt kızı Jîna Emînî'nin cenaze töreninde gerçekleştirilmiştir. İran'ın otoriter yönetiminin güvenlik güçleri ateşlendi, ülke çapında bir nehir gibi yolunu bulmaya ve farklı yönlerde ilerlemeye devam eden bir devrim yarattı. Bu yazımda bu hareketin kökenlerini ve bu hareketin İran ve Doğu Kurdistan toplumu üzerinde bıraktığı etki ve gelişmeleri ele almaya çalışacağım.

"Jin Jiyan Azadî" Hareketinin Ortaya Çıkışının Arka Planı

İran kadınları ve genel olarak İran toplumu yüzlerce yıldır özgürlük için mücadele ediyor ve modern yüzyılda tiranlıktan ve özgürlükten kurtulmak için iki devrimden geçiyor. Meşrutiyet Devrimi[1] ve 1357 Devrimi, birçok nedenden dolayı bu devrimlerin her biri kurtuluşa ve demokrasinin yerleşmesine yol açmamış, başka bir baskı ve gericilik biçimine dönüşmüş ve bu sayede bu toprakların insanları tüm inanç ve milletlerden, ötekileştirilmiş, üstün millet (Pers) ve üstün din (İslam) ideolojisi, çeşitliliğine ve kültürel zenginliğine gölge düşürmüş ve sonunda her

1 **Meşrutiyet devrimi: Bu hareket, İran'ın kraliyet sisteminde kralın yetkilerinin sınırlandırılması ve bireysel özgürlükler gibi temel hakların kurumsallaştırılması doğrultusunda başlatılan meşrutiyet devrimine yol açan protestolarla 1284 güneş yılında başlamıştır. Adli adalet ve hukukun üstünlüğü. Ağustos 1288'de Saghir'in tiranlığının yenilgisi ve Muhammed Ali Şah'ın yönetiminin sona ermesidir.**

türlü hakkı bastıran kararlı ve despotik bir sistem oluşmuştur. Böyle bir sistemde kadınların durumu, kadın oldukları için daha kötü ve daha adaletsizdir. Çünkü İran hükümetinin kadınlara yaklaşımı, İran'da "kadın olmanın" başlı başına yazılı olmayan bir suç olduğunu gösteriyor. Kadınlar son yüz yılda pek çok siyasi ve sosyal haklarından mahrum bırakıldı, her zaman inkar etmeye zorlandılar. Doğal haklarını sürekli mücadelelerle geri almaya çalışıyorlar.

1957 devriminden sonra kadının durumuna kısaca değinecek olursak, genel olarak hayatlarının değiştiğini görürüz. Çünkü kadınların hayatının her alanına nüfuz eden ve onların boyunduruk altına alınmasında önemli bir unsur olarak kabul edilen şeriat ve İslam hukuku kanunları ile karşı yeni bir cephe oluşturuldu. Kadınların İran hükümetiyle çatışmasının ve meydan okumasının ana nedenlerinden biri haline gelen "Zorunlu Başörtüsü"[2] kanunudu. Hiç şüphesiz hükümet bu kanunu hiçbir zaman kadınlara tam dayatmayı başaramamıştır. Ve devrimden sonraki yıllarda kadınlar bu yasayı çeşitli şekillerde protesto etmiş, baskılara ve ödedikleri büyük maliyetlere rağmen asla pes etmemişler ve her türlü karşı mücadelelerini sürdürmüşlerdir. Başörtüsü yasası, iktidarın ve geleneksel ataerkil güçlerin elinde, kadınları kamusal alandan bastırmak, dışlamak için kullanılan siyasi ve ideolojik bir araçtır. Bu yasa sonucunda pek çok kadın, bunu etmediği için işkenceye maruz kaldı, hapis cezası aldı ve manevi baskı gördü. Jîna'nın ve diğer yüzlerce kadının öldürülmesi, İran'daki bu anti-feminist yasaların uygulanması nedeniyle kadınların acı görmelerine ve trajik hikayelerine yol açmıştır. Erkek otoritesinin sembolü olan "hukuk" en çok kadınlara uygulanmaktadır. Bu yasalar kadınların önünde zorlu bir engel oluşturuyor. Kadınlar övgüye değer bir ısrarla bu yasayı kaldırarak diğer toplumsal ve bireysel özgürlüklerin önünü açmaya çalışıyorlar.

Rojhelat Kurdistanı'nda başlayan ve tüm İran'ı kapsayan ülke çapındaki radikal ayaklanma, sadece anti-feminist yasalara karşı bir protesto değil, temelde İran toplumunda hüküm süren tüm ayrımcılıklara ve eşitsizliklere karşı bir protestodur. Sömürgecilik altındaki alt sınıflar İran'ın ezilmişliğini oluşturur. Dolayısıyla "Jin Jiyan Azadî" sloganından doğan hareket, İran toplumunun yorgun ve acı çeken bedenine atılan bir tokat gibiydi.

"Jin Jiyan Azadî" devrimci hareketinin Saqqez'de ortaya çıkışı tesadüfi bir olay olmayıp sosyal, tarihi ve siyasi temellere sahiptir

Mevcut iktidarın baskılarından tiksinerek, büyük bir coşku ve umutla bir kez daha savaş alanına çekildiler. Bu hareket farklı düşünme ve yaşama mücadelesidir; Öte yandan "Jin Jiyan Azadî", İran hükümetinin yıllar boyunca birçok yasa ve kısıtlamayla onları mahrum bırakılan kadınların bedenine, ruhuna ve iradesine sahip çıkmayı amaçlayan bir hareketti ve bu hareketin inşa edilen temelini oluşturdu. "Jin Jiyan Azadî" hareketi kadın özneyi devrimin ana unsuru olarak formüle etti. Yani kadın öznesi olmadan hiçbir devrimin toplumu demokratik olarak değiştirme şansının olmayacağını herkese gösterdi.

Coğrafi sınırları hızla aşan bu her şeyi kapsayan hareket, halkların ve grupların dayanışmasında önemli bir rol oynadı. Kürtler, Beluciler, Azeriler ve öğretmenler, gençler, emekliler, aydınlar ve özellikle kadınlardan oluşan; İran'ın otokratik yönetiminin baskısı altında yaşayan, İran halklarının özgürlük mücadelesi tarihinde benzeri görülmemiş bir durum yaşandı. İran hükümeti, özellikle 1957 devriminden sonra Kurdistan ve Belucistan gibi bölgelere yönelik tamamen otokratik ve işgalci bir yaklaşım benimsemişti. Bu bölgelerde "biyo-iktidar" politikaları uygulayarak yoksulluk ve işsizliği dayatmanın yanı sıra, anadil yasakları, Kürt, Beluc gençlerinin öldürülmesi, halkın öfkesine ve protestolarına neden oldu. Bu hareketin ilerleyişini

2 Zorunlu Tesettür Kanunu: Bu kanun, İslam Devrimi'nden sonra İran'ın dini egemenliği açısından önemli bir konu haline gelen ilk kanunlardan biri olmuş ve nihayet 18 Ağustos 1362'de İslam Şurası tarafından onaylanmıştır. İran'da zorunlu başörtüsü ilanının başlangıcından itibaren kadınlar, özellikle 17 Mart 1357'deki gösterilerde bu yasaya karşı muhalefetlerini ve protestolarını göstermişler, dolayısıyla İran hükümeti bu yasayı şiddet, baskı ve şiddet yoluyla uygulamaya çalışmaktadır. Bu yıllar boyunca işkenceye maruz kalmış ve bu yasadan etkilenen pek çok kadın işini kaybetmiş, İran'ı terk etmiş veya şiddete maruz kalmıştır.

yorumlayacak olursak, en radikal protesto biçimlerinin bu bölgelerde gerçekleştiğini, yani bu iki alan hareketinin atan kalbi olarak değerlendirildiğini göreceğiz. İran egemenliğinin baskı makinesi bu yıllarda bu bölgelerde pek çok suç işledi. "Jin Jiyan Azadî" hareketi aşamasında Kurdistan ve Belucistan'daki şiddet ve baskı diğer bölgelere göre daha umursamaz ve acımasızdı. Çünkü İran hükümeti açısından Kürtler ve Beluclar "ayrılıkçı" ve "suçlu"dur ve onları öldürmek meşrudur. Dolayısıyla iktidarın beklentisinin aksine bu kez durum daha önceki ayaklanmalardan farklıdır ve iktidarın halkın direniş ve mücadelelerine karşı bastırma makinesi fiilen çökmüş ve etkinliğini kaybetmiş, halk protestolarının çeşitliliği karşısında şaşkına dönmüştür. İran egemenliğinin temelleri, kültürel ve ulusal çeşitliliğin inkarına, yok edilmesine ve en önemlisi "kadın cinayetlerine" dayanmaktadır. "Jin Jiyan Azadî" hareketi bu topraklarda devrim kültürünü ve zulme karşı isyanı bir kez daha canlandırmış ve dinamiklerini koruyup geliştirmişti. Kurdistan'ın Rojhelat parçasında "Jin Jiyan Azadî" hareketinin kıvılcımının atılması, burada bir direniş ve mücadele geleneğinin varlığını gösteriyor. Tarihin gösterdiği gibi bu topraklar her zaman her türlü zulme karşı direnişin merkezi olmuştur. İran hükümetinin Kurdistan Rojhelatına yönelik politikaları her zaman bir tür sömürgecilik olmuştur.

Kurdistan'ın bu kesiminde kitlesel infazlar, Kürt gençlerine işkence ve hapsedilme, yoksulluğun ve işsizliğin dayatılması her zaman vardı ve bu yaklaşıma karşı her türlü protesto ve direnişe "bölücülük" ve "ulusal güvenliğe karşı eylem" adı verildi. Hapis cezasına ve idamlara yol açtı. Öte yandan son yıllarda Kurdistan'ın askerileştirilmesi ve doğasının tahrip edilmesi de sömürgeci politikaların bir diğer parçasıdır. Kurdistan'ın dört parçasındaki düşmanların Kürtlere yönelik soykırıma giriştiği bir durumda, "Jin Jiyan Azadî" devrimci hareketi, Kürdistan'daki demokrasi yanlısı güçlere, partilere ve örgütlere farklılıklara bakılmaksızın bir fırsat sağladı. İran'ın otoriter sistemine karşı mücadelede bazı konular ortak noktalarda buluşup ortak bir program ve proje hakkında konuşacağız. Öte yandan "Jin Jiyan Azadî" devrimci hareketinin Saqqez'de ortaya çıkışı tesadüfi bir olay olmayıp sosyal, tarihi ve siyasi temellere sahiptir. Bu hareket aynı zamanda tekelci ve sömürüye dayalı hükümet yapısına karşı alternatif bir söylemi de içermektedir.

İran halkının mücadele ettiği tiranlık ve merkeziyetçilik, topluma özgü bir siyaset ve yönetim sisteminin oluşmamasından kaynaklanmaktadır.

İran'daki Tüm halkların Özgürlüğü Birbirine Bağlıdır

Sorunu ortadan kaldırmaya dayalı geleneksel çözümlere ya da belirli bir proje olmadan sadece mevcut sistemi yıkmaya yönelik çözümlere başvurmak, mevcut krizleri aşmaya yetmiyor. PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın önerdiği demokratik ulus teorisi ve demokratik konfederalizm sistemi, Ortadoğu toplumlarının çoğulcu ve farklı dokusuna uygun, yenilikçi ve uygun bir modeldir. *"Kimlik farklılıklarının ahlaki ve politik bağlılığa dayalı olarak daha kolektif bir varlık oluşturduğu ve kendi varlığını sürdürdüğü, milliyetçilik ve güç arayışından arınmış bu sistem."*[3] dillerin çok çeşitli olması nedeniyle, İran'da kültürel ve güvenilir olan bu sistem, çözüm bulmanın ve İran'ın otokratik yönetimi tarafından kopan halkların tarihi ve kültürel bağlarını yeniden kurmanın en iyi yolu olabilir. Demokratik konfederalizm sistemi, hükümet düzeninden farklı olarak kültürel ortaklığa ve özünde demokratik yönetime dayalı bir zihniyete, özgürlük, eşitlik ve adalet imkânının oluştuğu, birleştirici bir yapıya sahiptir ve şu anda da tanık olduğumuz bir yapıyı oluşturur. Rojava Kurdistan'ında bu sistemin uygulaması Ortadoğu'da da böyle bir yapının mümkün olduğunu gösteriyor.

"Jin Jiyan Azadî" hareketi sürecinde alternatif sistem tartışması gündeme geldi. İran halkının hükümet sistemi ve diktatörlükten yaşadığı acı tecrübeler göz önüne alındığında, artık hükümet sisteminin inandırıcı görülmediği, çeşitliliğe ve farklılıklara saygı duyan bir sistem istendiğini aşikardır. Dolayısıyla konfederalizm sisteminin inşa edilebilmesi için temellerinin oluşturulması, zihinsel ve yapısal hazırlığın yapılması, komite, enstitü, meclis gibi demokratik kurumların kurulması gerekmektedir. Bu nedenle "Jin Jiyan Azadî"

---

3 Volati Azad Dergisi, Sayı 64

devrimci hareketinin İran ve Kurdistan halkının son kırk yılda verdiği demokratik mücadelede çok büyük bir adım olduğu, İran ve Doğu Kurdistan halkının demokrasi kültürünün daha fazla farkına varıp barış içinde bir arada yaşamayı başardılar. Diğer bir deyişle İran'daki tüm halkların özgürlüğü birbirine bağlıdır. İran'ın coğrafi bölgesindeki 'aşağı' halklar arasındaki empati ve birlik, "Özgürlük Geni" hareketinin benzersiz özelliklerinden biri olarak kabul ediliyor. Azeri şehirlerindeki *"Azerbaycan uyandı, Kurdistan'ı destekliyor"* sloganları bu dayanışmanın açık bir örneğidir. Öte yandan Kürtlerin ve Belucilerin karşılıklı desteği de bu dayanışmanın bir başka boyutu olup, geçmiş yıllarda hep halkları bölerek ayakta kalmaya çalışan İran hükümetinin tüm dışlayıcı politikaları başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Dolayısıyla "birlik", amaca yönelik olarak örgütlendiği takdirde iktidar sisteminin çöküşünde etkili olabilecek, geleceğin demokratik ve çoğulcu bir sisteminin inşasında rol oynayabilecek devrimci eylemin en önemli faktörlerinden biridir.

"Jin Jiyan Azadî" her türlü köleliğin, tahakkümün yıkılması ve kadının öncülük ettiği yeni ve özgür bir yaşamın inşasıdır

"Jin Jiyan Azadî" ayaklanmalarının önemi ve anlamı, *"Halkımızın dilinde kadın ve hayat eş anlamlıdır. Ancak günümüze yaklaştıkça birbirine sonsuz zıt iki kategori haline gelmiştir. Bu açığı bir kez daha ortadan kaldıracağız, yani bir kez daha "kadın" ile "hayatı" aynı hale getireceğiz."*[4] Bu cümleler "Jin Jiyan Azadî"nin sadece bir slogan olmadığını ve Kurdistan'da tarihsel bir kökene sahiptir. Bu sloganın yaygınlaşmasının ve tüm kadınların ve alt sınıfların bu sloganla özdeşleştirilmesinin nedenlerinden biri de, kadın etrafında oluşturulan ataerkil sistem egemenliği altındaki yaşamın çökmüş olması ve bu felsefesinin anlam kazanmasıdır. Bu, kadınların ve yaşamın yeniden doğuşudur ve özgür bir kadın olmadan özgür bir toplum kurulamazlığın kanıtıdır. Çünkü toplumsallaşmanın ilk süreci kadınların etrafında şekillenmiştir ve kültürün ilk yaratıcılarıdırlar, kadınlar. Bu nedenle "Jin Jiyan Azadî" her türlü köleliğin, tahakkümün yıkılması ve kadının öncülük ettiği yeni ve özgür bir yaşamın inşasıdır.

"Her sloganın zihinsel bir dünyaya, tarihsel ve toplumsal bir arka plana dayanan bir ruhu, bir zamanı ve yeri vardır."[5] İlk kez 2000 yılında Bakur (Kuzey) Kurdistan'da kadınlar tarafından atılan bu slogan; Kurdistan kadın özgürlük hareketinin nefes kesen mücadelesinin ürünü ve meyvesidir. Ve tarihsel bir süreç içerisinde oluşmuştur. İran ve Kürdistan Rojhelat'ta "Jin Jiyan Azadî" sloganı etrafında ülke çapında bir hareketin başlamasıyla eş zamanlı olarak, bu sloganın kökeni ve kimliğine ilişkin tartışmalar da başladı. Birileri onun köklerini çarpıtmaya, anlamını yok etmeye çalışıyorlardı, dolayısıyla bu hareketin ilerleyişi sırasında bu sloganın boyutlarını tersine çevirmek için verilen birçok mücadeleye rağmen hala özgürlük mücadelesinin merkezi sloganı olduğunu gördük ve bir kez daha bu sloganın "sihirli" doğası, formül herkes tarafından kanıtlandı. Kadın özgürlüğüne dayalı demokratik, ekolojik devrimin ana karakterini oluşturan bu slogan, özgürlük ve değişime yönelik pek çok kapıyı açmıştır. Diğer bir deyişle İran ve Rojhelat Kurdistan toplumunda daha önce yaşanmamış bir rönesans yaratmıştır. Dolayısıyla bu hareketin önemli yönlerinden biri de İran toplumundaki kadın ve erkeklerin taleplerinin özeti olan "Özgürlük Geni" sloganıdır. Bu ayaklanmaların ana öznesi olarak kadınların ön plana çıkması, Ortadoğu'nun demokratikleşme devriminin kadınların varlığı olmadan mümkün olmadığını ve hiçbir anlam taşımayacağını göstermektedir. Aslında bu slogan, "benlik" (xwebûn) felsefesi ve hayata yön vermenin entelektüel çerçevesi olan kadın özgürlüğü ideolojisinin özüdür. Bu sloganın önemi, kültürün Kurdistan'daki kadın direnişinin ve mücadelesinin dili olmasıdır. "Jin Jiyan Azadî" binlerce yıldır süregelen tarihsel akışın, ataerkil düzeni tersine çevirme mücadelesinin sloganıdır. Bu Tanrıça felsefesinin toplumdaki gerçek yerini bulmasıdır. Kuşkusuz toplumun yarısını oluşturan kadınların ikinci sınıf

4 **Abdullah Öcalan, 26 Şubat 1996**

5 **https://jineoloji.eu/tr/kadin-yuzylinin-slogani-jin-jiyan-Azadî/5**

ve zayıf vatandaş konumunda olduğu bir toplumda, eşit ve özgür bir toplumdan söz edilemez. Kurdistan özgürlük hareketinin ayırt edici noktalarından biri de, kadın meselesine öncelik vermesi ve çözümü kurtuluşun sonrasına ertelememesidir.

Bu sloganı farklı dillere çevirerek Kürt'ün doğasından ve tarihsel köklerinden uzaklaştırmaya çalışmak, bu harekete el koyma davranışının bir parçasıdır. *"Eğer "Jin Jiyan Azadî"nin Kürt bağlamındaki sloganı ırkçılığın, faşizmin ve ataerkilliğin her türlüsüne karşı iradeyi, mücadeleyi ve yüzleşmeyi gösteriyorsa, Kürt ruhunun İranlı bir kişi tarafından sahiplenilmesi, tercüme edilmesi ve ortadan kaldırılması yalnızca susturmayı, baskılamayı ve baskılamayı amaçlıyor. Mücadeleleri görmezden gelin."*[6]

Kurdistan özgürlük hareketinin ayırt edici noktalarından biri de, kadın meselesine öncelik vermesi ve çözümü kurtuluşun sonrasına ertelememesidir

---

Öte yandan "Jin Jiyan Azadî" hareketinin ve her demokratik devrimin karşı karşıya olduğu tehlike, sağ ve gerici güçlerin emperyalizmin yararına ona el koyma, anlam ve amaçlarını boşaltma girişimidir. Bu anlamda Kürtlerin onlarca yıllık mücadele, direnişi ve tarihsel etkileri göz ardı edilerek bu sloganın ve hareketin kökenine el koymak için yapılan birçok saldırı ve mücadeleye rağmen İran ve Doğu Kürdistan halkı hâlâ sloganın etrafındadır. "Jin Jiyan Azadî" mücadelelerine devam ediyorlar. Bu aşamada İran merkezci bakış açısına sahip milliyetçi sistem, farklı başlıklar ve taktiklerle hareketin ana akışını çarpıtmaya çalıştı.

Aslında İran'ın egemenliğinin mahiyetini gösteren, "Erkek, Vatan, Yerleşim" sloganı, son derece anti-feminist, ataerkil bir içeriğe ve bir tür milliyetçiliğe sahip olup, kadınların dışlanmasına dayalı bir toplumu çağrıştırmaktadır. Özgürlük, eşitlik ve demokrasi felsefesini taşıyan "Jin Jiyan Azadî" slogan içeriğinin en belirgin yanı kadınların varlığıdır. Ataerkillik kültürünün, tahakküm ve baskı ilişkilerinin daha yoğun olduğu bir coğrafyada kadının yükselişi ve kadına çizilen sınırların aşılmasıdır. "Jin Jiyan Azadî" hareketinin önemli boyutlarından biri de kadın özgürlüğünü merkeze alan ulus ve sınır ötesi bir hareket olmasıdır. Kadın özgürleşmesinin gerçekleşmesi ve kadın öncülüğünde erkekle birlikte özgür bir topluma doğru adım atmayı vaat eden bir hareket oluşudur. Bu hareket sadece İran ve Doğu Kürdistan'da mücadele kıvılcımı alevlemekle kalmadı, Ortadoğu'daki, özellikle Afganistan'daki kadınların mücadelelerine de ilham kaynağı oldu. Bu coğrafyanın sosyolojik yapısı ve dindarlığın güçlü etkileri, iktidarın belirleyici durumu ve bunun sonucunda ortaya çıkan diktatörlük düzeni ve gelenekçilik nedeniyle kadınlar ancak radikal bir zihniyetle aşabilecekleri sayısız sorunun merkezinde yer alıyor. Bu sorunların üstesinden ancak adikal bir çıkışla gelinir. "Jin Jiyan Azadî" hareketi kadınları bu ortak konular etrafında bir araya getirme özelliğine sahip ve bu dayanışmaya hareketin gidişatında tanık olduk. Ortadoğu'da kadınların zulme karşı kadim bir direniş ve mücadele geleneğine sahip olduğunu, ötekileştirme ve çifte baskı politikalarına rağmen hiçbir zaman mücadeleden geri durmadıklarını unutmamalıyız. Bu nedenle bu deneyim ve rezervler kadın hareketinin devamı ve kadın devriminin gerçekleşmesi açısından çok zengin bir platform olabilir.

Sonuç Olarak;

Jîna, İran'daki tarihsel baskının ve topyekûn ayrımcılığın simgesidir. İran hükümeti tarafından inkar edilen ve bastırılan kültürün ve halkın simgesi, aynı zamanda "polis" düzeninin kadına yönelik çıplak şiddetini de temsil ediyor. Öte yandan Jîna bir "öteki"ydi ve kadınlara yönelik baskı biçimlerinin iç içe geçmişliğini temsil ediyordu. Bu nedenle Jîna'nın trajik ölümü, adı gibi ölüm kültürüne karşı bir yaşam simgesidir. Eski bir gelenek olan saç kesmek ve eşarp yakmak yeniden gün yüzüne çıktı ve kölelik ve boyun eğdirme zincirlerinin kırılmasının bir işareti oldu. Bu nedenle, "Jin Jiyan Azadî" hareketi, "zayıf cinsiyet" gibi kadınların etrafında yaratılan

---

6 **Kahraman Hüsrevi'nin zulmün kökenleri, inkar ve dışlama politikaları hakkındaki yazısı, Genealogy Dergisi Sayı 28**

tüm toplumsal cinsiyet stereotiplerini tamamen yıktı. İran'ın egemenliğinin tahakküme dayandığı halk olarak kadınların konumu hiç şüphesiz çok önemlidir. Ataerkillik, "baskın erkeklik" ve kadının ikincil konumda olduğu toplumsal cinsiyet rejimi sorgulandı. Erkeklerin kadınlara omuz omuza eşlik etmesi ve onlarla birlikte slogan atması bu hareketin öne çıkan özelliklerinden biri oldu. Bu, İran ve Doğu Kurdistan toplumunda yeni bir kadın-erkek ilişkileri kültürünü yarattı. Yaratılan bu bilinç düzeyi, iktidarın yıllardır çizdiği kırmızı çizgileri ortadan kaldırmış, kadınlar, erkek kimliğini oluşturan temel unsurlar olan ve erkekliğin bahanesi olan "namus" ve "gayret" kavramlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Kadınları öldürüyor, durdular. Bu sloganda "kadın" erkeklikten bağımsız değerli bir kimliktir. Bu nedenle "Jin Jiyan Azadî" hareketinin temel başarısı, siyasi yapıyı değiştirmenin, toplumda yeni bir kültür ve zihniyet yaratmanın ve yeni bir söylem üretmenin ötesindedir. Ataerkil arketiplerin hâlâ hakim olduğu ve toplumdaki hakim zihniyetin hakim olduğu bir coğrafyada "Jin Jiyan Azadî" sloganını atmak kesinlikle kadınları erkeklerle eşit insan olarak görmeye ve kabul etmeye bir çağrıdır. Öte yandan hareket sürecinde erkekler, ataerkil bir yapıda kendilerinin de mevcut düzenin şiddetinin mağduru olduklarını ve bu yapıdaki her türlü ayrımcılık ve şiddetten kurtulmak için harekete geçmeleri gerektiğini fark ettiler. Kadınlarla birlikte olun. "Jin Jiyan Azadî" hareketi, otorite ve ataerkillik kültürüne karşı bir başkaldırı olup, kadın meselesini öne çıkarmakta, tahakküm ilişkilerine meydan okumakta ve kadınsı eşitlikçi değerler yaratmaktadır. Bu sloganın, ataerkil sisteme, dini aşırılığa, otorite yapısına ve sermayeye karşı eş zamanlı olarak birçok cephede mücadele veren Kurdistan kadın özgürlük hareketinin yarım asırlık mücadelesinin sonucudur. Türkiye'deki mücadele göz önüne alındığında dağlar, hapishaneler ve şehirler kadınları, yaşamı ve özgürlüğü yeniden birleştirmenin mümkün olduğunu gösterdi. Bu zorlu mücadelelerin deneyimleri ve sınamaları artık Rojava ve Rojhelat'ta objektif bir şekilde kendini gösterdi.

Ortadoğu'nun geleceği "Jin Jiyan Azadî" felsefesini yaşamış ve deneyimlemiş kadınların elindedir. Bu coğrafyanın kadınları, Kürt kadınlarıyla birlikte kadınların özgürlüğünün aktif mücadelecisi olmadan Ortadoğu'nun demokratikleşmesinin mümkün olmayacağı görülmüştür. Çağdaş Tanrıçalar Mezopotamya'nın kadim kültürünü yeniden canlandıracaktır.

Geçtiğimiz yüzyılda kadınlar özgürlüklerini, yaşamlarını, saygınlıklarını ve onurlarını yeniden kazanmak adına büyük adımlar atmış, başarılara imza atmışlardı. Ancak istenen başarıya ulaşılamadı. Ama dersler bıraktı. İşte "Jin Jiyan Azadî" hareketi geçmişin deneylerinde çıkarılan rafine edilmiş düşünceler ışığında, Ortadoğu'da kadınların önderlik ettiği devrimlerin bir manifestosudur ve çağdaş yüzyılın ihtiyaç ve taleplerini yansıtmaktadır. Kadınların bu manifesto etrafında süregelen mücadelesi, tarihsel yeni bir dönemin başlangıcına girmiştir.

"Jin Jiyan Azadî" hareketi birçok tarihi başarıya imza attı. İran hükümetinin acımasız baskısına rağmen insanlar hâlâ direnişçi tutumlarında ısrar ediyorlar. Hiç şüphesiz tabu sayılan başörtüsünün kaldırılmasıyla sistemin imajına ve ideolojik otoritesine darbe indirilmesi, iktidarın kontrol edemediği önemli bir başarıdır. Aile kurumları, din, gelenek ve görenekler üzerinden yeniden üretilen 'kadın düşmanlığı' ve kadının radikal yükselişine karşı durmak, kuşkusuz egemen kültürün şiddetli bir saldırısıdır.

Diğeri ise kadın hareketi ile ezilenlerin tüm mücadelelerinin iç içe geçmesi ve onları devrimci yola yönlendirmesiydi. Bu başarılar, organize edilmesi ve kanalize edilmesi halinde iktidar otoritesine karşı güçlü bir blok oluşturabilecek devrimsel bir hamle olacaktır. "Jin Jiyan Azadî" yoluna devam etmesi gereken eşit ve özgür bir toplum vizyonunu çizdi.

Farsçadan Çeviren; Mele Bedrettin Günay

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Devletli Uygarlık ile Demokratik Uygarlık Mücadelesinde Kadın ve Mücadele Akışı

Tayip Temel

Kapitalist modernite dönemiyle yaşamın her alanına nüfuz eden ve önemli oranda hakimiyet kuran devletli uygarlık, yaşadığı krizin derinleşmesine paralel olarak yapısallığı da daha fazla sorunsallaştırılmaya devam ediyor. Toplum ve doğaya hükmetmekle başlayan, günümüzde toplum ve doğa kırımına dönüşen devletli uygarlığın kanlı, karanlık tarihinin irdelenmesi/eleştirisi kendiliğinden gelişen bir durum değildir.

İnsanlığın Varoluş Biçimi Olarak Ana Kadın Toplumsallığı

Devletli uygarlığın sömürü ve tahakkümüne direnen demokratik uygaralık güçlerinin destansı mücadelesinde kadının her zaman başat bir yeri olmuştur. Ataerkil zihniyetin ilk olarak doğa ve kadına yönelmiş, ilk tahakküm ve sömürü pratiklerini kadın ve doğaya karşı hayata geçirmiştir. Hayatın hakikatı olarak kadın ve doğanın ayrılmazlığı, birinin diğerini tamamlaması ve temsil etmesi bu iki yaşam kaynağını devletli uygarlığın temel hedefi haline getirmiştir. "İlk güçlü otoritenin kadın üzerinden kurulması raastlanatı değil. Kadın organik toplum gücü ve sözcüsüdür. O aşılmadan ataerkillik zafer kazanamaz. Daha ötesi, devlet kurumuna geçilemez. Ana kadın gücünün aşılması stratejik bir anlama sahiptir."[1] Yönelim ideolojik ve sistemseldir. Amaç ana kadın etrafında oluşan toplumsallık ve komünal değerleri ortadan kaldırmak ve karşı bir sistem kurmaktır. Çokça değerlendirildiği gibi toplumsal iş gücünü ele geçirmek tali bir amaçtır. Nitekim tarihsel donelere bakıldığında kadının işgücü amacıyla köleleştirildiği ve çalıştırıldığı ya hiç yok ya da çok enderdir. Kadının öncelikle ideolojik ve ardından fiziki saldırı ve köleleştirmeyle karşı karşıya gelmesinin ana nedeni kurduğu toplumsallığın ve sistemin iktidar, tahakküm ve sömürünün gelişmesi önünde engel olmasıdır. Bu engel ortadan kaldırılmadan ne doğa ne de insanın köleleştirilmesi imkan dahilinde değildir.

"Şunu iyi anlamak gerekli: ilk kurulan güçlü otoritenin kadın üzerinde kurulmuş olması bir tesadüf değildir. Kadın baskı ve sömürü ilişkilerinin yaşanmadığı, doğal ve eşitlikçi toplumun gücünü temsil eder. Patriarki, kadın yenilmiş olmasaydı galip gelemezdi; ayrıca devletin kurumsallaşmasına geçiş gerçekleşemezdi. Kadın-Ana'nın gücüne son vermek bu nedenle stratejik bir anlam taşımaktadır."[2] Bu bağlamda son beş bin yıllık tarih esas itibarıyla ana kadının oluşturduğu komünal özgürlükçü sistem ile ataerkil zihniyetin oluşturduğu iktidarcı ve tahakkümcü sistemin mücadele tarihidir. İnsanlık tarihinde, karşıt değerlerin, hakikatlerin ve sistemlerin ideolojik ve politik olarak karşı karşıya geldiği kesitini ifade etmektedir. Ana kadın toplumumun doğayla uyumlu komünal, özgürlükçü, ahlaki ve politik hakikatının yok edilerek yerine mülkiyetçi, iktidarcı ve tahakkümcü hakikatların konulması mücadele ve savaşıdır.

Bu mücadeleyi gördüğümüz bir alan mitolojidir. Burada çatışma ve mücadelenin odak noktası öncelikle değerlerdir. Aslında buradaki temel amaç bu değerleri ele geçirmenin ötesinde çalınarak yok edilmesidir.

1 **Abdullah Öcalan, Bir Halki Savunmak, Aram Yayınları, s. 19**

2 **Abdullah Öcalan, Bir Halki Savunmak, Aram Yayınları, s. 19**

Zira kadının yarattığı toplumsal sözleşme komünal ve özgürlükçü bir ruha sahiptir. Dönemin üretim araçlarına ilişkin teknik bilgiler dışında toplumsal değerler silsilesi olarak özü itibarıyla eril sistemin sahip olmak istediği ve kullanbileceği değerler değildir.

Özgürlük İçin: Dağların Doruğuna, Ormanın Karanlığına, Çölün Derinliğine

Mevcut yazılı kaynaklarda demokratik uygarlık güçlerinin kadın öncülüğünde insanlığı felakete sürükleyen devletli sisteme karşı sürekli bir mücadele içinde olduğu açıktır. Yitirdiklerini almak için yeniden doğaya dönüş yolundadır. "Sümerler zamanında, anaerkil toplumdan patriyarkal-devletçi topluma geçiş noktasında, insan ilk defa özgürlüğü adlandırma ihtiyacı hissetmiştir. Amargî. Bu insanlığın 'özgürlük' için kullandığı ilk kelime idi. Sümer dilinde 'anaya dönmek' anlamına gelmekteydi. Bu demektir ki ilk erkek ve kadın köle toplulukları özgürlüklerini, ana kültürünün hâkim olduğu toplulukları yöneten yaşam biçimine ve değerlere dönmekte görmekteydiler."[3]

Tek Tanrılı Dinler ve İnsanlığın İkinci Kırılımı

Ana kadın toplumsallığı dağlarda, kırlarda, çöllerde, ormanlarda özgür yaşarken; devletli uygarlık güçleri nüfuz ettikleri her alanda zamanını sıkıştığı kötülük merkezlerini genişletme uğraşıyla geçirmiştir. Bin yıllar süren bu denklemin bozulması ancak tek tanrılı dinlerle mümkün olmuştur. Mitolojik dönemde hala tanrıçalar önemli bir güce sahiptir. Tanrıları lanetleme, cezalandırma ve yaşam alanlarından kovma gücüne sahiptir. Tek tanrılı dinlerde ise iyice etkisini ve gücü yitirmiş, mutlak biat dayatmasıyla karşı karşıyadır. Artık ya Lilith'te olduğu gibi lanetlenmeyi göze alarak isyan edecek ya da Havva gibi biat edecektir. Mitlerde başlayan toplumsal sistemlerin rekabeti inanç alanının temel mücadelesi halindedir. Bu çelişki ekseninde inanç alanında da ciddi bir ayrışmın yaşandığını görüyoruz. Pagan dinleri ana kadın toplumsallığını sürdürürken kozmolojisini doğanın ikili diyalektiğine dayandıran Zerdüştlük/Ezidilik dışında diğer dinlerin tamamı eril zihniyetin yeni doğa, toplum ve insan dizaynının kozmolojik örüntüsü ve rıza üretme araçlarına dönüşüyor. Böylece eril sistem tasarımı yeni bir merhaleye taşınıyor. İnsanın dışkı sayıldığı, doğa ve kadının mülkleştirilerek şey derekesine indirgendiği toplum karşıtı sistemin anahtarı göklere çıkarılarak ebedi ve ezeli kılınmak isteniyor.

Mezopotamya'nın Kızı: Lilith ve Bir Güzel İsyan Mirası

Lilith'in toplumsallığına sırt çevirme ve erkeğe, yeni sistemine biat etme dayatmasına yanıtı isyan oluyor. Tek tanrılı dinlere göre ilk insan olan Adem'e itaatsizliğinin temeli devletli uygarlığın bu kurgusal hakikatine karşı çıkmaktır. Başka bir ifadeyle kendi toplumsallığında ısrar etmesidir. Adem'in ve tanrısının yeni sistemine ve bu sisteme itaat istemine karşı çıkmış, elbette karşılıksız kalmaz. Tevrat'ta "Adem'e şöyle der Tanrı: Eğer geri dönmezse her gün yüz oğlunun ölümünü görmeyi göze almalıdır."[4] Lilith'in isyanına karşı, Tanrı intikam alma sözünü yeni eril sistem ve meşruiyet sağlama aracına dönüşen tek tanrılı dinler aracılığıyla yerine getirtiyor. Gerçek anlamda da o gün bu gündür barbar, vahşi, cadı, bedevi, baldırı çıplak, terörist diye katledilenlerin sayısı geçen süreye bölünse günde Lilith'in yüzlerce oğul ve kızının öldürüldüğü görülecektir. Ancak hiçbir cezalandırma onu durduramamıştır.

Hristiyanlığa Kadın Müdahalesi: Maria Magdalena

Devletli uygarlığın gelişmesinde önemli bir role sahip olan Musevilik ilk çıkışından beri safi devletli uygarlık gücü olmuştur. En belirgin figür olan Sare'nin tek çabası İbrahim'e bir erkek evlat vermektir. Kendi içinde kadın mücadelesinin gelişmesine müsamaha göstermemiştir. Devletli ve sınıflı uygarlığın ideolojik, eskatolojik temelini oluşturmak için gerekli kurguyu ve buna bağlı olarak meşruiyeti önemli oranda sağlamıştır. Museviliğe oranla Hıristiyanlık ilk çıkışında daha ılımlı yaklaşıma sahiptir. Meryem Ana ve Maria Magdalena figürleri Hıristiyanlığın oluşumunda önemli bir role sahiptir. Meryem Ana'nın pozisyonu adeta kadının erkekten yaratıldığı çarpıtmasına karşı bir düzeltmedir. Tanrı erkek olsa da bir kadından doğduğunun hatırlatılması ya da kabulu

3 **Clara Torres, a.g.m.**

4 **Sema Öcal Çağlayan, a.g.e., s. 854**

olarak da değerlendirilebilir. Maria Magdalena'nın İsa ile ilişkisi ve oynadığı rol ise hakkında söylenenlerin aksine kurucu bir niteliktedir. Manastır kültürü eşliğinde geliştirilmek istenen Aziz ve Azize kültürü önemli oranda kaynağını ana kadının komünal kültüründen almaktadır.

İslamiyet'in kadına yaklaşımı diğer İbrani dinlerden farklı değildir. İlk çıkışında Hıristiyanlığa yakın bir tutum olsa da iktidarla buluşmasından sonra Musevilikteki eril yaklaşım belirgin hale geliyor. Zaten kozmolojik ve anlatı olarak ilk iki İbrahimi dinin sentezidir. Farklılığı Arap kültürüne uyarlanma gerekliliği ya da zorunluluğu oranındadır. İbadet şekli ve icrası gibi kimi farklılıklar ise zahiridir. İlk etapta köleliğe karşı tutumu kadınlar açısından olumlu olsa da sonraki tarihi pratik içinde pek anlamlı bir fark yaratmamıştır. Dönemine göre olumlu bir yaklaşım olmakla birlikte sınırları devletli uygarlığın kadına çizdiği kapsamla sınırlıdır. Hz. Muhammed'in vefatından sonra yaşanan iktidar kavgasında Hz. Ayşe'nin, "Tanrım beni kadın yaratacağına bir taş olarak yaratsaydın" sözü kadının konumunu ifade etmek açısından oldukça öğreticidir. Komünal ahlaki ilkeleri devlet ve eril zihniyetle buluştukça zamanla ciddi bir erozyona uğramıştır.

Bu temelde Zerdüştlükteki özgünlük ve fark iktidarla ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Kozmolojisindeki dualizm varlığın anlamlandırma ve tanımlama felsefesinin esasını oluşturur. Her varlığın bir ruhu ve buna bağlı olarak cinsiyeti vardır. Ana kadının ilk inanış biçimi olan ve tüm pagan inançların esasını oluşturan animizmden alınan ikilik felsefesi önemli oranda Zerdüştlüğe taşınarak ana kadın felsefesinin tarihi akışı sağlanmıştır. Canlı cansız varlık meselesi olmadığında diğer dinlerde olduğu gibi tekliği sağlamak için ilk hangi cinsin var olduğu ya da yaratıldığı handikapına ihtiyaç duymamıştır. Varlığın kaçınılmaz koşulu olarak erkek ve kadın başta olmak üzere tüm varlıklar bir ruha, canlılığa ve cinsiyete sahip olarak eşittir. Bazı dillerde zamanla kaybolsa da Hint-Avrupa dillerinin tamamındaki eril-dişillik bu inancın yansımasıdır. Musevilik nasıl ki devletli uygarlığın zihniyet kalıplarını oluşturmuşsa; Zerdüştlük/Ezidilik de ana kadının, demokratik uygarlığın zihni kodlarını oluşturmuştur. Tarihini akış içinde dönem dönem iktidarın hakimiyetine girmesi için büyük baskı ve katliamlara maruz kalmasına rağamen bununla belli bir oranda mücadele etme kapasitesi gösterebilmiştir. Üst tabakasının yozlaşmasına karşı Mani, Mazdek, Hürrem, Babek, Cavidan gibi inanç önderleri öncülüğünde güçlü çıkışlar yaparak zamanın ruhuna uygun gerekli değişim ve dönüşümü yapabilmiş, ana kadın toplumsallığına bağlı kalabilmiştir.

Dinler tarihinde Musevilik ve Zerdüştlüğün rekabeti sonradan gelen dinleri şekillendirdiği gibi insanlık tarihine etkileri de önemlidir. İlk inancın ve ibadethanenin on iki bin yıl önce kurumsallaştığı Xirabreşk/Gire Mirazan'ın bulunduğu Urfa her iki inanç ve bağlı sistemlerin (Aden) cennetidir. Buranın hakimiyeti amansız bir mücadeleye yol açmaktadır. Toplumsallığına karşı geliştirilen devletli uygarlık sisteminin ruhani zihniyetini oluşturan Musevilikle savaşı kaçınılmazdır. Ana kadın zihniyetinin hakim olduğu pagan inançlar Yahudilik karşısında zayıf ve etkisiz kalmaktadır. Zerdüştlük bir yönüyle ana kadının bu durumu görerek pagan inançlarını ideolojik ve felsefi bir bütünlük içinde zamanın ihtiyaçlarına ve ruhuna göre bir üst aşamaya taşıma girişimidir. Hz. Eyyub'un ateşe atılması, Hz. İbrahim'in Urfa'dan sürgün edilmesi iki dinin kıran kırana mücadelesinin sonucudur. Yüzyıllar boyunca bir denge içinde yürüyen bu mücadele son İbrahimi din olan İslamiyet'in çıkışıyla tersyüz olmaktadır. İslamiyet'in yayılma alanı Zerdüştlüğün nüfuz ettiği coğrafyadır. Yeni bir güç olarak kısa sürede genişlemesi ve tabanı, inananları itibarıyla demokratik uygarlık kesimlerinden oluşmasına rağmen kozmoloji olarak devletli uygarlığa yakındır. Bu nedenle kısa süre içinde iktidarlaşmıştır.

İslamiyet'in coğrafyasında baskın ve dominant yapı haline gelmesi halkları, toplumları bir ikilemle karşı karşıya bırakmıştır. Bazı kesimler tamamıyla İslamiyet'i kabul ederken; bazıları ise İsamiyet'in iktidarlaşmasına karşı gelişen Harici, Alevi, Şii gibi mezheplerle bağlar kurarak yeni sentezler geliştirmeye yönelmiştir. Bu sürecin sonucu olarak Zerdüştlük ve buna bağlı olarak ana kadının toplumsallığı ciddi bir darbe yemiş, zayıflamış ve gerilemiştir. Devletli uygarlıkla uzlaşan, iktidarlaşan İbrahimi dinler baskın hale gelmiştir. Bu tarihten sonra ana kadın toplumsallığının egemen olduğu pagan inançlı demokratik uygarlık güçleri için tam

bir kıyıma uğrama sürecidir. Sapkın, heretik, din dışı ilan edilerek bastırılmışlardır. Ancak zayıflatılsa da, etkileri önemli oranda azalsa da kadın toplumsallığını, değerlerini kabullenen demokratik uygarlık güçlerinin mücadelesi durmamıştır. Zerdüştlüğün bakiyesi Kürtler, Farslara, Türkler, Araplar ve diğer bölge halkları arasında yeni hareketler zuhur etmiştir.

Çağları Aşan Özgürlük Akışı: Mazdeki/Hürremi Hareket

Zerdüştlüğün bin yıllarca ortak inanç olarak benimseyen Fars, Kürt, Gilek, Peştu, Beluc ve diğer Aryenik halklar hem kendi içinde iktidarlaşan ruhban sınıfına karşı hem de dışarıdan gelen eril zihniyetli dinlere karşı ciddi mücadeleler vermişlerdir. Zerdüşt ve Mani'nin ardılı olarak ortaya çıkan Mazdeki hareketin odak noktası Sasanilerle uzlaşan ve iktidarlaşmaya meyil eden, yozlaşan dinin üst tamakasına karşı Zerdüştlüğün reforme edilmesi ancak daha önemlisi ise ana kadın toplumsallığı ve değerlerinin yeniden canlandırmadır. Sasani iktidarı ve rahip sınıfı arasında gelişen eril sisteme karşı komünal ve özgürlükçü düzeni savunmuştur. Ana kadının ahlaki-politik kültürü gereği mülkiyet ve mülkleştirmeyi tüm kötülüklerin ve günahların kaynağı saymış ve buna karşı savaş açmıştır. Mazdeki hareket hiçbir istisnaya yer bırakmadan kadın erkek başta olmak üzere herkesin eşitliği savunmuştur. Aryen coğrafyasında yayılan Mazdeki hareket toplumsal tarihin önemli durak noktalarındandır.

Mazdek'in katledilmesinden sonra mücadele yoldaşı Hürrem öncülüğünde devam etmiştir. Ortakçılığı ve komünaliteyi savunduğu için diğer dinler tarafından kendisi "sapkın" taraftarları ise din dışı ilan ilan edilmiştir. Sasani İmparatorluğunun tüm saldırı, engelleme ve katliamlarına rağmen demokratik uygarlık güçleri Hürrem'in öncülüğünde destansı bir mücadelenin sahibi olmuştur. Hürremiz ya da dinlerin tanımladığı şekliyle Hüremdinilik insanlık tarihinde ilk komünalist mücadele çizgisi olduğu inkara gelmez. Hareketin ideolojik, politik ve toplumsal talepleri itibarıyla Hürremiz ile ana kadın mücadelesi ve buna bağlı olarak demokratik uygarlık güçleri tek tanrılı dinlerden sonra ilk defa bu düzeyde felsefi ve ideolojik sıkçama yapmış, geniş bir alanda hakimiyet kurmuştur. Komünalist düşünce ve akımların en az bin yıl sonra Avrupa ve dünyanın diğer bölgelerindeki ortaya çıkmasına bakınca Hürremiliğin insanlık adına ne kadar ileri bir gelişme ve düşünce sıçraması olduğu açıktır. Ana kadın toplumsallığının hem ideolojik, felsefi ve politik olarak yeniden dirilişi mahiyetindedir. Hürremizm daha sonra Babek'in öncülüğünde Aryen coğrafyasının önemli bir bölümünde hakimiyet sağlamıştır. Babek'in kendi döneminde geliştirdiği toplumsal düzenle kesinlikle eşitlikçi, ortakçı yaşamı ve komünal değerleri hakim kılmasıyla ana kadın sistemidir.

Bedevi Toplumsallığın Alternatif Yaşam ve Sistem Örgüsü

Arap halkında da ana kadın toplumsallığı farklı izleklerde ilerlese de benzer bir gelişim kaydettiğine tanıklık ediyoruz. İslamiyet'in çıkışında önce Arap halkının çoğunluğu devletli uygarlık merkezlerine uzak, bedevi denilen yoksul halk kitlelerinden oluşuyordu. Pagan inançları ve buna bağlı ana kadın kültürünün esas alındığı, sistem dışı bir yaşama sahiptir. Devletli uygarlıkla Sümerlere uzanan erken tanışmasına rağmen Bedevi geleneği üzerinden komünal özgürlükçü yaşamda ısrar eden bir tutuma sahip olmuştur. Devletli uygarlığın kölelik sistemine karşı İslamiyet'in yanında yer almış ve çıkışında önemli rol oynamışlardır. Hz. Muhammed'in vefatından sonra İslamiyet iktidarlaşınca Harici, Alevi gelenek olarak komünal özgürlükçü geleneği devam ettirmiştir. Bu gelenek Arap coğafyasında Karmatilerle tarihsel bir sıçrama yaşamıştır. Geçmişin mirası ideolojik, toplumsal ve politik olarak yenilenerek sistemleşmiştir. Arap coğrafyasının önemli bir kısmında hakimiyet kurmuş ve ana kadının komünal ve özgürlükçü sistemini hayata geçirmişlerdir. "Kişisel kurtuluş ve arınmadan ziyade, toplumsal kurtuluşu ve herkesin eşit yaşadığı bir düzene inanan, görünüşte dini, gerçekte ekonomik bir hüviyet taşıyan zenginlerin malını paylaşmayı ilke olarak kabul eden Karmatilik'te, yılda iki kez Nevruz ve Mihrican orucu tutulurdu."

İslamiyet'te esinlenmeler olsa da Karmatilik, Zerdüştlük üzerinden akışını sürdüren ana kadının komünal, eşitlikçi felsefesini esas alıyordu. Sadece 21 Mart Newroz günü ve 16 Eylül Mihrican gününde oruç tutulması, mülkiyetin reddi, çocukların toplumun

ortak değeri sayılması ve komünal yaşam kültürü Karmatilikte ana kadının politik ahlaki felsefesinin ne kadar baskın olduğunu göstermektedir.

Anadolu'nun Özcü Kadınları: Bacıyanlar

Asya'dan Ortadoğu ve Anadolu'ya gelen Türk ve asıl olarak Türkmen topluluklar ana kadın toplumsallığından edindikleri komünal, özgürlükçü değerleri ana kadın toplumsallığının şekillendirdiği Zerdüşti halklarla zentezleyerek sürdürmüştür. Demokratik uygarlık gücü olarak özünü korumuş olan Türkmen topluluklarında kadının mücadeledeki yeri belirgindir. Genel mücadele içindeki rolünün yanı sıra özgün kadın örgütlemelerine gitmesi ana kadın kültünün ne kadar baskın olduğunu göstermektedir. Fatma Bacı'nın Hacı Bektaş-ı Veli'den sonra postnişinliğe geçmesi ana kadın toplumunun mirasının sürekliliği ve felsefenin Alevi-Kızılbaş kültüründeki yansıması yönünde oldukça çarpıcıdır. "Bazı zaviye ve müessiselerinin Kız Bacı, Ahi Ana, Sakarî Hatun, Hacı Fatma zaviyeleri gibi bazı zaviye şeyhlerinin da aynı suretle kadınlar olması nazarı dikkati celp etmektedir. Filhakika, bu asırda Anadolu'da kadın tekke şeyhleri görmek bizi hayrete düşürmemelidir."[5] Tarihsel izleği içinde ele alınmdığında kadınların tarihin farklı dönemlerinde ve dönemin eril zihniyet ve sistemine rağmen nasıl öncülük ettikleri şaşırtıcı değildir. Zira bu gelişmeler kendiliğinden, lokal ve dönemsel değildir. Eril sistemin tarihini fersah fersah aşan, kadının toplumsallığı doğru temellerde kurduğu ve insanlık tarihinin ezici çoğunluğunda varoluş biçimi olan bir toplumsallığın, ahlaki-politik sistemin mirasıdır. Tarih boyunca hiç kesintiye uğramadan her hakta, coğrafyada, toplulukta, kültürde az ya da çok kendini var etmiş, mücadele etmiş ve tarihsel akışını sürdürmüştür.

Mezopotamya'dan Avrupa'ya Özgürlük Hayaletinin Seyri

İlk devletin toplumsallığın ve buna karşı ilk devletin, devletli uygarlık gücünün ortaya çıktığı Mezopotamya'dan kaynağını alan ana akım kadın toplumsallığının dünyanın diğer bölgelerini etkilemesi eşyanın tabiatı gereğidir. Zira çok sonradan karşıt bir sistem olarak tezahür etmesine rağmen devlet örgütlemesi de Ortadoğu'dan dünyaya yayılmaktadır. Bu realite gereği pagan inançlarla başlayan, Mitraizm, Zerdüştük, Maniheizm biçim kazanan ve iktidarla buluşmadığı için devletli uygarlık dışı kalan kadın eksenli inanış biçimi Ortadoğu/Asya gibi Avrupa'yı da etkilemiştir. "Mitraizm kültü kendi coğrafyasının sınırlarını aşmış ve Roma İmparatorluğu coğrafyasında geniş bir alana yayılma imkânı bulmuştur. Sasaniler döneminde Zerdüştlük, Masdayasna'nın ortodoks formu olarak devletin resmi dini kabul edilmiş ve bu ortodoks form dışındaki Mitraizm, Maniheizm ve Mazdekizm baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Ancak Mitraizm, geniş halk toplulukları arasında varlığını köklü bir şekilde devam ettirmiştir."[6] Mitraizm'in Avrupa'da yayılması Mazdeki hareketin bu bölgedeki ana kadın değerlerine sahip topluluklarla ilişki kurma ve etkilemesini kolaylaştırmıştır. Hıristiyanlığın iktidar denetimine girmesiyle bu süreç hızlanmış ve pagan topluluklar ile Mitraizmi benimseyen kesimler Mazdeki hareketin etkilemesiyle yeni akımların ortaya çıkmıştır.

Ortodoks Hıristiyanlık ve devletli uygarlık tarafından Heretik etiketiyle din dışı olarak tanımlanan doğal toplum ardılı gruplar Hıristiyanlık içi ve Hıristiyanlık dışında onlarca tarikat, mezhep ve örgütleme geliştirmiştir. Aralarında önemli sayılacak inançsal, felsefi ve ideolojik ve yöntemsel farklılıklar olsa da ortak nokta devletli uygarlık sistemine karşı çıkan ve özünü ana kadın toplumundan alan eşitlikçi ve özgürlükçü taleplerdir. "İlk heretik Hıristiyan mezhep günümüzde mensupları kalmamış Batı kaynaklarında Marcionita, İslâm kaynaklarında Merkûniyye adıyla anılan II. yüzyılda kurulmuş olan Marsiyonizm'dir. V. yüzyılın ortalarına kadar Roma İmparatorluğu sınırları içinde yaygınlık kazanan Merkûniyye mezhebinin zamanla Maniheizm'in içinde eridiği tahmin edilmektedir. Marcion'dan daha açık bir gnostik düalizmi ve zühd hayatını savunan Mani'nin öğretilerinin Merkûnîler tarafından kendilerine yakın görülmüş olması muhtemeldir. Öte yandan Marcion'un bazı öğretileriyle Mani'yi etkilediği de bilinmektedir."[7]

5 **Necati Öztürk, Aşıkpaşazade Tarih, Bilge Kültür Sanat, s.73**

6 **Yaşar Kaplan, Êzidi ve Müslüman Kürtlerin Ortaka Gelişimi, (https://www.kurdarastirmalari.com/yazi-detay-oku-67**

7 **Halim Işık, Hıristiyan Düalist-Gnostik Bir Tarikat Olarak Bogomilizm ve Avrupa Heretik Toplumlarına Etkileri, s.119**

Toplumsal Hafıza Taşıyıcıları: Bogomiler

"Mecusi öğeler Bulgaristan'da Mani'nin verdiği şekliyle ortaya çıkar. Bulgarlar Manicilikle bir sürü köylü isyancının Mani'nin reçetelerinin Leviathan karşıtı ifadesinden etkilendiği Müslüman Acemi aracılığıyla ya da bir zamanlar Türkçe konuşan Bulgarla Kutsal üçlü birliği, mucizeleri, ruhban sınıfını, İsa'nın doğuşundaki tanrısallığı, vaftizi reddeden ve evliliği ancak istek üzerine boşanabilme koşuluyla kabul eden bir Hıristiyan mezhep."[8]

İslam gibi Hıristiyanlık da bir egemen sınıflar koalisyonunun elindeki baskı aracına dönüşen 'devlet dini' halini aldığı ölçüde, 'baldırıçıplaklar'ın egemenlerce 'heretik' olarak nitelenen protesto ve isyanlarının hedefi olmuştur. Devletli uygarlığa karşı gelişen bu hareketler iktidar ve sömürü çarkı defalarca yenilgiye uğratarak tarihin akışını şekillendirmişler.

Devletli Uygarlığın Değişmeyen Düşmanı: Cadılar

Toplumsal mücadelelerin temel dinamiği olan kadınlar her geçen gün daha fazla Kilise'nin dikkatini çekiyor ve dahi korkulu rüyası haline geliyordu. Bir bütün olarak direnen ve mücadele eden kesimlere karşı aralıksız saldıran dönemin Kilise/İktidarının yeni silahı Engizisyon mahkemeleriydi. Ana kadından beri sağaltıcı tedavi kültür, deneyim ve mirası olan, doğayla ilgilenen, bilimle uğraşan bilge kadınlar öncelikli olmak üzere tüm kadınlara "büyücülük" suçlamasıyla savaş açmıştır. Milyonlarca kadın işkencelerden geçirilerek dar ağaçlarına çekilmiş, yakılmıştır. Cadı avları olarak bilinen kadın katliamlarının esas amacı devletli uygarlığa karşı kadının tekrar eşitlikçi, komünal ve özgürlükçü toplumsallığını kurma mücadelesini yenilgiye uğratmaktı. Katliamlarla karşılaşsa da demokratik uygarlık güçleri tarihsel akışlarını yeni direniş ve mücadelelerle sürdürmüşlerdir. Büyük bedelleri olsa da kilisenin mutlak otoritesi önemli oranda geriletilmiş ve daha önemlisi gelecek nesillere asla boyun eğmeyen, vazgeçmeyen, direngen ve mücadeleci bir miras bırakılmıştır. Bu miras sonraki yüzyıllarda sosyalist devrim hareketlerinde önemli bir rol oynamıştır. Aynı mücadelenin meyvesi olarak feminist düşünce ve feminist hareketler tarihsel mücadelenin akışını sürdürmüşler. Bugün mücadele olarak devletli uygarlığın tahtını sallayan küresel kadın hareketi ve mücadelesine ulaşmıştır.

Animizmden Kuantum'a Hakikatın İzleri

Doğal toplumun ilk inanış biçimi olan animizle ulaştığı hakikat, paganist inançlarda, iktidarlaşmamış dinlerin tasavvuf felsefesinde, zamanın ruhuna uygun hakikati arama ve yaşama seyrini sürdürmüştür. Devletli uygarlık gibi yeni hakikat üretme zorunluluğu olmaması hakikat ve hakikat arayışını istikrarlı kılmıştır. Nitekim ana kadın toplumunun ilk inancı olan animizmde tüm varlıklar canlıdır. Her canlı varlığın bir ruhu ve cinsiyeti vardır. Bugün bilimin vardığı son nokta olan kuantum fiziği ve felsefesine göre tüm varlıkların canlı, sezgisel ve bağlantılı olduğu gerçeğidir. Yine ana kadının doğanın düalist olduğu hakikati bugün materyalist diyalektik olarak varlığın en temel işleyiş yasasıdır. Binlerce yıl geçmesine rağmen doğal toplumun ilk günkü hakikat tanımlaması ile bugün mitolojik, dinsel, felsefi ve son olarak bilimsel yöntemin geldiği noktadaki hakikat tanımlaması arasındaki fark; demokratik uygarlık güçlerinin doğaların ihtiyacına göre yaptıkları değişim ve dönüşüm kadardır ki, bu da dualist olan varlığın materyalist diyalektiğin her canlının değişim-dönüşüm esasına göre zenginleşmesi yasası gereğidir. Dört hakikat yöntemi ile aranan hakikat tanımı vara vara ana kadının ilk gün yaptığı tanımı doğrulamak ve başa dönüş olmuştur. Bu yönüyle devletli uygarlığın beş bin yıllık çarpıtma ve yerine yeni hakikatler inşa etme serüveni, ana kadın toplumunun varlığın canlılığına yönelik tanımı/hakikatı karşısında yenilgiyle sonuçlanmıştır. Varlığın canlı ve cansızlığı üzerine kurulan özne-nesne ikilemi ve buna bina edilen beş bin yıllık iktidar, sömürü ve tahakküm insanlık ve doğa dışılığı çıplak bir gerçek olarak ortaya çıkmış. Bunun aksine birinci doğayla uyumlu yaşamı hakir olarak gören ve toplumsal doğayı buna göre eşitlik ve özgürlük yasaları temelinde geliştiren ana kadın sistemi insanlık adına ne varsa ayakta tutmuş ve günümüze ulaşmasını sağlamıştır. Bugün hala bireysel ve toplumsal ahlak, vicdan, doğruluk, iyilik ve güzellik gibi meziyetler yaşıyorsa hakikatı korumak adına, sürgün edilen, katledilen, katliamlardan geçirilen

8 **Fredy Perlman, Leviathan'a Karşı Er Tarihe Karşı, Kaos Yayınları, s. 249**

demokratik uygarlık güçlerinin verdiği mücadelenin yüzü suyu hürmetinedir.

Tersinden Kırılmanın Başlangıcı: Jin Jiyan Azadî

Jîna Emînî'nin İran Geşt-i İrşad (Ahlak Polisi) tarafından katledilmesiyle birlikte yükselen Jin Jiyan Azadî sloganı bir anda dünyanın dört bir yanında yankılandı. Birbirinden habersiz, iletişim içinde olmayan milyonlarca kadın sloganı hemen sahiplendi. Jin Jiyan Azadî'nin her kadının diline düşmesine şaşıranlar, çarpıtmaya çalışanlar ve tabiri caizse emeksiz bir şekilde kendine mal etmeye çalışan politik kurnazlıklar oldu. Kadın söz konusu olduğunda tarih devletli uygarlığın çalma-çarpıtma pratikleriyle doludur. Şaşırma ise ana kadın toplumsallığının derin köklerinden bihaber olmakla ilgilidir. Kadının, toplumsallığını yaşatmak ve korumak için tarih boyunca farklı zaman ve mekanlarda kesintisiz sürdüğü mücadelesinin bilinmesi ve anlaşılması Jin Jiyan Azadî'nin neden ve nasıl bir anda dünya kadın hareketinin sloganı haline geldiği kolayca anlaşılır. Bu nedenle kadın mücadelesinin tarihsel akışının görülmesi oldukça önemlidir. Toplumsal, siyasal ve politik bağları tarihsel akış içinde görüldüğünde; Jin Jiyan Azadî'nin sadece güncel gelişmelerle sınırlı bir slogan olmadığı, büyük direniş ve mücadelelerle sınanan, köklerini tarihin başlangıcından alan ve tarihten sürülerek gelen ana kadın toplumsallığı ve demokratik uygarlık güçlerinin temel felsefesi olduğu rahatlıkla anlaşılacaktır. Toprağı ilk inşa eden, hayatı ve komünal eşitlikçi toplumsallığı geliştiren, doğayla uyumu esas alan, Ninhursag'tan Lilith'e, İnanna'dan İştar'a varan tanrıça kültürüyle başlayan, Hürremlerden Hypatialara, Ana Fatmalardan Fatma Bacıya, cadılardan, büyücülere, Roza Lüksemeburg'dan Saralara, Zilan ve Beritanlara kadar arkasında destansı bir mücadele ve evrensellik olduğu açıktır.

Tarihin farklı zaman ve mekanlarında kadının aleyhine olan tüm şartlara rağmen sürgün, zindan, ölüm, katliam ve dahi yenilgileri de göze alarak direniş mirası bırakmanın en sarih sonucudur Jin Jiyan Azadî. Her mücadelenin, her bedelin bıraktığı kazanımların tarihsel akış içindeki kümülatif sonucudur. Devletli uygarlık ve kapitalist modernitesinin insanlığın kaynaklarını gasp ederek doğa, toplum ve birey üzerinde kurduğu haşmetli istibdat rejimine rağmen; tarihte verilen hiçbir mücadelenin boşa gitmediği, Jin Jiyan Azadî felsefesi temelinde kadınların fikir, zikir ve eylem birliği olarak evrenselleştiğinin resmidir. Devletli uygarlık güçlerinin zahiri çelişkilerine rağmen içten içe bu evrenselleşen kadın hakikatini çarpıtma ve çalmadaki ortaklığının sebebi işaret ettiği komünal, eşit ve özgür başka bir yaşamı mümkün kılmasıdır. Bu da devletli uygarlığın doğa kıyım ve toplum kırımla yok etme düzeyine getirdiği birinci ve ikinci doğanın tersinde bir kırılma ile yeniden uyum içinde inşa etmesidir. İlk köleleştirilen toplum ve toplumsallık olarak kadın mücadelesinin küreselleşmesi, demokratik ekolojik kadın özgürlükçü yaşam ve sistemi kurmanın en başat gücüdür. Bu anlamda Jin Jiyan Azadî sloganıyla tarihsellik ile güncellik, yerellik ile evrensellik aynı felsefede zamanın ruhuna uygun olarak buluşmuştur.

Jin Jiyan Azadî felsefesi etrafında fikir, zikir ve eylem birliğini oluşturan küresel kadın hareketi devletli uygarlığın kadın aleyhine geliştirdiği kırılmaların tersine bükülmesi mücadelesidir. Ana kadının neolitik devrimle geliştirdiği komünal özgürlükçü toplumsallığına karşı eril zihniyetin saldırısı olarak gerçekleşen birinci ve ikinci cinsel kırılma öncelikle kadının olumsuzlanması üzerinden geliştirilmiştir. Mitsel söylemle başlayan kadının itibarsızlaştırılarak köleleştirme süreci dinsel söylemde devam etmiştir. PKK Lideri Abdullah Öcalan, mitolojik dönem kırılmasındaki kültürün dinlerle tanrı emri olarak kanun haline getirildiğini ve kadına yönelik uygulamaların tanrının kutsal emrine bağlanması olarak tanımlar. Kadın öncülüklü demokratik uygarlık güçleri tarafından tarihin ilk çatallaşmasından beri süren mücadelesi esas olarak bu sapmayı düzeltmek, iki doğanın yeniden uyum halinde inşasıdır. Kadın öncülüğünde küreselleşen demokratik uygarlık mücadelenin geldiği düzey çubuğu tersine bükmek için gerekli ideolojik, felsefi ve pratik düzeye ulaşmıştır. Kırılma sürecinin tarihsel akış içinde ele alınması insanlığın bir bütünen içine alındığı cendereden nasıl çıkılacağına ışık tutacaktır. "Kavram olarak Üçüncü Doğa, Birinci ve İkinci Doğa'nın yeniden üst bir aşamada uyumunu ifade eder. Toplumsal doğanın birinci Doğa ile üst düzeyde bir sentezi, devrimci teorik paradigma kadar köklü

pratik devrim gerektirir. Özellikle merkezi uygarlık sisteminin günümüzdeki aşaması olan kapitalist dünya sisteminin, yani modernitesinin aşıllması belirleyicidir. Bunun için demokratik uygarlık inşalarının asgari düzeyde gelişimi daha ayırt edici hususlara olarak ekolojik ve feminist toplum karakterinde gelişme, demokratik siyaset sanatının işlevselleşmesi ve demokratik sivil toplum inşaları, başarıyla atılması gereken adımlardır."[9]

Yeni yaşamın inşası elbette yeni bir tarih anlayışını ve bunun pratik görevlerinin yerine getirilmesini gerektirir. Aynı zamanda başarısı da buna bağlıdır. Bu bakış açısı ve yöntem daha şimdiden tarihin ilk köleleştirilen halkı olan kadın mücadelesinde büyük bir çığır açmıştır. Kürdistan özgürlük mücadelesi ve kadın özgürlük hareketinin gelişim çizgisi ve bu çizginin kısa süre içinde dalgalar halinde yer küreye yayılması, beş bin yıllık sömürü çarkının parçalanmasına büyük bir çağrıdır. Dünyanın dört bir yanında kadınların bu ideolojiyi benimsemesi ve çağrıya icabeti ise umut vericidir.

Demokratik ekolojik kadın özgürlükçü paradigmanın yeni tarih okuması ve bu temelde geliştirdiği toplumsal tarih anlayışı üçüncü cinsel kırılma sürecinin yol haritasını sunmuştur. Büyük badirelerin atlatıldığı, olmaz denillenin oldurullduğu, imkansızın başarıldığı bu yolda, yine büyük engel ve engellemelere karşı büyük mücadelelerin verileceği zorlu ve engebeli bir yoldur. "Bir cennet veya ütopya vaadi değildir; doğalar üzerinde insanın artan bilinç gücünün farkını koruyarak, büyük umuma katılımın sağlanabilmesidir. Bu sadece bir özleyiş, amaç, ütopyalar vaadi değil, güncel pratik anlamı iyi ve güzel yaşam sanatıdır."[10] Kadın, Neolitik'ten beri yaşam kuran öncü rolüyle toplumsal tarih akışını belirlemekte ve toplumsallığın sürdürülebilir kılmaktadır. Mücadelenin dinamik gücü olarak toplumun demokratik dönüşümüne öncülük etmektedir. "Ekolojik sorunun, sınıfsal sömürünün kaynağı kadının ilk sınıf, ulus ve cins olarak köleleştirilmesi olduğundan çekirdeksel dönüşüm bütün dönüşümlerin kaynağına dönüşmektedir. Cinslerarası çelişkinin çözümünün kölelik dayatılanın özgürleşme zemininden yükselmesi hem bilimsel hem tarihsel hem sosyolojik bir hakikattir."[11] Kürt kadın hareketinde kadın kurtuluş ideolojisi olarak formüle edilen bu hakikat Jin Jiyan Azadî mottosuyla dünya kadın mücadelesinin sürükleyici ideolojisi hale gelmiştir. Bu slogan ve felsefenin ışığında mecrasından çıkarılan toplumsallığı yeniden öz dinamikleri üzerinden kurarak demokratik sosyalizmi gerçek karakteriyle buluşturmaktadır. Bu bağlamda Jin Jiyan Azadî felsefesinin Kurdistan'da ortaya çıkması da elbette tesadüfi bir gelişme değildir. Doğru toplumsal çözümleme, iyi tarihsel okuma ve bütünlüklü ideolojik bakışın fikir, zikir ve eylem birliğinde etkin örgütlenmenin doğal sonucudur. Böyle bir zemine oturan Kürt Özgürlük Mücadelesi ve Kadın Hareketi'nin elli yılı bulan mücadelesi, tarih boyunca eril sisteme direnmiş, bu sistemin dışında kalmış tüm ezilenlerin tarihini, mirasını ve mücadelesini kendi kazanımı olarak gören ve sahiplenen yeni tarihsel anlayış ve bakış açısının yol açtığı bir gelişmedir. İyi düşün, doğru söyle, güzel yap felsefesi doğal toplum özünü taşıyan bir Zerdüşti felsefe olarak özgürlük sosyolojisine; iyi, güzel, doğru yaşama yön vermeye devam etmektedir. Hakikatın mecrasında akacağı komünal, özgürlükçü ve demokratik yaşamın şafağı olan Jin Jiyan Azadî felsefesiyle ana kadın beş bin yıl sonra büyük bedeller ve büyük mücadeleler sonucunda tekrar tarihsel, toplumsal rolünü oynama düzeyine geldiğinin ilk işaret fişeğidir. Kadın öncülüğünde yükselen yeni yaşam gücünün artık geriye götürülmesi, bastırılması ve mecrasından saptırılması mümkün değildir. Demokratik uygarlık nehrinin tarihin bazı dönemlerinde zayıflayan debisi kadın öncülüğünde Jin Jiyan Azadî ile gerçek manasına ve devrimi gerçekleştirecek güce ziyadesiyle kavuşmuştur. Devletli uygarlığın kaos ve krizi derinleşirken demokratik uygarlık çağı Jiyan ve Azadî'nin kadında sentezlediği yeni şafağının başlangıcındadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

9 Abdullah Öcalan, Özgürlük Sosyolojisi, Aram Yayınları, s.2

10 Abdullah Öcalan, Özgürlük Sosyolojisi, Aram Yayınları, s.27

11 Hêja Zerya, Kadın Yüzyılının Sloganı, Jineoloji, https://jineoloji.eu/tr/kadin-yuzyilinin-slogani-jin-jiyan-Azadî/

Kadın Zamanı: 21. Yüzyıl

Yüksel Mutlu

Ayla örtünüyoruz çağlardır, buğulu camlar ve farklanmış yüzümüzle. Başkaları uygarlıktan söz ediyor, bilmeden her geriye dönüşün belki ulaşılmaz bir ileriye adım olduğunu. Tohumdan korkuyoruz, yeryüzünün ilgisizliği hafif kılıyor bedenlerimizi, bakışımız göğe yönelirken yürekler serin tutuluyor. Sonra her çınlamayla endişe güğümleri omzuma biniyor; toprağın değişmezliği, yapıların kalıcılığı, anaların istemi kadar tehdit edici yükler.
Nilgün Marmara

Jin Jiyan Azadî sloganı bugün itibarıyla tüm dünyayı etkileyen pozitif, insana iyi gelen, mücadele duygusunu kamçılayan ve hepimizi doğru iz üzerinde olduğuna inandıran bir slogan. Yine erkek egemenliğine meydan okuyan, ulus-devlet paradigmasına karşı kadın mücadele varlığının ne kadar hakikat olduğunu savunan bir şey.

Şimdi diyeceksiniz ki bir sloganın bu kadar meali olabilir mi? Evet olabilir. Çünkü aynı zamanda bir meydan okumadır da, bu. Neye meydan okuma? Erkek egemenliğine, patriyarkaya, cinsiyetçiliğe, dinciliğe, faşizme, militarizme… meydan okumadır. Bu meydan okuma hali salt bir ütopya olmaktan çıkmış, pratik veçhe kazanmıştır.

Önemli bir tarafı da şu ki; İran'da katledilen Jîna Emînî şahsında dünya ve Kürt kadın hareketinin haklılığı, mücadele azmi ve Ortadoğu'da tüm gericiliğe; dinciliğe, kadın düşmanı iktidarlara rağmen kadınların biteviye mücadelesinin tarihsel dönüm noktası oldu. Bu kadın direnişi aynı zamanda, Ortadoğu'da ki erkekleri de etkiliyor. Buda kadın özgürlük mücadelesinin geldiği noktayı ifade ediyor. İran'da ve başka ülkelerdeki protestolara bakıldığında toplumun her kesimini etkileyen devrimsel bir karşı çıkış olduğu görülüyor...

Ortadoğu'da Kadın Mücadelesi Nasıl Bu Evreye Geldi?

"Ortadoğu toplumları ve uygarlığı denince akla gelen iki temel öğe, Toros-Zagros dağ silsilesi ile Nil-Fırat-Dicle-Pencab nehir sistemleridir. Bu iki sistemin beslediği toplumlar yaşamlarının en trajik döneminden geçmektedirler. Milliyetçilik, dincilik ekseninde köleleştirme zirveleştirilmişti. Reel sosyalizme bağlanan umutlarda boşa çıkmıştı. Çözümleme yanlış olunca, sonucun da trajik olması kaçınılmazdır. Kapitalist moderniteyi ne bütün olarak, nede 'yapısal süre' olarak kavramanın kenarından bile geçmeyen bu tekelci ideolojiler, sıra endüstriyalizme gelince ortak tanrılarında buluşmuş gibi ona secdeye kapılmaktadırlar. Cennetin kapısını onun (seküler tanrının ulus-devletten sonra ikinci büyük sıfatı endüstriyalizmdir) açacağından emin olarak tapınmaktadırlar. Yanlış kurgulanmış hayatın doğru yaşanamayacağını da en çok bu yeni seküler tanrı ümmetinin kaotik durumundan çıkarsayabiliriz."[1]

Çünkü tarihsel olarak Ortadoğu daima egemen güçlerin üstünde durduğu, siyasetine müdahale ettiği, yer altı ve yer üstü kaynaklarına göz koyduğu bir coğrafyadır. Bu bağlamda sömürgeci güçler Kurdistan'ı dizayn etmeye, yön vermeye, asimilasyon politikalarını sürdürmeye devam ediyorlar. Mesela bunun bariz örneği Kürtler açısından devletlerarası

1 **Abdullah Öcalan, Demokratik Modernite Sayı 3**

Lozan Antlaşmasıdır. Dört parçaya cetvelle bölünen Kurdistan, Lozan'ın ikinci yüzyılında da mücadele devam ediyor hala.

Türkiye Cumhuriyetinin kurucu belgesi olan Lozan Kürtler, Aleviler ve diğer tüm etnik topluluklar için yok sayılıp imha olmaktan başka birşey ifade etmiyor. Cumhuriyetin ikinci yüzyılına girerken Türk ve Sünni olmayanların yüz yıllık yalnızlığının sebebi tekçilik, ulus-devlet ideolojisidir.

İktidarlara ve ulus-devletlerin yarattığı tahribat bir üçüncü dünya savaşının yolunu açmıştır. Bu parçalanma durumu tesadüfi değildir. İlk parçalanma, dışlanma kadınla başlamış. İlk sömürge kadın olmuş; bu durum devletli uygarlık ve hiyerarşi ile devam etmiştir.

Cumhuriyetin ikinci yüzyılına girerken Türk ve Sünni olmayanların yüz yıllık yalnızlığının sebebi tekçilik, ulus-devlet ideolojisidir

Siyasal belirlemelerimizde genellikle üçüncü dünya savaşından geçtiğimizi belirtiyoruz. Bunu biraz açmak konunun daha iyi anlaşılması için gereklidir ve aynı zamanda da Kürt kadın hareketinin öznesi olduğu özgürlük mücadelesi içinde gereklidir.

Kürtler olarak tarihimizi bilmek en önemli olan şeydir. Günümüzde tarihini bilmek ile başlayan sorgulama bizi, ne olup bitiyor, neler oluyor? sorularına götürür. İnsan sordukça, soruşturdukça, araştırdıkça, konuştukça, okudukça bu noktada didikler ve düşünür.

Ortadoğu'da şimdiye kadar neler oldu, şimdi neler oluyor? Egemen güçlerin bize dayattığı ideoloji nedir, biz ne yapmak istiyoruz ve ne diyoruz? Aslına bu sorular çoğaltılabilir. Yine imkanlarımız, imkansızlıklarımız nelerdir ?

Ortadoğu'daki devletler sistemi tam olarak ulus-devlet sistemidir. *"Toplumun tümüne yayılmış iktidar aygıtının ve vatandaş denilen bireylerin hukuki çerçeve içinde ki birliğine ulus-devlet denir."*(Abdullah Öcalan) Genelde olduğu gibi bölgemizde ulus-devlet modeli tam bir kaos ve çıkmaz içindedir ve yürümüyor. Ortadoğu'ya damgasını vuran önemli bir gelişme Kürtlerin verdiği özgürlük mücadelesidir. Elbette diğer halkların mücadelesi de gözden kaçırılmadan koşulların, güç dengelerinin çözümlemeye tabi tutmak önemlidir.

Son yüzyılda Türkiye'de başta Kürtler olmak üzere farklı etnik ve inançlar gruplarına katliamla gerçekleştirilmiştir. Tekli ulus-devlet inşasının zora dayalı ulus inşası pratikleri red ve inkar politikalarını uygulamaya koymuştur. Şark Islahat planı bu tür uygulamaların yasal alt yapısının oluşturma amacıyla geliştirilmiştir. Bundaki amaç tek kimlikli devlete ait ulus inşası olmaktadır. Bu kimlikte etnik olarak Türk, inanç olarak da Sünni oluyor. Bu iki kimlik dışındakiler asimilasyona tabi tutuldu. Red ve inkar politikası hala devam etmektedir.

"Yaşanan kriz ve savaşlar sadece 200 yıllık kapitalist modernitenin değil, aynı zamanda 5000 yıllık sınıflı-devletli uygarlığın da yapısal krizi ve savaşlarıdır. Olası çözümler bu gerçekliği esas almak durumundadır."[2] Bu savaşlar sadece kaynağını yer altı yer üstü kaynaklardan almıyor (bu kaynakların da önemi var) ancak ulus-devlet sisteminin tıkanmaya, çözümsüzlüğe sürüklenmesidir asıl mesele. Ulus-devlet sisteminde yaşanan çözümsüzlük yapısaldır, yönememezlik halidir. 3.Dünya Savaşının derinlik ve yaygınlık kazanması ulus-devletin yapısal kırızının derinliği ile doğrudan ilgi olmasıdır.

İnsanlık Neolitik Devrimle Ortadoğu'da doğumunu gerçekleştirdi. Kimlik ve kişilik kazandı. Bura demokratik komünal yaşam söz konusuyken, bugün küresel emperyalist güçler ve yerel işbirlikçisi ulus-devletler hakla üzerinde ve komünal değerler üzerinde tepinmeye çalışıyor. Adeta savaş ve göçler Ortadoğu'nun kaderi haline getirilmiştir. Kadına yönelik şiddet, kadın katliamları gibi pratiklerle kadın kendi gerçekliğinin dışına itilmeye çalışılmaktadır. Kadın "ötekinin ötekisi kılınmıştır." Bütün bunlardan ötürü kadınların hak ve özgürlük mücadelesi çok kiymetlidir.

2011 yılında Rojava Devrimiyle başlayan ve günümüzde Kuzeydoğu Suriye'de gerçekleşen halkların özyönetim modeli Ortadoğu tek çözüm seçeneği olarak öne çıkmaktadır. Rojava Devrimi

2 Abdullah Öcalan, Demokratik Modernite Dergisi, Sayı 20

kadın öncülüğünde barbar IŞİD çetelerine karşı verilen savaşla kazanılmıştır. Bir kadın özgürlük devrimi oluyor.

Kadın düşmanı, gerici, radikal İslamcı çeteler Rojava'da kadın özgürlüğünü boğmak için hala çabalıyorlar. Burada kadınlar IŞİD çetelerine ve benzerlerine karşı verdikleri mücadele dünyaya ilham oldular. IŞİD çeteleri Şengal'e saldırarak Ezidi kadınları köle pazarlarında sattılar. Hala bir çok Ezidi kadın ve çocuk kayıp. Fakat kadınlar kendi öz örgütlerini yaratarak kentlerini korumanın yolunu buldular.

Köleleştirip düşürülen kadın düşürülen toplum olmaktadır. Bu hal toplumun öncü olan kadının ayağa kalkmasını güçleştirmiştir. Kadının düşürülme serüveni Sümer Rahip devletine kadar uzanmaktadır. Zigguratlarda rahipler eliyle başlayan kadına dönük ideolojik saldırılar köleleştirmenin başlangıcını oluşturur. Sonraki iktidarcı-devletçi yapılar eliyle derinleştirilmiştir. Beş bin yıllık bir saldırıdır bu ve birikerek egemenlerce derinleştirilmiştir. Özcesi kadının, ona bağlı toplumu ayrıştırma, sınıflaştırmanın tarihsel kökleri tarihin derinliklerine uzandığından ayağa kalkışta çok zor olmaktadır. Yine köleleştirmenin özünü manevi, yani ideolojik ve yaşamsal karakter oluşturmaktadır.

Özlenen Özgürlük Coğrafyamızda Gerçekleşecektir

"Ortadoğu'da kendine özgü bir tarzda üçüncü dünya savaşının yaşandığı bir gerçektir. Fakat bu savaşın klasik askeri siyasi boyutlardan farklı bir özelliği vardır. Uygarlıklar savaşı tanımı doğru olmakla birlikte, içeriği yeterince doğru yorumlanmamaktadır. Tarihi ve toplumsal boyutları fazla açıklanmamaktadır. Tarafları, yöntemleri ve amaçları net değildir. Çokça plan ve projeden bahsedilmesine rağmen, en plansız ve adeta kendi kendine yürütülen bir savaş söz konusudur. Adeta kaos yaratmayı hedefleyen bir savaşla karşı karşıyayız."[3] demektedir . Başta Ortadoğu olmak üzere dünya genelinde yürütülen adeta bir kaos savaşıdır. Savaş uygarlıklar arası devam etmektedir. Uygarlığın bir tarafında demokratik uygarlı diğer tarafında devletçi uygarlık bulunmaktadır. Demokratik uygarlık sömürü, baskı, dıştalama, köleleştirme gibi insanı insan olmaktan çıkaran devletçi uygarlığı aşma mücadelesi oluyor. Devletçi uygarlığın günümüz temsilcisi ulus-devlettir. 3. Dünya Savaşının en çok bölgemizde yoğunlaşmasının temel nedeni bu iki uygarlık arasındaki mücadele ve savaşın beş bin yıl öncesine dayanmasıdır. Bu uzun süre içinde demokratik komünal güçler büyük direnişler ortaya koyup geldiler. Özünde mevcut savaş bir son hesaplaşma olma durumudur adeta.

Ezen ve ezilenin, zengin fakir, sömüren sömürülen ikilemleri varsa orada mutlaka özgürlük arayan güçler vardır; diyalektik tamda böyle sirayet eder

---

Sınıflı uygarlığın aşılması, yerine kadın öncülüklü demokratik modernite yaşamının inşa edilmesidir. Savaşın çok karmaşık ve çetin geçmesi devletli uygarlığın aşılma sürecine girmesinden ötürüdür. Ezen ve ezilenin, zengin fakir, sömüren sömürülen ikilemleri varsa orada mutlaka özgürlük arayan güçler vardır; diyalektik tamda böyle sirayet eder. Tarihsel olarak yaşananlardan ders çıkaranlar, özeleştirisini yapanlar yola doğru devam edebilirler. Mücadele stratejilerini, ideolojik paradigmalarını kurarken de başarı sağlayabilirler, aksi halde bir başarısızlık kaçınılmaz olacaktır.

Egemenlerin elinde bir devlet modeli var. O tekçi toplumu, bireyciliği, kadını görmeyen, tekleştiren bir sistem oluyor ulus-devlet. Bugün Ortadoğu'da sistemlerini yürütemiyorlar. Belli ki egemenler yeni arayışlar içindedirler. Sürdüremedikleri ulus-devletleri restorasyonlarla devam ettirmek istiyorlar. Savaşın asıl nedenlerinden biride budur. Yine en koyulaşmış haliyle uygulamaya konulan faşizm, milliyetçilik, cinsiyetçilik, tekçi anlayışlar temelinde yıkımla karşı karşıya kalmanın yarattığı şiddet ve savaştır.

Kadınlar açısından ulus devlet demek kadın düşmanlığı demektir. Toplumsal değerlerin yok sayılarak altın hilal olarak tanımladığımız iki nehir (Dicle-Fırat) arası bu coğrafyanın özgürlüğe

---

3 **Abdullah Öcalan, Demokratik Modernite, Sayı 20**

kavuşması nasıl olacak? Kurdistan'ın dört parçaya bölündüğü bu modelle cinsiyetçilikle kadın düşmanlığını derinleştiriyor. 21.Yüzyılın başında kadınlar devrimini gerçekleştirmek için direnişlerini var gücüyle sürdürüyorlar. Kurdistan sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik olarak verimli bir coğrafyadır. Bu zenginliğin tüm toplumla buluşması ve hayata geçmesi için Kürt kadınları mücadele ediyorlar.

"Yeni küreselleşme döneminde ulus-devletlerin yeniden mevzilenmesi kaçınılmazdır. AB'den Çin'e kadar bu süreç devam etmektedir. Yeni bir savaş için değil, sürdürülen savaşın sonuçlandırılması veya sistem için karlı mecralara dökülmesi için yapılmaktadır. Gerektiğinde ekonomik, gerektiğinde askeri yollarla sistemin kaos yönetimini, ya mevcut durumunu koruyarak, gerilemesini durdurarak ya da daha verimli yeniden yapılandırmalara giderek yürütmektedir. Kendi alternatif planlarını kaostan çıkmış güçlü çözümlerle realize etmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede Ortadoğu gerçekliğine yaklaştığımızda olası gelişmeleri nasıl öngörebiliriz?"[4]

Ortadoğu gerçeği büyük kayıpların, acıların ama aynı zamanda yaşamı yaratan "cennet" olarak adlandırılan bir mekandan bahsederken kadınlar bu kazanımlardan ya da kayıplardan nasibini almadılar mı?

Kadın, toplumla ,yaşamla buluştuğunda özne olabilir, özgürleştirici misyon ve rol üstlenir. Tarihsel pozisyonu da bu değil midir? Aksi halde nesne olmaktan öteye gidemez ve köleleşir. Devlet oluşumu ile birlikte darbe yiyen kadın, üstüne eklenen, din, toplumsal cinsiyetçi roller, iktidarla erkekleşen yapılar ile birlikte hareket edince ev içinde başlayan kadını mülkleştirme ve egemenlik ilişkisi günümüze kadar geliyor. Bugün yaşadığımız handikaplar bu uzun geçmişten bağımsız değildir. Kadın Mezopotamya'da kaybetti, yediden mücadelesi de bu topraklarda yeşermektedir. Çünkü kaybedilen şey kaybedildiği yerde aranır denir. Kadında Mezopotamya'da kaybetti, çıkışını da burada yapmaktadır.

Kadınlar toplamda kaybettikleri yerde Jin Jiyan Azadî ile aradıklarını bulma imkanı her zamankinden fazla kavuşmuşlardır. Rojhilat Kurdistanlı Kürt kadını Jîna Emînî'nin katledilmesiyle başlayan çığlık dünyaya ses oldu, ve bu direnişin öyküsünü tarih yazıyor. Aslında Rojhilatta başlayan ve İran geneline yayılan kadın öncülüklü başkaldırı baskıcı mollara rejimine verilen güçlü bir cevaptır. Dünya kadınlarının mücadelesine feyz olacak bir çıkıştır, yol gösterici bir slogandır Jin Jiyan Azadî. Özgürlük ihtiyacının yakıcılığı, isteği, ama aynı zaman da dünya kadınlarının da arzusudur, bu başkaldırı ve slogan. Kadın devrimi demek toplamda bu üç kelimede hayat buluyor ve dile geliyor: jin Jiyan Azadî….

Bu savaşın henüz uzun süreceğini ön görebiliriz. Çünkü kaostan ve savaş politikalarından beslenme ulus-devletlerin temel karakterlerinde vardır. Günümüzde dünya küçük bir köye dönüşmüş diyorlar ve bu doğrudur. Çünkü dünyanın herhangi bir yerinde ne oluyorsa hepimiz bunu canlı canlı izliyoruz. Mesela 11 Eylül saldırılarını canlı canlı izledik. Hepimiz savaşın ne menem bir şey olduğunu görebiliyoruz, hissediyoruz. Yine savaş ortamında yaşayan kadın ve cocukların trajedisini anlayabiliyor, empati kurabiliyoruz.

Savaşlar salt insan, kadın ve toplum kırıma yol açmıyor; gezegenimizide yaşanamaz hale getiriyor. Yani ekosistem dengesini altüst ediyor ve dünyamızı yaşanmaz hale getiriyor. Devletlerin savaşlara çok büyük bütçeler ayırdıkları sır değildir. Bu büyük bütçeler sonuçta derin yıkımdan başka sonuç yaratmıyor. Savaşların yaptıkları ve yarar sağladıkları dünyamızı yöneten küçük bir azınlığı zengin edmektir. Bütün bunların çözümü vardır ve Rojava Kurdistan'ında deneğimlenmektedir. Çözü her farklılığın kendisini ifade ettiği ve yönettiği demokratik ulustur. Bunda Rojava örneği moral ve güç vermektedir.

Tekrar belirtmek gerekir ki Ortadoğu'da derin kökleri olan ve özlediğimiz demokratik uygarlık bu topraklarda vücut bulacaktır. Çünkü tarihsel kökleri buradadır. Kadının uğruna kurtuluşu için mücadele edilmesi gereken kadın yüzyılı burada; Ana-Tanrıçanın ayak izlerini takip ederek gerçekleşecektir….

İçindekiler İçin Tıklayınız...

4 **Abdullah Öcalan, Demokratik Modernite, Sayı 20**

Kadın Özgürlükçü Strateji, Toplumsal Özgürlük Stratejisidir!

Leyla Zeynep Kuran

Kadın doğası karanlıkta kaldıkça, tüm toplum doğası aydınlanmamış olarak kalacaktır. Toplumsal doğanın gerçek ve kapsamlı aydınlanması, ancak kadın doğasının kapsamlı ve gerçekçi aydınlanmasıyla mümkündür.
Abdullah Öcalan

İnsanlığa yapılmış en büyük saldırı ve kötülük nedir? Köklü tarih ve toplum bilinci edinmiş her insan evladının buna vereceği yanıt, elbetteki *"Kadının düşürülmesi ve köleleştirilmesidir"* olacaktır. Kadın olgusunu tarihsel ve toplumsal bağlamı içerisinde ele almak yerine, sınıfsallığın, dinin, devlet ve iktidar ideolojisinin belirlediği dar ve eril sınırlara hapsetmek, insanlığa yapılmış en büyük kötülüktür.

Ne yazık ki bu saldırı ve kötülük, günümüzde de çeşitli biçim ve içeriklerinde kendini sürdürmektedir. Kadının kendi varlığında sönüp gitmesinin önüne konulan engeller, özünde insanın gelişim serüveninin ve toplumsal varoluşun kendisini devamlı ve yeniden oluşturmasının önüne konulan engellerdir. Çünkü insani gelişim toplumsallıkla, toplumsallık ta kadın gerçeğinin öncülüğünde anlam ve yaşam bulmuştur. Bu manada eril zihniyetin *"Başlangıçta söz vardı"* belirlemesinin yol açtığı yanılsamayı hafızalardan söküp atmak ve bunun yerine *"Başlangıçta kadın vardı"* hakikatini her gün daha vurgulu hale getirmek önemlidir.

Halk ozanı Neşet Ertaş bir röportajında *"Kadın insandır. Erkek insanoğlu"* derken, binlerce yıl öncesinde süzülüp gelen tarihsel ve toplumsal bir gerçeğe sezgiyle işaret eder gibidir. Görünmez hale getirileni sanatın diliyle görünür kılma arzusu, hakikate bağlı kalmanın ve hakikat yolunda yürümenin en güçlü yöntemlerinden biridir. Kadın olgusu etrafında oluşan bu bağlamın halk ozanı Neşet Ertaş ve Abdullah Öcalan'ı aynı ortak noktada buluşturması bir tesadüf değil, doğru tarih bilincinin ve toplumsal yaşam sezgisinin açığa çıkardığı bir sonuçtur. Biri müzikle gerçeğe dokunup okurken, diğeri özgürlük sosyolojisinin ve siyasal stratejinin öncülü haline getirerek yeniden ayakları üzerine kaldırmakta, söz ve eylemle donatmaktadır.

Öcalan, *"Erkeği öldürmek, aslında sosyalizmin temel ilkesi. Onda iktidarı öldürmektir. Onda tek taraflı hakimiyeti, eşitsizliği öldürmektir. Onda hoşgörüsüzlüğü öldürmektir"* tanımını yaptığında, dost düşman birçok çevre bunu gereğince anlamlandırmakta zorlanmış, en lehte tutum belirleyenler dahi bu konuda fazlasıyla yüzeysel kalmışlardır. Oysa Öcalan, özgürlük probleminin gerçek anlamda çözümünün, öncelikle ilk sömürge ve ilk köle olan kadının özgürleştirilmesinden geçtiğini, kadın özgürleştirilmeden toplumsal özgürlük sorusunun çözüme kavuşturulamayacağının farkında olarak bunları belirtiyor ve sosyalist toplum kuruluşunu bu ana çıkarsama üzerinden formüle ediyordu. Kadın ordulaşması, kadın partisi ve yüksek kadınlar topluluğu tarzında geliştirilen yapılanmalar, bu formülün adım adım yaşama geçirilmesinden başka bir şey değildi.

Anlaşılacağı üzere Öcalan açısından kadın, albenili bir amaç olarak ele alma tutumlarına karşı bir kurucu amaç olarak belirlenmektedir. Kadın toplumsal varoluş açısından stratejik bir muhtevaya, özgür insanlığın kuruluşu açısından da temel bir inşa gücüne sahiptir. Öcalan, *"Kaybettiğini kaybettiğin yerde ara"* ilkesi gereği, yitirilen toplumu, kültürü, özgürlükçü zihniyet ve yaşamı, farkındalığı ve anlamı aramış, en nihayetinde yitirilen kadın gerçeğinde bulmuştur. Zira, önce kadın ve kadınla tüm bu değerler yitirilmiştir. Kadın somutunda topluma yaydırılan cinsiyetçilik, devlet ve iktidar ideolojilerinin algıladıkları eşitsizlik, adaletsizlik, ayrımcılık ve sömürü uygulamasıyla, problemlerin ana kaynağı ve temel çelişkisi konumuna getirilmiştir. Kadının düşürülmesiyle yaşanan kaybediş ve kayboluş ardından erkeğin, sonrasında toplumun düşürülmesine ve devamında birinci ve ikinci doğa arasında kurulan dengenin bozulmasına yol açmıştır. Erkek egemen zihniyetin iktidar ve devlet hali, ağır cinsiyetçi uygulamalarla bağımlı hale getirdiği kadını sistem içileştirilerek sömürü ve iktidar oyununun bir parçası, nesnesi haline getirir. *"Sistem için kadın sömürü ve iktidar çoğaltımında stratejik bir rol oynar. Devletin ailedeki temsilcisi olarak erkek, kadın üzerinde hem sömürü hem de iktidarın geliştirilmesinden kendini sorumlu ve yetki sahibi olarak değerlendirir. Kadın üzerindeki geleneksel baskıyı yaygınlaştırarak, her erkeği iktidarın bir parçasına dönüştürür. Toplum bu yolla azami iktidarlaşma sendromuna girer. Kadının statüsü erkek egemen topluma sınırsız iktidar duygusu ve düşüncesi verir."*[1] Bu bağlam içerisinde ailenin, erkeğin küçük devleti haline getirilmesinin ve aile kurumunun daimî yetkinleştirilmesinin bir mantığı vardır; çünkü aile, iktidar ve devlet mekanizmasına güç taşımaktadır. Dolayısıyla Öcalan, *"Kadın ve aileyi mevcut haliyle uygarlık sisteminin, iktidar ve devletin altından çekip alırsanız, düzen adına geriye çok az şey kalır."*[2] derken, olaya herhangi bir tespitte bulunmanın çok çok ötesine taşır. İktidar ve devlet aygıtının dayanağı konumundaki halka, tersyüz edilmiş bir halkadır; haliyle onun en zayıf noktasını oluşturmaktadır.

1 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III - Özgürlük Sosyolojisi

2 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III - Özgürlük Sosyolojisi

Öcalan, demokratik modernite paradigmasını kurarken tam da bu temel çelişkiden, tersyüz edilmiş kadın gerçekliğinden yola çıkarak hareket eder. Demokratik moderniteyi büyük stratejisinin bedeni haline getirirken, kadın özgürlükçü paradigmayı bu stratejisinin devrim halindeki ruhu ve kurucu gücü olarak belirler. Kapitalist modernitenin milliyetçilik, cinsiyetçilik, dincilik ve pozitivist bilimcilik biçimindeki türevleriyle ideolojik hesaplaşmasını tamamladığında, toplumsal kurtuluş adına belirginlik kazanan çözüm kadın özgürlükçü paradigma olmuştur. Kadın özgürlükçü paradigma, toplumsal varoluşu meydana getiren tüm parçaların geçmişte, şimdi ve öngörülen gelecekte birbirleriyle olan ilişkilerine, birbirleri üzerindeki etkilerine ve toplumu oluşturmak için nasıl bir etkileşime girdiklerini incelemeye ve anlamaya dayanan ve bu doğrultuda tarihsel köklülük bildiren bir bilincin ürünü olarak açığa çıkmıştır. Derin bilgi ve güçlü davranışa dayalı bütüncül düşünmenin ve eylemenin sanatı olarak "Büyük Strateji" vasfını kazanması da buradan kaynaklanmaktadır.

Kadın Özgürlükçü Strateji Bütüncüldür ve Ana Teması İlişkidir!

İyi strateji, iyi antropoloji ve sosyolojiyi varsayar.
Colin S.Gray

Kadın özgürlükçü strateji, hareket halindeki siyaset demektir. Kadının siyasette öncülük rolünü ve misyonunu üstlenmesini, yapılanmanın ve üretmenin kaynağı haline gelmesini tanımlar. Bu da kadının ağ halinde örgütlenmesi, toplumsallığın her alanında söz ve eylem gücü işlemi kazanması, zamanı ve mekânı kadın özgürlükçü ideolojiyle örmesi anlamına geliyor.

Kadın özgürlükçü strateji bütüncüdür. Ana teması ilişkidir, ilişkisel bağ ve bağlam oluşturma ve verili ilişkileri bütünleştirme yönünde daima hareket eder. Nasıl ki insan beyni yeni nöron bağlantıları oluşturmak, kendisini sürekli yeniden kurma yeteneği gösteriyorsa, kadın özgürlükçü strateji de buna paralel bir dinamizm gösterir ve gündelik hayatın her alanına nüfuz etmeyi amaçlar. Çünkü devlet ve iktidar denen olgular, günümüzde insan

yaşamına ve ilişkilerine yedirilmiş durumdadır. Dolayısıyla insanlar arasında devlet ve iktidarın kendini yeniden üretemediği ilişkilere, özgürlükçü ve komünal yeni bir hayat tarzının kurulmasına ihtiyaç var.

Güç haline gelmek, örgütlenmekle, örgütlenme de öz bilinç kazanmakla olasıdır

Öcalan, jineoloji (Kadın Bilimi) önermesiyle kadın özgürlükçü strateji açısından bir başlangıç noktasına işaret eder. Kadını kendisiyle buluşturmayı, kaybettirilen tarihi, bilimi ve bilinçselliği yeniden üreterek toplumsal varoluşu ve doğayı gerçek rotasına koymayı hedefler. *"Yapılan stratejinin kendisidir"*, doğrusundan hareketle akademilerin toplumsal yaşamın her alanına ilişkin sorunların (tarihsel, güncel, ekonomik, ideolojik, siyasal, sanatsal, felsefik, etik ve estetik bütün boyutlarıyla) irdelendiği ve çözümlerin üretildiği mekanlar tarzında inşasıyla ancak bu hedef yerine getirilebilinir. Jineoloji odaklı çalışmalar, bu nedenle radikal, çoklu ve bir o kadar da derinlikli bir muhtevaya sahip olmak zorundadır. Sahip olduğu bu içerik, ona sürekli hamle halinde olmayı dayattığı gibi yerinde örgütlenmeyi ve kendi kendini örgütlemeyi de koşullar. Tıpkı Kant'ın politikayı *"insanlardan oluşmuş bir topluluk"*un kendi kendini belirlemesi biçimindeki tanımına benzer bir tarzda, kadın da kendi kendini belirlemek durumundadır. Kendi kendini örgütleme, kadın özgürlükçü strateji de kilit öneme haizdir.

Jineoloji'nin yarattığı bilinçlenmeyle yerinde, özgün, otonom örgütlenmelere gitmek ve bunları bir ağ biçiminde yayarsak konfederal bir yapılanmada birleştirmek, kadının yetenek ve yaratıcılığının açığa çıkması, bilgelik ve çözüm üretme temelinde yeniden güç kaynağı haline gelmesi açısından belirleyicidir. Nihayetinde güç haline gelmek, örgütlenmekle, örgütlenme de öz bilinç kazanmakla olasıdır. Öcalan'nın ifadesiyle *"Erkek egemen bakış bağışıklık kazandığı için, kadına ilişkin körlüğü kırmak bir nevi atomu parçalamak gibidir. Bu körlüğü kırmak büyük entelektüel çaba harcamayı ve egemen erkekliği yıkmayı gerektirir."*.[3] İktidar ve devlet zırhına bürünmüş egemen erkeklik karşısında, kadının bilgelik düzeyinde bilinçleniyor; örgütlenerek devrimci bir güç haline gelmesi ve erkek egemen sistem oyununun dışına çıkarak kendi oyun sahasını oluşturması dışında bir seçeneği bulunmamaktadır.

Böylesi bir zeminde, yıkım ve inşanın iç içe bir gelişim diyalektiği izleyeceği aşikardır. Öcalan'ın vurguladığı gibi, *"Sistem reformla düzelme şansını çoktan yitirmiştir. Gerekli olan tüm toplumsal alanlarda yürütülecek bir 'kadın devrimi'dir. Nasıl ki kadın köleliği en derin kölelikse, kadın devrimi de en derin özgürlük ve eşitlik devrimi olmak durumundadır. Kadın devrimi hem kuramda hem de eylemde en köklü çıkışları gerektirir. Öncelikle cinsiyetçi ideolojiye karşı ardıcıl, sürekli bir savaş gereklidir. Kadın devrimi günün yirmi dört saatinde yürürlükteki tecavüzcü zihniyete karşı ahlâkî ve politik olarak da savaşın derinleştirilmesini gerektirir."*[4] Cinsiyetçi ideolojiye karşı savaşın derinleştirilmesi ve kadın devriminin örgütlendirilmesinde başarı yolunun açılması, jineoloji faaliyetlerinin gelişme/geliştirilme düzeyine bağlıdır. Zira jineoloji çalışmaları, kadın devriminin alt yapısı ve ideolojik cephaneliği demektir. Jineoloji aydınlatıp bilinç kazandırırken, örgütlenme ve eylem iradeleşmeyi yaratır. Kadın özgürlük stratejisinin çoklu örgütlenme yöntemleriyle kendini tüm yaşam alanlarına yayması ve bunun bilinciyle söylem ve eylem bütünlüğünde süreklilik sergilemesi, ahlaki ve politik savaşın derinleştirilmesinin yanı sıra kadın devriminin de güvence altına alınmasını sağlayacaktır.

Düne kadar radikalliği marjinallikte gören ve marjinalliği aşamadığından sistem karşıtı bir etki üretmekte zorlanan feminizm sınırlarındaki özgürlük arayışları, bugün Öcalan'ın kadın özgürlükçü toplumsal kurtuluş stratejisiyle yeni bir aşamaya girmiştir. İdeolojisi ve politikasıyla, partisi ve savunma gücüyle toplumsal zamana ve mekâna rengini, ahengini ve anlamını verip işleyen bir kadın gerçekliği söz konusudur. *"Başlangıçta Kadın Vardır"*

---

3 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III - Özgürlük Sosyolojisi

4 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - IV - Ortadoğu'da Uygarlık Krizi ve Demokratik Uygarlık Çözümü

gerçeğini vurgulu hale getiren sonra kadının dil-kültür, duygu-düşünce bütünlüğüne dayalı yaşam kurucu vasfını özgürlük alanına taşıran ve oradan da toplumsal kurtuluş görevine çağıran da Öcalan olmuştur. Sistemin cinsiyetçilik, milliyetçilik, dincilik ve pozitivist bilimcilikle kadın üzerinde kurduğu sömürü tekeliyle ulus-devlet faşizimlerini tahkim etmeye çalıştığı koşullarda, Demokratik Modernite ve Kadın özgürlükçü stratejisiyle Kadın Devrimi ve uygarlığı çağını başlatmıştır.

Kadın devrimi ve uygarlığı çağı, kültürün ve kültürel direnişin ilk kaynağı olan kadının başlangıçtaki yerine yeniden konumlandığı, kendi doğasını dolayısıyla beraberinde toplumsal doğayı aydınlattığı bir çağdır. Tek tipleştirilmiş hegemonik erkek egemen dünya yerine, kültürel özgürlük ve çeşitlilik ile birleşik insanlık idealini buluşturmayı başarmış bir kültürler mozaiği dünyanın (demokratik ulus) inşasıdır. Kültürel direnme ve inşanın ahlaki ve politik temelde gerçekleştiği, özgürlüğünde bu içerikte ahlaki-politik özellik kazandığı bir etik sosyalist devrim pratikleşmesidir. Özgür kadın pratikleşmesinin, *"Özü varoluşunu gerektiren şey"* olarak kendisine ait doğasını var etmesi, görünüş, eylem ve konuşur hale getirmesidir. İran'da başlayıp Ortadoğu ülkelerinden Avrupa'ya taşan ve en son Amerika'da yankılanan "Jin Jiyan Azadî" direnişi, kadın özgürlükçü paradigmanın yarattığı devrimci aydınlanmanın bir sonucudur. Basite alınmayacak değerde ve üzerinde ciddiyetle yoğunlaşılması gereken bir direniş olduğunu belirtmek lazım. Çünkü kadın somutunda insan evrenselliği ve özgürlüğü dile gelmiş olup dil, din, renk ve ülke farklılığı gözetilmeden bir söylem ve anlam birlikteliği yakalanmıştır. Kadın, yaşam ve özgürlük olguları bir slogan olmanın ötesinde, özgürlük arayışındaki insanlığın ortak manifestosu düzeyinde her geçen gün kendini daha vurgulu hale getirmektedir. Bu da insanlığın toplumsal varoluşuna yapılmış büyük bir katkı anlamına gelmektedir.

Geniş anlamda strateji, amacın gündelik hayata uyarlanması ve uygulanması olduğu kadar, aynı ölçekte de araç ile amacın örtüşmesidir. Bu perspektiften yaklaşıldığında kadın devrimi ve uygarlığı çağı, özgürlük sosyolojisi ve felsefesiyle biz-öteki ayrımını aşan ve herkesçe paylaşılabilen ortak bir demokrasi ve özgürlük anlayışını sezimlediği görülecektir. Demokrasinin ve özgürlüğün bu gerçek anlamını amaç olarak kodladığımızda, geriye bunun araçlara, yani yapısal örgütlülüklere kavuşturulması kalmaktadır. Kadın özgürlükçü ideoloji yoluyla bir "Tarihsel Blok", bir "Kolektif İrade" nin oluşturulmasından söz ediyoruz. Kurdistan özgülünde Kadın Özgürlükçü Parti, Yüksek Kadınlar Topluluğu ve Kadın Savunma Güçleri somutunda bu kolektif irade yaşam bulurken, Ortadoğu ve dünya genelinde ise bu bir beklenti düzeyinde seyretmektedir. Dağınık ve parçalı kadın örgütlerinin, eşit ve ortak bir anlayış temelinde tek bir hedef etrafında bir araya geldiği bir kolektif irade, güncelin en çok ihtiyaç duyduğu şeydir.

Hakikat zeminindeki her yüzleşme, kişinin kendi varoluşunun ve anlamının farkına varmasını sağlar

---

Bunun içinde *"Her birinin özgür gelişiminin, hepsinin özgür gelişiminin koşulu olacağı"* demokratik eşdeğerliliğe dayalı bir ortak dünyanın yaratılmasına ihtiyaç var. Kadın özgürlükçü paradigmanın öz tanımı olarak "Jin Jiyan Azadî" vurgusu, sistemin ördüğü duvarda pencere açarak bu ortak dünyanın oluşması yönünde bir yankı açığa çıkarmıştır. Bundan sonrası için özgürlükçü strateji, insanlığın bulunduğu bütün coğrafyalarda yeni toplumsal ilişkiler kurmak için mücadele etmeyi, mücadeleden doğan ve mücadele ile büyüyüp yayılan ilişkiler kurmayı öngörür. *"Bütünü kazanmak için bütün ortaklığı kullanmak"* stratejinin başlıca ilkelerindendir. Bu açıdan kadın özgürlükçü paradigma, yakaladığı tarihsel momentum konumunu toplumsal hareket enerjisine dönüştürebildiği ve bu enerjiyi akışkan bir çoklu örgütsel sürekliliğe kavuşturabildiği düzeyde esas rolünü oynayıp 21.yüzyılı kadın özgürlük yüzyılı haline getirebilecektir.

Kadın özgürlükçü strateji, bu noktada önemli bir mesafe kat etmiş ve yaşatılan yeni mücadele gerçeğinin ana kaynağı haline gelmiştir. Kadın özgülünde güce ahlaki ve politik bir karakter giydirilmiş olması, ulaşılmak istenen toplum ve

birey açısından önemli bir etik mesafenin alınması anlamına gelmektedir. Güç, kadının elinde, başkaları için güçsüzlük yaratan bir mekanizma olmaktan çıkarılıp güçsüzü güçlendirmenin manivelasına dönüştürülmüştür. Bir nevi Hannah Arendt'in özlemini duyduğu anlamına kavuşturulmuştur. *"Güç ancak sözle eylem bir arada yürürse gerçekleşir. Sözlerin boş olmaması, eylemlerin gaddar olmaması, sözlerin niyetleri gizlemek için değil, gerçeklerin açıklamak için kulanılması, eylemlerinde ihlal etmek ve mahfetmek için değil, ilişkileri oluşturmak ve yeni gerçekler yaratmak için kullanılması şarttır."*

Kadın özgürlükçü paradigma, insanla insan, insanla doğa ve insanla evren arasında bir anlamlılık ve anlam yaratma ilişkisidir. Anlamlı yaşamak isteyenlerin bir anlam yaratma ve bu anlamı yaşama katma çabasıdır. Tabi ki anlamlılık, kişinin gerçeklikle nasıl yüzleştiğine bağlı olarak gelişir. Hakikat zeminindeki her yüzleşme, kişinin kendi varoluşunun ve anlamının farkına varmasını sağlar. Bu farkındalıkla kendini, toplumunu ve doğayı savunur. Bu açıdan yaklaşıldığında, kapitalist saldırganlığın toplumu yüzleştirme (kimlik ve aidiyet bilincinden yoksunlaştırma) ulus-devlet marifetiyle kişiliksizleştirme (ahlaki ve politik değerlerinden uzaklaştırma, değersizleştirme) operasyonlarına karşı kadın özgürlükçü stratejinin yüz ve kişilik sahibi olmada ısrar anlamına geldiği açıktır. Güncel dünyanın evrildiği aşama, her açıdan önümüze bir kaos, kriz ve belirsizlik anlamı çıkarsa da, bu ortamda boğulup gitmek de veya içerisinde bulunduğumuz edilgenlik çemberini kırarak düzensizlikten düzen yaratma iradesini göstermek de tamamen bizlere, yapacağımız tercihe bağlıdır.

Günü yaşayan ve kendisini bununla sınırlayan güçlerin bir stratejisinin olamayacağı gerçeği, kadın olgusu ve günümüz dünyası söz konusu olduğunda daha bir gerçeklik kazanmaktadır. Kadının verili sistem içerisindeki yeri ve ilişkisi av-avcı ilişkiselliğini ve Ortaçağ'daki cadı avı pratiğini çok da aşmış değildir, hatta bu sapma aksi yönde, uygarlıkçı biçim ve gerekçelere büründürülerek, hergün sistem tarafından bizzat beslenip canlandırılmaktadır. Kadın özgürlükçü ideoloji ve örgütlenme bu açıdan sadece kadınlar için değil, kadın-erkek tüm toplumsal varoluş açısından özgürleşme yolunda bir imkanla olanağı sunmakta ve her birimizi Öcalan'ın dilinde kendi olmaya, tercihlerimizle kendimizi oluşturmaya çağırmaktadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kadının Yitirilen Değerleriyle Buluşması ve Özgür Toplum

Ekin Cemre Gergersoy

Kadınların erkek egemen sistem içinde beş bin yıldır yaşadığı gerçeklik; Kadının inkârı ve karalaması temelinde inşa edilmiş gerçekliktir. Din, aile, eğitim, bilim ve yaşamın tüm alanları, bir yandan bu cinsiyetçiliği inşa ederken, diğer yandan inşa ettikleri bu gerçekliği özümsetme, alıştırma temelinde sürekli bir yeniden üretim içindedirler. Bu temelde erkek egemenlikli bir kültür yaratılarak, cinsiyetçilik ideolojik hale getirilmiştir. Yaratılmış erkeklik ve kadınlık-ister geleneksel ister modern olsun-ideolojik bir inşa olup, kadının ve erkeğin iktidar ilişkileri temelinde yaşamın tüm alanlarında belirlenen rol ve görevlerine kadar indirgenmiştir. Bu rol ve sorumluluklar doğal, kendi iç dinamikleri ve potansiyeli gözetilerek belirlenmemiştir.

Kadınlar olarak yaşadığımız toplumsal cinsiyet temelindeki inşanın hakikatimiz olmadığını, hakikatimizin tarihin derinliklerinde gizli olduğunu; köklerimize gitmenin bir zamanlar toplumsallığın ana kaynağı tanrıça analarımızın izini aramaya başlamakla olacağını gördük. Biz kadınlar için tarihsellik kendi hakikatimizle buluşmak kadar, bugünümüzü inşa ederken de referans aldığımız zemin oldu. Başlangıçta neydik, nasıl yaşadık ve nasıl kayıp ettiğimiz bu gerçekte gizliydi. Yine bugünü inşa etmek açısından kendi hakikatimizi, gücümüzü bilmek tanımak kadar, zihinlerimize yerleştirilen, bize yakıştırılan her şeyin varoluşsal, dolayısıyla katlanmamız gereken bir kader olmadığını anladık. Tarihin başlangıcında olduğu gibi örgütlendikçe, toplumsal öncülük rolümüze döndükçe güçlü yanlarımızı görmeye başladık. Artık bundan sonra yapılması gereken yalancı inşalara karşı mücadeleydi. Toplumsallığa ilişkin iyiye, güzele, eşit ve adil yarınlara olan umut, inanç ve bu temelde gelişen mücadele iddiası; bu gerçekliğin değişebileceğine olan inançtır.

Tarihte ilk egemenlik kadın üzerinden gelişmiştir. Tüm egemenlik ilişkileri ve bunun yarattığı toplumsal sorunlar kadının köleleştirilmesi ile başlamıştır. Tüm diğer kölelikler kadın köleleştikten sonra ancak gerçekleşme zeminini ve fırsatını bulmuştur. Dolayısıyla kadın özgürleşmeden toplumun özgürleşmeyeceği gerçeği görülmek durumundadır. Bu anlamda kadının kurtuluşu ve özgürlüğünün; yalnız kadınların yani bir cinsin değil, toplumun kurtuluşu anlamına geldiğini görmek gerekir. Bu anlamıyla tüm özgürlük mücadelelerinin başarıya ulaşması için kadın eksenli olması, kadın özgürlük çizgisini esas alması gerekliliği bir zorunluluk olarak görülmelidir. Toplumsal kurtuluş, kadın kurtuluşundan geçtiğine göre, kadınların özgürlük mücadelesi de tüm egemenliklere karşı bir mücadele anlamında merkez ve kapsayıcı olmak durumundadır. Yakın tarihe kadar geliştirilen birçok toplumsal mücadelenin başarıldığı sanılsa da daha sonra karşıtlarına benzeşmeleri bu gerçeği göz ardı etmeleriyle alakalıdır. Bu mücadelelerde kadının özgürlükçü karakterinin mücadele süreçlerine etkili yansımaması, erkeğin egemen karakterini aşamaması durumu kadına özgürlük getirmediği gibi, topluma da özgürlükler getirmemiştir. Bu yaklaşım kadın hareketlerinin süreçlerini ve karakterini de belirlemiştir. Kadınlar başta sınıfsal, toplumsal mücadeleler içinde yer alıp

özgürlüklerini aramışlardır. Kadının ezilen bir cins olarak da mücadele içinde kendini görünür kılma girişimleri kabul görmemiş. Genel mücadeleyi 'zayıf kılan-parçalayan tasfiyecilik, hizipçilik' yaratan olarak damgalanmıştır. Kadının özgürlük sorunu genel mücadeleden sonraya bırakılması gereken bir sorun olarak görülürken; devrimden sonra kadın eski toplumsal konumuna itilmiştir. Bu durum, kadın mücadelesinde ikinci dalga olarak da bilinen, radikal cins merkezli feminist hareketlerin gelişerek toplumsal hareketlerden kopuşlarını getirmiştir. Bu radikallik, erkek egemenliğine karşı mücadeleye yönelme anlamına gelmediği gibi; çokça eleştirdiğimiz, kendisini toplumsal mücadelelerden koparan, marjinal kılıp etkisizleştiren bir kopuşa götürmüştür.

Abdullah Öcalan tarihi ele alış ve bakışında; ezilenler açısından birçok alanda olduğu gibi özellikle iktidar ve kadın konusunda da yeni bir yaklaşım ve bakışla geniş bir ufuk açmıştır. Yeni bir paradigmasal bakış dediğimiz bu bakış; tarihe kadınlar, halklar ve insanlık açısından bakabilme tarzıdır. 'Demokratik, Ekolojik, Kadın Özgürlükçü' olarak formülleştirilen, somutlaşan bu paradigma, Kürt kadın mücadelesini ve kadın özgürlüğünü merkezine alan Kürdistan Özgürlük mücadelesini belirlemektedir. Bu Paradigmanın-birbiriyle bağlantılı da olsa-birçok boyutu olup daha farklı yazıların ve öğrenmelerin konusudur. Bu yazımızla bu paradigmanın kadın özgürlükçü boyutunu; kadın mücadelesinin toplumsal mücadeleyi belirleyen, toplumsal değişimin ve dönüşümün dinamiği olma gerçeğini ele almayı amaçlıyoruz.

Bugün Kurdistan özgürlük devriminin bir kadın devrimi olarak ifade edilmesi, kadın öncülüklü inşası, devrimin genel olarak özgürlükçü karakterinin görünür olması; kadını toplumsal özgürlüğün merkezine alması ile alakalıdır. Kadının özgürlük mücadelesi devrimden sonraya bırakılan bir sorun olarak görülmediği gibi, en temel çelişki olarak mücadelenin merkezine alınıp, geliştirilmiştir. Kadın mücadelesinden devrimi zayıflatır diye korkulmamış tam aksine Kadın Devrimi, genel mücadeleye özgürlük karakterini veren, güçlendiren bir devrim olarak ele alınmıştır. 'Devrim içinde devrim' olarak ifade edilmiştir. Diğer hiçbir devrimde kadın böyle ele alınmamış, rol biçilmemiştir. Onun için de devrimler 'kazanılsa'da tüm acı ve bedellere rağmen kadınlara, halklara mal olmamıştır. Tüm bunlardan çıkarılan dersler temelinde, devrimin başta kadınlar olmak üzere tüm topluma mal olmasını sağlayacak, özgürlük getirecek temelde paradigmasal bir yaklaşım esas alınmış; ideolojik çizgisi ve mücadele stratejisi belirlenmiştir. Bu paradigmayı esas alan Rojava devriminin bugün sadece Kürt toplumu açısından değil; dünyada kadın hareketleri ve birçok demokratik, özgürlükçü, toplumcu kesimler tarafından da kadınların, halkların devrimi olarak görülme gerçeği bunu göstermektedir. Kuşkusuz burada önemli olan, ilgi ve umut yaratan paradigmanın salt teorik-kuramsal çerçevesi ve boyutu değildir. Esas önemli olan bu paradigmanın Rojava başta olmak üzere Kürt toplumunda, kadınlarda pratikleşen, yaşamsallaşan; toplumsal değişimi ve dönüşümü yaratan gerçeği olmaktadır.

Tarihte ilk egemenlik kadın üzerinden gelişmiştir. Tüm egemenlik ilişkileri ve bunun yarattığı toplumsal sorunlar kadının köleleştirilmesi ile başlamıştır

Başta Rojava olmak üzere bu paradigma temelinde mücadele yürütülen tüm alanlarda kadınlar mücadelenin ve yaratılan toplumsallığın esas özneleridir. Bugün mücadelenin ve yaşamın tüm alanlarında kadınları 'tamamlayan' olarak değil; aktif, etkili ve öncü özneler olarak görmekteyiz. Kadınların 'eşit temsiliyet' ilkesi ve anlayışı temelinde gerçekleşen katılımı, kadının nicel katılımını aşan bir anlam ifade etmektedir. Kadınların bu katılım tarzı, yaşamın tüm alanlarının kadın eksenli dolayısıyla demokratik bir bakış ve anlayışla ele alınması ve örgütlenmesini beraberinde getirmektedir.

Yine bin yıllardır egemenlik-kölelik üreten cinsler arası ilişkiler, dolayısıyla toplumsal bozulmuş ilişkilerde birbirini nefessiz bırakan, tüketen gerçekliğe karşı; 'özgür eş yaşam' ilkesi temelinde

başta kadın-erkek ilişkilerinde olmak üzere toplumsal ilişkilerdeki düzenleniş, toplumsal ilişkilerin doğasına dönüş önemli olup, umut yaratmaktadır. Kürt toplumunda 'Özgür Eş Yaşam'ı pratikleştirme çabaları ve bu temelde açığa çıkan sonuçlar bile kendi başına bir kadın devrimi, sosyal devrim niteliğini taşımaktadır.

Kürt kadınlarının özgürlük mücadelesinin, Kürt toplumu içinde önemli bir değişim ve özgürlük düzeyi açığa çıkardığı inkar edilemez. Bu çok önemli bir düzey olmakla birlikte esas önemli olan diğer bir boyut da bu mücadelenin giderek evrenselleşen düzeyidir. Teorik-ideolojik çizgisi kadar; örgütlenme, eylem ve mücadele çizgisiyle de ilham ve umut olmaktadır. Bu anlamda Kürt kadın mücadelesinin deneyim ve birikimi ile kadın mücadelelerine, genel olarak da özgürlük mücadelelerine çok önemli katkıları söz konusudur. Kürt kadınlarının giderek evrenselleşen düzeyi bu gerçekliğini göstermektedir. Kürt Kadın Hareketi, kadın bakışı, rengi ve yaklaşımıyla kendi sistemini örme, inşa etme gerçeği; bize, erkek egemen sistemden farklı bir sistemin, bir dünyanın mümkün olduğunu göstermektedir. Bu, oldukça heyecan ve umut yaratmaktadır. Toplumsal dönüşümde bu kadar etkili olan bu hareketin mücadele araç ve stratejilerini de biraz anlamak, değerlendirmek gerektiği kanaatindeyim.

Özgür Kadın ve Erkek Kimliklerinin Yeniden Yaratımı

Kürt kadın hareketinin, Özgür Kadın ve Erkek kimliklerinin yeniden yaratımı olarak kopuş ve daha sonra sonsuz boşanma diye belirledikleri mücadele stratejileri çok radikal görülse de bu alanda epey bir yol alındığını görmek mümkündür. Kadının özgün-özerk sistemini, kadın bilinci ve bakışıyla derinleştiren 'kopuş' stratejisidir. PKK Lideri Abdullah Öcalan, 1996 yılında YAJK[1] deneyiminin bir sonucu olarak 'Kopuş' teorisini kadın mücadelesinin literatürüne koymuştur. Kadın ordulaşması fiziki olarak kopuşu ifade ediyordu. Fiziki kopuş; kadınların birbirine yabancılaştırılmış gerçeğine karşı birbirini tanıma, cins sevgisini geliştirmede önemli bir adımdı. Ancak kopuş teorisi esasta erkek egemenliğinin yarattığı duygu, düşünce yaşam alışkanlıklarından kadının kendisini arındırmasını ifade ediyordu. Aynı zamanda köleliğin kaynaklarını güçlü bir tanımlamayla kadın üzerindeki etkilerini çözümlemeyi gerektiren ve bununla mücadele etmeyi ifade eden bir kuramdı. En önemlisi de sorgulamanın özü özgürlük ölçülerini kadının kendinde ne kadar yarattığıyla ilgiliydi.

Öcalan, 2000 yılında sonsuz boşanma kuramı ile cins mücadelesini daha radikal bir aşamaya sıçrattı. Kopuş teorisi; cins bilinci, cins mücadelesinde kadının kendi gerçekliğini tanıması ve bunun mücadele araçlarını yaratmaydı. Sonsuz boşanma ise özgür kimliği yaratmanın ancak erkek sistemi karşısında her yönüyle kendini alternatif irade haline getirebilmenin koşuludur. Mevcut kadın gerçekliğini bu bağlamda değerlendirdiğimizde özgür kimlik ve irade oluşturması kendi olmasının temelini oluşturur. Sonsuz boşanmanın ilk aşaması kopuştur ve öncelikle zihniyette kopuştur. Kopuş demek erkeğin tüm yargılarından, tabularından, anlayışından, taleplerinden, beklentilerinden, düşünüş tarzından, doğrularından kopmaktır. Önce kopuş daha sonra kendi bilmelerini ve hakikatini inşa etmek, yaratmak, bulmak ve yeniden canlandırmaktır. Kopmadan, erkeğin düşünüş formlarıyla, kalıplarıyla, sevgi-aşk anlayışıyla, ahlak- politika formları ve kalıplarıyla kadın eksenli bir yaşam inşa edemeyiz.

Kadın özgürlük mücadelesi; kendi mücadele tarihinde deneyimlediği Fiziki kopuşla kadın olarak kendi gerçekliğinin, öz gücünün farkına varma zeminini oluşturdu. Bu anlamıyla mücadele tarihinde özgün kadın örgütlenmesinin ana fikri de gücünü buradan alır. Ancak fiziki kopuşun ilk adım olarak önemli olmakla birlikte yeterli olmayacağı bilinmektedir. Asıl önemli olan duyguda, düşüncede, güdülerde ve biçimde yine davranış ve eylemleşmede erkekten kopuştur. Güçlü ve özgür birliktelikler olacaksa öncelikle sonsuz boşanma olmalıdır. Sistemin içindeyken sistem içi bir durumdayken nasıl ki sistem karşıtlığından bahsedemezsek erkek egemenliğinden de radikal bir şekilde boşanmak yani kopmak, kurtulmak kadınlar için stratejiktir. Öcalan, bir mücadele biçimi olarak özgür kadın ve erkek kimliğinin yeniden yaratımı ve cins mücadelesinin stratejik bir yaklaşımı olarak 'her türlü devletçi-iktidarcı erkek egemen zihniyetten sonsuz boşanmak'

1 Yekitıya Azadıya Jınên Kurdistan (Kürdistan Özgür Kadın Birlikleri)

dedi. Sonsuz boşanma taktiksel, biçimsel veya dönemsel değildir, uzun sürelidir, stratejiktir. Sonsuz boşanmanın 'sonsuzluk' kelimesinin anlaşılması için yaratılmış olan beş bin yıllık egemen kültürle bağlantısını kurdu.

Mücadele esasları olarak ele aldığımız 'Kopuş ve sonsuz Boşanma' yaklaşımının, cins merkezli bir anlayış olmayıp toplumdan, toplumsal mücadele gücünden kopuk marjinal duruş olmadığı anlaşılmalıdır. Özgün-özerk kadın duruşuyla derinleşen kopuş ve erkek egemen sistemden boşanma erkeği de dönüştüren bir mücadele stratejisini içermektedir. Bu kopuşlar çokça eleştirdiğimiz kendimizi izole etme anlamında kopuş olmadığı gibi, dönüşen erkekle de birlikte daha güçlü ortak mücadele birliğini ifade etmektedir. İktidar ilişkilenme tarzından kopuk, özgür irade ve duruşa dayalı yaşamın her alanındaki birliğin güçlendirmesini amaçlamaktadır. Kadın Özgürlük Hareketinin en radikal feministlerden daha fazla erkekten, erkeğin egemenlik sisteminden kopuşu yaşadığını görüyoruz. Bu kopuşla kendisinde cins bilinci ve bakışıyla yarattığı güven ve cesaret temelinde genel mücadele zeminlerinde yer almaktadır. Yine cins bilincinin yarattığı toplumsal anlayış ve sorumlulukla genel toplumsal mücadelenin öncü gücü olarak da kendisini tanımlamaktadır. Bugün Kürt özgürlük mücadelesinde somutlaşan toplumsal mücadele kadını merkezine alan bir mücadeledir.

Erkek Dönüşmedikçe, Özgür Yaşam Değerleri Yarım ve Eksik Kalır

Kadının mücadele stratejisinin ilk adımı olan kopuşu tamamlaması gereken diğer bir mücadele boyutu da 'erkeği dönüştürme projesi' olmaktadır. Erkek; biyolojik bir olgu olmaktan çıkmış, erkeklik olarak iktidarla özdeşleşmiş bir gerçekliktir. Bu aşırı şişirilmiş, büyütülmüş erkeklik dolayısıyla iktidar, bugün en büyük tehlike olarak varlığını korumaktadır. Mevcut erkeklik sadece kadın için değil, tüm toplum için tehlikedir. Günümüzde doğa katliamından tutalım, savaşlara, insanlığı tehdit eden kitle imha silahlarından, insanlığın büyük bir bölümünün açlık sınırlarındaki ekonomik sorunlarına kadar tüm yaşadığımız sorunların erkek egemenlikli zihniyetin yaratımları ve sonucu olduğu daha fazla anlaşılmıştır. Kendisine 'devrimciyim, demokratım, sosyalistim, özgürlükçüyüm' diyen her erkeğin, öncelikle kendindeki erkekliği sorgulayarak işe başlaması gerekir. Aksi halde şu benzetme yapılabilir: Binlerce işçinin emeğini sömüren, sömürü sistemini en iyi biçimde uygulayan bir patronun 'sosyalist' olduğunu söylemesi kadar paradoks bir durumu ifade eder.

Egemen sistem köle kadını inşa ettiği gibi, egemen erkekliği de inşa etmiştir. O halde inşa edilmiş tüm gerçeklikler gibi bu erkekliğin değişimine de inanmak, mümkün olduğunu görmek gerekir. Kadının kendi özgürlüğü için mücadelesinin toplumsal özgürlük için yetmeyeceği açıktır. Erkeğin de inşa edilmiş egemen zihniyetinden kurtulması şarttır. Erkek, egemenliğini bir Allah vergisi gibi avantaj olarak gördüğünden dönüşüme gelmede daha fazla direnç göstermektedir.

Öcalan, erkeğin bu hâkimiyetindeki ısrarı ve tutuculuğu yanında sistem karşısındaki köle gerçeğini şöyle değerlendirmektedir. 'Kadındaki kölelik olayı aşılırken, erkekteki kölelik ve köleleştirme büyük bir inatla sürdürülüyor ve çok tutucu davranılıyor. Kadında çözülüş kolayca gerçekleşirken, özgürlüğe doğru istek, arzu güçlü iken; erkek de bu hakimiyetten vazgeçmemeyi, tutuculuğu, hep kendine göre bir dayatmayı ısrarla sürdürüyor.

… erkek kesimi de en az kadın kadar kurtarılmaya muhtaçtır. Bizim çözümlemelerimiz bu ilişkide önemli oranda erkek çözümlemesini de içerdiğini, en az kadını çözümlediğimiz kadar, "erkek tipini" de sorunun diğer kutbunda çözümlediğimizi biliyorsunuz. Hatta ulusal kölelikte ve toplumsal düşürülmüşlükte, erkeğin payının kadından daha fazla olması gerektiğini, daha fazla suçlu görülüp sorumlu tutulması gerektiğini bu çözümlemelerin bir sonucu olarak söylüyoruz. Kadın sorumluluk duyamayacak kadar işlevsiz ve güçsüz bırakılmıştır, iradesiz bırakılmıştır. Yani bir yerde, tam yenilgi ve teslimiyet konumundadır. Dolayısıyla kölelik söz konusu olduğunda bir tarafa bırakacağız. Daha başat olan, sömürgeci kurumlarla ilişkide bulunan, dolayısıyla köleleşmemizle daha fazla bağlantılı olan erkektir.'

Gelinen aşamada kadına içerilmiş kölelik kadar; erkeğin, kadına karşı egemen olsa da sisteme karşı köle olup, hatta karakteri gereği işbirlikçiliği

görülmelidir. Fakat toplumsal cinsiyet ilişkilerinin eşitliğe dayalı olarak özgürleşmesi erkeğin dönüşümü ile mümkündür. Mevcut eleştirilen ve ret edilen erkeklik, özgürlük probleminin ortaya çıkmasının en temel nedenidir, engelidir. Toplumsal devrim ancak her iki cinsin özgür-eşit değerlerde buluşması ile gerçekleşebilir. O nedenle erkeğin dönüşümü toplumsal cinsiyetin özgürleşmesi açısından stratejiktir. Erkek dönüşmedikçe özgür yaşam değerleri yarım ve eksiktir. Öcalan, bu değişimi kendinden başlattı. Yine erkeğin kendisini sorgulamasının radikal boyutunu belirtmek açısından 'erkeği öldürme' olarak belirti. Kendisinde erkeği öldürdüğünü ifade etti.

Mevcut erkeklik sadece kadın için değil, tüm toplum için tehlikedir

Erkekliğini sorgulama ve öldürme devrimci olduğunu iddia edenler açısından bile, söz konusu olmayacak, yaklaşılmayacak bir alandı. Öcalan'ın bu yaklaşımı hareketin erkek militanlarını da bir sorgulama ve dönüşüm sürecine soktu. Yine özgürlük mücadelesiyle ilişki ve sempatizan çevrelerde, Kürt toplumsallığında bir sorgulamaya yol açtı. Bunu en somutta da bugün Öcalan'ın düşünce ve felsefesinden beslenmiş Rojava devriminin bir kadın devrimi olma çabası ve gerçeğinde görmekteyiz. Bu paradigmanın yansıdığı her yerde mücadelenin kadın özgürlüğüne dayalı olduğu bilinci hem kadında hem erkek de oluşmuştur. Özellikle gelişen özgün örgütlenme araçları ve bilinçlenme çalışmaları, Kürt kadınında mevcut erkeği kabul etmeyen bir duruşa dönüşmüştür. Aynı zamanda erkek açısından da kadının gelişim düzeyinden etkilenme, kendisinde de bir sorgulama ve değişim kadar; egemenliğini daha farklı ince tarzlara büründürerek sürdürme yaklaşımları da açığa çıkmaktadır. Özellikle de kadın mücadelesinin toplumsal alana yansıması boyutunu ele alıp, değerlendirdiğimizde; erkekte kadının özgürleşme iddiası ile bağlantılı olarak kendini bir sorgulama gelişse de buna denk radikal bir değişim düzeyinin açığa çıktığını belirtemeyiz. Erkeğin kadınla aynı düzeyde kendisini değişim ve dönüşüme açık tutmadığı görülmektedir. Ancak kadın özgürlük hareketinin geldiği düzeyi dikkate alarak, kadına eskisi gibi yaklaşamayacağının da farkındadır. En azından mücadele içinde olduğunu iddia eden erkekler için böyledir. Ancak sorunu ideolojik ele alıp zihinsel bir değişim yaşamadığından erkek egemenlikli zihniyeti zemin bulduğunda kendisini ele vermektedir. Bugün demokratik siyaset alan ve kurumlarında, mücadelenin farklı alanlarında erkek, egemen duruşunu gösteremese de zemin bulduğunda, aile içerisinde, farklı zeminlerde egemenlikli yaklaşımlarını sürdürmektedir. Yine demokrasi ve özgürlük mücadelesinde belirtiğimiz gibi kaba anlamda erkeklik de bir kırılma olsa da inceltilmiş tarzda ısrar vardır. Kadın özgürlük mücadelesinin Kurdistan toplumunda açığa çıkardığı gelişme düzeyi de erkekliğin kırılmasında etkili olmuştur. Tüm örgütlenme alanlarında uygulanan eşit temsiliyet, eş başkanlık sistemi kadınlara kapatılan ve sadece erkek alanı olarak görülen mücadele alanlarında gözle görülür bir gelişme düzeyi yaratmıştır. Fakat buna rağmen bu alanlarda hem kadın hem erkek açısından değişimi stratejik ele almayan, biçimselleştiren anlayışları da görmek mümkündür.

Kürt özgürlük hareketinin daha özelde de Kadın Özgürlük Hareketinin 'bu sorunu çözdük, verili geleneksel kadınlık ve erkekliği aştık' gibi bir yaklaşım içinde olduklarını düşünmüyorum. Özgürlük hareketinin bu sorunu tarihsel toplumsal boyutları ile ele alma, kadın ve erkek militanlar olarak kendini eğitme, özgürlük ölçülerinde günlük olarak kendilerini inşa etme duruşu içinde oldukları biliniyor. Yeni kadını yeni erkeği, yeni toplumsal ilişkileri kendilerinden başlattıklarından topluma yansıması ve karşılığı da güçlü gelişmektedir. Kadın sorunu, dolayısıyla toplumsal cinsiyet ve özgürlükler sorununun; tarihsel-toplumsal olarak oldukça derin olan bir sorun olduğunun da farkındayız. Onun için de uzun vadeli bir mücadele sorunu olarak da görmek durumundayız. Ulusal, sınıfsal mücadeleler gibi kısa süreler ve salt siyasi-politik mücadele araçlarıyla çözülecek bir sorun olmadığını bilmek gerekiyor. Ancak tümden geleceğe ertelenecek bir gelişme olarak ta bakmamak gerekir. Kadının yitirilen değerleriyle yeniden buluşma, bu değerlerin

kültürleşmesini sağlama temelinde esasta kültürel-zihinsel bir mücadele olarak ele almak gerekir.

Özgür toplumda kadın-erkek ilişkilerinin eşitlik ilkesi olarak; Özgür eş yaşam, kadın ve erkek arasındaki ilişkiler düzeninin eşitliğe dayalı hale gelmesini ifade eder. Çünkü yaşam adına ne varsa kadın şahsında bir bir köreltilmiş, toplumsal doğa büyük bir sakatlanma yaşamıştır. Erkek aklı kendi iktidarını meşrulaştırmak için eş yaşam ilişkisini özel alan olarak tanımlar. Kapitalist modernite, özel-kamusal alan ayrımıyla bu hakikati parçalamayı amaçlarken; mitoloji, din, felsefe ve bilim toplumda cinsler arasındaki ilişkiye dönük algı yaratır, biçim verir. Eş yaşamın toplumsal olarak karşılığı karı-koca ilişkisine indirgenemez. Kadın erkek arasındaki duygusal, cinsel ilişki bunun bir boyutu olabilir, fakat tümüyle böyle ifade etmek bizleri bir yanlışlığa götürür. Toplumsallık içinde kadın ve erkek ilişkilerinin tümünün eşitlik ilkesine kavuşması şarttır. Yani toplumsal yaşam bağlamında kadınlar ve erkekler özgürlüğe dayalı yaşamı gerçekleştirdikçe tekil eş yaşamlarda ancak bu ilişki bağlamında anlam kazanabilir. Diğer türlüsü özgür ve doğru bir ilişkiden ziyade geleneksel ilişki olmaktan kendini kurtaramaz.

Özgür eş yaşamın siyasal, sosyal, ekonomik, öz savunma başta olmak üzere yaşamın tüm alanlarındaki toplumsal örgütlenmelerde ifadesi 'eş temsiliyet' ilkesidir. Demokratik konfederal sistemimizdeki bu uygulama 'Eş Başkanlık' olarak ifade edilse de kastedilen, sistemimizde eş başkanlık, eş sözcülükten başlamak üzere 'eşit temsiliyet' ilkesidir. Özgürlük Hareketinin özgürlük paradigmasıyla buluşan tüm alanlarında 'eş temsiliyet' ilkesinin uygulanması bir ilk olarak önemlidir. Eş temsiliyet, Özgürlük Hareketinin demokrasi ve kadın değerlerine kattığı önemli bir kazanımdır.

Eş başkanlık sisteminin; daha önce demokrasi iddiasıyla bazı oluşumlar tarafından ifade edilip, uygulanmaya çalışılsa da cinslere dayanan bir eşit temsiliyet olmadığı; iktidarın tek kişide olmasının önüne geçme anlamında bir iktidar paylaşımı olduğu bilinmektedir. Cinslere dayalı geliştirilmesi anlamında ilktir. Yine 'Eş temsiliyet'i 'kota' anlayışıyla da karıştırmamak gerekir. Eş temsiliyet her iki cinsin toplumsal yaşamda ortak katılım ve sorumluluğunu gerektirir. Burada kadının sorumluluğu kadın değerleriyle katılım ve bulunduğu zemini demokratikleştirme anlamında önemlidir. Eş başkanlığın, eşit temsiliyetin bizim için bir iktidar paylaşımı olmadığı çok açıktır. Eş başkanlık, kadının erkeğe benzeşerek, erkeği esas alarak gerçekleştireceği bir temsiliyet alanı olmadığı gibi; kadın bakışıyla, değerleriyle, örgütlü gücüyle farkını yarattığı nokta da bir kadın temsilidir. Kadının temsil gücü bireysel bir temsil olmayacağından kendi kaynağından, kadının özgün-özerk örgütlenmesinden beslenmek durumundadır.

Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin eşitliğe dayalı olarak özgürleşmesi erkeğin dönüşümü ile mümkündür

Kadının örgütlü gücünden beslenmeyen, bireysel kalan, 'geneldeki kadın' gibi erkeğin tasarrufuna açık parçalı duruşlar kabul edilemeyeceği gibi, kadının örgütlü iradesiyle bir tutuma gidilir. Yine kadın çalışmasını ve emeğini sadece özgün zeminle ele alan, genel zemindeki kadının emeğini ve mücadelesini görmeyen anlayışlar da aynı düzeyde tehlikeli olup, kadının özgün alanını iktidar zeminine ve tasarrufuna dönüştüren bu anlayış ve yaklaşımlarda aynı düzeyde kadın mücadelesini özgürlük amacından uzaklaştıran anlayışlar olarak görülmektedir. Eş başkanlık sistemi bugün siyasal, toplumsal alanlar başta olmak üzere birçok mücadele alanlarında önemli oranda kabul görmüş; kadın tarafından önemli bir temsil gücü ve tecrübesi açığa çıkmıştır. Ancak halen bazı alanlarda eş başkanlık, eşit temsiliyet gibi ilkesel yaklaşımlar karşısında gayri ciddi yaklaşımları da görebiliyoruz. Örneğin erkeği başkan, kadını eş olarak ifade edip, yardımcı gibi ele alınması; Kadın eş başkanların irade görülmemesi, ikincil planda görülüp esas alınmaması gibi anlayış ve tutumlar her şeyden önce özgürlük paradigmasına girmeyen, direnç içinde olan duruşlardır. Kadın hareketi açısından mücadele nedeni olan durumlardır.

Kadının varlık-özgürlük sorununa karşı 'Öz Savunma' alanı da en temel bir mücadele alanıdır.

Kurdistan özgür kadın hareketi; öz savunma direnişinde kadın ordulaşması ile zirveleşmiş, partileşme ve Kadın kurtuluş ideolojisi ile de kimlik kazanmıştır. Örgütlenmek, bilinçlenmek her anlamda öz savunma anlamına gelir. Tarihte kadının öz savunmasını yitirmesi örgütlülüğü olan toplumsallığının dağıtılması, bilim ve bilginin yani kadının öz düşüncesinin elinden alınmasıyla başlar. Bu tarihsel referans üzerinden baktığımızda varlığı tehdit altında olan kadın ve halk gerçekliği, öncelikli olarak fiziki öz savunmayı şart kılmıştır. Varlığı kalıcı kılmanın diğer boyutu ise ideolojik olarak kaybedişin alternatifi olarak kadın kurtuluş ideolojisi ve bilimsel çerçeveye kavuşmuş hali olarak da jineoloji, öz savunma perspektifinin esasıdır. Kadın devrimimizin sistemleşmesi için bu perspektife dayalı olarak yüksek bir bilinçlenme faaliyeti ve fiziksel öz savunmaya dayalı bir kurumsallaşmaya ihtiyaç vardır. Ortadoğu da kadın devriminin gerçekleştirmenin temel koşulu bütün boyutlarıyla öz savunmasını gerçekleştirmiş cins mücadelesi ile mümkündür. Bu anlamıyla Kürt kadınları öz savunma mücadelesinde de öncülük edecek, deneyimleri değerlendirilecek bir birikime sahiptir. Öz savunma sorunu bir varlık ve özgürlük sorunu olmaktadır. Bu noktada Abdullah Öcalan'ın konuya dair değerlendirmesi oldukça aydınlatıcıdır; *"Kadın eş evlilik durumunda olmadan, erkek egemen toplumun her alanında karşısındaki erkeğin her an avının üzerine atlamak durumunda olan bir panter gibi hareket edeceğini bilerek kendi hareket tarzını geliştirmelidir. Erkek panter fırsat bulduğunda, yani bu konuda önüne çıkan toplumsal engelleri aştığında mutlaka kadına bir pençe atacaktır. İktidarcı erkek bu anda hiçbir ahlaki norm ve vicdani gerekçe tanımadan kadını avlamak isteyecektir. Ne dinî örtünme ne de hukuk bunun önünde engel olabilir. Kadın bu durumu bilerek toplumsal alana çıkmalı, daha doğrusu garantili bir öz savunma olmadan tekin olmayan toplumsal sahalara inmemelidir."*

Kadın özgürlük mücadelesinin stratejik esasları olarak ifade etmeye çalıştığımız bu çerçeve, mücadelenin gelişim seyri dikkate alınarak Öcalan tarafından adım adım geliştirilmiştir. Bu mücadele stratejileri Kurdistan kadın mücadele tarihinin pratiğinden süzülerek, yaşamdan deneyimlenerek hayat bulmaktadır. Söz konusu mücadele kuram ve stratejileri Kurdistan'da kadın ve erkek sosyolojisine dayanarak geliştirilmiş; kendi toplumsal ve mücadele gerçekliği dikkate alınarak pratikleşmiştir. Farklı toplumsal ve sosyolojik gerçekliğe sahip olup Kürt kadın özgürlük mücadelesinin deneyim ve birikiminden yararlanmak, kendi somut gerçeğine uygulamak mümkündür. Kürt Kadın Hareketi birçok uluslararası kadın platformlarında, kadın ağlarında yer almakta; mücadele deneyim ve birikimini paylaşmaktadır. Bugün Kürt Kadın Hareketinin özgürlük paradigmasıyla, mücadele ve örgütlenme düzeyiyle dünya kadın hareketine öncülük edecek bir düzeyde olduğunu belirtmenin abartı olmayacağını düşünüyorum. Bunu, daha çok sorumluluk ve görevlerin ağrılığına, büyüklüğüne ve tarihsel rolüne dikkat çekmek için belirtiyorum.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Sorunların Ana'sına Çözümlerin Ana'sı Gerek!

Cüneyt Mercan

Başlıktaki tespit Abdullah Öcalan'a ait. Sorunun büyüklüğünü, tetiklediği ve ürettiği nice kötülüğü, meselenin tarihselliğini göstermesi bakımından olduğu kadar, çözümünün de yüzeysel, tekdüze ve bir takım göstermelik tedbir ve düzenlemelerle mümkün olamayacağını göstermesi açısından oldukça önemli. Kadın sorunu olarak tarif edilen ama erkek zihniyeti tarafından sorunsallaştırılan bu organize ve taammüden tasarlanan, ortaklaşılarak sürdürülen kötülük, bir nevi yanlış iliklenen ilk düğme gibidir. Ama yanlışlıkla iliklenmiş bir düğmenin masumiyetinin ortaya çıkarttığı şekilsizliğe benzemez. Birincisi, yanlışlıkla yapılmamıştır, eril zihniyetin önce kadına, ardından tüm topluma ve doğaya yönelik kısıtlı ve örgütlü bir saldırısı söz konusudur. İkincisi, ortaya çıkardığı sonuç, bir nevi kötülük Cin'inin şişeden çıkması gibi her alana kötülük yayma şeklinde olmuştur.

Sorunların Ana'sı, aynı zamanda ilk karşı devrimin sonucudur. Toplumun doğasına ilk esaslı saldırıdır. Bu saldırıda tüm araçlar devrededir. Sakatlanan, yok edilen kadın iradesi ile toplumun yarısı güçten düşürülmüştür. Bu durumda diğer yarının sağlıklı kalabileceği düşünülebilir mi? Zaten öyle de olmamıştır. Üretilen, yaratılan bu sorun alanı, dalga dalga her alana sirayet etmiştir. Bu durumdan sorunun müsebbibi olan erkek de nasibini almıştır. Aksi düşünülmezdi zaten. Yeterince farkına varamamış olması, kasım kasım kasılmayı sürdürmesi bu gerçeği değiştirmez. Sadece trajikomik kılar.

Kadını köleleştiren erkek, kendine de yabancılaşır. O artık eski erkek değildir. Kadını kökünden kopardığı an, kendisi de köklerinden kopmuş, yabancılaştırdığı oranda yabancılaşmıştır, çirkinleşmiştir. Bu, yaşamın geneline yansıyacak bir çirkinliğe dönüşecektir. Bu kaçınılmazdır. Beş bin yıllık erkek egemenlikli süreç bunun ispatı olsa gerek.

Toplumsal sorunlar, doğal olmayan, insan eli, zihniyeti ve müdahalesi ile ortaya çıkan problemlerdir. Doğal değildir yani. Kader hiç değildir. Fıtrat'a bağlanamaz. Bu argümanlarla kimi sorun alanlarını, eşitsizlikleri izaha kalkmak, iktidarların rıza üretme amaçlı ideolojik saldırılarından başka bir anlama gelmez. Bu anlamda en büyük operasyonun kesintisiz, zincirleme ve topyekün bir şekilde kadın cinsine yöneltildiği ve halen sürdürmekte olduğu çok açıktır. Yeter ki eril paradigmanın dışına çıkılsın, kral'ın çıplak olduğu çok net görülecektir. Fakat bu da, sanıldığı kadar kolay değildir. Hafife alınamaz, bir takım teorik belirlemelerle eril zihniyetten de, köleleştirilmiş kadınlık anlayışından da kurtulunamaz. Neredeyse beş bin yıldır toplumsal genlere işletilmiş bu zihniyetten bahsediyoruz. Müthiş bir kuşatma söz konusudur. Bebeklikten itibaren, erkek ve kız çocuğunun kulağına fısıldanmaya başlayan, yaşamın her alanında daha yüksek sesle kesintisiz biçimde tekrarlanan, üretilmiş bir kadınlık ve erkeklik modelinden söz ediyoruz. Her halde hiçbir millet, hiçbir dini grup, hiçbir sınıf bu denli kapsamlı ve sürekli hale getirilen örgütlü bir saldırının

hedefi olmamıştır. Ve bu saldırı ara verilmeksizin sürdürülmüştür. Hem de en büyük ittifak içerisinde! Bu ittifakın, imzalanmış resmi bir belgesi yoktur. Ama etkisi, neredeyse imzalanmış resmi belgelerin toplamından daha güçlüdür ve daha eskiye dayanır.

Cinsiyetçilik Tarihi, Dincilik ve Milliyetçilikten Önce Başlar

Şovenizmlerin birincisi erkek şovenizmidir dersek yanlış olmaz. Sonrasında ortaya çıkan ve kaynağını bundan alan, buradan tetiklenen diğer tüm şovenizmler gibi ben merkezcidir, iktidarcıdır. Üstünlük taşlayıcıdır. Bunu salt söylem düzeyinde bırakmaz, kurumlarını yaratır, yaşamın genelleme yaymak için elinden geleni yapar. Zor aygıtı hep devrededir ama sürekli kullanılmaz. Kalıcılık için rıza üretmeye, meşruiyet oluşturmaya ihtiyaç duyar. Zihniyet oluşturma faaliyeti etkili ve kesintisiz bir biçimde bu amaçla devreye girer.

Erkek şovenizmi, eril üstünlüğü vaaz ederken tüm erkeklerin kendini böyle hissetmesini amaçlar. Önemli olan bir grup iktidarcı, iktidarın tüm nimetlerinden gerçek anlamda faydalanan erkeğin yanında, geri kalan erkeklerin bu üstünlük hissiyatına inanmış olmasıdır. İktidarın tüm nimetlerinden faydalanmaları hem mümkün değildir, hem de erkek şovenizminin yaratıcılarının böyle bir derdi, amacı yoktur. Dinci ve milliyetçi şovenizmde böyle değil midir? Tümü iktidar ideolojileridirler ve dile getirdikleri hangi inanç ve milliyetin üstünlüğü söz konusu olursa olsun, yaratmaya çalıştıkları bu şovenist dalga üzerinde, iktidarlarını en kolay yoldan sürdürebilmekten başka bir amaçları yoktur. Her biri şovenizmin bünyesindeki derin sınıfsal uçurum ve bunun olağan gösterilmeye çalışılması başka söze gerek bırakamamaktadır. Bu şovenist çarkın dönmeye devam edebilmesi için her gün ve her alanda diri tutulması gerekmektedir. Bu nedenle oluşturulması amaçlanan "hissiyat" oldukça önemli görülmektedir. Gerçekliğin böyle olup olmamasının önemi yoktur. Böyle sanılması, hissedilmesi, yaşamın buna göre sürdürülmesi aslolandır. Bunun içinde tüm düşünce, duygu, inanç merkezleri ve kurumları devreye sokulur, her gün bu, üretilmiş, yapay hali, doğal ve olması gerekenmiş gibi propaganda etmeleri sağlanır. Büyük imparatorun yanında, çoğunluktaki diğer erkeklerin kendilerini küçük imparator sanması, büyük muktedimin yanında küçük muktedir, büyük komutanın yanında küçük komutan, büyük efendinin yanında küçük efendi olarak hissetmesi, başta ailesi olmak üzere gücünün yettiği diğer grup ve kişiler üzerinde bunu yansıtma gayreti içine girmesi, bu döngünün, bu düzenin öngörülmüş, doğal karşılanan ve böyle olması istenilen olağan sonuçlarıdır. Kadın üzerinde kurulan hakimiyet alanı, bir iktidar gücünü açığa çıkarır. Özne muktedirler karşısında, nesneleştirilen bir kadın gerçekliği yaratılır. Merkezde olan artık erkektir. Her gün, her fırsatta ve her kurum aracılığıyla bu anlatılır, hakikat yeniden yaratılır. Bu, iktidarcı erkeğin yeni hakikat dünyasıdır. Paradigma buna göre şekillendirilir. Gerçeğin böyle olup olmamasına bakılmaz, önemli olan herkesin, kadınlar dahil, buna inandırılması, kadının da özne olduğu, eski doğal toplum hakikatinin unutulması, unutturulmasıdır. Bir dönem, dünya evrenin merkezindedir ve güneş dahil her şey, tüm gezegenler dünyanın etrafında dönüyor, deniyordu. Yüzyıllar böyle geçti. Paradigma buydu. Aksini iddia etmek, düşünmek küfürdü, dinden çıkmaydı. Sonu ise ateşlerde yakılmaktı. Bu, dincilikti işte. Farklı türevleri ile cehennemi bu dünyada yaşattıkları nice savaşlar, boğazlaşmalar yaşandı.

Dinci, milliyetçi iktidar ve anlayışların tamamının aynı zamanda cinsiyetçi, eril bir zihniyete sahip olmaları tesadüfi değildir

---

Milliyetçiliğin benzer sonuçlara yol açtığı yığınla örnek sıralanabilir. Einstein, milliyetçiliği, insanlığın çocukluk hastalığı olarak tanımlamıştı. Dincilik de bundan farksızdır. Özü iktidarcılık olan bu anlayışların, cehennemi yeryüzüne indiren pratikleri ortadayken, bir nevi ilk halkaları, "öğretmenler" olan eril iktidarın, cehennemi yaşamlar yaratmadığı düşünüle bilinir mi? Bunu, en başta yaşamının birçok evresinde *"tanrım, beni kadın olarak*

yaratacağına, keşke erkek olarak yaratsaydın" diyen kadınlara sormak lazım. Yaşamın merkezinde erkek vardır çünkü. Her şey erkeğin etrafında, erkeğe göre dönmektedir, dönmek zorundadır. Tersini iddia etmek, akla getirmek ve hele hele yaşamaya çalışmak, her dinden, her milletten erkek koalisyonunun ortak engizisyonunda yargılanmak demektir. Bu, lafın gelişi söylenen bir şey değildir, beş bin yıllık hakikat bunun yalın ispatıdır. Dincilikte birbiriyle yarışanlar ve çatışanlar, milliyetçilikte birbirine üstünlük taslayıp kavgaya tutuşanlar, cinsiyetçilik söz konusu olduğunda, asıl neşet ettikleri kaynağa bağlı kalmaktan imtina etmemektedirler.

Dinci, milliyetçi iktidar ve anlayışların tamamının aynı zamanda cinsiyetçi, eril bir zihniyete sahip olmaları tesadüfi değildir. İstisnası yoktur. Her ot kendi kökü üzerinden yeşerir misali, beslendikleri bu zehirli kökü her eylemlerinde yaşatmaya devam etmişlerdir. Erkeğin iktidarı, bir inancın iktidarı ve üstünlüğüne, bir kavmin ve milliyetin kutsallığına, necipliğine, seçilmişliğine dönüştürülmüş ve her biri kendi dönem ve ihtiyaçlarına göre kendi Tanrı'larını konuşturmuşlardır. Konuşan tüm tanrıların dillerinin eril olması ve erkeklere hitap etmesi, yaratılmış olan bu arızalı durumla ilintilidir. Önce kadın dışlanmış, erkek kutsanmış, sonra bunun zihniyeti yaratılıp toplumsallaştırılmış ve göklerden gelen ses, işte bu toplumsal realiteye seslenmiştir. Tanrı seslendiğinde, kadın köleleştirilmiş zaten. Kadının köleleştirildiği, erkeğin kendini tek mutlak otorite haline getirdiği sistemde, erkek iktidarların tanrıları vasıtasıyla yaptıkları, kendi var ettikleri düzeni daha da meşrulaştırma girişimiydi. Başarısız oldukları söylenebilir mi?

Muktedirlerin asıl tarih yazıcısı olduğu söylenir. Son beş bin yılın muktediri erkek ise, bizlere ulaşan, mutlak hakikat olmak bellememiz istenilenin de erkek tarihi olduğunu hatırda tutmak gerekir. Galipler, sadece kendi tarihlerini bin bir yalan ve dolanla, allayıp pullayarak yazmazlar. Alt ettiklerini de ya görünmez kılarlar, bunu yapma olanakları yoksa, onların tarihini de kendileri yazarlar. Bu nedenle meşhur Afrika atasözünde olduğu gibi avcıların kahramanlık hikayelerinden örülü tarih anlatımı yerine, aslanların kendi tarihlerini yazmaları, anlatmaları, ete kemiğe büründürmeleri, insanlık ailesinin bozulan beş bin yıllık sağlığına yeniden kavuşması için hayati önemdedir. Eril zihniyet, beş bin yıldır tarih yapıcı, zihniyet inşa edici temelde güçtür. Bunun için her fırsatı değerlendirmiş, kendini yaşamın merkezine koyarken kadını yaşamın dışına atarak nesneleştirmiştir. Senaristliğini erkek aklının yaptığı bu filmin başrol oyuncusu haliyle erkektir. Kadın, figürandır, nesnedir, en ileri düzeyde, olsa olsa yardımcı eleman rolündedir. Daha ötesi yoktur.

Galipler, sadece kendi tarihlerini bin bir yalan ve dolanla, allayıp pullayarak yazmazlar. Alt ettiklerini de ya görünmez kılarlar, bunu yapma olanakları yoksa, onların tarihini de kendileri yazarlar

---

Kimi itirazları, alternatif yaşam arayışları zaman zaman dile gelmiş olsa bile el birliği ile bastırılmış, "yılan"ın başı büyümeden ezilmiştir. Yaklaşım bu olmuştur. Tam zihniyet üretim merkezleri 24 saat işleyen fabrika misali, eril zihniyeti ve sonrasında inşa edilen türevlerini ayakta tutmak için çalışmıştır. Mitoloji bunun için kullanılmış, din kullanışlı bir araç haline getirilerek bu "günah"a ortak edilmiştir. Deyim yerindeyse elbirliğiyle, kadına, özgür bir özne olduğu doğal geçmişi unuturulmaya çalışılmış, bu konuda ciddi bir mesafe kaydedilmiştir. Bu şekilde iş birliği ile ve tüm araçları kullanarak inşa edilmiş tarih orta yerde dururken, erkeğin üstünlüğü ve kadının eksikliğine, bu üretilmiş tarih anlatımı şahit gösterilmeye çalışılmıştır. Bozacının şahidi, şıracı misali!

Neden hiç kadın peygamber yok diye sorulmuştur, kadın filozoflar kadın komutanlar, kadın bilim insanları neredeydi tarihte? Diye ucuz ispatlara girilmeye çalışılmıştır. Erkeğin karşı devrimi ile yaşamın dışına itilen kadın hakikati ortadayken, her şey erkek merkezli dizayn edilir kadın hizmet kar köle ve nesne konumuna düşürülürken, o

yaşamdan eşit bir yarış çıkar mı? Sorusu bilinçli bir şekilde görünmez kılınmıştır. Doğrudur, hiç kadın peygamber yoktur. Kadın halife, kadın imam, kadın papa, kadın haham da yoktur. Kadın bilim insanları çok sınırlıdır neden acaba? Yahudilikte kadın, zaten eksik bir varlık ve erkeğin eklentisi olarak tanımlanır. Tevrat'ta ki yaradılış anlatımı biliniyor. Havva, Adem'in canı sıkılmasın diye işe yaramayan kaburga kemiğinden bir parça ile yaratılmıştır. Erkeği yoldan çıkaran kadındır, ilk günahkar ve günaha sevk edendir. Ortaçağ sürecinde cadı avları ile kadına reva görülenler ortada. İslam dinini ele alanlar arasında da erkeği merkeze koyan baskın yaklaşım görülmektedir. Bir çok konuda birbiri ile yorum farkı yaşayan alimlerin büyük bir çoğunluğunun ortaklaştığı ender konulardan biri de kadına yaklaşımdır: Ebu Hanife'den, İmam Şafi'ye, Şia'dan bir çok başka alime kadar, kadının dinen halife olamayacağı söylenir. İbn-i Haldun kadının halife olabileceğini aklının ucundan bile geçirmez. Erkek olmanın bir üstünlük gerekçesi olduğu ve böyle kabul edilmesi gerektiğini öne sürmek için akıl almaz söylemler geliştirenler az değildir. Sorgulayan bir beyin için bir çoğu hemen çürütülecek savlardır. Erkeğin çok eşliliğine fıtratı, doğal olarak yaratanı adres göstermeye çalışanların, en başta kendi inançlarıyla ters düştüğü açıktır. Adem'e bir tane Havva yaratılmıştır, birden çok değil! Aşağı yukarı dünya genelinde kadın ve erkek nüfusu bir birine çok yakındır. Bu durum bile erkeğin çok eşli olması gerektiğine yaratanı adres göstermeleri, eğer utanmaları varsa, utandırmaya yetecek bir hakikattir. Demek ki üretilen erkekçi anlayışta, aslolan tüm erkeklerin cari üstünlüğü değil, bir kısmının cari üstünlüğü, geri kalanların ise sadece paylarına düşen algı ile kendilerini öyle sanma yanılgısıdır. Erkeğin üstünlüğüne delalet olarak öyle yüzeysel, basit ve zavallıca kanıtlar ileri süren dönem alimleri olmuştur ki, bilim yerine ironi ile yanıt vermek kaçınılmaz hale gelmiştir. Alimlerden İbn-i Cevzi, erkeğin Allah tarafından üstün kılındığını belirterek şunları söyler, *"Allah penisle erkeği kadına üstün kılmıştır."* Mevlana ise, böyle izahata böyle yanıt dercesine, hak ettiği yanıtı vermekten geri durmaz; *"eğer erkeklik-üstünlük- penisle olsaydı, eşek erkeklerin şahı olurdu."* Kadın aleyhine boğucu hale getirilen tüm bu tarihsel süreçte sınırlı da olsa her inanç ve düşünce grubundan, buna itiraz eden, taşları yeniden yerli yerine oturtmaya çabalayan insanlar elbette olmuştur. Ama bu örneklerin çoğaltılmasına müsaade edilmemiş her biri yaygınlaşma emaresi göstermeden köklerinden koparılıp atılmıştır. Meydan, tümü ile hakim eril zihniyet sözcülerine ve uygulayıcılarına kalmıştır. Cariyeler, haremler, saraylar, bin bir gece masalları gırla sürüp gitmiştir. Kendi çağını bir çok konuda aşma kudreti, bilinci ve iradesini gösteren nice düşünce insanları, filozoflar ve eylem adamları, bu atmosfere teslim olmuş, bilinçli yada bilinçsizce eril zihniyetin değirmenine su taşımışlardır.

Osmanlı Bankası:

Uzun yıllar önce TV'lerde bir reklam filmi vardı. Osmanlı Bankası'nın tanıtımı amaçlanıyordu. Dillere peleserik olan şu repliği hiç unutulmadı. Bir çok mevzuda sık sık gönderme yapılmak için kullanıldı. *"Yok bir birimizden farkımız hepimiz Osmanlı bankasıyız"* kadının düşürülme tarihi, tüm bu tarih içerisinde kadına yaklaşım göz önünde bulundurulduğunda binlerce yıllık erkeklik halleri insanın aklına ister istemez bu reklam repliğini getiriyor. Zamanı, mekanı, coğrafyası, etnik ve inançsal mensubiyeti çokta fark etmiyor. Kadına karşı tutum söz konusu olunca bir "Osmanlı Bankası" olma hali ile karşılaşılıyor. Aslında bu konuda geniş bir kitap çalışması yapılabilinir. Örnekler öylesine çok ki! Nasıl olur da birbirinden ayrı coğrafyalarda ve zamanlarda, farklı kültürel şekillenmelerin yaşandığı ortamlarda erkek ve kadınlık halleri bu denli bir birine benzer, birbirini çağrıştırır. Tanık olduklarımız erkekleri birbirleriyle kültürel akraba kılarken, aynı akrabalığı kadınlar açısından da görebiliyoruz. İstisnalar genel tabuyu değiştirecek türden değildir.

Birçok konuda birbiriyle kanlı bıçaklı olanların kadın karşısındaki konumlarıyla nasıl da doğal müttefik olabildikleri ilginçtir gerçektende. Bir nevi öğretilmiş erkeklik ve kadınlık halleri kuşaktan kuşağa aktarılan uğursuz bir mirasa benzemiştir. Anormal olanın normalleştirilme tarihi de diyebiliriz bu sürece. Her halde Gapt-ı Meşhur`ların en büyüğü, en acımasızın, sonuçları en ağır olanı kadın gerçekliğine karşı eril zihniyetin hakim kıldığı bu tarihsel saptırmadır.

İçinde bulunduğu çağının bir çok düşünce kalıbını yerle bir eden, alternatif paradigmalar oluşturan

nice bilinen düşünce insanları, kadın hakikati söz konusu olduğunda çağının duvarlarına ya toslamış yada eril zihniyetin vurgununu çoktan yediğinden, bu zihniyetin gönüllü sözcülüğüne soyunmuşlardır. Kimi konularda çağını aşan düşünce insanlarını bu denli donuklaştıran, prangaya vuran, eril zihniyetin tutsağı kılan nasıl bir güçtür? Kuşkusuz bu insanların korktukları için eril zihniyete teslim olduğunu söylemek gerçeği yansıtmaz. Belki böyle olanları da vardır ancak ağırlıklı durum, üretilmiş cinsiyetçilik kodlarını benimsemeleri doğal görmeleridir. Her üç semavi dine yansıyan eril dilden bahsettik. Baskın olma hali sadece dille sınırlı kalmıyor, yaşamın her alanına yansıyor. Bir bakış açısı düşünce biçimi, "hakikat rejimi" yaratıyor. Yani dillerdeki erillik tesadüfen oluşturulmuş değildir. Bir amaca matuftur. Hükmünü de icra etmiştir bugüne kadar. Hafife alınamaz.

Sayısız örnek verilebilinir. Çeşitli coğrafyalardan ve zaman dilimlerinden birkaç örnek meselenin anlaşılır kılınmasına yardımcı olabilir.

Aquinolu Thomas, tanrısal yansımanın hem erkekte hem kadında olduğunu söylese de nihai olarak şunu belirtir. *"Erkek kadının başlangıcı ve sonucudur tıpkı tanrının bütün yarattıklarını başlangıcı ve sonu olması gibi kadın yaratılanların ilki olamaz"* tanrı rabdır rabın manası efendidir. Kadınlara vaaz edilen "erkekler sizin efendinizdir" sözü, ne anlama geliyor açık değil midir?

Platon'a göre evrendeki akıl ve düzenin kadın cinsindeki yansıması erkeğe göre daha azdır. Zira kadınlar, erkeklerin bir versiyonu, fakat eksik bir versiyonudurlar. Eksikliği sürekli ruhuna fısıldanan söz eylem ve davranışlarla hatırlatılan bir kadına hangi erkek eşit gözle bakar ya da sürekli bu propagandaya maruz bırakılan hangi kadın, kendisini ne oranda eşit, irade sahibi ve saygın olarak görebilir.

Aristoculukta erkeğin akılla, kadının akıl dışılıkla tanımlanması esastır. Bedende nasıl ki akıl ve beyin yönetici ise toplumda da erkek doğal yöneten, kadın ise yönetilen konumdadır. İşte bir özne-nesne ayrımı daha. Dayanakları, bilimselliği, hakikatle bağı sorgulanmıyor bile!

Kadın eksiktir, bağımlı ve edilgendir! Bu düşünce bir gelenek olarak modern batı felsefesine de sirayet eder. Eril tahakküm her yerdedir boşluk bırakmaz.

Bacon'a göre doğayı yöneten güç akıldır insan, akılla doğaya üstündür. Akıl erkektedir, kadın doğa gibidir, erkek tarafından yönetilmedir. Kadını zapt eden kendini "seçilmiş", "kutsal" ve "özenilerek yaratılmış" cins olarak gören erkeği kim durdurabilir artık! İktidarlarının sınırı yoktur doymak bilmeyen bir canavara dönüşür hep daha fazlasını ister, daha fazla egemenlik arar. Bunun kadınla başlamış olması onunla sınırlı kalacağı anlamına gelmez. Zaten kalmadı kalmayacağı ortada değil midir?

Dillerdeki erillik tesadüfen oluşturulmuş değildir. Bir amaca matuftur. Hükmünü de icra etmiştir bu güne kadar. Hafife alınamaz

---

Farabi'ye göre de yönetici doğal olarak erkektir. Aile, şehir vb. yönetiminde de aynı şey geçerli olmalı, erkek mutlak yönetici olarak görülmektedir. Bugün ki Avrupa kurumlarının yaratılmasında önemli katkıları olan Napolyon Banapart'a bakalım. Kendi ismi ile anılan meşhur Napolyon kanunları vardır medeni kanun bunlardan biridir. 213. Maddesinde dile getirilen *"erkek karısını korumakla, kadın da kocasına itaat etmekle yükümlüdür"* hükmü çok şey anlatır. Daha fazlası da söz konusudur. Örneğin, eşine sadakatsizlik yapan kadın iki yıl hapis cezası alırken karısını aldatan erkek sadece para cezası alıyordu. Karsını sadakatsizlik yaparken suçüstü yakalayıp öldüren erkek hakkında dava açılamıyordu. Kadınların hukuki sözleşmeler imzalaması, duruşmalara katılması, ölüm, doğum ya da evlilik gibi olaylarda şahitlik yapması mümkün değildi. Kocalarının izni olmadan pazarlarda ürün satamayan kadınlar kocalarının yazılı izni, rızası olmaksızın taşınmaz mülkleri hibe etme, satma ya da ipotek etme hakkından mahrumdu. Sadece güçlü bir asker ve siyasetçi değil aynı zamanda çok okuyan bir entelektüel olan Napolyon'un kadın hakkında ki yaklaşımı böyle. Bu konuda çağına haps olmuş, teslim olmuş, onu aşamayan bir düşünce ve eylem adamıyla karşılaşıyoruz. *"kadınlar, erkeklerin*

dengi ad edilmemeldir. Aslında bakılırsa onlar bebek yapma makinelerinden başka bir şey değildir" diyen de Napolyon'dur.

1806'daki eğitim şurasında söyledikleri ise meselenin özünün anlaşılması açısından son derece önemlidir, *"toplu eğitim, erkeklere birbirlerine yadım etmelerini öğretip onları omuz omuza hayat mücadelesine hazırlarken, kadınlar için adeta bir yozlaşma sebebidir. Kadınlar doğaları gereği aile yaşamının yaratılmışlığında olmalı ve evde kalmalıdır."* Sanki radikal bir dinci, bir taliban üyesi konuşuyor sanılabilir. Oysa kanun özünün dincilikten daha öte ve derinde olduğunu gösteren önemli bir örnektir bu. Napolyon dindar biri değildir. Konu din ile izah edilemez, günümüzde ve geçmişte bu yaklaşımı ret eden çok sayıda dindar insan gerçekliği de söz konusudur. Mesele din değil Tabu'dur. Cinsiyetçiliğin tabulaştırılması tam da budur. Sorgulanamaz, tartışılamaz. Bir nevi üzerinde mutabık kalınan yasak olandır. Bu nedenle sorunu dincilik parantezine sıkıştırıp, tümüyle bununla izah etmeye çalışmak, meselenin derinliğini görmemek olur. Cinsiyetçiliğin tarihi bundan dolayı dincilikten de milliyetçilikten de önce başlar.

Kesintisiz bir cinsiyetçilik algısından söz ediyoruz. Uygarlık sisteminin elinin ulaştığı her yerde bu gerçekliği tüm kurum ve kuruluşlarıyla söylem ve eylemleriyle görmek bu nedenle şaşırtıcı değildir. 19. y.y'ın başında -henüz iki yüz yıl öncesinden söz ediyoruz- İngiltere ve Amerika'da da kız çocukları için yok denecek kadar az sayıda eğitim kurumu vardı. Ve bunların hiç biri devlet tarafından kurulmuş değildi. Almanya'da ilk kadın özgürlüğünü dile getiren derneğin kuruluş tarihi 1860 tır.

1860'da İngiliz sömürgeci Hindistan'da rıza yaşı, yani kızlarla evlenme ve cinsel ilişkinin yasal olarak görüldüğü yaş, 10 olarak tespit edilmiştir. O zaman İngiltere'de bu yaşın sadece 12 olduğu unutulmamalı. 1880'lerde kadınlar bu konu üzerinde poropagandaya başlar ve rıza yaşının 12 ye yükseltilmesini isteyen bir dilekçe ile kraliçe Victoria'ya başvururlar. Yasa 1891'de kabul edilir. Mussolini'ye göre, kadın çalıştıkça erkekleşir, erkekliğin işsiz kalmasına yol açar nüfusun azalmasına neden olur, erkek işsiz kalınca saygınlığı azalır. Bu nedenle kadın iş yaşamında olmamalıdır. Kadın yalnızca bedensel olarak değil zihinsel olarak ta erkeğe göre geridir. Faşist yönetimin bakış açısı budur. Hitlerin yaklaşımı Mussoloni'nikinden farklı değildir.

Papa boş durur mu? Faşist rejimle uzlaşmasının ardından yeni genelgeler yayınlayarak çoğalmanın kaynağı evliliği ve bunun kadının tek toplumsal görevi olduğunu hatırlatıyor, çalışmanın kadını bozduğunu söylüyordu çalışma hayatının kadının ruhunu ve analık onurunu çürümeye götüreceğini ve bunun da aile ilişkileri açısından büyük bir yıkım olduğunu belirtiyordu.

Sorunu dincilik parantezine sıkıştırıp, tümüyle bununla izah etmeye çalışmak, meselenin derinliğini görmemek olur. Cinsiyetçiliğin tarihi bundan dolayı dincilikten de milliyetçilikten de önce başlar

---

Tepedeki bu cinsiyet kodlamaları topluma nasıl yansıyordu? Dile gelen her bir söylemde bunun cevabını görmek mümkündür. İçinde bulunduğumuz dönem dahil yakın ve uzak geçmişe bu perspektifle bakıldığında çok hazin sakatlanmış ruhlar, ilişkiler ve bunlarla dolu bir uygarlık tarihi göreceğimiz açıktır. Çok çarpıcı olması açısından iki tarihi romandan küçük birer alıntıyı aktarmak yararlı olabilir Maksim Gorki'nin ANA romanı biliniyor. Ananın ismi Palegea hep direnişli duruşu ve kararlılığıyla anılır konumuz bağlamında Palegea ananın dile getirdiği başka bir realiteyi paylaşmak gerekiyor. Öğretilmiş kadınlık ve erkeklik halleri bakımından! Yer, yüz küsür yıl öncesinin Rusya'sı Palegea ana anlatıyor. *"nasıl bir yaşam sürdürmüşüm ben; aman tanrım! Dayak, iş… kocamdan başka kimseyi görmedi gözüm; korkudan başka bir şey de bilmedim. Kocam yaşarken oğlunu sevip sevmediğini bile bilmiyorum! tüm tasarılarım, tüm düşüncem bir tek noktada toplanmıştı. Canavarımı iyi yedirip içirmek, beslemek üzülmesin*

beni dövmesin, bir kez olsun bana acısın diye işini zamanında görmekten başka bir şey de düşünmezdim. Oysa bana acıdığını da hiç anımsamıyorum" Palegea Ana'nın anlattıkları yabancı geliyor mu? Bir başka örnek Emila Zola'nın Meyhane isimli romanından. 1870'li yılların Fransa'sını anlatıyor. İşçi sınıfının yaşadığı yoksulluk ve bunun sosyal yaşamlarına, ilişkilerine yansıması konu ediliyor. Meselenin sınıfsal boyutunu ve ortaya çıkardığı sonuçları görmek elbette önemlidir ama projektörlerin çevrilmesi gereken bir diğer alan kadınlık ve erkeklik rolleridir. İçkici ve elindeki kırbaçla kızı Lalie'yi sürekli döven baba Bijard yine alkollü gelir eve Lalie, yediği dayaklara rağmen büyük halsizlik içinde evi düzenlemeye çalışır. Aslında ölmek üzeredir ama babasının buna inanması bile kolay olmaz. Lalie son nefesini vermek üzereyken babasına şunları söyler, *"ekmekçiye 4 frank 7 metalik borcumuz var bu parayı ödemek gerekir. Madam Godron'da bir ütümüz var alırsın onu bu akşam çorba yapamadım. Yalnız dünden kalan ekmek var. Patatesi ısıt istersen."* Büyük sefalet içerisinde şiddetten başka bir şey görmediği babasına ölümüne sebebiyet veren adama karşı son nefesini vermeden hemen önce söylediği sözler bunlar. İnsan haliyle sormadan edemiyor kadın nasıl bu hale getirildi, erkek nasıl böyle bir zavallılığa, sefilliğe sürüklendi. Sınıfsal koşulların etkisi mutlaka vardır, yadsınamaz. Ama asıl doğrunun cinsiyetçilik olgusuyla başlatıldığı, her kademede, her coğrafyada ve tüm uygarlık sürecinde bir birini andırır şekilde yürütüldüğü göz ardı edilmemelidir. Bu çarpıklık bazı mekan ve zamanlarda çok kaba haliyle göze batar, bazen de rütuşlanır, maskelenir saklanmaya çalışılır.

İşte günümüzden bir örnek yakın günlerde İzlandalı kadın başbakanın da katıldığı bir günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirildi. Ücrette eşitsizlik protesto edildi, kadına karşı şiddete tepki gösterildi. 2023 yılında gerçekleşiyor bu eylem hem de İzlanda'da! Kadının meclisteki temsiliyetinin neredeyse %50 iş gücüne katılımının %50'nin çok üstünde olduğu bu memlekette, aynı işte çalışan erkek ve kadın arasında kadına çok daha az ücret verilmesi doğal görülebiliniyor. Görünür veya görünmez mekanlarda kadına yönelik şiddetin çeşitli türleri uygulana biliniyor. Ve bu ülke güya Avrupa'da kadınların en fazla hak sahibi olduğu belirtilen bir ülke. Cinsiyetçi anlayış bu denli derin, ekonominin ve hukuki eşitliğin çok ötesinde.

Soru çok basit aslında. Nerede, hangi zaman ve mekanda olursa olsun, toplumsal cinsiyet eşitliği var mı yok mu? Kastedilen kağıt üzerinde yasalar önünde ki eşitlik te değil. Bu bile meseleyi tek başına çözemez yaşamın tamamına yansıyan bir zihniyet dönüşümü gerçekleştirilmiş mi gerçekleştirilmemiş mi? eşitsizliğin kabalığı yada ince hali her yönüyle görünürlüğü yada kamufle edilmiş biçimi, cinsiyetçilik belasının olsa olsa farklı tonları olur, birbirlerini beslemeye devam ederler kötülüğün bulaşıcı olması gibi!

Çözümlerin Ana'sı Kadın Devrimidir

"Bebek olarak dünyaya geldiğimizde beynimizin çok azı kuruludur. Ancak soluk alışımızı, beden sıcaklığımızı ve kalp atışlarımızı düzenlemeye yetecek kadar neron bağlantısıyla doğuyoruz, geri kalan hemen hemen her şey sadece bir potansiyelden ibarettir. Hangi yemekleri yiyeceğimiz, hangi iklim koşulları ve mikroplarla karşılaşacağımız, hangi dili konuşacağımız, hangi sosyal ve pratik becerileri öğreneceğimiz, hangi kavramları oluşturmamız gerekeceği, bütün bunlar doğum anında belirsizdir. Yani bebeğin beyni eşikte konumlanmıştır. Nöron titreşimlerindeki başlangıçtaki kaotik istikrarsızlık beyine kendini karşılaşacağı her türlü fiziksel ve kültürel koşula uyarlama yeteneği kazandırır. Deneyimle geliştikçe kendi kendini kurmasına olanak verir." (Aklı yeniden kurmak) kessin ve tartışma götürmez gerçeklik şudur kız yada erkek çocuğu olarak dünyaya geliyoruz. Sonrası, içinde doğduğumuz ortamla ilgilidir. Kadın doğulmaz, kadın olunur deniyor ya aynı şey verili erkeklik halleri içinde söylenebilir. Bu "erkeklik" sonradan öğrenilen, öğretilen bir erkekliktir. Tıpkı öğretilen kadınlık gibi. Doğal değildir yani, fıtrata bağlama çabaları tamamen ideolojiktir, bilimsellikle alakası yoktur. Cinsiyet farklılığı tek başına hiçbir toplumsal sorun nedeni olamaz. Sorunun kaynağı iktidarlaşan eril zihniyettir. Ardı arkası büyütülen sorunlar böylece süre gelmiş, çok kollu bir ahtapota dönüşmüştür. Ahtapotun kollarını var eden eril anlayıştır. Kolları yakalayabiliriz, azaltabiliriz ama cinsiyetçi yaklaşım yok edilmediği müddetçe kabuk

değiştiren yılan misali ahtapot yeni kollarını yeni biçimlerle üretmeye devam edecektir. Bu neden asıl hedeflenmesi gereken odak gözden kaçırılmamalıdır. Yeni bir paradigma zorunludur. Yeni paradigma yeni zihniyet oluşumunu hedefler ve bu paradigma sorunun var oluş süreci, etkileri ve derinliği gözetildiğinde kadını merkeze almak zorundadır. *"kadını merkezine almayan bir eşitlik ve özgürlük mücadelesi hakikate erişemez, eşitlik ve özgürlüğü sağlayamaz."*[1] zaten sağlayamamıştır da! Ancak sorunun etrafında dolanır, kısmı yumuşamalar sağlar ama sorunun varlığını ortadan kaldıramaz. Öncelikle değişmesi gereken sorun alanlarından biri kullanılan dildir. Kültür ve zihniyet yaratımında, sorun olağan hale getirilmesinde önemli bir rol oynar. Kültür ve zihniyette kendine göre bir dil yaratır, birbirlerini besleyip dururlar. Yaşamın tüm sahaları böylece cinsiyetçi ideolojinin her an yeniden üretildiği bir sahaya dönüşür. En masum görünen tanımlamaya baktığımızda bile erkeği merkeze koyan tarihsel hakimiyet zihniyetini görürüz. Kadın kimdir? sorusuna çok kolaylıkla eşimiz, sevgilimiz, bacımız, anamız denilip geçiliyor. Özne erkektir, tanımlama erkek üzerinden yapılıyor kadın olsa olsa erkeğin bir şeyi olabilir, eklentidir yani. Yığınla benzer örnek sıralanabilir o nedenle cinsiyetçi ideolojiye karşı bir mücadeleyle gerçekten sonuç alınmak isteniyorsa bu mücadele topyekün olmak zorundadır.

Modern anlamda kadın mücadelesi de çıkış itibariyle Fransız devrimine dayandırılabilir. Belirli aşamalardan geçtikten sonra hukuki eşitlik mücadelesine dönüştüğünü görüyoruz. Bu şekli bile oldukça sancılı, zorlu olmuştur. Gelinen aşamada çok gecikmiş olsa da bir çok ülkede kağıt üstünde, hukuksal anlamda bir eşitliğin sağlandığı söylenebilir. Peki bu durum cinsiyetçiliğin gerçekten son bulduğu anlamına mı gelir? "Osmanlı Bankası" bölümünde, geçmişten günümüze sıraladığımız çok sayıda örnek tam da bu noktaya işaret etmek içindi. Sorun, şekli düzenlemelerle giderilmeyecek denli ağırdır. Elbirliğiyle oluşturulmuş, kültürleştirilmiş, olağanlaştırılmış, bir nevi toplumsal gen'lere dönüştürülerek, nesilden nesle aktarılan egemenlikçi bir anlayış haline getirilmiştir. Bu değişmeden, bu anlayışla sahici ve bütünlüklü bir mücadele kararlılıkla yürütülmeden, erkek, kendi doğal alanına çekilmeden yada itilmeden, kadın kendini güvende hissedemez. Her gün kadın cinayetleriyle sayısız kadın yaşamdan koparılıyor. Yasalar önünde yaşamları güvence altına alınmamış mıydı bu kadınların? Teorik olarak öyle. Kimileri caydırıcı tedbirlerle sorunun çözüleceğini söylüyorlar dile getirdikleri şey, daha ağır cezaların verilmesi, ötesi yok. En ağır ceza ölüm cezası değil mi? katil pozisyonundaki erkek, eşi, kızı, kız kardeşi yada sevgilisi, her kimse, öldürüyor, sonra kendi yaşamına da son veriyor. Yığınla benzer örnek duyuyoruz. Hastalıklı bir durumla karşı karşıyayız. Ve tek suçlu bu katiller değil maalesef. Öyle olsaydı bu denli yaygın yaşanmazdı.

Erkek koalisyonu kolay kolay kendi konforlu iktidar alanından vazgeçmek istemez. Zorlayıp teşhir olduğunda makyajlarla, reformlarla gaz almaya çalışır

Demek ki bu sistem "hastalık" üretiyor, bu zihniyet, bu bakış açısı, benzeri bir hastalığı yeniden, yeniden yeşertiyor. Asıl öfke de, dikkatler de buraya yöneltilmeli. Bu hususun gözden kaçırılmasına, görünmez hale getirilmesine müsaade edilmemeli "bebekten katil yaratan karanlık", binlerce yıldır bebekten "erkeklik" ve "kadınlık" halleri yaratarak kendini sürdürüyor. Bunu görmeden, bataklığı her gün besleyip, sineklerle uğraşarak kendini kandıran bir anlayıştan bir adım öteye gidilmez. Bu durum görülmüyor mu, görülmek mi istenmiyor? Erkek koalisyonu kolay kolay kendi konforlu iktidar alanından vazgeçmek istemez. Zorlayıp teşhir olduğunda makyajlarla, reformlarla gaz almaya çalışır. Kalıcı çözümün, hükümranlığının sonu olacağını bilir.

Mevcut erkeklik zaten binyıllardan beri sorunun kaynağıdır. Kadının kendisini bu erkeğin insafına terk etmesi, var olan döngünün sürmesinden başka

1 **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III - Özgürlük Sosyolojisi**

bir anlama gelmez. Hukuksal eşitlik mücadelesi küçümsenmemeli, ekonomik bağımsızlık önemsenmeli elbette ama kalıcı ve sahici bir çözüm için bütünlüklü bir kadın özgürlük mücadelesine ihtiyaç vardır. *"Genel toplumsal özgürlük ve eşitlik kadın için de direkt özgürlük ve eşitlik olmayabilir. Özgün çaba ve örgütlülük esastır. Yine genel demokratikleşme hareketi kadın için olanaklar açabilir. Fakat kendiliğinden demokrasi getirmez. Kadının bizzat kendi demokratik amaç, örgüt ve çabasını sergilemesi gerekir."*[2]

*Türkiye'de demokrasi gelişi*rse Kürt sorunu da kendiliğinden hallolur diyenler var, biliniyor. Benzer bir yaklaşım kadın meselesinde de ifade ediliyor. Eğitim düzeyi geliştikçe kadın sorunu da çözülür deniyor. Özgün bir örgütlenme, iradeleşme arayışı ve bunun önemi anlaşılmak istenmiyor. Sorunun ağırlığını görmeyen yüzeysel yaklaşımlar hala çok güçlü. Büyük çoğunluğu iktidarcılık ve mülkiyetçilik kokuyor. "Tutsak"ın, kendi egemenlik sahasının dışına çıkma olasılığı bile ürkütüyor. *"ne verilecekse ben vereyim, düzeltilecekse ben düzelteyim, ama istediğim kadar yapayım, ip'i elden bırakmayayım"* anlayışıdır bu. Eşitlikten korkuyor, iki eşit özne'nin geliştirebileceği ilişkiye yabancıdır, yaşamamış ki böyle bir ilişkiyi. Nasıl olduğunu bilmiyor, eşitlikçi ilişkinin diline, kültürüne edeb'ine yabancıdır. Kadın da özgür olmak istiyorsa tam da buna karşı tavizsiz olmak zorundadır. *"Erkek egemenliğinin ve toplumunun elinden ne kadar kurtulur ve bağımsız inisiyatifiyle hareket edip güç kazanırsa, kadın o denli özgür kişilik, kimlik sahibi olabilir."*[3] Bu, tersinden bir cinsiyetçilik ve erkek düşmanlığı, erkek reddiyesi değildir. Tahakkümün, baskının, zorbalığın, cinsiyetçi eril zihniyetin reddiyesidir. Artık yeter! Çığlığı, anlayışı ve tutumudur. Bunun örgütlü varoluşudur. Kesinlikle sonuçları itibariyle kadının bu çıkışı erkeğe de iyi gelecektir; bünyesindeki bin yılların toksitli anlayışlarından kurtulmasına yardımcı olacaktır. Erkek, resmi ve hukuki eşitliğe bin yıllar sonra razı gelip kadının da bununla yetişmesini dayatsa da kadın, doğal eşitlik mücadelesinden asla geri adım atmamalıdır. Asıl eşitlik ve toplumsal iyileşme işte o zaman sağlanacak, bataklık asıl o zaman kurutulmuş olacaktır. Kadın, demokratik siyasetin, toplumsal mücadelenin özgür öznesi olarak bunu sağlamada başrolü oynayacak, özgürlüğü soluyacak, iradeleşecek, örgütlü bir güç haline gelecek, soluduğu özgürlüğü, yaşamının her alanında, gecesinden, gündüzünden hissedecek, bunun tahammül edilen değil, doğal görülen bir durum olduğunu görecek, erkek de dönüşecek, toplum da dönüşecek. Yaratacağı bütünlüklü değişim ve dönüşüme bakıldığında çok rahatlıkla *"özgürleşen ve güçlenen kadının çağını başlatması, sınıfsal ve ulusal kurtuluştan da önemli bir olgudur."*[4] diyebiliyoruz.

Tarihte utanılası suçlar vardır. İnsanlığa karşı suçlarda bu kategoridedir, zaman aşımına uğramazlar

---

Erkek, kadın karşısındaki gücünü diğer bir çok tarihsel, toplumsal etkinin yanında kadının güçsüzlüğünden, güçsüz bırakılışından, iradesizliğinden, iradesizleşitirilmesinden ve bunun sonucu bir çok şeyi kölece kabullenişinden alır. Erkeğin güçlü ve heybetli görünüşü kadının cüce bırakılmışlığından kaynaklıdır. Yoksa mevcut erkek koftur, her fırsatta "erkeklik" taslaması bu kofluğunu gizlemek içindir. Yeter ki kadın ayağa kalksın, bunu kendisi de deneyimleyecek, görecektir.

Erkek, kadınla dost olmak istiyorsa onun güçlenmesinden, iradeleşmesinde, özgürleşmesinden çekinmeyecek. Dostluğunu, dostluk arayışını sözle değil, eylem, duruş ve tercihleriyle gösterecek. İnsan, dostunun gücünden endişe eder mi? Hayır.

Eğer gerçekten dostsa, dost kalmak istiyorsa tabi! Bu anlamda özgürleşen kadının hem kendine, hem de gerçek dostlarına karakter kazandıracağına kuşku yoktur. Çirkinleştirilmiş yaşam ancak bu şekilde güzelleştirlebilecektir. Estetik de gerçek anlamda budur. Tanımı, güzellik teorisi olan estetik bu anlamıyla *"kadın açısından varoluşsal bir konudur."*[5]

Kapitalist moda endüstrisine tutsak edilmeyecek

---

2 Abdullah Öcalan, Bir Halkı Savunmak

3 Abdullah Öcalan, Bir Halkı Savunmak

4 Abdullah Öcalan, Toplumsal Cinsiyetçiliğin Özgürleştirilmesi

5 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III - Özgürlük Sosyolojisi

derecede önemli ve değerli bir konudur. Yaşamın çirkinleştirildiği bir ortamda, makyajlanmış bedenlerle hangi çirkinlik saklanabilir? Kadın özgürlük devrimi bu anlamda da taşları yerli yerine oturtacaktır.

Bin yılların beslemesi olan cinsiyetçi ideoloji, kadın özgürlük mücadelesi ile birlikte tüm meşruiyet dayanaklarını bir bir yitirmeyle karşı karşıya bırakılmalıdır. Bu kolay bir mücadele süreci olmayacaktır. Yığınla engelle karşılaşılacaktır. Mücadele sulandırılmaya, özünden saptırılmaya, yolundan çıkarılmaya çalışılacaktır. Sağlam bir tarih bilinci ve özgün örgütlülük ve cins bilinciyle büyütülecek dayanışma ağları, karşılaşılan her zorluğun üstesinden gelmede güç verecek, güç tazeleyecektir.

Tarihte utanılası suçlar vardır. İnsanlığa karşı suçlarda bu kategoridedir, zaman aşımına uğramazlar. Kurumlar, devletler açısından meşruiyet gerekçesi olarak kabul edilirler. Sahicilikleri her ne kadar sorgulansa bile! Apartaid rejimi, soykırım, ırkçılık böyle anılır. Peki kadın cinsine yapılanlar ve hala farklı şekillerde gerçekleştirilen uygulamalar! Bunları nereye koymak lazım? Geçmişteki kimi insanlık suçlarından zaman zaman özür dileyen kurum ve devletler oluyor. beş bin yılı aşkın bir süredir, kadına, kadın iradesine yönelik topyekün ve kesintisiz saldırı insanlığa karşı bir suç örneği değil midir? Farklı bir tür ırkçılık, cinsiyet ırkçılığı değil midir? Kadın kırımı yalnızca fiziki kırımla mı sınırlıdır? Bin yıllarca süren bu iradesileştirme, yok sayma, yaşamın dışına atma pratiği en büyük, en kitlesel kırım olmuyor mu? Köleliğin daniskası kadının köleleştirilmesi değil midir? Bunun için kadın cinsinden özür dilendiği duyuldu mu? Bunu akıl eden, bundan utanç duyan bir uygarlıkçı suçlu ortaya çıktı mı? Hayır! Çünkü erkek koalisyonu, bir nevi suçlular ortaklığı olarak varlığını sürdürüyor. Cinsiyetçiliğin son bulmasının, sistemlerinin sarsılacağı anlamına geleceğini biliyorlar. Sorunu görünmez kılmaya, tarihi unutturmaya, eşitliğin zaten yasalarla sağlanmış olduğuna bizleri inandırmaya çalışmaları bu nedenledir.

Kadın özgürlük devrimi ile tüm bu maskeler bir bir düşürülecektir. Bunun farkında oldukları için kadın mücadelesini de sistemiçileştirmeye çalışıyorlar, çalışacaklardır. Örgütlü kadın mücadelesi işte bu nedenle düşünsel olarak net ve çok daha güçlü olmak zorundadır. Köksüz olmamalı ama yerele de hapsolmamalıdır. Enternasyonal ağlarını büyütmelidir. Kendi alternatif tarihini yeniden yazmalı, yaşamalı ve yaratmalıdır. Köleleştirilmesi uygarlığın eriştiği tüm sınırlardaydı, özgürlüğü de demokratik uygarlığın uzanacağı tüm sınırlarda olacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...